

**KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARINDA YER ALAN YERLEŞİM
MERKEZLERİNDEN YÜZEY ARAŞTIRMASINDA ELE
GEÇEN İLK TUNÇ ÇAĞI ÇANAK ÇÖMLEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Cansu KUTLU

Kütahya-2019

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARINDA YER ALAN YERLEŞİM
MERKEZLERİNDEN YÜZEY ARAŞTIRMASINDA ELE GEÇEN
İLK TUNÇ ÇAĞI ÇANAK ÇÖMLEĞİ**

Danışman:
Dr. Öğr.Üyesi Müge SAVRUM KORTANOĞLU

Hazırlayan:
Cansu KUTLU

201091251012

Kütahya – 2019

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Arkeoloji Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan..... (İmza)

Akademik Unvan , Adı-Soyadı

Üye..... (İmza)

Akademik Unvan , Adı-Soyadı

Üye..... (İmza)

Akademik Unvan , Adı-Soyadı

Üye..... (İmza)

Akademik Unvan , Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

İmza

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım ‘‘Kanlıtaş Höyük ve Civarında Yer Alan Yerleşim Merkezlerinden Yüzey Araştırmasın da Ele Geçen İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği’’adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

03/05/2019

Cansu KUTLU

Özgeçmiş

Cansu KUTLU, 29.11.1988 tarihinde, Artvin, Borçka ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra 2006 yılında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nde lisans eğitimine başladı. 2008 yılında lisans eğitimi sırasında başladığı Prof.Dr. A.Nejat BİLGİN başkanlığında yapılan Seyitömer Höyük Kazısı'nda 2012 yılına kadar görev aldı. 2010 yılında Prof. Dr. A.Nejat BİLGİN danışmanlığında "Seyitömer Höyükte Ortaya Çıkarılan Megaron Işığında Orta ve Batı Anadolu da Erken Tunç Çağı Kült Alanları" konulu bitirme teziyle Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji bölümünden mezun oldu. 2010 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimine başladı.

2012-2013 yıllarında Hatay Arkeoloji Müzesi tarafından yapılan İplik Pazarı Teleferik Kurtarma Kazısında görev aldı. 2014 yılında Doç. Dr. Hatice PAMİR başkanlığında yürütülen Antakya Hipodrom ve Tapınak Kazısında, aynı yıl Hatay Arkeoloji Müzesi ile Doç. Dr. Mine TEMİZ başkanlığında yapılan Hatay-Hassa Türkmen Mezarlığı kazısında, aynı yıl İstanbul Ziya Paşa konağı restorasyon projesinde görev aldı. 2015-2017 yılları arasında İstanbul Restorasyon ve Konservasyon bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen Hatay Arkeoloji Müzesi Mozaik belgeleme projesinde görev aldı. 2018 yılında Amasya II. Bayezid camii restorasyon projesinde görev aldı.

Son olarak Hatay Büyük Şehir Belediyesi Antakya Habib-i Neccar Dağı arası Teleferik Alt İstasyonu Restorasyon Yapım işinde görev almaktadır.

ÖZET

KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARINDA YER ALAN YERLEŞİM MERKEZLERİNDEN YÜZEY ARAŞTIRMASINDA ELE GEÇEN İLK TUNÇ ÇAĞI ÇANAK ÇÖMLEĞİ

KUTLU, Cansu

Yüksek Lisans Tezi, Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Müge SAVRUM KORTANOĞLU

Mayıs, 2019, 190 syf.

Eskişehir İli İnönü İlçesi'ne bağlı Aşağı Kuzfindık Köyü'nde bulunan Kanlıtaş Höyük'te 2008-2009 yıllarında Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN başkanlığında höyük merkez alınarak 7 km çapında bir alanda yapılan yüzey araştırmasında ele geçen İTÇ çanak-çömleği bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, öncelikle ele alınacak olan Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin İTÇ çanak-çömleği çizimleri yapılmış daha sonraki aşamada ise bölgeler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar saptanmış, söz konusu malzeme bu doğrultuda incelenmiştir.

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında toplanan malzemeler değerlendirildiğinde çağdaşı olan Demircihöyük çanak çömleği ile yoğun benzerlikler içermekle beraber yakın çevresi ile de benzer ve farklı öğelerde içermektedir. Bu bağlamda Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde ele geçen İTÇ malzemesi bölge çömlekçilik geleneği hakkında bildiklerimize yenilerini de ekleyerek önemli bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanlıtaş Höyük, İlk Tunç Çağı, Keramik,

ABSTRACT**THE EARLY BRONZE AGE POTTERY RECOVERED DURING THE SURFACE SURVEY FROM THE SETTLEMENTS LOCATED IN AND AROUND KANLITAS MOUND****KUTLU, Cansu****M. A. Thesis, at Archaeology****Supervisor: Assistant Professor Müge SAVRUM KORTANOĞLU****May, 2019,190 Page**

Pottery examples belong to Early Bronze Age found by research team led by a scholar at Anadolu University Department of Archeology, Assoc. Prof. Ali Umut Türkcan during the excavation in Kanlıtaş Mound, Aşağı Kuzfindık Country, Eskişehir constitutes the foundation of this study.

Sketches for Early Bronze Age Pottery found at Kanlıtaş Mound and surrounding settlements were made and then differences and similarities among the areas were located. Material of concern was taken into hand according to this preparation.

When evaluated accordingly materials gathered in the surface examination at Kanlıtaş Mound and surrounding areas showed intense similarities with its contemporary Demircihöyük Pottery as well as materials from its surrounding area. There were observed differences between Kanlıtaş Mound Pottery and around in this sense also. In this context, Early Bronze Age pottery gathered at Kanlıtaş Mound and surrounding settlements gives us important information as it adds up to our current knowledge about the pottery in the region.

Key Words: Kanlıtaş Mound, Early Bronze Age, Pottery

ÖNSÖZ

Arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarında ele geen anak ömleğin değerlendirilmesinde ıkacak sonuçlar, bu malzemeyi kullanmış olan toplumlar hakkında önemli bilgiler edinilmesini sağlar. Keramiğin üretildiği çağdaki kültür düzeyi ve teknik gelişimi kullanıcılarının gereksinimleri ve beğenilerini yansıtmaktadır. Ayrıca keramiğin, kültürlerin sosyo-politik ve ekonomik yapısı üzerindeki etkisi birincil derecede önem taşımaktadır. Bu veriler özellikle yazılı kaynakların yeterli olmadığı çağlarda bölgelerin ekonomik ve politik yaşam düzeyleri hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Bundan yola çıkarak “Kanlitaş Höyük ve Civarında Yer Alan Yerleşim Merkezlerinden Yüzey Araştırmasında ele geçen İlk Tunç ağı çanak-ömleği” Batı Anadolu’nun İT kronolojisinin daha sağlıklı saptanmasına ve bölgeler arası ilişkilerin belirlenmesine önemli katkılar sağlayabilir.

Bu bağlamda, bilimsel çalışmalar yapmam yolunda ilk adımı atmaya teşvik eden ve bana bu imkanı tanıyan sayın hocam Prof. Dr. A. Nejat BİLGEN’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. “Kanlitaş Höyük ve Civarında yer alan Yerleşim merkezlerinden ele geçen İlk Tunç ağı çanak ömleği’ni” incelememe izin veren ve çalışmalarım sırasında beni yönlendiren, saygı değer hocam Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN’a ve çalışmalarım sırasında bana yol gösteren, yardımlarını esirgemeyen, danışmanım ve saygı değer hocam Dr. Öğr. Üyesi Müge SAVRUM KORTANOĞLU’na en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez konumun tarihlendirmesinde yardımcı olan ve beni yönlendiren hocam Dr. Öğr. Üyesi Deniz SARI’ya teşekkürü bir borç bilirim. izimlerim sırasında yardımımı eksik etmeyen Arkeolog Hülya TORUN ve Selma ÇALIŐKAN’a, fotoğraf ekimlerimi yapan Arkeolog Ferhat ERİKAN’a, evirilerim sırasında yardımcı olan Asiye ÇAKMAK ve saygıdeğer Arkeolog Demet KARA’ya ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bugünlere gelmemde büyük emekleri olan, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, yaptığım her içte bana güvenen ve daima bana destek olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
LEVHALAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM, KAPSAM

1.1.YÖNTEM (Çalışma Yöntemi ve Terminolojisi).....	3
1.2. KAPSAM.....	4
1.2.1. Coğrafi Kapsam.....	4
1.2.1.1. İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi.....	4
1.2.2. Zamansal Kapsam.....	7
1.2.2.1. Batı Anadolu İlk Tunç Çağı Kronolojisi.....	7
1.2.3. Nesnel Kapsam.....	10
1.2.3.1. Keramik Tanımı	10
1.2.3.2. Genel Özellikleri İle Batı Anadolu İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği.....	11

İKİNCİ BÖLÜM

KANLITAŞ HÖYÜĞÜ VE CİVARINDA YER ALAN YERLEŞİM MERKEZLERİ

2.1.COĞRAFİ KONUM VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ.....	17
2.2. İLK TUNÇ ÇAĞI YERLEŞİM MERKEZLERİ.....	18
2.2.1. Kanlıtaş Höyük.....	18
2.2.2. Kuzfindık Baraj Höyük.....	19
2.2.3. Esnemez Yolu Höyük.....	19
2.2.4. Yeniköy Höyük.....	19
2.2.5. Erenköy I Höyük	20
2.2.6. Erenköy II Höyük	20

2.3. BÖLGEDE DAHA ÖNCE YAPILMIŞ OLAN ARAŞTIRMALAR.....	21
2.3.1. Yüzev Araştırmaları.....	21
2.3.2. Kazı alışmaları.....	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARI YERLEŞMELERİN İLK TUNÇ ÇAĞI ÇANAK ÇÖMLEĞİ

3.1. İLK TUNÇ ÇAĞI I ÇANAK ÇÖMLEĞİ.....	28
3.1.1. Mal Grupları.....	28
3.1.1.1. Kahverengi Mal.....	28
3.1.1.2. Kırmızı Astarlı Mal.....	29
3.1.1.3. Kaba Mal.....	30
3.1.1.4. Gri Astarlı Mal.....	30
3.1.1. 5. Siyah AĞız Kenarlı Mal (Black Topped).....	31
3.1.2. Kap Formaları.....	31
3.1.2.1. Kaseler.....	31
3.1.2.2. Çanaklar.....	31
3.1.2.3. ömler.....	32
3.1.2.3.1. Dışa Açılan AĞızlı ömler.....	32
3.1.2.3.2. Dar Boyunlu ömler.....	32
3.1.2.3.3. Boynu İçbükey Kıvrımlı ömler.....	32
3.1.2.3.4. Boyunsuz Küresel Gövdeli ömler.....	33
3.1.2.4. Tutamaklar.....	33
3.1.2. 5. Kulplar.....	33
3.1.2.6. Bezemeler.....	34
3.1.3. Genel Özellikleri.....	34
3.2. İLK TUNÇ ÇAĞI II ÇANAK ÇÖMLEĞİ.....	37
3.2.1. Mal Grupları.....	37
3.2.1.1. Kırmızı Astarlı Mal.....	37
3.2.1.2. Kahverengi Mal.....	38
3.2.1.3. Siyah AĞız Kenarlı Mal (Black Topped).....	39

3.2.1.4. Kaba Mal.....	39
3.2.1.5. Portakal Rengi Astarlı Mal.....	40
3.2.1.6. Gri Astarlı Mal.....	40
3.2.1.7. İthal Mal.....	40
3.2.1.8. Beyaz Açıklı Mal.....	41
3.2.2. Kap Formaları.....	41
3.2.2.1. Kaseler.....	41
3.2.2.1.1. Basit Profilli Derin Kaseler.....	41
3.2.2.1.2. Basit Profilli Yayvan Kaseler.....	42
3.2.2.1.3. Omurgalı Kaseler.....	42
3.2.2.1.4. S Profilli Kaseler.....	42
3.2.2.2. Çanaklar.....	42
3.2.2.2.1. Basit Profilli Çanaklar.....	42
3.2.2.2.2. Dışa Açılan Ağızlı Dik Kenarlı Çanaklar.....	42
3.2.2.3. Tabaklar.....	43
3.2.2.4. Çömlekler.....	43
3.2.2.4.1. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler.....	43
3.2.2.4.2. Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlekler.....	43
3.2.2.4.3. Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlekler.....	43
3.2.2.5. Kapaklar.....	44
3.2.2.6 Kulplar.....	44
3.2.2.7 Ayaklar.....	44
3.2.2.8 Bezemeler.....	45
3.2.3. Genel Özellikleri.....	45
3.3. İLK TUNÇ ÇAĞI III ÇANAK ÇÖMLEĞİ.....	47
3.3.1. Mal Grupları.....	47
3.3.1.1. Kırmızı Astarlı Mal.....	47
3.3.1.2. Kaba Mal.....	48
3.3.1.3. Kahverengi Mal.....	48
3.3.1.4. Yalın Mal.....	49
3.3.1.5. Gri Astarsız Mal.....	49
3.3.1.6. İthal Mal.....	49

3.3.1.7. Kiremit Rengi Hamurlu Kahverengi Astarlı Mal.....	49
3.3.2. Kap Formaları.....	49
3.3.2.1. Çanaklar.....	50
3.3.2.2. Tabaklar.....	50
3.3.2.3. Çömlekler.....	50
3.3.2.3.1. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler.....	50
3.3.2.3.2. Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler.....	51
3.3.2.4. Kapak.....	51
3.3.2.5. Tepsi.....	51
3.3.2.6. Tutamaklar.....	51
3.3.2.7. Kulplar.....	51
3.3.2.8. Ayaklar.....	52
3.3.3. Genel Özellikleri.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MALZEMENİN BATI ANADOLU PREHİSTORYASI İÇİNDEKİ YERİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

4.1. İLK TUNÇ ÇAĞI KÜLTÜRLERİ	55
4.1.1. Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma.....	55
4.1.2. Kap Formaları Açısından Karşılaştırma.....	58
4.1.2.1. Kaseler.....	58
4.1.2.2. Çanaklar.....	58
4.1.2.3. Çömlekler.....	58
4.1.2.4. Tutamaklar.....	60
4.1.2.5. Kulplar.....	60
4.1.2.6. Bezemeler.....	61
4.2. İLK TUNÇ ÇAĞI II KÜLTÜRLERİ.....	62
4.2.1. Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma.....	62
4.2.2. Kap Formaları Açısından Karşılaştırma.....	65
4.2.2.1. Kaseler.....	65
4.2.2.2. Çanaklar.....	66

4.2.2.3. Tabaklar.....	67
4.2.2.4. Çömlekler.....	67
4.2.2.5. Kapak	67
4.2.2.6. Kulplar.....	68
4.2.2.7. Ayaklar.....	69
4.2.2.8. Bezemeler.....	69
4.3. İLK TUNÇ ÇAĞI III KÜLTÜRLERİ.....	71
4.3.1 Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma.....	71
4.3.2 Kap Formaları Açısından Karşılaştırma.....	72
4.3.2.1. Çanaklar.....	72
4.3.2.2 Tabaklar.....	72
4.3.2.3. Çömlekler.....	73
4.3.2.4. Kapak.....	73
4.3.2.5. Tepsi.....	74
4.3.2.6. Tutamaklar.....	74
4.3.2.7. Kulplar.....	74
4.3.2.8. Ayaklar.....	74
5.SONUÇ VE DEĞERLENDİME.....	76
KATOLOG	80
LEVHALAR.....	98
KAYNAKÇA	157
DİZİN.....	168

LEVHALAR LİSTESİ

	Sayfa
Levha I	Çiz. 1-2: İTÇ I Kase parçası.....31
	Çiz.3-4-5-6: İTÇ II Kase parçası.....41
Levha II	Çiz. İTÇ II Kase parçaları.....41
Levha III	Çiz. İTÇ II Kase parçaları.....42
Levha IV	Çiz. İTÇ II Kase parçaları.....42
Levha V	Çiz.1-4: İTÇ III Çanak parçası.....50
	Çiz. 2: İTÇ II Çanak parçası.....42
	Çiz. 3: İTÇ I Çanak parçası.....32
Levha VI	Çiz. 1: İTÇ I Çanak parçası.....32
	Çiz. 2: İTÇ II Çanak parçası.....42
Levha VII	Çiz.1-4: İTÇ II Tabak parçası.....43
	Çiz.2-3-5-6: İTÇ III Tabak parçası.....43
Levha VIII	Çiz. 1-4: İTÇ I Çömlek parçası.....32
Levha IX	Çiz.1-5: İTÇ I Çömlek parçası.....32
Levha X	Çiz.1-2-4-5: İTÇ II Çömlek parçası.....43
	Çiz. 3: İTÇ III Çömlek parçası.....50
Levha XI	Çiz.1-2-4-5: İTÇ II Çömlek parçası.....43
	Çiz.3-6: İTÇ III Çömlek parçası.....51
Levha XII	Çiz.1: İTÇ III Kapak parçası.....51
	Çiz.2: İTÇ II Kapak parçası.....44
	Çiz.3: İTÇ III Tepsi parçası.....51
	Çiz.4-5: İTÇ I Bezemeli gövde parçası.....34
	Çiz.6-7: İTÇ II Bezemeli gövde parçası.....45
Levha XIII	Çiz.1: İTÇ I Tutamak parçası.....33
	Çiz.2: İTÇ III Tutamak parçası.....51
	Çiz.3-4-6: İTÇ I Kulp parçası.....34
	Çiz.5: İTÇ II Kulp parçası.....44
Levha XIV	Çiz. 1-8: İTÇ I Kulp parçası.....51
Levha XV	Çiz.1-5: İTÇ II Kulp parçası.....44
Levha XVI	Çiz.1-4: İTÇ II Kulp parçası.....44

	Çiz. 5: İTÇ III Kulp parçası	51
Levha XVII	Çiz. 1: İTÇ II Kulp parçası.....	44
	Çiz.2-3-4: İTÇ I Kulp parçası.....	33
	Çiz. 5: İTÇ III Kulp parçası.....	51
Levha XVIII	Çiz.1-2-3: İTÇ II Ayak parçası.....	44
	Çiz.4-5: İTÇ III Ayak parçası.....	52
Levha XIX	Çiz. 1-2: İTÇ II Ayak parçası.....	44
	Çiz. 3-4: İTÇ III Ayak parçası.....	52
Levha XX	Çiz. 1-2: İTÇ III Ayak parçası.....	52
	Çiz. 3-4: İTÇ II Ayak parçası.....	44
Levha XXI	Çiz. 1: İTÇ III Ayak parçası.....	52
	Çiz. 2: İTÇ II Ayak parçası.....	44
Levha XXII	Çiz. 1-2: İTÇ ? Kase parçası.....	94
	Çiz. 3: İTÇ? Çanak parçası.....	94
	Çiz. 4: İTÇ? Çömlek parçası.....	94
	Çiz. 5: İTÇ? Dip parçası.....	94
Levha XXIII	Çiz.1-5: İTÇ? Çömlek parçası.....	94
Levha XXIV	Çiz. 1-4: İTÇ? Çömlek parçası.....	95
Levha X XV	Çiz. 1-4: İTÇ? Kulp parçası.....	96
Levha XXVI	Çiz.1-2-3-5: İTÇ? Kulp parçası.....	96
	Çiz.4: İTÇ? Bezemeli gövde parçası.....	96
Levha XXVII	Şek. 1: İTÇ Form cetveli.....	31
Levha XXVIII	Grafik 1: İTÇ Çömleğinin dönemsel dağılım oranı.....	28
Levha XXIX	Grafik 1: İTÇ I Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı.....	28
	Grafik 2: İTÇ II Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı.....	37
	Grafik 3: İTÇ III Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı.....	47
Levha XXX	Grafik 1: İTÇ I Mal gruplarının oransal dağılımı.....	28
	Grafik 2: İTÇ II Mal gruplarının oransal dağılımı.....	37
	Grafik 3: İTÇ III Mal gruplarının oransal dağılımı.....	47
Levha XXXI	Grafik 1: IA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....	29
	Grafik 2: IB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....	29
	Grafik 3: IC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....	30

Levha XXXII	Grafik 1: IA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....29
	Grafik 2: IB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....29
	Grafik 3: IC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....30
Levha XXXIII	Grafik 1: IA Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....29
	Grafik 2: IB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....29
	Grafik 3: IC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....30
Levha XXXIV	Grafik 1: IA Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....29
	Grafik 2: IB Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....29
	Grafik 3: IC Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....30
Levha XXXV	Grafik 1: IA Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....29
	Grafik 2: IB Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....29
	Grafik 3: IC IB Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....30
Levha XXXVI	Grafik 1: IA Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....29
	Grafik 2: IB Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....29
	Grafik 3: IC Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....30
Levha XXXVII	Grafik 1: IIA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....37
	Grafik 2: IIB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IID Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....39
	Grafik 5: IIE Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....40
Levha XXXVIII	Grafik 1: IIA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....37
	Grafik 2: IIB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IIE Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....40
Levha XXXIX	Grafik 1: IIA Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....37
	Grafik 2: IIB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IIE Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....40
Levha XL	Grafik 1: IIA Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....37
	Grafik 2: IIB Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IIE Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....40

Levha XLI	Grafik 1: IIA Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....37
	Grafik 2: IIB Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IID Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....39
	Grafik 5: IIE Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....40
Levha XLII	Grafik 1: IIA Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....38
	Grafik 2: IIB Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....38
	Grafik 3: IIC Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....39
	Grafik 4: IID Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....39
	Grafik 5: IIE Mal grubunun hamur renk dağılım oranı.....40
Levha XLIII	Grafik 1: IIIA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....47
	Grafik 2: IIIB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....48
	Grafik 3: IIIC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı.....48
Levha XLIV	Grafik 1: IIIA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....47
	Grafik 2: IIIB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....48
	Grafik 3: IIIC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı.....48
Levha XLV	Grafik 1: IIIB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....48
	Grafik 1: IIIC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı.....48
Levha XLVI	Grafik 1: IIIA Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....47
	Grafik 1: IIIB Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....48
	Grafik 1: IIIC Mal grubunun açık çeşitleri dağılım oranı.....48
Levha XLVII	Grafik 1: IIIA Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....47
	Grafik 2: IIIB Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....48
	Grafik 3: IIIC Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....48
	Grafik 4: IID Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı.....49
Levha XLVIII	Grafik 1: IIIA Mal grubunun hamur renk dağılım oranı47
	Grafik 2: IIIB Mal grubunun hamur renk dağılım oranı48
	Grafik 3: IIIC Mal grubunun hamur renk dağılım oranı48
Levha XLIX	Grafik 1: İTÇ I Form gruplarının genel dağılım oranı.....31
	Grafik 2: İTÇ II Form gruplarının genel dağılım oranı.....41
	Grafik 3: İTÇ III Form gruplarının genel dağılım oranı.....50
Levha L	Grafik: İTÇ I Formlarının dağılım oranı.....31

	Grafik 2: İTÇ II Formlarının dağılım oranı.....	41
	Grafik 3: İTÇ III Formlarının dağılım oranı.....	50
Levha LI	Grafik 1: İTÇ I Kulp dağılım oranı	33
	Grafik 2: İTÇ II Kulp dağılım oranı.....	44
	Grafik 3: İTÇ III Kulp dağılım oranı.....	51
Levha LII	Harita 1: Batı Anadolu İTÇ IB Çanak Çömlek Grupları ve Kültür Bölgeleri (D.Sarı,(2011), Lev.39).....	12
	Harita 2: Batı Anadolu İTÇ II Çanak Çömleği ve Kültür Bölgeleri (D.Sarı (2011) Lev. 63).....	13
Levha LIII	Harita 1: Frigya Kültür Bölgesi ve çanak çömlek dağılımı (D.Sarı, (2011) Lev. 66).....	14
	Harita 2: Kanlıtaş Höyük ve civarı topografik harita (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	18
Levha LIV	Harita 1: Kuzfındık Vadisi İ 24 haritası (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	19
	Resim 1: Kuzfındık Vadisi genel görünüm (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	19
Levha LV	Resim 1: KNT Höyük genel görünüm(Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	18
	Resim2: KBH genel görünüm(Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	19
Levha LVI	Resim 1: EYH Höyük genel görünüm (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	19
	Resim 2: ERK'2 Höyük genel görünüm (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	20
Levha LVII	Resim 1: İTÇ I Mal grupları (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	29
	a) IE Mal grubu	
	b) IC Mal grubu	
	c) ID Mal grubu	
	d) IA Mal grubu	
	Resim 2: İTÇ II Mal grupları (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....	38

- a) IID Mal grubu
- b) IIE Mal grubu
- c) IIA Mal grubu
- d) IIC Mal grubu
- e) IIH Mal grubu

Levha LVIII **Resim 1:** İTÇ III Mal grupları (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....48

- a) IIIF Mal grubu
- b) IIIB Mal grubu
- c) IIIG Mal grubu
- d) IIIH Mal grubu
- e) IIIA Mal grubu

Resim 2: İTÇ II-III Tabak parçaları (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi)...43

Levha LIX **Resim 1:** İTÇ III Tepsi parçası (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....51

Resim 2: İTÇ II-III Kapaklar (Kanlıtaş Höyük kazı arşivi).....44

- a) İTÇ III Kapak parçası
- b) İTÇ II Kapak parçası

KISALTMALAR LİSTESİ

AJA	American Journal of Archaeology
A.R.	Ağız Çapı
Bul. Yeri	Buluntu Yeri (İncelenen malzemenin ele geçtiği yer)
Bul. No	Buluntu Numarası
Bkz.	Bakınız
Çiz.	Çizim
EYH:	Esnemez Yolu Höyük
ERK'1:	Erenköy 1 Höyük
ERK'2:	Erenköy 2 Höyük
H.	Yükseklik
İTÇ:	İlk Tunç Çağı
KBH:	Kuzfındık Baraj Höyük
KNT:	Kanlıtaş Höyük
Lev.	Levha
MAL:	Seramiğin ait olduğu mal grubu
MKKS	Müze Kurtarma Kazıları Semineri
M.Ö.	Milattan Önce
Res.	Resim
YKH:	Yeniköy Höyük
IA:	İlk Tunç Çağı I Kahverengi Mallar
IB:	İlk Tunç Çağı I Kırmızı Astarlı Mallar
IC:	İlk Tunç Çağı I Kaba Mallar
ID:	İlk Tunç Çağı I Gri Astarlı Mallar
IE:	İlk Tunç Çağı I Siyah Ağız Kenarlı Mallar
IIA:	İlk Tunç Çağı II Kırmızı Astarlı Mallar
IIB:	İlk Tunç Çağı II Kahverengi Mallar
IIC:	İlk Tunç Çağı II Siyah Ağız Kenarlı Mallar
IID:	İlk Tunç Çağı II Kaba Mallar
IIE:	İlk Tunç Çağı II Portakal Rengi Astarlı Mallar
IIF:	İlk Tunç Çağı II Gri Astarlı Mallar

- II G:** İlk Tunç Çağı II İthal Mallar (Zeytin siyahı Açıklı Mal)
- III H:** İlk Tunç Çağı II Beyaz Açıklı Mal
- III A:** İlk Tunç Çağı III Kırmızı Astarlı Mallar
- III B:** İlk Tunç Çağı III Kaba Mallar
- III C:** İlk Tunç Çağı III Kahverengi Mallar
- III D:** İlk Tunç Çağı III Yalın Mallar
- III E:** İlk Tunç Çağı III Gri Astarsız Mallar
- III F:** İlk Tunç Çağı III İthal Mallar
- III G:** İlk Tunç Çağı III Kiremit Rengi Hamurlu Kahverengi Astarlı Mallar
- I.1:** İTÇ I Kaseler
- I.2:** İTÇ I Çanaklar
- I.3:** İTÇ I Çömlekler
- I.3a:** İTÇ I Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler
- I.3b:** İTÇ I Dar Boyunlu Çömlekler
- I.3c:** İTÇ I Boynu İçbükey Kıvrımlı Çömlekler
- I.3d:** İTÇ I Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler
- I.4:** İTÇ I Tutamaklar
- I.5:** İTÇ I Kulplar
- I.6:** İTÇ I Bezemeler
- II.1:** İTÇ II Kaseler
- II.1a:** İTÇ II Basit Profilli Derin Kaseler
- II.1b:** İTÇ II Basit Profilli Yayvan Kaseler
- II.1c:** İTÇ II Omurgalı Kaseler
- II.1d:** İTÇ II S Profilli Kaseler
- II.2:** İTÇ II Çanaklar
- II.2a:** İTÇ II Basit Profilli Çanaklar
- II.2b:** İTÇ II Dışa Açılan Ağızlı Dik Kenarlı Çanaklar
- II.3:** İTÇ II Tabaklar
- II.4:** İTÇ II Çömlekler
- II.4a:** İTÇ II Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler
- II.4b:** İTÇ II Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlekler
- II.4c:** İTÇ II Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlekler

- II.5:** İTÇ II Kapaklar
II.6: İTÇ II Kulplar
II.7: İTÇ II Ayaklar
II.8: İTÇ II Bezemeler
III.1: İTÇ III Çanaklar
III.2: İTÇ III Tabaklar
III.3: İTÇ III Çömlekler
III.3a: İTÇ III Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler
III.3b: İTÇ III Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler
III.4: İTÇ III Kapak
III.5: İTÇ III Tepsi
III.6: İTÇ III Tutamaklar
III.7: İTÇ III Kulplar
III.8: İTÇ III Ayaklar

TEZ METNÍ

GİRİŞ

Kanlıtaş Höyük ve civarında yer alan yerleşim merkezlerinden yüzey araştırmasında ele geçen İlk Tunç Çağı çanak-çömleği konulu çalışmamızda ele geçen malzeme teknik ve tipoloji açısından incelenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu malzeme, mal gruplarına ayrılarak sınıflandırılmış, daha sonra bu mal grupları ile temsil edilen formlar, ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmamızın I. Bölüm 'ünde, İç Kuzeybatı Anadolu'nun coğrafyası, İlk Tunç Çağı araştırmaları, kronolojik veriler ve dönemin çanak-çömlek özelliklerine kısaca değinilmiştir. II. Bölüm'de söz konusu malzemenin ele geçtiği yerleşim yerlerinin genel özelliklerinden bahsedilip bölge tarihçesine değinilmiştir. Çanak-çömlek verilerinin bir arada bir bütün olarak değerlendirildiği III. Bölüm'de tipolojik sınıflandırmalar altında toplanan formlar, kendi içlerinde tipleri, hamur özellikleri, astar renkleri, yapım teknikleri kapsamında incelenmiştir. Son olarak IV. Bölüm'de incelemesi yapılmış olan çanak-çömleğin, İç Kuzeybatı Anadolu'da yer alan çağdaş yerleşim merkezleriyle karşılaştırılıp benzer ve farklı yönleri irdelenip; malzemenin kataloğu, çizimleri ve fotoğrafları sunulmuştur.

Bu bağlamda, özetleyecek olursak incelenen çanak-çömlek, İç Kuzeybatı Anadolu kısmen de olsa diğer bölgeler ile olan karşılıklı etkileşimini ve söz konusu bölgeler içindeki özgün kültürel duruşunu yansıtan sonuçlar çıkarmamızı sağlamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
YÖNTEM, KAPSAM

1.1 YÖNTEM (Çalışma Yöntemi ve Terminolojisi)

Bu çalışmada ele alınan malzeme ile ilgili belirli bir yöntem ve terminoloji uygulanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çanak çömleğin malzeme ve teknik açıdan değerlendirilmesi ve tipolojik sınıflandırma metodlarına ihtiyaç duyulmuştur. Başlangıç olarak çalışma konusunun içinde yer aldığı bölge coğrafyası ve İlk Tunç Çağı araştırmaları ile ilgili yayınlar taranmıştır. “Kanlıtaş Höyük ve Civarında Yer Alan Yerleşim Merkezlerinden Yüzeysel Araştırmasında Ele Geçen İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği” ve bu yerleşim merkezleri üzerine yapılan değerlendirmenin ve yorumların açıkça anlaşılabilmesi için temel bir çerçeve oluşturulmuştur.

Çalışmanın ana bölümünü, tez konusunu oluşturan malzemenin teknik ve form açısından incelenmesi oluşturmaktadır. Bu bölümde İTÇ çanak-çömleği değerlendirilirken öncelikle, malzemenin kronolojik sınıflandırılması ve merkezlere göre dağılımı yapılmıştır. Kronolojik sınıflandırma yapılırken İç Kuzeybatı Anadolu’da bulunup kazısı ve yüzeysel araştırması yapılmış olan yerleşim merkezlerinin tarihlendirmesi kıstas alınmıştır. Daha sonra ele alınan malzeme form olarak sınıflandırılıp mal gruplarına ayrılmıştır. Mal gruplarının ayırımında esas alınan kriterler hamur özellikleri ile astar ve açkı uygulamaları olmuştur. Ayrıca bu bölümde hamur tanımı, katkı maddeleri ve bununla bağlantılı olarak hamur yapısı, rengi, niteliği incelenmiş olup yapım tekniği verilmiştir. İncelenen bu malzeme içerisinde çizime müsait olanların çizimi yapıp form cetveli oluşturularak tipoloji yapılmıştır. Çizimi yapılan malzemenin renk bilgisi (astar ve hamur rengi) hakkındaki verileri belirtmek için Munsell katoloğundan yararlanılmıştır. Parçaların çizimi tamamlandıktan sonra malzemenin merkezlere göre genel özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Form açısından belirleyici olan ve çalışma kapsamına alınan çanak-çömlek örnekleriyle ilgili katalog bilgileri çalışmanın sonundaki “Katalog” bölümünde, katalogda kullanılan kısaltmaların açıkları ise kısaltmalar bölümünde yer almaktadır.

1.2. KAPSAM

Bu kısımda, “Kanlıtaş Höyük ve Civarında Yer Alan Yerleşim Merkezlerinden Yüze Araştırmasında Ele Geçen İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği” incelenirken tez konusunun daha anlaşılabilir olması için coğrafi, zamansal ve nesnel sınırlarından bahsedilecektir.

1.2.1. Coğrafi Kapsam

Coğrafya terimi Grekçede; geo (dünya) ve graphe (tasvir veya anlatım) kavramlarının birleşmesinden meydana gelen ‘geographe’ teriminden oluşmaktadır. Dünyanın veya yeryüzünün tanımlanması, tasvir edilmesi anlamına gelmektedir.¹ Bu bölümde bölgede Prehistorik dönemde yer alan yerleşim yerlerini incelemeye önce bölge coğrafyası hakkında kısaca bahsedilecektir.

1.2.1.1. İç Kuzeybatı Anadolu

İç Kuzeybatı Anadolu olarak adlandırılan bölge, kabaca Bilecik, Kütahya ve Eskişehir illerini içine alır.² Coğrafi olarak bölge, üzerinde kuzeybatı-güneydoğu yönünde birkaç dağ dizisinin bulunduğu bir eşikte yer almaktadır. Buradaki dağ dizileri (Emirdağ, Türkmen, Kumullar, Ahır, Murat, Şaphane, Eğriöz, Akdağ, Simav, Honoz, Çikelek, Burgaz ve Demirci Dağları) eşik eksenine paralel ve iki üç sıra halinde olup neojen göl tortulları, lavlar ve tüflerin bir tabaka halinde doldurduğu çukur alanlarla birbirlerinden ayrılır. Bu eşikin kuzeydoğu ucunda ise Sakarya Nehri’nin doğusundaki bölgeleri batıya bağlayan bir geçit durumundaki Eskişehir Ovası, kuzeyindeki Sündüken Dağları ile güneyindeki Türkmen Dağları’nın kuzey etekleri arasında uzanır.³ Aynı durumdaki diğer bir ova da Eskişehir Ovasının güneydoğusunda yer alan Yukarı Sakarya Ovasıdır.⁴ Bu ova, adından da anlaşılacağı üzere, Sakarya Nehrinin sularını

¹ N.Özgen, (2011), ‘Coğrafya Bilimi ve Temel Kavramları’ **Genel Coğrafya**, Ankara: s.1.

²Bölgenin coğrafyası incelenirken şu kaynaklardan yararlanılmıştır: B.Darkot ve M.Tuncel, (1995), **Ege Bölgesi Coğrafyası**, (3.baskı) , İstanbul: ss.76-89; M.Ardos, (1985),**Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi**, Cilt II, İstanbul; İ. Atalay ve K. Mortan, (2011), **Türkiye Bölgesel Coğrafyası**, İstanbul: ss. 216-231.

³ T. Efe, (1997), ‘1994 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüze Araştırmaları’ **XIV. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, ss. 215-232; T. Efe ve D. Ş.M.Ay Efe, (2001),“Küllüoba: İç Kuzeybatı Anadolu’da Bir İlk Tunç Kenti, 1996-2000 Yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmalarının Genel Değerlendirilmesi”, **TÜBA-AR/4**, Ankara: ss. 43-76.

⁴ İ. Atalay, (1997), **Türkiye Bölgesel Coğrafyası**, İstanbul, s.31.

topladığı yukarı bölümü kapsamaktadır.⁵ Her iki ova da doğu taraftan İç Anadolu ve Konya bölgelerine açıktır. Genellikle yüksek ve dalgalı bir görünüm sergileyen iç kuzeybatı Anadolu'nun ova ve akarsu vadileri, eskiden beri işlek olan yollara geçit verirler. İç Anadolu ve Konya bölgesi, Afyon, Kütahya ve Eskişehir üzerinden batıda Ege ve kuzeyde Marmara bölgesine ve Trakya'ya bağlanmaktadır. Aynı şekilde, Batı Akdeniz kıyıları ve Göller Bölgesi de yukarıda adı geçen bu üç il üzerinden kuzeye ve batıya bağlanmaktadır. Bu bağlamda Eskişehir ve Yukarı Sakarya Ovaları büyük önem kazanmaktadır.⁶ Eskişehir Ovası, hafif bir kıvrımla kuzeybatıya doğru, Uludağ'ın etekleri ile Sündiken Dağları'nın oluşturduğu boğazda bulunan Bozüyük'e kadar devam eder.⁷ Bu ovadaki höyükler zinciri, Bozüyük'ten başlayıp ovanın doğusuna kadar kesintisiz ve bazı yerlerde birbirine paralel iki veya daha fazla sıralar halinde devam etmektedir. Yukarı Sakarya Ovasında da Prehistorik yerleşmeler zinciri, aynı Eskişehir Ovasında olduğu gibi, doğu-batı yönünde uzanan sıralar halinde, batıda ovanın başladığı yerden doğuda Sivrihisar Dağlarına kadar sıralanmaktadır. Üzerinde yer aldıkları ovaların verimliliği ve önemli bağlantı yolları üzerinde bulunmaları nedeniyle bu höyükler, hem sayıca çok fazladır hem de bazıları normalden çok daha büyüktür.

Yukarı Sakarya Ovasındaki höyüklerin diğer bir kısmı da kuzey-güney yönünde yer almaktadır. Ova içinde bu yönde sıralanan iki ayrı grup vardır. Birincisi; bugünkü Eskişehir-Seyitgazi karayolunun her iki tarafında yer alan höyüklerin oluşturduğu grup, ikincisi ise Seyitgazi ile Eskişehir-Ankara karayolunu birleştiren tali yolun etrafında sıralanan höyüklerin oluşturduğu gruptur.⁸ Bu höyük dizileri, prehistorik yollarında aynı güzergâhlardan geçtiğini göstermektedir. Seyitgazi ilçesinde birleşen bu yollar, Seyit suyu Vadisi, Yazılıkaya Platosu ve Çifteler üzerinden güneye, Afyon ve Altıntaş Ovalarına ulaşmakta ve Yukarı Sakarya Ovasını güneye bağlamaktadır. Eskişehir'in batısında Porsuk Vadisi içinden güneybatıya ilerleyen diğer bir ulaşım yolu da bölgenin, Kütahya ve Tavşanlı Ovalarıyla bağlantısını sağlamaktadır.

Daha batıda yer alan Altıntaş-Örencik ve Kütahya Tavşanlı Ovaları, burada bulunan dağ sıralarına uygun olarak kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanır. Altıntaş

⁵ Y. Polat, (2008), ' M.Ö. IV. Binyıl-M.Ö. I Binyıl Arasında Dağlık Phrygia Bölgesi'nde Yerleşim Modelleri' Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Eskişehir, s. 22.

⁶ Efe, (1997), res.1.

⁷ A.g.e ss. 215-232.

⁸ T. Efe, (1995), '1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **XII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, ss. 245-266.

Ovası, Afyon ve Konya bölgelerine açıktır ve bu kısımda dağlar yoktur; güneyde Murat dağları yer almakta olup ovanın batı ve kuzey kısmı da dağlıktır. Batıdaki Örencik Ovası ve bunun kuzeyindeki Kocasu Vadisi, Altıntaş Ovası'nı Tavşanlı Ovası'na, Domaniç üzerinden diğer bir geçit, İnegöl Bursa civarına, Porsuk Vadisi ise kuzeyde Kütahya ve Eskişehir Ovalarına ve oradan da Eskişehir-İnönü Ovaları yoluyla kuzeye, Marmara kıyılarına bağlanmaktadır.⁹

Eskişehir-İnönü ve Yukarı Sakarya Ovalarında olduğu gibi, Altıntaş-Örencik ve Kütahya-Tavşanlı Ovalarında da yüzey şekilleri ile höyüklerin yoğunluğu arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu höyükler çoğunlukla Porsuk Nehri kolları boyunca yer alırlar.¹⁰ Aynı şekilde Kütahya-Tavşanlı Ovalarını Eskişehir-İnegöl Ovalarından ayıran Türkmen Dağları üzerinde yer alan bir dizi höyük, bize ovaları birleştiren prehistorik yol güzergâhları hakkında bilgi vermektedir.¹¹

⁹ T. Efe, (1993), '1991 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **X. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, s.348.

¹⁰ T. Efe, (1994a), '1992 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **XI. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, s.578.

¹¹ T. Efe, (1991), '1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllilerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **VIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, ss.165-167.

1.2.2. ZAMANSAL KAPSAM

Arkeoloji geçmişi yeniden inşa etme ve onunla bağımızı kurma amacını taşır. Bu amaç da “zaman” kavramı merkezi bir yer tutar.¹² Arkeologlar bilimsel ortamda aynı dili konuşabilmek için yazının keşfinden önceki zamanı insanların yaşayış şekillerini, teknolojik unsurları kullandıkları araç gereçleri, maden kullanımı ve seramik yapımı gibi unsurları temel alarak zamansal (tarihsel) bölümlere ayırmışlardır. Bu ayırım içerisinde bakırın kullanmasıyla başlayan yeni kültürel gelişimi Tunç Çağı Dönemi olarak nitelendirmiş ve kendi içerisinde de ilk, orta ve geç olarak sınıflandırmıştır. Bu bağlamda bu bölümde; “Kanlıtaş Höyük ve Civarında Yer Alan Yerleşim Yerlerinin Yüzey Araştırmasında Ele Geçen İlk Tunç Çağı Çanak Çömleğini” incelemeyen önce yerleşim yerlerinin içinde bulunduğu bölgenin İTÇ kronolojisinden kısaca bahsedilecektir.

1.2.2.1 Batı Anadolu İlk Tunç Çağı Kronolojisi

Genel anlamda bakırın kullanılmasıyla başlayıp yeni bir kültürel dönemin başlangıcı olan Orta Tunç Çağı'na kadar devam eden zaman dilimi için, “İlk Tunç Çağ” terimini ilk defa Blegen kullanmıştır.¹³ Anadolu'da İlk Tunç Çağı'nı üçlü bölümlenme içinde inceleyen ilk araştırmacı ise, Tarsus kazılarını yürüten Goldman'dır. Goldmann Tarsus İlk Tunç Çağı tabakalarını I-II-III olarak adlandırmış ve bunları zamandizinsel bir bütün olarak ifade etmiştir.¹⁴

MÖ 3. binde Batı Anadolu Bölgesi hem Anadolu hem İTÇ dünyasında önemli bir yer tutmaktadır. Mezopotamya ile ilişkileri sayesinde daha kesin bir kronolojiye sahip olan Anadolu ve kronolojik açıdan çok sağlam bir dayanağı olmayan Kiklad Adaları arasında kilit görevi görmektedir. Her iki bölge arasındaki kronolojik bağlantılar göz önüne alındığında, Batı Anadolu daha da önem kazanmaktadır.¹⁵ Bu çağ

¹² N. Serpil Altuntek, (2006) ‘Zaman Kavramı ve Arkeoloji’ **Hayat Erkanal’a Armağan Kültürlerin Yansıması**, Homer Kitabevi,1.basım, Ankara: ss.35-38.

¹³ Blegen vd. (1950), **Troy I; The First and Second Settlements**, *Princeton*, s.22.

¹⁴ H. Goldmann, (1956), **Excavations at Gözlü Kule**, Tarsus. From the Neolithic through the Bronze Age. Vol. II. New Jersey: Princeton University Press. ss.125-140.

¹⁵ V. Şahoğlu, (1997), **MÖ 3. Binde Anadolu-Kiklad İlişkileri**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi, Ana Bilim Dalı, Ankara: s.6.

Kalkolitik Çağ'dan bağımsız olarak ayrı değil aksine Kalkolitik Çağ'ın devamı niteliğini taşımaktadır. Genel olarak Tarsus ile Batı Anadolu için İlk Tunç Çağı I'ın başlangıcı olan MÖ 3000'li yıllar Mellink ve birçok bilim adamı tarafından kabul edilmektedir.¹⁶

Schliemann¹⁷, Blegen¹⁸, Mellaart¹⁹, Burney²⁰, Korfmann²¹ ve son olarak Manning bu kronoloji üzerine değişik önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler MÖ 4000-1700 yılları arasındaki 2300 yıllık dönemi kendi içinde İTÇ I-II ve III olarak bölen değişik araştırmacıların önerileridir. Öneride bulunan diğer bir bilim adamı olan Yakar ise; Batı Anadolu için İTÇ başlangıcını erken III. binyıla vermekte ve İTÇ'nin bitişi içinse II. binyılın başlarını önermektedir.²²

Bu konuda T.Efe ve D.M.Ş. Ay, yüzey araştırmalarında bazı höyüklerde (Y.Sögütönü)²³ ve Demircihöyük'te Geç Kalkolitik Çağ ve İTÇ katları arasına giren bir malzeme grubu ele geçirmişlerdir.²⁴ Bundan yola çıkarak Geç Kalkolitik Çağ'dan İTÇ'na geçiş evresi (Transitional Period) ekleyip bu evreye de İTÇ'ye Geçiş Evresi²⁵ adını vererek MÖ 3300 (?) tarihinden başlatıp MÖ 2000'lerde sona ermektedir.²⁶

Tüm bu öneriler sonucunda dikkat çekici nokta ise İTÇ'nin sonunun MÖ.1800-1700'den daha geç bir tarihe girmemesidir. Bu tarih bilindiği gibi yaklaşık olarak Asur Ticaret Koloni'lerinin Anadolu'ya gelişi yani Anadolu'da yazıya geçilmesiyle tarih öncesi dönemlerin kapanarak tarih dönemlerinin başlamasıyla eş zamanlıdır. Asıl tartışmanın olduğu nokta ise Batı Anadolu İTÇ'nin başlangıç tarihleridir. Yukarıdaki önerilerden de izlenebileceği gibi MÖ 4000-3000 arasındaki bin yıllık süre içinde

¹⁶M.J. Mellink, (1965), “**Anatolian Chronology**” Chronologies in Old World Archaeology, Chicago: s 116.

¹⁷ C.Blegen, (1963), **Troy and The Trojans**, Thames and Hudson, Londra. s. 173.

¹⁸ A.g.e. s. 174.

¹⁹ J.Mellaart, (1959), “Notes on the Architectural remains of Troy I and II”, **AS-9**, Ankara: ss.132-162.

²⁰ J. Yakar, (1979), “Troy and Anatolian Early Bronze Age Chronology” **AS-29**, ss. 51-66.

²¹ M. Korfmann (1989), “Ausgrabungen am Besiktepe”, **Anatolia and The Ancient Near East Studies in Honor of Tahsin Özgüç**, TTK, Ankara: ss. 271-278.

²²J. Yakar, (2002), “Revising the Early Bronze Age Chronology of Anatolia”, **Festschrift Für Manfred Korfmann, Mauer Schau, Band-1**, Herausgegeben von: R.Aslan-S.Blum-G.Kastl-F.Schweiser-D.Thumm, Deutschland: ss.448-449.

²³ T. Efe, (1994b), “Eskişehir Yöresindeki Bazı Höyüklerde Saptanmış, Olan ilk Tunç Çağı'na Geçiş Evresi Çanak Çömleği”, **Anadolu Araştırmaları XIII**, ss.571-592.

²⁴T. Efe ve D.S.M.Ay, (2000), “Early Bronze Age I Pottery from Küllüoba near Seyitgazi, Eskişehir” **Anatolia Antiqua**, IFDEA, İstanbul: ss.1-87.

²⁵ T. Efe vd., (1995) “Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 1 Kaklık Mevkii, A Site Transitional to the Early Bronze Age”, **Studia Troica 5**, ss.357-399.

²⁶ T.Efe-D.S.M.Ay, (2000),s.36; T.Efe, (2003a) ,“Batı Anadolu-Son Kalkolitik ve ilk Tunç Çağı”; **Arkeo-Atlas-2**, Tunç Bakışlar, İstanbul: ss. 97-118.

değişik tarihlere oturtulmaktadır. MÖ IV. binyıl içine ve özellikle IV. binyıl son çeyreğine bir başka deyişle MÖ 3300-3000 arasına gelen tarihlerin birçok araştırmacı tarafından genellikle İTÇ'nin başlangıcı olarak kabul ediliyor olması ise yine Mezopotamya ile ilişkili gibi görünmektedir.²⁷

²⁷ M.Roaf, (1996), "Mezopotamya ve Eski Yakındoğu" **Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi-9**, (Çev.) Z.Kılıç, İletişim Yayınları, İstanbul: s.58.

1.2.3 NESNEL KAPSAM

1.2.3.1. Keramik Tanımı

Keramik yaygın olarak günlük kullanıma yönelik işlevlerinin etkisi altında kilden yapılan, çini, tabak, çanak, kase, fincan, testi, vazo gibi eşyaları adlandırmada kullanılır.²⁸ Bu tarifin dışında ise sanat dalı olarak, keramik malzeme kullanılarak yapılan sanata da ‘Seramik Sanatı’ denilmektedir. Atilla Galatalı en basit şekilde şöyle ifade eder; ‘ilkel insanın kap gereksinimleri ile ortaya çıkmış mütevazı bir kap sanatıdır’.²⁹

Çanak-çömleğin yapımında, toprağın ilk kez nasıl kullanıldığı konusunda çeşitli varsayımlar öne sürülmektedir. Kimileri ateş yakmak için toprakta açılan çukurun, ısıyla kızarıp, sertleştiğini fark ettiğinde insanoğlunun, kap-kacak yapımına yöneldiğine inanmaktadır. O dönemde içine tahıl konan sepetlerin haşerelerden uzak tutulması için kille sıvandığı bilinmektedir. Bir rastlantı sonucu sepetin ateş kenarında kalarak sertleştiğini fark eden insanların, kilden doğrudan kaplar üretmeye başladıkları söylenmektedir. İnsanoğlunun kili şekillendirip kap-kacak yapma çalışmalarının nerede ve ne zaman başladığı bugün kesin olarak bilinmiyor. Kilin kurutulup açık ateşte pişiriminin yapıldığı ilk örnekler Dicle ve Fırat nehirleri arasında, MÖ 6000’lerde rastlandı. İlk işler kilin içi oyularak yapıldı. Sonraları büyük kaplar için bant tekniği kullanıldı. Döndürülebilen bir altlığın üzerinde şekillendirme işleri daha da kolaylaştırdı. Çömlekçi tezgâhları geliştirildi. Tezgâhlar zaman içerisinde çarklara dönüştü.³⁰

Pişmiş toprak ürünlerin ham maddesini oluşturan kil; Doğada su ve rüzgâr etkisiyle ufalanan, genellikle kalker, silis, mika ve demir oksitli kayalardan oluşan ortalama 0,002 milimetreden küçük tanelerden oluşur.³¹ Uygarlık tarihinin en eski malzemelerindendir. Nemli iken plastiktir, nemini kaybettiğe çatlar ve dökülür.³² Su ile karıştırıldıktan sonra ince kil taneleri, suyu aralarına alarak ve birbirleri üzerinden

²⁸ E. Ağa Tekin, (2002), **Artistik Seramik Biçimlendirmede Doku**, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Eskişehir: s.21.

²⁹ C. Sevim, (1994), **Türkiye de Seramik Heykel**, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: s.4.

³⁰ N. Yenice, (2007), **Terracotta Heykel ve Bir Sergi**, Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Heykel Ana Sanat Dalı, İzmir: s.4.

³¹ T. Ökse, (2012), **Ön Asya Arkeolojisinde Çanak Çömlek**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul: s.11.

³² Yenice, (2007), s.2.

kayarak kolayca şekil verilebilen plastik özellikler kazanır ve yumuşak bir malzemeye dönüşür. Biçim verdikten sonra biçimini korur, tekrar su ile temas ederse yumuşar. Kil saf halde (yağlı kil, kaolin) ya da doğadaki diğer canlı ve cansız maddelerle karışık biçimde akarsu mil birikintilerinde, balçık ve kil yataklarında bulunur.³³ Ayrıca Seyitömer höyüğün içinde bulunduğu kömür havzası kil yatakları bakımından oldukça zengindir.³⁴

1.2.3.2 Genel Özellikleri İle Batı Anadolu İlk Tunç Çağı Kültür Bölgeleri ve Çanak Çömleği

Kurt Bittel, ilk olarak 1940'lı yıllarda Batı Anadolu'da İTÇ' da ortaya çıkan farklı kültür gruplarından söz eder.³⁵ Daha sonra da Lloyd- Mellaart³⁶ ve French³⁷ Batı Anadolu'da yaptıkları çalışmalarla, bu kültür gruplarını temelde çanak çömleğe dayanarak saptamaya çalışmışlardır. Son yapılan çalışmalar doğrultusunda, Turan Efe ise bu grupları yeni bir yorumla ele almıştır. Efe'ye göre; Batı Anadolu'daki 3.bin yılın ilk yarısında (İTÇ I-II) sınırlarının büyük oranda çanak çömleğe göre saptandığı 'Kültür bölgeleri' söz konusudur.³⁸

İTÇ I çanak-çömleği; Troia-Yortan bölgesinde çömlekçi çarkının kullanılmadığı bu bölgeye özgü çanak çömlek koyu yüzlü ve siyah iyi ağıldır.³⁹ Balıkesir ve İznik bölgelerinde ise farklı olarak Kahverengi astarlı çanak çömleğe rastlanır. Omurgalı, kaideli ve kadesiz, içte kalınlaştırılmış dudaklı kaseler de çok tipiktir. İlmik kulplar tipik değildir. Dudak üzerinde sık sık çizgi ve yiv bezeme yer alır.⁴⁰ Beyaz boyalı çanak-çömlek Yortan'da daha tipik bir hal alır.⁴¹

Bitinya-Frigya bölgesinde siyah ağıllı çanak-çömlek ile kırmızı astarlı ve ağıllı çanak çömlek tipiktir. Siyah ağıllıların çoğu siyah ağız kenarlı kaselerdir. En tipik

³³ Ökse, (2012), s.11.

³⁴ A. N. Bilgen, (2015), **Seyitömer Höyük I**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul: s.162.

³⁵ K. Bittel, (1942), **Kleinasiatische Studien**, Istanbul Mitteilungen V Bonn-İstanbul: s.186.

³⁶ S. Lloyd ve J. Mellaart, (1962), **Beycesultan, Vol.1**. The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels, London: ss.116-264.

³⁷ D. French, (1967), Prehistoric Sites in Northwest Anatolia, I. The İznik Area, **Anatolian Studies 17**, ss. 49-100.

³⁸ T. Efe, (1988), **Demircihöyük. Band III**, Die Keramik 2,C Die Frühebronzezeitliche Keramik der Jüngerer Phasen (ab Phase H) , Mainz am Rhein: s.89.

³⁹ V. Sevin, (1998), **Anadolu Arkeolojisi**, 2.baskı, İstanbul: s. 95.

⁴⁰ Efe, (2003a), s. 102.

⁴¹ Efe, (2011), İlk Tunç Çağı I Çanak Çömleği' **Arkeoatlas 1**, İstanbul: s. 206.

biçim basit profilli, ilmik kuplu kaselerdir. Bunların bazıları, içlerinde haç şeklinde kırmızı boya içerir. Diğer yaygın tipleri gövdeleri çapraz bantlı boyunlu çömlekler, amforalar ile testiler oluşturur.⁴² Bu çanak-çömlekler arasındaki kaselerin iç kısımları siyahtır ve bu renk ağzının dış kenarlarına kadar uzanır. Dış yüzeyin geri kalan kısmı ise kırmızı ve kahverengi tonlarındadır. Bunlar siyah ağız kenarlı kaseler (black-topped bowls) olarak adlandırılır. En yaygın olan kap biçimi, ağızlarına yakın kısımlarda tutamak yerleştirilmiş basit, yapımı kolay çanaklardır. Bazıları kırmızı topraktan yapılmış çanakların iç kısımlarında basit ya da karışık motifler vardır.

Beycesultan İTÇ I; Beycesultan yerleşmesi İTÇ'nin üç dönemini de içerir. Bu dönem XIX, XVIII ve XVII c, b, a katları temsil etmektedir. Çanak-çömleklerinin bazıları açkılı iken diğerleri kaba mallardan oluşmaktadır. Kaliteli ve açkılı malların hamuru soluk kırmızı, devetüyü ya da grimsi siyah renktedir. Küçük taşçık ve saman katkılı malların yanı sıra, saman katkısı dahi içermeyen kaliteli mallar da mevcuttur.⁴³ (Efe'ye göre; Bkz. İTÇ IB Kültür Bölgeleri Lev. LII, Harita:1).

İTÇ II çanak-çömleği; Bitinya-Frigya bölgesinde de çanak-çömlek ana özellikleri ile kesintisiz gelişerek devam eder. Bu bölgede siyah\kırmızı parlak çanak-çömlek ile Demircihöyük çömlekçilik grubunun yüzde 30'u kadar azalsa da, kırmızı hamurlu ve parlak mallar oldukça yaygındır. Kaseler (bowls) daha sığ, yüzeysel ve üstünkörü olup, S profile sahiptir. Siyah ağızlı (black-topped) kaselerin bir çoğunun iç tarafı, metal kapları taklit eden çizgi dekorasyonu temel alınarak süslenmiştir. İlk kez, tersine yatık boyunlu testiler ortaya çıkmıştır. Bazı EBA I şekilleri özellikle amphora testiler kaybolmuştur. Yukarı Sakarya bölgesinde yer alan siyah ağızlı kaselerin (black-topped bowls) bazıları Demircihöyük dağıtım sahasından ithal edilmiş olabilir. El yapımı tabaklar bu dönemin sonunda ortaya çıkmıştır.⁴⁴

Troia I-Yortan bölgesinde çanak-çömlek esas olarak hala koyu yüzlü ve siyah açkılıdır. Biçim ve bezemede çok az değişiklikler vardır. Yiv kabartma ve beyaz boya bezemeli Yortan çanak-çömleği kendine özgü bazı özellikleri ile dikkat çeker.

Lykia bölgesinin ise en tipik kapları pembemsi kırmızı astarlı ve açkılı testilerdir. Bunlar sıklıkla beyaz boyalıdır. Lykia-Pisidia bölgesinde kaideli kaplar

⁴² Efe, (2011), s.207.

⁴³ Lloyd ve Mellaart, (1962), ss. 119-127.

⁴⁴ T. Efe ve M.Türkteki, (2011), Early Bronze Age Pottery In The Inland Western Anatolian Region, **Across; The Cyclades And Western Anatolia During The 3rd Millenium BC**, s.217.

nadiren görülür.⁴⁵ Bu dönem Konya Bölgesi'nin ana mal grubu siyah veya kırmızı astarlı ve açıkta mallardan oluşmaktadır.⁴⁶

Kilikya'da da bölgenin tipik kırmızı taşçık katkılı mal grubu yanında, Kuzey Suriye ve Amik Ovası kökenli çarkta yapılmış yalın mallar da vardır. Gaga ağızlı testi burada İTÇ başından beri görülmeye devam eder. Yonca ağızlı testiler de çok tipiktir. Kapların gövdeleri genelde oval dipleri sivridir. Kuzey Orta Anadolu da ise siyah astarlı ve son derece parlak açıkta çanak çömlek bu dönemin ortak özelliğidir. Bunların bazen iç, bazen de dış yüzeyleri kırmızı astarlıdır. İlmik kulplu kaseler, boyunlu çömlekler, testiler ve gaga ağızlı testiler çok tipiktir. Kuzey Orta Anadolu'da ise siyah astarlı ve son derece parlak açıkta çanak çömlek bu dönemin ortak özelliğidir. Bunların bazen iç, bazen de dış yüzeyleri kırmızı astarlıdır. İlmik kulplu kaseler, boyunlu çömlekler, testiler ve gaga ağızlı testiler çok tipiktir. İlk başlarda Tunç Çağı çanak-çömleği olarak tanımlanan bu grup, Ankara ve Kuzey Kızılırmak kavsi içinde özellikle tipiktir. Doğu bölgelerdeki bazı form ve bezemeler Karaz çanak-çömleğinin özelliklerini anımsatır. Ökse'nin Sivas Bölgesi yüzey araştırmaları sonuçlarına göre, Karaz kültürünün en batıdaki sınırı, bu bölgede Sivas üzerinden geçer. Parlak siyah astarlı grupla birlikte ayrıca, kırmızı astarlı ve açıkta çanak-çömlekte görülür. İlmik kulplu kaseler yine tipiktir ve özellikle kaseler içinde, bazen Linear motifli kırmızı boya bezeme yer alır.

Karadeniz Bölgesine gelince, Orta Karadeniz Bölgesi en iyi İkiztepe'den bilinmektedir. Çanak-çömleğin esasını hala siyah açıkta grup oluşturur. Orta Anadolu'nun özellikle siyah astarlı ve yiv bezemeli çanak çömleği bu dönemde Orta Karadeniz Bölgesine de yayılır. Daha batıdaki Filyos kültürü'nde, genellikle yüzeyi özenle düzeltilmemiş, kırmızı astarlı ve az açıkta çanak-çömlekle tanımlanır. Basit veya küresel gövdeli kaseler, gaga ağızlı testiler ve dışa dönük dudaklı geniş boyunlu çömlekler tipiktir.⁴⁷ (Efe'ye göre; Bkz. İTÇ II Kültür Bölgeleri Lev. LII, Harita:2).

İTÇ III çanak-çömleği; Batı Anadolu da birçok yerleşmede İTÇ II' den İTÇ III geçişte yangınlar saptanmıştır. Bu durum, bölgede merkezi idareyi ele geçirmek için yapılan mücadelelerin bir yansıması olabilir.⁴⁸ Bu dönemde yeni türde çanak-çömlek ile karşılaşılır.

⁴⁵Efe, (2011), s. 210.

⁴⁶ Efe, (2003a), s.106.

⁴⁷ Efe, (2011), s. 211.

⁴⁸ Efe, (2004), 'Kültür Gruplarından Krallıklara: Batı Anadolu'nun Tarihöncesi Kültürel ve Siyasal Gelişim Profili', **Colloquium Anatolicum** s. 21.

Bu türün içinde tankard ve depas ile Batı Anadolu’da çarkta yapılan ilk kap biçimi ‘Troia tabağı’ gibi tipik kaplar görülür. Çarkın giderek yaygın kullanımı, çanak-çömlekte bölgeler arası farklılıkları ortadan kaldırmaya başlarken, seri üretim ve standartlaşmayı da beraberinde getirir. Yalın çanak-çömlek giderek artarken, kapların kenar konturları basitleşir, uzun oval gövdeler ortaya çıkmaya başlar⁴⁹. İTÇ III döneminde Batı Anadolu çanak-çömleğinin genel özelliğine baktığımızda; Beycesultan’da, saman ve küçük çakıllarla karıştırılmış kilin çarkta ve nadiren de elde şekillendirilmiş portakal kırmızısı, devetüyü ve Kahverengi astarlı, yüksek ısıda pişirilmiş ve az açıkılı keramikler karşımıza çıkmaktadır.⁵⁰ Seyitömer yerleşmesinde çanak-çömleğin bir kısmının kalıpta şekillendiği görülmektedir.⁵¹ Troia’da ise bej, kahverengi, kırmızı astarlı ve hızlı çarkta yapılmış seramikler karşımıza çıkmaktadır. Burada en çok kullanılan kap formları ise yuvarlak içe çekik ağızlı, bazen paralel kulplu, düztabanlı kaselerdir. Bademağacı keramikleri ise kırmızı ve gri-siyah renklerdeki iki gruptan oluşur⁵². Şarhöyük keramiklerine baktığımızda, dikey kulplu fincanlar ve depas kulpları dikkat çekmektedir. Kapların ağız kısımları çoğunlukla dik bazı örneklerde dudak hafifçe kalınlaştırılmış dışa dönüktür ve bazı örneklerde gövde üzerinde düğme şeklinde hafif kabartma bezekler de görülmektedir.⁵³ (Lev. LIII, Harita:1)

Bu dönemde Küllüoba keramiklerine baktığımızda kap formları arasında tankard ve depaslar en tipik olanlarıdır. Efe’ye göre Küllüoba, İTÇ III keramiklerinden elde edilen verilere göre; Kilikya Ovası ilişkilerinin, en azından Erken İTÇ III döneminde, Anadolu’nun Akdeniz ve Ege sahilleri boyunca değil, İç Kuzeybatı Anadolu ve dolayısıyla Eskişehir üzerinden gerçekleştiği hususunda önemli ipuçları vermiştir.⁵⁴ Batı Anadolu’da ‘Red Coated Ware’ olarak adlandırılan çanak çömlek grubu, yarımadaanın doğusu hariç, her yerde tipiktir. Özellikle Kızılırmak kavsi içindeki iki ana boyalı çanak-çömlek grubu ortaya çıkar.⁵⁵

⁴⁹ Efe, (2011), s. 218.

⁵⁰ Efe, (2003a), s.101.

⁵¹ Bilgen, (2015), s.162.

⁵² A.g.e. s.108.

⁵³ A. M. Darga, (2008), “Şarhöyük Kazılarında İlk Tunç Çağı Buluntuları”, **Refik Duru’ya Armağan**, Ege Yayınları, İzmir: ss.92-101.

⁵⁴ T. Efe, (2008), “Küllüoba Kazıları ve Anadolu Tarihöncesi, Araştırmalarına Katkısı”, **Refik Duru’ya Armağan**, Ege Yayınları, İzmir: s.108.

⁵⁵ Efe, (2011), s. 219

Asur Ticaret Kolonileri döneminde azalarak devam eden ‘Kapadokya Boyalıları’ saman katkılı, sarı veya sarımsı kahverengi astarlı zemin üzerine koyu kahverengi boyalıdır.⁵⁶ Bu dönemde İznik-İnegöl grubu gri mal ile karakterize olur.⁵⁷ İTÇ II sonunda ortaya çıkan portakal renkli, genellikle mat yüzeyli çanak-çömlek, İTÇ III dönemine özgü bazı yeni formlarla birlikte görülür.⁵⁸

⁵⁶Efe, (2011), s.219.

⁵⁷ Efe, (2008), s.108.

⁵⁸Efe, (2011), s.219.

İKİNCİ BÖLÜM
KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARINDA YER ALAN YERLEŞİM MERKEZLERİ

2.1 COĞRAFI KONUM VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Eskişehir ili, İnönü ilçesi' ne bağlı Kanlıtaş Höyük, Bozüyük'ün kuş uçuşu 25 km. kadar güneyinde Aşağı Kuzfındık köyünün 1 km. doğusunda yer almaktadır.⁵⁹ Kanlıtaş Höyük'ün içinde bulunduğu Kuzfındık Vadisi'nde höyük merkez alınarak vadi ve civarında 7 km. çapında bir yüzey araştırması yapılmıştır.⁶⁰ (**Lev. LIV, Harita:1-Res. 1**).

Araştırma alanının tarihçesine bakıldığında ise; çalışma konusunun da içinde yer aldığı bölgeye ilk ziyaretler Eskişehir Arkeoloji Müze yetkililerince yapılmış olup sonralarında ise Turan Efe tarafından gerçekleştirilmiştir.⁶¹ Bölgeye en son ziyaret Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ali Umut Türkcan başkanlığında gerçekleşmiştir. İlk olarak 2006 yılında ziyaret edilip, ön tetkikleri yapılmış ve 2008 yılında incelenmiştir. Kuzfındık Vadisi ve civarında yapılan bu araştırmada Paleolitik Dönemden Osmanlı Dönemi'ne kadar tarihlenen çeşitli buluntular ortaya çıkarılmıştır. Ancak sadece Neolitik Dönem'i gösteren bir buluntuya rastlanamamıştır.⁶² Türkcan başkanlığında yapılan yüzey araştırmasında 6 yerleşim yerinde İTÇ çanak-çömleğine rastlanmıştır. Bunlar Kanlıtaş Höyük, Esnemez Yolu Höyük, Kuzfındık Baraj Höyük, Erenköy I Höyük, Erenköy II Höyük, Yeniköy Höyük'tür. Araştırma konumuzu oluşturan bu yerleşim yerleri hakkında detaylı bilgiler aşağıda verilmiştir.

⁵⁹ Efe, (1991), s.167.

⁶⁰ A. U. Türkcan, (2014), "2014 Eskişehir, Kanlıtaş Höyük Kazı Çalışmaları" **36 KST 2.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s. 685-697.

⁶¹ T. Efe, (1990a), "1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **VII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, ss. 405-424; Efe, (1991), ss.165-167; Efe,(1994a), s.577.

⁶² A. U. Türkcan, (2011), "Kanlıtaş Höyük ve Civarı (İnönü, Eskişehir), Yüzey Araştırması" **28 AST. 2.Cilt**, Ankara: ss.303-328.

2.2 İLK TUNÇ ÇAĞI YERLEŞİM MERKEZLERİ

2.2.1 Kanlıtaş Höyük

Eskişehir il merkezinin kuzeyinde İnönü ilçesi, Aşağı Kuzfindık Köyü'nün 1 km. doğusunda, yolun solunda yer alan höyük ilk olarak 1989 yılında Efe tarafından belgelenmiştir.⁶³ Kanlıtaş Höyük, Eskişehir'de Orman Fidanlığı, Kes Kaya yerleşimi ile Kütahya'nın kuzeyindeki Asmainler yerleşimlerinde tespit edilen Kalkolitik Dönem Porsuk kültürünün şu ana kadar belirlenmiş önemli ve korunmuş yerleşmelerinden biridir. Höyük, vadinin ortasında yükselen bağımsız bir kayalığın veya kaya bloğunun kuzey yamacına yaslanmış şekildedir (**Lev. LIII,Harita:2;Lev,LV, Res.:1**). Höyüğün yüksekliği yaslandığı kayadan (yük. 24 m.) ayrı olarak yaklaşık 18 m.dir.⁶⁴ Höyüğün yayılım alanı çevresinin yoğun tarımsal uğraşılara ve aşınmasına bağlı olarak net olarak takip edilememektedir. Buna ek olarak, höyüğün hemen kenarından geçen Kuzfindık Deresi'nin bulunduğu ova tabanını doldurarak bu kesimde özellikle yerleşimin batı ve doğu kesimini kısmen örtmüştür. Bu aşamada, yerleşmenin en azından bugünkü dere yatağına daha yakın olduğu söylenebilir. Bunlara karşın höyük yüzeyinde yapılan tespit çalışmalarında höyüğün en azından yaklaşık 100 m. yarıçapında olduğu anlaşılmıştır. Höyükte gerçekleştirilen yüzey araştırmasında höyük doğudan batıya olmak üzere 12 farklı sektöre bölünmüştür (A-L). Sektörler arasında yapılan sistemli yüzey toplaması sonucunda höyükte ağırlıklı olarak çanak-çömlek ve taş aletlerden oluşan buluntulara rastlanmıştır. Elde edilen buluntuların yoğunluğunun, sektörlere göre dağılımı şu şekilde özetlenebilir; Kanlıtaş Höyük'te elde edilen çanak-çömlek buluntuların yoğunluğuna bakıldığında, (85 çanak-çömlek buluntu) ile en çok A ve F sektöründe (toplam 82 çanak-çömlek) dikkat çekicidir. Bunu takip eden C, G ve I sektörlerinde ise yaklaşık yarısı oranında (45'şer ve 38 çanak çömlek) buluntu elde edilmiştir. B, D ve K sektörlerinde ise (12'şer ve 9 çanak-çömlek ile) yoğunluğun az olduğu anlaşılmaktadır. Geriye kalan E, H, L, J sektörlerinde ise hiçbir çanak çömlek buluntuya rastlanmamıştır. Kanlıtaş Höyüğü'nde gerçekleştirilen yüzey araştırmasında elde edilen buluntuların dönemlere göre dağılımları irdelendiğinde, elde edilen çanak-çömleklerin ağırlıklı olarak İTÇ ve Kalkolitik Çağ'a tarihlendirildiği görülmektedir. Buluntuların çok az bir

⁶³ Efe, (1991), s.167.

⁶⁴ Türkcan, (2011), s.304.

kısmı (yalnızca 3 adet) Orta ve Son Tunç Çağı'na aittir. Tespit edilen çanak-çömleklerin % 56,3 'ü İTÇ'ına, %42,4'ü Kalkolitik Çağa ait olduğu dikkat çekmektedir.⁶⁵

2.2.2 Kuzfındık Baraj Höyük

Kanlıtaş Höyüğü'nün 2 km. batısında başlayan ve yaklaşık batıya doğru "normal su kotunda" yaklaşık 3 km. mesafede genişleyen DSİ Kuzfındık Barajı Havzası civarında ören yerleri saptanmaya çalışılmıştır. Kuzfındık Baraj Havzasının hemen kuzeyinde yer alan höyüğe bir tepe üzerinde yer almaktadır. Ancak baraj sularının zamanla yükselmesi sonucunda kara ile bağlantısı kesilen höyük kısmen su altında kalmıştır. Araştırma sırasında höyüğe ancak bir bot yardımıyla geçilebilmiştir. Olasılıkla İTÇ'na ait olduğu düşünülen bu höyüğün yüzeyinden toplanan çanak çömlek parçaları yoğun olarak İTÇ III dönemine tarihlenmektedir.⁶⁶ (**Lev. LIII, Harita:2;Lev. LV, Res. 2**)

2.2.3. Esnemez Yolu Höyük

İnönü kasabasının kuş uçuşu 10 km. kadar güneybatısında; aynı adla anılan köyün 2 km. güneybatısında ve köye giden yolun hemen batı kenarında yer almaktadır. 110 m. çapında ve 2,5 m. yüksekliğinde olan höyük, ilk olarak 1992 yılın Efe tarafından belgelenmiştir.⁶⁷ İTÇ'na ait olan höyük üzerinde yapılan yoğun tarım faaliyeti sonucunda kaybolmak üzeredir. (**Lev. LIII, Harita:2;Lev. LVI, Res.1**)

2.2.4 Yeniköy Höyük

1988 yılında Efe tarafından belgelenen höyük; Yeniköy'ün 1,5 km. kuzeybatısında yer almaktadır. Höyüğün çapı 150 m., ova seviyesinde yüksekliğinden 10 m. kadardır. Burada İTÇ II, III yoğun bir şekilde temsil edilmektedir.⁶⁸

⁶⁵ Türkcan, (2011),s.305.

⁶⁶ A.g.e s.313.

⁶⁷ Efe,(1994a), s.577.

⁶⁸ Efe, (1990a), s.407.

2.2.5 Erenköy I Höyük

Efe tarafından 1988⁶⁹ yılında belgelenen höyük Kanlıtaş Höyük'ün yaklaşık 5 km. kuzeybatısında yer almaktadır. Çapı 100 m. yüksekliği ise 11 m. olan höyükte yapılan yüzey araştırmasında İTÇ II. ve III. Dönemi'ne ait keramik parçaları ele geçirilmiştir. Höyüğün eteklerinde yoğun tarımsal faaliyet sonucunda aşınarak tahrip olmuş olduğu gözlemlenmiştir.⁷⁰ (**Lev. LIII, Harita:2**)

2.2.6 Erenköy II Höyük

Bu höyük Erenköy-Kümbet karayolunun güneyinde, Erenköy'ün 4 km. kadar güneydoğusunda yer almaktadır.1988⁷¹ yılında Efe tarafından belgelenen höyük 1989 yılında tekrar ziyaret edilmiştir. Bu küçük höyük 35x40 m ebatlarındadır.⁷² Yayvan bir vadi içinde yer alan yerleşmenin hemen arkasında bir dere akmaktadır. Höyüğün tepesinde, 3 m.den yüksek, 1,5 m. genişliğinde olan kaçak bir kazı çukuruna rastlanmış olup, kazı çukurunun etrafında ve dip kısmında yer alan seramikler yüzeyden toplanmıştır. Seramik formları genel olarak çanak ve kase ağzı şeklinde olup, çok yoğun olmamakla birlikte seramik kulp formlarına rastlanmıştır.⁷³ (**Lev. LIII, Harita:2, Lev. LVI,Res.2**)

⁶⁹ Efe, (1990a), s.411.

⁷⁰ Türkcan, (2011), s.312.

⁷¹ Efe, (1990a), s 410.

⁷² Efe, (1991), s.166.

⁷³ Türkcan, (2011), s.312.

2.3 BÖLGEDE DAHA ÖNCE YAPILMIŞ OLAN ARAŞTIRMALAR

2.3.1 Yüzey Araştırmaları

İlk araştırmalar bölgede 19. yüzyılın başlarında W. M. Leake tarafından Seyitgazi'nin güneyinde gerçekleşmiştir.⁷⁴ 1895-1896 yıllarında, İstanbul-Ankara demiryolunun yapımı sırasında Bozüyük'ün toprağı taşınmış, burada ele geçirilen malzemeler 1899 yılında A. Koerte tarafından yayınlanmıştır.⁷⁵

1925 yılında W. M. Calder bölgede yaptığı Frig ve Klasik Dönem eserlerinin tespitine yönelik araştırmalar sırasında saptadığı prehistorik yerleşmeleri bir harita üzerinde gösterir.⁷⁶ 1937 yılında Halet Çambel Frigya Bölgesi ile ilgili çalışmalara başlamış ve C. H. E. Haspels ile çalışmalarını yürüterek bu alanda çalışan ilk Türk araştırmacı olmuştur.⁷⁷

1941 yılında R. Oğuz Arık, Yazılıkaya Yaylası'nı, Seyit Suyu kenarında ve Eskişehir-Ankara arasında yer alan bazı höyükleri gezmiştir.⁷⁸ Daha sonraları Kılıç Kökten aynı yıl prehistorik yerleşmeleri saptanmasına yönelik çalışmaları sırasında, bölgenin kuzeyinde, Bilecik ve kısmen Eskişehir civarında incelemeler yapmıştır.⁷⁹

1946-1958 yıllarında C. H. E. Haspels, Frig eserlerini saptamaya yönelik çalışmalar yapmıştır.⁸⁰ 1954 yılında C. A. Burney Eskişehir'de araştırmalarda bulunmuştur.⁸¹

1959-1961 yıllarında Altıntaş Bölgesi'nde, 1961-1965 yıllarında İznik, Eskişehir, Afyon ve Akşehir'de yüzey araştırmaları yapan D. French de bölgeyi gezmiş ve prehistorik yerleşme yerlerinden topladığı malzemenin bir kısmını makaleler halinde yayımlanmıştır.⁸²

⁷⁴ W. M. Leake, (1824), **Journal of a Tour in Asia Minor with Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of that Country**, London: ss.121-130.

⁷⁵ A. Koerte, (1909), "Ein Altpfrygischer Tumulus bei Bos-Öjük" **Athenien Mitteilungen** 24:1vd.

⁷⁶ W. M. Calder, (1925), **Exploration Archeologique de la Phrigie**, Monumenta Asiae Minoris Antiqua1, harita XXIX, XXXI

⁷⁷ Bozdağ, (2009), s. 29.

⁷⁸ R. O. Arık, (1956), **Ankara-Konya, Eskişehir-Yazılıkaya Gezileri**, TTK, Ankara: s.126.

⁷⁹ K. Kökten, (1948), 1944-1948 Yıllarında Prehistoryası Araştırılan Yerler, **IV. Türk Tarih Kongresi**, ss.198,202.

⁸⁰ C. H. E. Haspels, (1971), **The Highlands of Phrigia. The Sites and Monuments**, C.1, s.285.

⁸¹ C. A. Burney, (1956), Northern Anatolia Before Classical Times, **Anatolian Studies**. VI, s.187

⁸² D. French, (1965), "Early Pottery Sites from Western Anatolia", **Bulletin of the Institute of Archaeology** 5, ss. 15-24; D. French, (1967), s. 49-100.

Efe 1988-1995 yılları arasında yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir.⁸³ 1988 yılında Eskişehir'in 5-6 km. güneybatısında Orman Fidanlığında Efe tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.⁸⁴

1989 yılında yapılan yüzey araştırmasında Tavşanlı-Domaniç bölgesi, Kütahya'nın kuzeybatısındaki dağlık bölge, Eskişehir Ovası ve güneyindeki dağlık bölge incelenmiştir.⁸⁵

1990 yılında toplam 17 adet yerleşim ziyaret edilmiş olup Kalkolitik, İT dönemlerine ait çanak çömlek parçaları incelenmiştir.⁸⁶

1991 yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde yüzey araştırmalarına devam edilmiştir.⁸⁷

1993 yılında Efe tarafından Eskişehir'in güney ve doğusunda yürütülen yüzey araştırmalarında 36 yerleşim yeri ziyaret edilmiş ve üzerinde inceleme yapılarak malzeme toplanmış olup, İT II-III, II. bin ve I. bin'e tarihlendirilmiştir.⁸⁸

1994 yılında Efe tarafından yapılan yüzey araştırması, Eskişehir'in doğu kesiminde bulunan Alpu, ifteler ve Sivrihisar ilçelerini kapsamaktadır.⁸⁹

1995 yılında Efe tarafından yapılan yüzey araştırması Sivrihisar'ın güneydoğu kesiminde, Seyitgazi ilçesinde ve Alpu'nun doğu kesiminde yrtlmştir.⁹⁰

2002 yılında T. Sivas – H. Sivas Eskişehir, Kütahya ve Afyonkarahisar illerinde Frig yayılım alanını saptamaya yönelik olan yüzey araştırması yapmıştır.⁹¹ 2004-2006 yılları arasında . Koçak tarafından yürütülen Afyon ili yüzey araştırması bölgenin doğu-güneydoğu kesiminde yapılmış olup, araştırma bölgesinin Konya Ovası ve Gller Bölgesi ile olan bağlantısını saptamak amaçlanmıştır.⁹²

⁸³ T. Efe, (1990b), "1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **Anadolu Araştırmaları XI**, ss.1-19.; Efe, (1991), ss.163-177.; T. Efe, (1992), "1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları", **IX. AST**, ss.561-583; Efe, (1993), ss.345-364.; Efe, (1994a), ss.571-592.; T. Efe, (1995), ss.245-266.; T. Efe, (1996), "1994 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları" **XIII. AST**, ss.131-153.; Efe, (1997), ss.215-232.

⁸⁴ Efe, (1990 a), ss.405-424.

⁸⁵ Efe, (1991), s.168.

⁸⁶ Efe, (1992), s.561.; Efe, (1991), s.163.

⁸⁷ Efe, (1993), ss.345-364

⁸⁸ Efe, (1995), s.245.

⁸⁹ Efe, (1996), s.131.

⁹⁰ Efe, (1997), s.215.

⁹¹ T.Tüfekçi Sivas ve H. Sivas, (2004), "2002 Yılı Eskişehir, Kütahya, Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması" **21. AST 2. cilt**, Ankara: s. 155.

⁹² . Koçak, (2006), "Afyon İli ve İlçeleri Yüzey Araştırmaları 2004", **23. AST 1. Cilt**, Ankara: s. 83.

2004 yılında Bilgen tarafından Midaion/Karahöyük yüzey araştırması yapılmıştır. Araştırma sonucunda toplanan keramiklere göre höyüğün MÖ 3. binyıl, MÖ 2. binyıl, Frig, Klasik, Helenistik, Roma, Bizans ve İslami dönemlerde yerleşim görmüş olduğu tespit edilmiştir.⁹³

⁹³ A. N. Bilgen, (2006), “2004 Yılı Midaion/Karahöyük Yüzey Araştırması”, **23. AST 2. Cilt**, Ankara: s. 403.

2.3.2 Kazı Çalışmaları

1936 yılında Fransız Arkeoloji Enstitüsü adına; Gabriel tarafından Midas şehrinde kazı çalışmaları başlatılır. Burada saptanmış olan İTÇ Mezarlığı 1948-1951 yıllarında Halet Çambel tarafından kazılmıştır.⁹⁴

1937 yılında, K. Bittel ve H. Otto tarafından yapılan Demircihöyük kazılarıyla beraber, bölgede ilk bilimsel kazı çalışması gerçekleşir.⁹⁵

1975-1978 yılları arasında, M. Korfmann başkanlığında gerçekleştirilen Demircihöyük kazıları, bölgede ilk defa ETÇ I, ETÇ II ve OTÇ stratigrafilerini açığa çıkarmıştır.⁹⁶ 1983-84 yıllarında Eskişehir ili Bozhöyük ilçesinde bulunan Küçük Höyük ve Mezarlığı Eskişehir Arkeoloji Müzesinden G. Gürkan'ın Başkanlığında ve J. Seeher'in bilimsel sorumluluğunda mezarlık alanında kurtarma kazısı gerçekleştirilmiştir.⁹⁷ Aynı yıl Afyon Müzesi tarafından Kaklık Mevkii Höyük ve Mezarlık alanında da kurtarma kazısı yapılmıştır.⁹⁸

1987 yılında Afyon Müzesi'nden A. İlaşlı tarafından Karaoğlan Höyük'te sondaj çalışması yapılmıştır. 1990 yılında A. İlaşlı, A. Topbaş ve T. Efe'nin katılımıyla sürdürülen kazıda en az üç yapı katı içeren ve İTÇ II' ye ait kalıntılar ve buluntular açığa çıkarılmıştır.⁹⁹

1989-1993, 1999-2000 yıllarında M. Darga başkanlığında Eskişehir Şarhöyük'te arkeolojik kazılar gerçekleştirilmiştir. Daha sonra kazılara T. Sivas başkanlığında devam edilmiştir.¹⁰⁰

1989 yılında Eskişehir Arkeoloji Müzesi tarafından başlatılan Seyitömer Höyüğü kazıları, 1990-1996 yılları arasında Afyon Arkeoloji Müzesi tarafından

⁹⁴ H. Çambel, (1952), "Frikya'da Midas Şehri Yakınında Bulunan Prehistorik Mezar", **Türk Tarih Kongresi 1948**, ss.228-229.

⁹⁵ K. Bittel ve K. Otto, (1939), Demirci Hüyük, Eine Vorgeschichtliche Siedlung ander Phrygisch-Bityinischen Grenze, Berlin. s. 64.

⁹⁶ T. Efe and E. Fidan, (2006), "Pre-middle Bronze Age Metal Objects From inland Western Anatolia a Typological an Chronigial Evaluation", **Anatolia Antiqua XIV**, Paris: s.25.

⁹⁷ S. Harmakaya ve B. Erdoğan, (2002), "Küçük Höyük ve Mezarlığı", **TAY İlk Tunç 4a**, İstanbul.

⁹⁸ A. Topbaş, (1998), **Kaklık Mevkii**, Afyon Arkeoloji Müzesi, Afyon: ss.12-13.

⁹⁹ A. İlaşlı, (1992), "Karaoğlan Höyüğü Kurtarma Kazısı", **II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara: ss.95-104.

¹⁰⁰ M. Darga, (1994), "Şarhöyük-Dorylaion Kazıları (1989-1992)", **XV. KST 1. Cilt**, Ankara: s.481.; M. Darga, (1995), 1993 "Yılı Şarhöyük-Dorylaion (Eskişehir) Kazıları", **XVI. KST 1. Cilt**, Ankara: s.351

yürütülmüştür.¹⁰¹ On yıl aradan sonra 2006 yılında, Dumlupınar Üniversitesi adına Prof. Dr. A. Nejat Bilgen başkanlığında tekrar başlatılmıştır.¹⁰²

1990-91 yıllarında Seeher tarafından Demircihöyük yerleşmesine ait olan Sariket Mezarlığı kazılmıştır.¹⁰³

1992-94 yıllarında Efe tarafından Orman Fidanlığı'nda kurtarma kazısı yapılmıştır¹⁰⁴. 1996 yılında Küllüoba Höyüğünde Eskişehir Arkeoloji Müzesi başkanlığında ve Efe'nin bilimsel sorumluluğunda kazı çalışmaları başlamıştır. Kazı çalışmaları günümüzde de devam etmektedir.¹⁰⁵

Eskişehir, Alpu Ovası, Çavlum Köyü'nde yer alan ve aynı adı taşıyan Çavlum Mezarlığı Doç. Dr. A. Nejat Bilgen tarafından 1999–2002 yılları arası 4 yıl süre ile kazılmıştır.¹⁰⁶

2000 yılında Kütahya Arkeoloji Müzesi tarafından Kütahya ili Ağızören Nekropolü kurtarma kazısı yapılmıştır.¹⁰⁷

2009 yılında yine Kütahya Arkeoloji Müzesi tarafından, Kütahya ili, Aslanlı köyü yakınlarında yer alan Çiledir Höyük kurtarma kazısı yapılmış olup 2010-2012 ve 2015 yıllarında da devam edilmiştir.¹⁰⁸ 2014 yılında yine Kütahya Arkeoloji Müzesi tarafından, Kütahya İli, Aslanapa İlçesi, Kureyşler Köyü'nde, Kureyşler Barajı kurtarma

¹⁰¹ A. Topbas, (1992), “Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı”, **2. Müze KKS**, ss.11-34.

¹⁰² A. N. Bilgen, (2007), “Seyitömer Höyüğü 2006 Yılı Kazısı”, **29. KST. 1.Cilt**, s.321; A. N. Bilgen, (2008), “Seyitömer Höyüğü 2007 Yılı Kazısı”, **30.KST. 2. Cilt**, s.71.; A.N. Bilgen, G.Coşkun, Z. Bilgen, (2009), ‘Seyitömer Höyüğü 2008 Yılı Kazısı’ **31.KST 1. Cilt**, ss.341-354.; A.N. Bilgen, vd., (2011), ‘Seyitömer Höyüğü 2010 Yılı Kazısı’**33.KST 1.Cilt**, ss.233-255.; A. N. Bilgen, vd. (2013). Seyitömer Höyük 2011 Yılı Kazısı, **34.KST. 1.Cilt**, ss.201-216.; A. N. Bilgen, vd., (2014), ‘Seyitömer Höyük 2012 Yılı Kazısı’, **35. KST Cilt.1**, ss.349-360.; A.N. Bilgen, vd., (2015), ‘Seyitömer Höyüğü 2013 Yılı Kazısı’**36. KST 3.Cilt**, ss.323-338.; A.N. Bilgen, vd., (2016), ‘Seyitömer Höyüğü 2014 Yılı Kazısı’**37 KST 2.Cilt**, ss.45-62.

¹⁰³ J. Seeher, (1992), “Demircihöyük Nekropol Kazısı: 1990 Yılı Sonuçları”, **XIII. KST I. Cilt**, Ankara: s. 163.

¹⁰⁴ T. Efe, (2001), **The Salvage Excavations at Orman Fidanlığı. A Chalcolithic Site in Inland Northwestern Anatolia**, Task Vakfı Yayınları, İstanbul: s. 24.

¹⁰⁵ T. Efe, (1998), “Seyitgazi/Küllüoba 1996 Yılı Kazısı”, **19. KST 1. Cilt**, s.151-172; T. Efe,(2000), “Küllüoba 1998 Yılı Kazısı”, **21. KST 1. Cilt**, Ankara: s. 117.

¹⁰⁶ A.N. Bilgen, (2001), “1999 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı”, **22. KST 1. Cilt**, Ankara: ss.399-408.; A.N.Bilgen, (2002) “2000 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı”,**23. KST 1.Cilt**, Ankara: s.351.; A.Nejat Bilgen, (2003) “2001 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı”,**24. KST 1.Cilt**, Ankara: s.391.; A.Nejat Bilgen, (2004) “2002 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı”, **25.KST 1.Cilt**, Ankara: s.204.; A.Nejat Bilgen, (2005), **Çavlum Eskişehir/Alpu Ovası'nda Bir Orta Tunç Çağı Mezarlığı**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

¹⁰⁷ M. Türktüzün, (2002), “Kütahya İli, Merkez, Ağızören Köyü'ndeki Hitit Nekropolü Kurtarma Kazısı”, **12. Müze KKS**, Ankara: s. 241.

¹⁰⁸ M. Türktüzün, (2013), “2012 Yılı Çiledir Höyük Kurtarma Kazısı, Sondaj ve Temizlik Çalışmaları” , **22. Müze KKS**, Adana: s. 99.

kazıları yapılmıştır. 2014-2016 yıllarında yapılan çalışmalarda İTÇ, Orta Tunç Çağı, Geç Doğu Roma, Erken Doğu Roma ve Roma dönemine ilişkin bulgular saptanmıştır.¹⁰⁹

¹⁰⁹ M. Türktüzün, vd., (2017), 'Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2016 Yılı Çalışmaları', **26. Müze KKS**, Ankara: ss.203-220.; M. Türktüzün, vd., (2016), 'Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2015 Yılı Çalışmaları' **25. Müze KKS ve 2. Uluslararası Müzecilik Çalıştayı** Ankara: ss.1-15.; M. Türktüzün, vd., (2015) 'Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2014 Yılı Çalışmaları', **24. Müze KKS ve 1. Uluslararası Müzecilik Çalıştayı**, Ankara: ss.469-475.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KANLITAŞ HÖYÜK VE CİVARI YERLEŞMELERİN İLK TUNÇ ÇAĞI
ÇANAK ÇÖMLEĞİ

3.1 İLK TUNÇ ÇAĞI I ÇANAK ÇÖMLEĞİ

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında toplanan malzemelerden 33 adeti İTÇ I dönemine tarihlenmektedir. Tez konusunu oluşturan İTÇ çanak-çömleği arasında %27 oranla temsil edilmektedir (**Lev. XXVIII, Grf. 1**). Bu dönem malzemesi yerleşim yerlerinden Kanlıtaş Höyük, Erenköy 2 Höyük, Esnemez Höyük, Kuzfındık Baraj Höyükten ele geçmiştir. Büyük bir kısmını %79 oranında Kanlıtaş Höyük oluşturmaktayken, en az kısmını %3 oran ile Kuzfındık Baraj Höyük oluşturmaktadır. Lev. XXIX, Grf.1'de İTÇ I malzemesinin yerleşim yerlerine göre dağılımı görülmektedir.

3.1.1 Mal Grupları

İTÇ I çanak-çömleğin de esas olarak 5 mal grubu tespit edilmiştir. Bunlar IA'dan 1E'ye kadar harflerle gruplandırılmıştır.

Grup IA: Kahverengi Mal

Grup IB: Kırmızı Astarlı Mal

Grup IC: : Kaba Mal

Grup ID: Gri Astarlı Mal

Grup IE: Siyah Ağız Kenarlı Mal

İTÇ I Mal gruplarının genel dağılımı Lev. XXX, Grf. 1 de belirtilmiştir.

3.1.1.1 Kahverengi Mal (MAL IA)

İTÇ I çanak-çömleğinin ana mal grubunu oluşturmaktadır. Yüzey renkleri 5 grup altında toplanmıştır. Kahverengi yüzeyli mallar, açık kahverengi yüzeyli mallar, kırmızımsı kahverengi yüzeyli mallar, sarımsı kahverengi yüzeyli mallar, koyu kahverengi yüzeyli mallardır.

Yüzey renklerinin %44'ü kırmızımsı kahverengi, %25'i kahverengi, %19'u açık kahverengi, % 6'sı sarımsı kahverengi ve koyu kahverengi tonlarındadır (**Lev. XXXII, Grf.1**).

Astar %64 oranında ince, %36 oranında orta kalınlıkta uygulanmıştır (**Lev. XXXIII, Grf. 1**). Açık kalitesi değişkendir. Hemen hemen tüm örnekler az açık ya da açıktır. Ancak iyi açık örnekler rastlanılmamakla birlikte açık ve açısız örneklerde mevcuttur (**Lev. XXXIV, Grf. 1**). Hamur genellikle taşçık katkıdır. Bununla birlikte kireç %28, mika %24 oranında görülmektedir. Ayrıca kum ve saman katkı kullanılmıştır (**Lev. XXXV, Grf. 1**). Hamur rengi yoğunluğu sırasıyla %30 kahverengi, kırmızımsı kahverengi, %20 açık kahverengi, %10 sarımsı ve koyu kahverengi renklerinde. Genellikle pişme dereceleri orta seviyede olduğundan hamur özüne pek rastlanmaz (**Lev. XXXVI, Grf.1**). Kahverengi Astarlı Mal grubu %81 oranında Kanlıtaş Höyük, %13 oranında Kuzfındık Baraj Höyük, %6 oranında Erenköy 2 Höyük'te rastlanılmıştır (**Lev. XXXI, Grf. 1**). Bu mal grubundan örnekler aşağıda belirtilen levhalarda verilmiştir. (**Lev. VIII, Çiz.4; Lev. IX, Çiz. 2-4-5; Lev. XII, Çiz. 4-5; Lev. XIII, Çiz. 1; Lev. XIV, Çiz. 5-8; Lev. LVII, Res.: 1d**)

3.1.1.2 Kırmızı Astarlı Mal (Mal IB)

Bu mal grubu, İTÇ I mal grupları arasında %30'luk oranla en yoğun görülen ikinci mal grubudur. Bu gruba ait yüzey renkleri incelendiğinde astarın kırmızı ve açık kırmızı, sarımsı kırmızı, kırmızımsı sarı, kırmızımsı kahverengi tonları şeklinde uygulandığı görülmektedir. % 30 oranında açık kırmızı, %20 oranında Kırmızı, sarımsı kırmızı, kırmızımsı sarı, %10 oranında kırmızımsı kahverengi tonlarındadır (**Lev. XXXII, Grf. 2**). Yüzeyde uygulanan astar %60 oranında kalın, %40 oranında incedir (**Lev. XXXIII, Grf.2**). Yüzeye uygulanan de açık örnekleri %47 oranında açık, %40 oranında az açık, %13 oranında ise açıksızdır (**Lev. XXXIV, Grf.2**). Hamur katkı maddeleri %38 oranında taşçık, %28 oranında kireç, % 24 oranında mika, %5 oranında şamot ve samandır. Bu mal grubu, %80 oranında Kanlıtaş Höyük, %10 oranında Esnemez Yolu Höyük ve Erenköy 2 Höyük yerleşmelerinde tespit edilmiştir (**Lev. XXXI, Grf.2**). Bu mal grubundan örnekler aşağıda belirtilen levhalarda verilmiştir. (**Lev. I, Çiz. 2; Lev. V, Çiz. 3; Lev. VIII, Çiz. 1-2; Lev IX, Çiz. 1; Lev. XIV, Çiz.1-2-3-4-6-7; Lev. XVII, Çiz.3-4**)

3.1.1.3 Kaba Mal (Mal IC)

Piştirme kapları, üçayaklı mutfak kapları ve büyük kaplarla temsil edilen bu mal grubu içerdiği katkı maddelerinin cinsleri ve yoğunluğundan dolayı kaba görünümü ile diğer mal gruplarından ayrılır. Ele geçen örnekler genellikle yoğun kaba taşçık, kum ve saman katkılı olup, kaplar genellikle kalın cidarlıdır. Bu mal grubunun genel mal grupları içindeki oranı %9 civarındadır. Yüzey renkleri %67 oranında kahverengi, %33 oranında kırmızı tonlarındadır (**Lev. XXXII, Grf.3**). Yüzeyde genellikle alacalanmalar görülür. Yüzeye uygulanan astar genellikle ince astarlı olup astarsız örneklerde mevcuttur (**Lev. XXXIII, Grf.3**). Yüzeye genelde açık uygulanmamıştır. %67 oranında açkısız, %33 oranında ise az açkılıdır (**Lev. XXXIV, Grf.3**). Hamur katkı maddeleri iyi arıtılmamış kilden hazırlanmıştır. %50 oranında kaba taşçık, %33 oranında kum, %17 oranında saman tespit edilmiştir (**Lev. XXXV, Grf.3**). Hamur rengi ise yoğunlukla kırmızımsı Kahverengi olmakla birlikte az oranda gri tonlarına da rastlanmıştır. (**Lev. XXXVI, Grf.3**). Kaba mal grubu yerleşim merkezleri içinde Kanlıtaş Höyük'te %67 oranında, Erenköy 2 Höyük'te %33 oranında tespit edilmiştir. (**Lev. XXXI, Grf.3**) (**Lev. VI, Çiz.1; Lev XIII, Çiz.3-4, Lev. LVII, Res.: 1b**)

3.1.1.4 Gri Astarlı Mal (Mal ID)

Bu mal grubu İTÇ I mal grupları içerisinde %6 oran ile temsil edilmektedir (**Lev. XXX, Grf.1**). Bu mal grubuna ait iki parça tespit edilmiştir. Yüzey rengi olarak açık gri ve koyu gri tonlar gözlemlenmektedir. Bir örnekte sulandırmış kil astar kullanılmıştır. Açkılı ve az açkılı örneklere rastlanılmıştır. Hamur her iki örnekte de taşçık ve kum katkılıdır. Piştirme dereceleri ortadır. Hamur rengi ise koyu gri ve açık gri tonlarındadır. Gri mal grubu, yerleşim yerlerinden sadece Kanlıtaş Höyük'te tespit edilmiştir. Görüldüğü tablolar aşağıda yer almaktadır (**Lev. VIII, Çiz.3; Lev. IX, Çiz.3 Lev. LVII, Res.: 1c**).

3.1.1.5 Siyah Ağız Kenarlı Mal (Black-topped) (Mal IE)

Bu grup da, kapların ve parçaların iç yüzeyleri ve dışta ağız kenarları siyah, dış yüzeyin geri kalan kısımları kırmızımsı Kahverengi renklerde. Black-topped olarak adlandırılan bu mal, iyi ve parlak ağızlıdır. Bu mal grubuna ait örnekler kum, mika ve az miktarda ince taşçık tespit katkılıdır. Hamur renkleri koyu gri ve Kahverengi tonlarındadır. Bu mal grubu diğer mal grupları içerisinde %6 oranında temsil edilmekte olup iki örnekle karşımıza çıkmaktadır (**Lev. XXX, Grf.1**). Yerleşim yerleri içerisinde Kanlıtaş Höyük ve Esnemez Yolu Höyük'te rastlanmıştır. Görüldüğü tablolar. Aşağıda yer almaktadır. (**Lev. I,Çiz.1; Lev. XIII, Çiz.6; Lev. LVII, Res.: 1a**)

3.1.2 Kap Formları

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında ele geçen İTÇ I çanak-çömlek formları; çömlek, çanak ve kase olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Her grup ayrıca kendi içinde ağız kenarlarına, profillerine ve boyunlarına göre alt gruplara ayrılmıştır. Genellikle kaptan ayrı olarak ele geçen kulplar, tutamaklar, ayaklar ve gövde parçaları üzerindeki bezemeler ayrıca değerlendirilmiştir. İTÇ I form grupları Lev. XLIX, Grf.1 de gösterilmiştir.

3.1.2.1 Kaseler (Form I.1)

Çalışmada az sayıda ele geçen kaseler form grupları içerisinde %15 oranla temsil edilmektedir (**Lev. L, Grf 1**). İlmik kulplu kaseler olmak üzere tek tipe ayrılan kaseleri, IB ve IE mal grubu ile temsil edilmektedir. Bu forma ait örnekler Esnemez Yolu Höyük ile Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. I,Çiz.1-2**).

3.1.2.2 Çanaklar (Form I.2)

Çalışmanın bu bölümünde, çapı yüksekliğinin iki katından fazla olan kaplar çanak olarak gruplandırılmıştır. Tüm form grupları arasında %16 oranla temsil edilmektedir. Çalışmada ele geçirilen çanak formları tek tip içermektedir. Dışa açılan ağızlı derin

çanaklar, IA mal ve IB mal ile temsil edilmektedir. Tüm form grupları içerisindeki oranlaması için bkz. Lev. L, Grf.1. Bazı örneklerde çanakların yatay tutamakların olduğu tespit edilmiştir (**Lev. V,Çiz. 3**). Bu forma ait örnekler Kanlıtaş Höyük'te karşımıza çıkmaktadır. Forma ait örnekler aşağıdaki levhalarda verilmiştir (**Lev. V,Çiz.3;Lev. VI, Çiz.1**).

3.1.2.3 Çömlekler (Form I.3)

Bu bölümde mutfakta pişirme ve depolama gibi çeşitli amaçlarla kullanılmış oldukları düşünülen çömlekler ele alınmıştır. Formlar arasında %69 oranda temsil edilen çömlekler beş grup altında toplanmıştır (**Lev. XLIX, Grf.1**).

I.3a.Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler

I.3b.Dar Boyunlu Çömlekler

I.3c.Boynu İçbükey Kıvrımlı Çömlekler

I.3d.Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler

3.1.2.3.1 Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler (Form I.3a)

Ağız hafifçe dışa dönük ve gövdesi küresel olan bu form, tüm form grupları içerisinde %31 oranında ID, IB ve IA mal grubu ile temsil edilmektedir (**Lev. L, Grf.1**).

Bazı örneklerde yatay tutamaklı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu form grubuna ait örnekler Kanlıtaş Höyük, Esnemez Yolu Höyük, Erenköy 2 Höyük yerleşmelerinde ele geçmiştir. Bu forma ait örnekler aşağıdaki levhalarda verilmiştir (**Lev. VIII, Çiz.1-2-3-4**).

3.1.2.3.2 Dar Boyunlu Çömlekler (Form I.3b)

Dar boyunlu çömlekler tüm form grupları arasında %8 oranında IB mal ile temsil edilmektedir (**Lev. L, Grf.1**) Bu forma ait örnekler Kanlıtaş Höyük'te karşımıza çıkmaktadır. Bu forma ait örnekler aşağıdaki levhalarda verilmiştir (**Lev. IX, Çiz.1**).

3.1.2.3.3 Boynu İçbükey Kıvrımlı Çömlekler (Form I.3c)

Bu grupta dışa açılan ağızlı boyun kısmı içbükey şeklinde kıvrımlı çömlekler yer almaktadır. Tüm form grupları içinde %15 oranında IA mal ile temsil edilmektedir.

Forma ait örnekler Kanlıtaş Höyük'te karşımıza çıkmaktadır (**Lev. L, Grf.1**). Bu forma ait örnekler aşağıdaki levhalarda verilmiştir (**Lev. IX, Çiz.2-3**).

3.1.2.3.4 Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler (Form I.3d)

Ağız çapları 20 ile 30 cm. arasında değişen bu tür çömleklerde boyun kısmı belirtilmemiş ve gövdeleri küreseldir. Bu form, tüm form grupları içinde %15 oranında IA mal ile temsil edilmektedir (**Lev. L, Grf.1**). Kanlıtaş Höyük ve Kuzfındık Baraj Höyük'te karşımıza çıkmaktadır. Bu forma ait örnekler aşağıdaki levhalarda verilmiştir (**Lev. IX, Çiz.4-5**).

3.1.2.4 Tutamaklar (Form I.4)

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında çanak, çömlek formları üzerinde ve ayrıca parça halinde yatay tutamaklar ele geçmiştir. Bunlar IA, IB mal ile temsil edilmektedir. Bütün tutamaklar Kanlıtaş Höyük 'ten ele geçmiştir. (**Lev. XIII, Çiz.1**)

3.1.2.5 Kulplar (Form I.5)

Yüzey araştırmasında ele geçen kulplar dikey, şerit, yatay ve sepet kulplar olmak üzere dört grupta karşımıza çıkmaktadır. Ele geçirilen kulpların kesitleri üç tiptedir.

Yuvarlak kesit

Oval kesit

Böbrek kesit

Kulpların hepsi parça halinde ele geçmiştir. Tüm kulp grupları içinde en büyük yoğunluğu %65 oranla dikey kulplar oluştururken sırasıyla %17 oranla şerit kulp, %12 yatay kulp, %6 oran ile sepet kulplar oluşturmaktadır (**Lev. LI, Grf.1**).

En yoğun görülen dikey kulplar IA, IE ve IB mallar ile temsil edilmektedir. Bu kulplar yuvarlak ve oval kesitlidir. Dikey kulplar çoğunlukla Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmekle birlikte az miktarda da Erenköy 2 Höyük'ten ve Esnemez Yolu Höyük'ten de ele geçmiştir (**Lev. XIV, Çiz.1 -2-3-4-5-6-7-8**). Şerit kulplar yukarıda da belirtildiği gibi %17 oranla en yoğun ikinci grubu oluşturmaktadır. Şerit kulplar ise böbrek kesitli olup IB, IA mal ile temsil edilmekte ve tamamı Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. X**

VII, Çiz.2-3-4). %12 oranla temsil edilen yatay kulplar oval kesitli olup IB ve IC malları ile temsil edilmektedir. Ayrıca bu gruba dâhil örnekler Kanlıtaş Höyük ve Erenköy 2 Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. XIII, Çiz.3-4**). Sepet kulplar ise Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. IE grubu ile temsil edilen bu kulp oval kesitlidir (**Lev. XIII, Çiz.6**).

3.1.2.6 Bezemeler (Form I.6)

Bezemeler dört grup altında toplanmıştır. Bunlar; çizi bezeme, soku bezeme, oluk bezeme ve yalancı örgü bezemedir. En yaygın olan bezeme çeşidi yalancı örgü bezeme ile oluk bezemedir. Yalancı örgü bezeme dikey kulplar üzerinde (**Lev. XIV, Çiz.1-2-3-4**), oluk bezeme ise şerit kulplar üzerinde tespit edilmiştir (**Lev. XVII, Çiz.2-3-4**). Çizi bezeme ve soku bezeme ise gövde parçaları üzerinde ele geçmiştir. IA mal grubu ile temsil edilmekte olup her iki bezeme türü de Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. XII, Çiz.4-5**).

3.1.3 Genel Özellikler

Bu kısımda Kanlıtaş Höyük ve civarında yer alan yerleşim merkezlerinden ele geçen İTÇ I malzemesinin mal gruplarını oluşturan öğeler tek tek ele alınmış ve incelenmiştir. Bu öğeler; yüzey renkleri, astar ve açkı, hamur rengi, hamur katkı maddeleri şeklindedir.

Ele alınan malzemenin yüzey renkleri, ait oldukları mal grubuna göre değişiklik göstermektedir. Bu konu ise mal grupları bölümünde detaylı olarak değerlendirilmiştir. Yüzey renkleri değerlendirilirken dış yüzey renkleri temel alınmıştır. Bu bölümde yüzey renklerinin ne şekilde değerlendirildiği, Munsell Soil Color Charts kataloğunda hangi renk tonlarına denk geldiği açıklanmıştır. Tüm mal grupları incelenirken 12 adet renk tespit edilmiştir. Renkler ve karşılıkları aşağıdaki gibidir. Lev. XXXII de bu renklerin mal grupları içerisindeki dağılımları görülmektedir. Kahverengi: 10 YR 5/3, 7.5YR 5/4, 7,5 YR 5/3

Koyu gri:2,5 Y 4/1

Kırmızımsı Kahverengi:5 YR 5/4,
 Açık Kırmızımsı Kahverengi: 5YR 6/4
 Açık kırmızı: 2,5 YR 6/6
 Kırmızımsı gri:2,5 YR 6/1
 Kırmızımsı sarı: 5 YR 6/6
 Kırmızı:2.5YR 4/8, 2,5 YR 5/8, 2,5 YR 5/6
 Sarımsı kırmızı:5YR 5/6
 Kırmızımsı Kahverengi:5 YR 4/4
 Açık Kahverengi: 10 YR 6/3, 75 YR 6/4
 Açık sarımsı Kahverengi:10 YR 6/4

Yüzey özelliklerine bakıldığında ise; İTÇ I çanak-çömleğinin yüzeyine uygulanan yüzey işlemleri kalın astarlı yüzeyler, ince astarlı yüzeyler, astarsız yüzeyler olmak üzere 3 grup altında toplanmıştır. Yerleşim yerlerinden ele geçen İTÇ I mal gruplarının büyük bir kısmı astarlı olmakla birlikte bazı örnekler hamur renginde sulandırılmış kil astarlıdır. ID mallar hariç olmak üzere tüm mal gruplarında temsil edilmektedir. Çanak-çömlek yüzeylerinde genellikle ince astar uygulanmıştır. Sadece IB mal grubunda yoğunlukla kalın astar kullanılmıştır. Lev. XXXIII de astar çeşitlerinin, mal grupları içindeki dağılımı görülmektedir. Bazı parçaların üzerlerindeki astar silinmiş ya da dökülmüş olsa da astarlama işlemi başarılı bir şekilde uygulandığı astar izlerinden tespit edilmiştir. Ele geçirilen çanak çömleğin yüzeylerindeki açık, dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Bunlar; açkısız örnekler, az açkılı örnekler, açkılı örnekler, parlak açkılı örneklerdir.

IB ve ID mal gruplarında ele geçen örnekleri genellikle açkılı olup bunlardan özellikle IE yani black topped olarak bilinen mal grubu daha parlak açkılıdır. Yoğun açık görülen bu mal gruplarına ait parçalarda yatay ve dikey verev izlerini yüzeyde görmek mümkündür. IA mal grubunda ise örnekler çoğunlukla açkısız olmakla birlikte, ele geçen bazı az açkılı örneklere de rastlanmıştır. IC mal grubu ise tamamen açkısızdır. Bu doğrultuda mal grupları içerisinde açık dağılımı Lev. XXXIV, Grf. 1-2-3 verilmiştir.

İTÇ I Hamur özellikleri, genellikle kaba olup özellikle IC grubu ile IA mal grubunda son derece özensizce, IE ve IB mal grubunda ise ince arıtılmıştır. Katkı

maddeleri ile mal grupları arasında bazı ilişkiler saptanmıştır. IE ve IB mal grubunda kum, mika ve ince taşçık katkılarına rastlanırken, IC mal grubunda ise iri taşçık ve kireç katkılarına rastlanmıştır. Lev. XXXV de katkı maddelerinin mal grupları içindeki dağılımı verilmiştir.

Son olarak hamur renklerine bakıldığında ise, her mal grubu için tipik olan hamur renkleri de belirlenmiş ve mal grupları ile hamur renklerinin kısmen ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak görülen hamur renkleri kahverengi ve kırmızı tonlarıdır. Mal grupları ile bağlantılı olarak düşündüğümüzde IA mal grubunda açık Kahverengi, IB ve IC mal grubunda kırmızı ve tonları, IE ve ID mal grubunda gri-kahverengi hamur saptanmıştır. Lev. XXXVI da mal grupları içindeki hamur renk dağılımı gösterilmiştir. Bütün bu mal grupları içerisinde hamur özüne rastlanılmamıştır. Hamur renklerinin Munsell Renk katalogundaki karşılığı aşağıda yer almaktadır.

Kahverengi 7.5YR 5.4.10 YR 5/2, 10 YR 6/3

Koyu kırmızımsı gri 2.5YR 4/1

Açık kahverengi 2,5 Y 5/3, 7.5YR 6.4.10 YR 5/3

Kırmızımsı kahverengi 5YR 5/4, 5YR 4/3, 5YR 6/4, 2.5YR 5/4

Sarımsı kırmızı 5YR 5/6

Kırmızı 2.5YR 5/6, 2.5YR 5/8, 2.5YR 6/6

Koyu gri 10 YR 4/1, 25Y 4/1

Gri 25Y 5/1

Kırmızımsı gri 5YR 5/2

3.2 İLK TUNÇ ÇAĞI II ÇANAK ÇÖMLEĞİ

Tez konusunu oluşturan malzemenin en yoğun grubunu %54 oranla 52 adeti İTÇ II malzemesi oluşturmaktadır (**Lev. XXVIII, Grf.1**). Bu dönem malzemesi yerleşim yerlerinin hepsinden ele geçmiştir. Büyük bir kısmı %62 oranla Kanlıtaş Höyük yerleşmesinden ele geçerken en az kısmı ise %3 oranla Erenköy 2 Höyük'te ele geçmiştir (**Lev. XXIX, Grf. 2**).

3.2.1 Mal Grupları

İTÇ II çanak-çömleği esas olarak 8 mal grubu tespit edilmiştir. Bunlar IIA' dan IIIH'ye kadar harflerle gruplandırılmıştır.

Grup IIA: Kırmızı Astarlı Mal

Grup IIB: Kahverengi Mal

Grup IIC: : Siyah Ağız Kenarlı Mal

Grup IID: Kaba Mal

Grup IIE: Portakal Rengi Astarlı Mal

Grup IIF: Gri Astarlı Mal

Grup IIG: İthal Mal (Zeytin siyahı Açıklı Mal)

Grup: IIIH: Beyaz Açıklı Mal

İTÇ II Mal gruplarının genel dağılımı Lev. XXX, Grf. 2 de belirtilmiştir.

3.2.1.1 Kırmızı Astarlı Mal (IIA)

Bu gruba ait yüzey renkleri incelendiğinde astarın kırmızı ve kırmızının tonları şeklinde uygulandığı tespit edilmiştir. %65 oranında kırmızı, %23 oranında açık kırmızı, %12 oranında koyu kırmızı tonlarındadır (**Lev. XXXVIII, Grf. 1**). Yüzeye genellikle kalın astar uygulanmıştır. Astar dağılımı %71 oranında kalın, %29 oranında incedir (**Lev. XXXIX, Grf. 1**). Ele geçen örneklerin çoğu açıklı olmakla birlikte açıklı örneklerde tespit edilmiştir. Yüzeye uygulanan açıklı örneklerinin dağılımı ise %38 oranında az açıklı,%33 oranında açıklı,%19 oranında iyi açıklı, %10 oranında ise açıklı örneklerin olduğu da tespit edilmiştir (**Bkz. Lev. XL, Grf.1**). Hamur katkı maddeleri, %31 oranında kireç, %22 oranında kum, %16 oranında mika, %13 oranında ince taşçık, %11 oranında az mika, %5 oranında, yoğun taşçık, %2 oranında şamot kullanılmıştır (**Lev. XLI, Grf. 1**). Hamur rengi genellikle kahverengi ve kırmızının

tonlarındadır. Dağılımı %37 oranında kahverengi, %21 oranında sarımsı kırmızı ve kırmızı, %11 oranında kırmızımsı kahverengi, %5 oranında açık kahverengi, %5 oranında ise açık kırmızı tonlarındadır (**Lev. XLII, Grf.1**). Pişme dereceleri iyi olduğundan çanak çömleğin hiç birinde hamur özüne rastlanılmamıştır. Bu mal grubuna ait örnekler genellikle Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. Az sayıda Kuzfındık Baraj Höyük, Esnemez Yolu Höyük, Erenköy 1 ve Erenköy 2 Höyük'ten de ele geçmiştir. Dağılımı ise için (**bkz. Lev. XXXVII, Grf.1, Lev. II, Çiz.1-2-3; Lev. III, Çiz.1-3; Lev. IV, Çiz.1; Lev. VII, Çiz.1-4; Lev. X, Çiz.4-5; Lev. XI, Çiz.1; Lev. XV, Çiz. 3-4; Lev. XVI, Çiz. 4, Lev. LVII, Res.: 2c**)

3.2.1.2 Kahverengi Mal (IIB)

Bu mal grubunun yüzey renkleri açık kahverengi, kırmızımsı kahverengi, kahverengi ve koyu kahverengi olmak üzere dört grup altında toplanmıştır. Yüzey renkleri genellikle %50 oranında kırmızımsı Kahverengi tonlarındadır. Devamında ise %36 oranında açık kahverengi, %7 oranında koyu kahverengi ve kahverengi tonlarındadır (**Lev. XXXVIII, Grf.2**). Ele geçen örneklerin çoğu astarlı olmakla birlikte astarsız örneklerde tespit edilmiştir. Astar %47 oranında ince astarlı, %13 oranında kalın astarlı, %40 oranında ise astarsızdır (**Lev. XXXIX, Grf.2**). Yüzeye uygulanan açkı kalitesi değişkendir. Açıklı örneklere rastlanmakla birlikte açıklı örneklerde tespit edilmiştir. Bunların dağılımı Lev. XL, Grf.2 de verilmiştir. Hamur genellikle kireç, mika ve taşçık katkılıdır. Bunların yanı sıra az sayıda da olsa saman, kum, az miktarda mika ve bol taşçık kullanılan örneklerde ele geçmiştir. Hamur katkı maddelerini dağılımı Lev. XLI, Grf. 2 de gösterilmiştir. Kahverengi mal grubunda en yoğun görülen hamur rengi ise %60 oranında kırmızımsı kahverengidir. Bunun yanı sıra koyu Kahverengi, kahverengi ve gri renklerinin de görüldüğü tespit edilmiştir. Hamur renk dağılımı Lev. XLII, Grf.2 de gösterilmiştir. Bu mal grubunda ele geçen örneklerin hiç birinde hamur özüne rastlanılmamıştır. Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında ele geçen İTÇ II kahverengi mal grubunun büyük kısmı Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir.

Bu mal grubunun oransal dağılımı Lev. XXXVII, Grf. 2 de verilmiştir (**Lev. I,Çiz.3-4; Lev. II, Çiz. 4; Lev. IV, Çiz. 2; Lev. VI, Çiz.2; Lev. XI, Çiz. 2-4-5; Lev. XII, Çiz. 2; Lev. XIII, Çiz.5; Lev. XV, Çiz. 1-2-5; Lev. XVII, Çiz. 1; Lev. XVIII, Çiz. 3**).

3.2.1.3 Siyah Ağız Kenarlı Mal (Black Topped) (IIC)

Bu mal grubu tüm İTÇ II mal grupları içerisinde %19 oranla temsil edilmektedir. Siyah ağız kenarlı mal grubunda ele geçen parçaların iç yüzeyleri ve dışta ağız kenarları siyah, dış yüzeyin geri kalanı ise açık kahverenginden, gri ve kırmızıya kadar değişen renkler arasındadır (**Lev. XXXVIII, Grf.3**). Yüzeye genellikle ince astar uygulanırken, kalın astarlı örneklerde tespit edilmiştir. Astar çeşitlerinin dağılımı Lev. XXXIX, Grf.3'de yer almaktadır. Ele geçen örneklerin çoğu parlak açıkta olmakla beraber iyi açıkta örneklerle de rastlanmıştır (**Lev. XL, Grf.3**). Katkı maddesi olarak genelde ince bitki katkı ve ince taşçık ve bazen de mika, kum kireç katkı da kullanılmıştır. (**Bkz. Lev. XLI, Grf.3**) Hamur rengi genellikle grinin tonlarında olmakla birlikte az sayıda Kahverengi ve kırmızımsı Kahverengi tonlarda olanları da mevcuttur (**Lev. XLII, Grf. 3**). Bu mal grubuna ait örnekler Kanlıtaş Höyük, Yeniköy Höyük ve Erenköy 1 Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. XXXVII, Grf.3**) (**Lev. III, Çiz. 2-4-5; Lev. IV, Çiz. 5, LVII, Res.: 2d**)

3.2.1.4 Kaba Mal (IID)

Bu mal grubunun yüzey rengi hamur renginde olup az sayıda hamur renginde sulandırılmış kil astar kullanılmış ve çoğu astarsızdır. Genellikle yüzeyde alacalanmalar görülür. Hamur katkı maddesi olarak genellikle bol taşçık, kireç kullanılmıştır. Az sayıda mika, kum ve saman kullanıldığı da tespit edilmiştir. Hamur genellikle gevşek dokuludur. Hamur katkı maddelerinin dağılımı Lev. XLI, Grf.4'de verilmiştir. Bu mal grubunun hamur renk dağılımı ise %50 oranında açık kırmızı, %25 oranında kırmızımsı kahverengi ve koyu gridir (**Lev. XLII, Grf.4**). İTÇ II kaba mal grubu %75 oranında Esnemez Yolu Höyük, %25 oranında Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. (**Lev. XXXVII, Grf.4**),(**Lev. XVIII, Çiz. 2; Lev. XIX, Çiz. 1-2; Lev. XX, Çiz. 3-4, LVII, Res. 2a**)

3.2.1.5 Portakal Rengi Astarlı Mal (IIE)

Portakal renkli mal grubunun yüzey renkleri genellikle sarımsı gri olmakla birlikte kırmızımsı sarı tonlarında olanları da tespit edilmiştir. Yüzey renklerinin dağılımı Lev. XXXVIII, Grf.4'de verilmiştir. Astar %67 oranında ince, %33 oranında ise kalındır (**Lev. XXXIX, Grf. 4**). Açık kalitesi ise %67 oranında iyi açıklı, %33 oranında az açıklıdır (**Lev. XL, Grf.4**). Hamur katkı maddesi olarak ele geçen malzemenin hepsinde mika gözlemlenirken, %20 oranında kum, kireç, ince taşçık ve %10 oranında şamot kullanılmıştır. Katkı maddelerinin dağılımı Lev. XLI, Grf.5'de verilmiştir. Bu mal grubunda en yoğun görülen hamur rengi ise kırmızımsı kahverengidir. Az sayıda Kahverengi tonlarda tespit edilmiştir (**Lev. XLII, Grf 5**). Ele geçen örnekler de hamur özüne rastlanılmamıştır. Örneklerin hepsinin pişme kalitesi iyi derecededir. İlk kez bu dönemde karşımıza çıkan mal grubu %67 oranında Kanlıtaş Höyük'ten, %33 oranında Erenköy 2 Höyük'ten ele geçmiştir. (**Lev. XXXVII, Grf.5**) (**Lev. X, Çiz. 2; Lev. XVI, Çiz. 1, LVII, Res.: 2b**)

3.2.1.6 Gri Astarlı Mal (IIF)

Bu mal grubu iki örnekle temsil edilmektedir. Tüm mal grupları içerisindeki oransal dağılımı Lev. XXX, Grf.2'de yer almaktadır. Yüzey rengi olarak açık gri ve koyu gri tonlar gözlemlenmektedir. Bir örnek de yüzey rengi hamur rengi ile aynı renkte olmasına karşın açıktan dolayı siyaha ya da grinin daha koyu bir tonuna döner. Ele geçen iki örnekte açıklıdır. Hamur genellikle kireç, mika katkılı ve iyi pekişmiştir. Az sayıda ince taşçık ve kum katkılı örneklerde tespit edilmiştir. Hamur rengi gri tonlardadır. Bu mal grubu Yeniköy Höyük ve Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir. (**Lev. I, Çiz. 6; Lev. V, Çiz. 2**)

3.2.1.7 İthal Mal (Zeytin siyahı Açıklı Mal) (IIG)

Beycesultan'dan tanınan bu mal grubuna ait üç örnek tespit edilmiştir. İTÇ II mal grupları içerisinde %3 oranla temsil edilmektedir (**Bkz. Lev. XXX, Grf.2**). İki örnekte de yüzey zeytin siyahı renkte olup parlak açıklıdır. Hamur iki örnekte de kum, mika katkılı olup iyi pekişmiştir. Hamur rengi ise gri ve grinin tonlarındadır. Bu mal grubuna ait örnekler Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. I, Çiz. 5; Lev. IV, Çiz. 3; Lev.XXI,Çiz.2**).

3.2.1.8 Beyaz Açıklı Mal (III)

Bu mal grubu Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiş olup bir örnekle temsil edilmektedir. Tüm mal grupları içerisindeki oransal dağılımı Lev. XXX, Grf.2'de yer almaktadır. Yüzey rengi bej tonundadır. Hamur kireç ve ince taşçık katkı, hamur rengi ise gri tondadır (**Lev. XVIII, Çiz. 1, LVII, Res.: 2e**)

3.2.2 Kap Formları

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında ele geçen İTÇ II çanak-çömlek formları; çömlek, çanak, tabak, kapak ve kase olmak üzere beş grupta toplanmıştır. Her grup ayrıca kendi içinde ağız kenarlarına, profillerine ve boyunlarına göre alt gruplara ayrılmıştır. Genellikle kaptan ayrı olarak ele geçen kulplar, ayaklar ve gövde parçaları üzerindeki bezemeler ayrıca değerlendirilmiştir. (**Lev. XVII, Şek. 1**)

3.2.2.1 Kaseler (Form II.1)

Kaseler İTÇ II de % 58 oranla en yoğun grubu oluşturmaktadır (**bkz. Lev. XLIX, Grf.2**) Kaseler incelenirken öncelikle tipleri saptanmış, daha sonra ise sığ ve derin olmak üzere ayrılarak değerlendirilmiştir. Ele geçen tüm örneklerde dipleri bulunmayan bu kaselerin profillerine bakıldığında yuvarlak dipli ya da hafif çukur dipli olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda dört alt gruba ayrılmıştır.

II.1a Basit Profilli Derin Kaseler

II.1b Basit Profilli Yayvan Kaseler

II.1c Omurgalı Kaseler

II.1d S profilli Kaseler

3.2.2.1.1 Basit Profilli Derin Kaseler (Form II.1a)

Tüm form grupları incelendiğinde %23 oranıyla temsil edilmektedir. Ayrıca kaseler içerisinde en yoğun grubu oluşturmaktadır. IIC ve IIB mal grubu ile temsil edilen örnekler Yeniköy Höyük ve Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (**bkz. Lev. L, Grf.2**) (**Lev. I, Çiz. 3-4-5; Lev. II, Çiz. 1-2-3-4**)

3.2.2.1.2. Basit Profilli Yayvan Kaseler (Form II.1b)

Form grupları içinde %23 oranında, kase tipleri içinde ise ikinci yoğun grubu oluşturmaktadır. Kanlıtaş Höyük, Erenköy 2 Höyük ve Yeniköy Höyük'ten ele geçen bu forma ait örnekler IIA, IIC mal grubu ile temsil edilir (bkz. Lev. L, Grf.2) (Lev. I, Çiz. 6; Lev. III, Çiz. 1-2-3-4-5; Lev. IV, Çiz. 1).

3.2.2.1.3 Omurgalı Kaseler (Form II.1c)

Tek bir örnekle temsil edilen bu forma ait kase düz dudaklı ve sığ kasedir. Tüm form grupları içinde %3 oranında ayrıca kaseler arasında en az olan grubu oluşturmaktadır. Bu forma ait örnek Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmekte olup IIC mal grubu ile temsil edilmektedir (bkz. Lev. L, Grf.2) (Lev. IV, Çiz. 5).

3.2.2.1.4 S Profilli Kaseler (Form II.1d)

Bu kaselerin "S" oluşturacak şekilde kıvrılan profilleri vardır; dolayısıyla dudakları dışa dönüktür. Tüm formlar arasında %10 oranında görülen bu form; IIC ve IIB mal grupları ile temsil edilmektedir. Bu forma ait örnekler Kanlıtaş Höyük ve Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir (bkz. Lev. L, Grf.2) (Lev. IV, Çiz. 3-4).

3.2.2.2 Çanaklar (Form II.2)

İlk Tunç Çağı II formları arasında %7 oranla temsil edilmektedir. İki alt gruba ayrılmıştır (bkz. Lev. XLIX, Grf 2).

II.2a. Basit Profilli Çanak

II.2b. Dışa Açılan Ağızlı Dik Kenarlı Çanak

3.2.2.2.1 Basit Profilli Çanaklar (Form II.2a)

Tüm form grupları içerisinde %6 oranın da IIF mal ile temsil edilmektedir. Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir (bkz. Lev. L, Grf.2) (Lev. V, Çiz.2).

3.2.2.2.2 Dışa Açılan Ağızlı Dik Kenarlı Çanaklar (Form II.2b)

Bu forma ait örneklerin hepsi Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. IIB mal ile temsil edilmekte olup form grupları içerisinde %3 oranındadır. (bkz. Lev. L, Grf.2; Lev.VI,Çiz.2)

3.2.2.3 Tabaklar (Form II.3)

Geç İTÇ II dönemine tarihlenen tabaklar form grupları içindeki oranı Lev. XLIX, Grf.2 de verilmiştir. Bu tabaklar sığ ve geniştir. Tek alt gruba ayrılmıştır.

İTÇ III'ün klasik tabaklarının öncüleridir. Bu forma ait örnekler Esnemez Yolu Höyük ve Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. IIA mal ile temsil edilmektedir (bkz. Lev. L,Grf.2) (Lev. VII, Çiz. 1-4, LVIII, Res.: 2).

3.2.2.4 Çömlekler (Form II.4)

İTÇ II formları arasında %26 oranla temsil edilmektedir. Üç grup altında toplanmıştır (bkz. Lev. XLIX, Grf.2).

II.4a. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek

II.4b. Dışa Dönük Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlek

II.4c. Dışa Dönük Ağızlı Dar Boyunlu Çömlek

3.2.2.4.1 Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler (Form II.4a)

Tüm form grupları içerisinde %7 Oranında IIE mal ve IIB mal ile temsil edilmektedir. Bu form grubuna ait örnekler Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. (bkz. Lev. L,Grf.2) (Lev. X, Çiz. 1-2)

3.2.2.4.2 Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlekler (Form II.4b)

Form grupları içerisinde %10 oranında IIB ve IIA mal grubu ile temsil edilmekte olup Erenköy 2 Höyük, Kanlıtaş Höyük ve Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir (bkz. Lev. L,Grf.2) (Lev. X, Çiz. 4-5; Lev. XI, Çiz. 1).

3.2.2.4.3 Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlekler (Form II.4c)

Tüm form grupları içerisinde %10 oranındadır. Bu forma ait örnek IIB grubu ile temsil edilmekte ve Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. (bkz. Lev. L,Grf.2) (Lev. XI, Çiz. 2-4-5)

3.2.2.5 Kapaklar (Form II.5)

Geç İTÇ II dönemine tarihlenen ve tez konusu kapsamında form grupları içinde karşımıza ilk kez çıkar. Form grupları içinde %3 oranındadır. Bu forma ait örnek IIB mal grubu ile Kuzfındık Baraj Höyük'ten tespit edilmiştir. **(bkz. Lev. L, Grf.2) (Lev. XII, Çiz. 2, Lev. LIX, Res.: 2b)**

3.2.2.6 Kulplar (Form II.6)

Yüzey araştırmasında tespit edilen kulpları hepsi parça halde ele geçmiştir. **(Lev. LI, Grf.2)** Ele geçen kulplar ise dikey, yatay, ilmik ve şerit kulp olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır. Kulpların kesitleri ise yuvarlak, oval ve elips olmak üzere üç tiptedir. Tüm kulp grupları içinde en büyük yoğunluğu %55 oranla dikey kulplar oluştururken sırasıyla %36 oranla ilmik kulp, %9 oranında ise şerit kulp ve yatay kulp oluşturmaktadır. En yoğun görülen dikey kulplar IIE ve IIB mal grubu ile temsil edilmektedir. Bu kulpların hepsi yuvarlak kesitli olmakla birlikte Kanlıtaş Höyük, Kuzfındık Baraj Höyük ve Erenköy 2 Höyük'ten ele geçmiştir. **(Lev. XV, Çiz. 1-2-3-4-5; Lev. XVI, Çiz. 1-2)** İkinci yoğun grubu oluşturan ilmik kulplar ise IIB mal ve IIA mal ile temsil edilmektedir. İlmik kulpların hepsi yuvarlak kesitlidir. Bu kulplar üzerinde gövdeye sonradan eklendiğini gösteren izler tespit edilmiştir **(Lev. XVI, Çiz. 3-4; Lev. XVII, Çiz.1)**. En az grubu oluşturan yatay ve şerit kulplar da ise; yatay kulp Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiş ve IIA mal ile temsil edilmektedir. Şerit kulplar ise IIC kase parçasına ait ve Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. Bu kulpların kesiti ise elips şeklindedir **(Lev. XIII, Çiz. 5)**.

3.2.2.7 Ayaklar (Form II.7)

Kanlıtaş Höyük ve Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçen çömlere ait olduğu düşünülen ayaklar bu grubu oluşturur. IID mal grubu ile temsil edilmekle birlikte bir örnek üzerin de oluk bezeme ve yoğun açık uygulandığı tespit edilmiştir. Ayrıca minyatür çömlek ayağı olduğu düşünülen IIIH mal grubu ile temsil edilen bir örnek tespit edilmiştir **(Lev. XVIII, Çiz. 1-2-3; Lev. XIX, Çiz. 1-2; Lev. XX, Çiz. 3-4; Lev. XXI, Çiz.2)**.

3.2.2.8 Bezemeler (Form II.8)

Bezemeleler üç grup altında toplanmıştır. Bunlar oluk bezeme, yalancı örgü bezeme ve yiv bezemedir. En yaygın bezeme çeşidi olan yalancı örgü bezeme dikey ve ilmiik kulplar üzerinde tespit edilmiştir. Oluk bezeme ise ayaklar grubunda da bahsedildiği gibi bir ayak parçası üzerinde tespit edilmiştir. Yiv bezeme ise gövde parçası üzerinde tespit edilmiştir IIC mal grubu ile temsil edilmekte olup Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir (Lev. XII, Çiz. 6-7).

3.2.3 Genel Özellikler

İTÇ II çanak-çömleğinin genel özelliklerine bakıldığında; yüzey renkleri ait oldukları mal gruplarına göre farklılık göstermekle birlikte, pişme sırasında oluşmuş irili ufaklı alacalanmalar söz konusudur. Yüzey renkleri değerlendirilirken dış yüzey renkleri temel alınmıştır. İTÇ II çanak-çömleği incelenirken toplam 11 anahtar renk tespit edilmiş ve değerlendirmeler bu renklere göre yapılmıştır. Belirlenen renkler ve munsell soil color chartsta ki karşılıkları şunlardır. Açık kahverengi, kırmızımsı kahverengi, kahverengi, koyu kahverengi: 7,5 YR 6/4,5YR 6/4, 7,5 YR 5/4, 7,5 YR 5/6, açık kırmızı, kırmızı, sarımsı kırmızı: 2,5 YR 6/8, 2,5 YR 5/6, 5YR 5/6, kırmızımsı sarı: 7,5 YR 7/6, sarımsı gri: gri, koyu gri: 2,5 YR 6/6,2.5 Y 5/1, 2,5 Y 3/1. Lev. XXXVIII de yüzey renklerinin mal gruplarına göre dağılımı verilmiştir.

İTÇ II malzemesinin yüzeyine uygulanan yüzey işlemleri 3 grup altında toplanmıştır. Kalın astarlı yüzeyler, ince astarlı yüzeyler ve astarsız yüzeylerdir. Yerleşim yerlerinden ele geçen İTÇ II mal gruplarının büyük bir kısmı astarlıdır. Çanak-çömlek yüzeylerinde genellikle ince astar uygulanmıştır. Sadece kırmızı IIA mal grubu ile IIE mal grubuna ait parçalarda yoğunlukla kalın astar kullanılmıştır. II D mal grubunda ise genellikle astar kullanılmamış olmakla birlikte çok az sayıda sulandırılmış kil astarlı örneklerde tespit edilmiştir. Lev. XXXIX da astar çeşitlerinin mal grupları içindeki dağılımı verilmiştir. Ele geçen çanak-çömleğin yüzeylerindeki açık, dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Bunlar; açkısız örnekler, az açkılı örnekler, açkılı örnekler, parlak açkılı örneklerdir.

IIC mal grubunda ele geçen örneklerin hepsi parlak açkılıdır. IIIH mal iyi açkılı, IIF mal grubunda az açkılı, IIA ve IIB mal grubunda iyi açkılı örneklere rastlanmakla birlikte az açkılı ve açkısız örneklere de rastlanmıştır. Bunun dışında IID mal grubu ile

temsil edilen parçalar ise tamamen açıksızdır (**bkz. Lev. XL**). Hamur, genellikle kaba olup özellikle IID mal grubu ile IIB mal grubunda son derece özensizce IIC, IIA, IIE ve IIH mal grubunda ise ince arıtılmıştır. Katkı maddeleri ile mal grupları arasında bazı ilişkiler saptanmıştır. IIC, IIA, IIE, IIH ve IIF mal grubunda kum, mika ve ince taşçık katkılarına rastlanırken, IID mal ve IIB mal grubunda ise iri taşçık ve kireç katkılarına rastlanmıştır (**bkz. Lev. XLI**). Mal grupları incelenirken, her mal grubu için tipik olan hamur renkleri de belirlenmiş ve mal grupları ile hamur renklerinin kısmen ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak görülen hamur renkleri kahverengi ve kırmızı tonlarıdır. Mal grupları ile bağlantılı olarak düşündüğümüzde IIB mal grubunda açık kahverengi, IIA ve IID mal grubunda kırmızı ve tonları, IIF ve IIC mal grubunda gri-kahverengi hamur saptanmıştır. Bazı mal gruplarında hamur özüne rastlanılmıştır. Lev. XLII de hamur renklerinin mal grupları doğrultusunda oransal dağılımı verilmiştir

3.3 İLK TUNÇ ÇAĞI III ÇANAK ÇÖMLEĞİ

Bu bölümde araştırma kapsamında ele geçen İTÇ III çanak-çömleği ele alınmıştır. Bu grup İTÇ çanak-çömleği arasında 29 adetle %19 oranla temsil edilmektedir (**Lev. XXVIII, Grf.1**). Lev. XXIX, Grf. 3'de İTÇ III çanak-çömleğinin yerleşim yerlerine göre dağılımı görülmektedir.

3.3.1 Mal Grupları

İTÇ III çanak-çömleğinde 7 mal grubu temsil edilmiştir. Bunlar IIIA' dan IIIG ye kadar harflerle gruplandırılmıştır.

Grup IIIA: Kırmızı Astarlı Mal

Grup IIIB: Kaba Mal

Grup IIIC: Kahverengi Mal

Grup IIID: Yalın Mal

Grup IIIE: Gri Astarsız Mal

Grup IIIF: İthal Mal

Grup IIIG: Kiremit Rengi Hamurlu Kahverengi Astarlı Mal

İTÇ III Mal gruplarının oransal dağılımı. Lev. XXX, Grf. 3 verilmiştir.

3.3.1.1 Kırmızı Astarlı Mal (Mal IIIA)

İTÇ III çanak-çömleğinin en yoğun bölümünü oluşturmaktadır. Yüzey renkleri Kırmızı astarlı mallar, Açık kırmızı astarlı mallar, sarımsı kırmızı astarlı mallar olmak üzere 3 grup altında toplanmıştır. Yüzey renklerinin %55 oranında açık kırmızı, %36 oranında kırmızı, %9 oranında sarımsı kırmızı tonları tespit edilmiştir (**Lev. XLIV, Grf.1**). Tüm örnekler kalın astarlıdır. Açık kalitesi değişkendir. %37 oranında açık, %27 oranında az açık ve iyi açık, %9 oranında ise açıksızdır (**Lev. XLVI, Grf.1**). Hamur genellikle kireç ve kum katkılı iken az sayıda mika, ince taşçık katkılı olan çanak çömlekte tespit edilmiştir. Bu mal grubunun katkı maddelerinin dağılımı Lev. XLVII, Grf.1 de verilmiştir. Hamur renkleri kırmızı ve kırmızının tonlarındadır. Hamur renklerinin oransal dağılımı Lev. XLVIII, Grf.1 verilmiştir. Kırmızı astarlı mal grubu %64 oranında Kuzfındık Baraj Höyük, %18 oranında Esnemez Yolu Höyük, %9 oranında Kanlıtaş Höyük ve Yeniköy Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. XLIII, Grf. 1**)

(Lev. V, Çiz. 4; Lev. VII, Çiz. 2-3-5-6; Lev. XI, Çiz. 3-6; Lev. XVI, Çiz.5; Lev. XVII, Çiz.5, LVIII, Res.: 1e).

3.3.1.2 Kaba mal (IIIB)

İTÇ III mal grupları içerisinde %26 oranla temsil edilmektedir (**Lev. XXX, Grf.3**). Yüzey renkleri %67 oranında kırmızımsı kahverengi, %33 oranında açık kahverengidir (**Lev. XLIV, Grf.2**). Bu mal grubunda genellikle astar uygulanmamıştır. Uygulanan örnekler ise ince astarlı ve sulandırılmış kil astarlıdır (Lev. XLV, Grf.1). Yüzeye uygulanan açkı ise %33 oranında az açkılı, %17 oranında açkılı olup %50 oranında ise açkısızdır (**Lev. XLVI, Grf.2**). Katkı maddeleri % 40 oranında taşçık, %27 oranında kireç, %20 oranında mika, %7 oranında saman, %6 oranında kum tespit edilmiştir (**Lev. XLVII, Grf. 2**). Bu mal grubunun hamur renkleri ise kırmızı ve kahverengi tonlarındadır. Oransal dağılımı Lev. XLVIII, Grf.2 de gösterilmiştir. Kaba mal grubu %83 oranında Kuzfındık Baraj Höyük, %17 oranında Kanlıtaş Höyük'te tespit edilmiştir. (**Lev. XLIII, Grf. 2**) (**Lev. XVIII, Çiz. 5; Lev. XIX, Çiz. 4; Lev. XX, Çiz. 1-2; Lev. XXI, Çiz.1, LVIII, Res. 1b**)

3.3.1.3 Kahverengi Mal (IIIC)

İTÇ III mal grupları içerisinde %9 oranla temsil edilmektedir (**Lev. XXX, Grf 3**). Yüzey renkleri 2 grup altında toplanmıştır. Bunlar kırmızımsı Kahverengi mallar ve açık Kahverengi mallardır. Yüzey renkleri %67 oranında kırmızımsı Kahverengi %33 oranında açık Kahverengi tonlarındadır (**Lev. XLIV, Grf.3**). Astar %67 oranında ince astarlı,%33 oranında kalın astarlıdır (**Lev. XLV, Grf. 2**). Açkı kalitesi ise yoğunluğu açkısızken az sayıda az açkılı örneklerde mevcuttur. Mal grubunun açkı kalitesi dağılımı Lev. XLVI, Grf.3 de verilmiştir. Hamur katkı maddesi genellikle taşçık ve kireç katkılıdır. Az sayıda mika ve kum katkılı örneklerde ele geçmiştir. Katkı maddelerinin oransal dağılımı %33 oranında taşçık ve kireç, %17 oranında ise kum ve mikadır (**Lev. XLVII, Grf. 3**). Hamur rengi yoğunluğu sırasıyla %67 oranında sarımsı kırmızı, %33 oranında kahverengindedir. Pişme kalitesi orta derece olduğundan hamur özüne rastlanılmamıştır. (**Bkz. Lev. XLVIII, Grf.3**) Bu mal grubu Kuzfındık Baraj Höyük ve Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. Bunların oransal dağılımı %67 oranında Kuzfındık

Baraj Höyük, %33 oranında Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. (**Lev. XLIII, Grf 3**) (**Lev. X, Çiz. 3; Lev. XII, Çiz.1; Lev. XIX, Çiz. 3**)

3.3.1.4 Yalın Mal (IIID)

Yalın mal grubu tüm mal grupları içerisinde %9 oranındadır (**Lev. XXX, Grf 3**). Yüzey renkleri hamur renginin aynısıdır. Kırmızı ve kahverengi tonlarındadır. Bunun dışında yüzeye herhangi bir işlem uygulanmamıştır. Katkı maddesi olarak ince taşçık, kireç ve az miktarda da mika kullanılmıştır. Katkı maddelerinin dağılımı Lev. XLVII, Grf. 4'te gösterilmiştir. Bu mal grubu Kuzfındık Baraj Höyük ve Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir (**Lev. XII, Çiz. 3; Lev. XVIII, Çiz. 4**).

3.3.1.5 Gri Astarsız Mal (IIIE)

İTÇ III de mal grupları içinde %4 oranında tespit edilmiştir (**Lev. XXX, Grf 3**). Yüzey rengi hamur rengiyle aynı olup parlak açıktır. Hamur gri renkte, bol taşçık, kireç ve az miktarda mika katkıdır. Tek bir örnekle temsil edilen bu mal grubuna ait malzeme Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir.

3.3.1.6 İthal Mal (IIIF)

İTÇ III mal grupları içerisinde %4 oranında tespit edilmiştir (**Lev. XXX, Grf 3**). Tek örnekle temsil edilen bu mal grubu Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. (**LVIII, Res.: 1a**)

3.3.1.7 Kiremit Rengi Hamurlu Kahverengi Astarlı Mal (IIIG)

Tek bir örnekle karşımıza çıkan bu mal grubunun yüzey rengi kahverenginde olup kalın astarlıdır. Yüzeye az miktarda açkı uygulanmıştır. Hamur rengi kiremit renginde, katkı maddeleri ise kireç, ince taşçık ve az miktarda mikadır. Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir. Tüm mal grupları içindeki oransal dağılımı Lev. XXX, Grf 3 gösterilmiştir (**Lev. V, Çiz. 1, LVIII, Res.: 1c**).

3.3.2 Kap Formları

Kanlıtaş Höyük ve civarında yapılan yüzey araştırmasında ele geçen İTÇ III çanak-çömlek formları; çömlek, çanak, tabak, kapak, olmak üzere dört grupta

toplanmıştır. Her grup ayrıca kendi içinde ağız kenarlarına, profillerine ve boyunlarına göre alt gruplara ayrılmıştır. Genellikle kaptan ayrı olarak ele geçen kulplar, tutamaklar, ayaklar ayrıca değerlendirilmiştir. (**Lev. XXVII, Şek. 1**)

3.3.2.1 Çanaklar (Form III.1)

İTÇ III formları arasında %18 oranla temsil edilmektedir. Basit profilli çanak ve yatay tutamaklı yayvan çanak olmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır (**bkz. Lev. XLIX Grf.3**). Basit profilli çanak tüm form grupları içinde %9 oranla temsil edilmekle birlikte Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçmiştir. Bu forma ait örnek IIIA mal grubu ile temsil edilir. Bir diğer alt grubumuz olan yatay tutamaklı yayvan çanak ise tüm formlar arasında %9 oranla temsil edilir. Kanlıtaş Höyükten ele geçen bu form IIIA mal grubu ile temsil edilir bkz. Lev. L, Grf.3 (**Lev. V, Çiz.1**).

3.3.2.2 Tabaklar (Form III.2)

Formlar arasında %37 oranla temsil edilir. Küçük derin tabak ve geniş sığ tabak olmak üzere iki alt guruba ayrılır (**bkz. Lev. XLIX, Grf.3**). Küçük derin tabaklar tüm formlar arasında %9 oranla Kuzfındık baraj yerleşmesinden ele geçmiştir. IIIA mal grubu ile temsil edilir yüzeyleri kalın astarlı olmakla birlikte iyi derecede açıktır. geniş sığ tabaklar ise tüm formlar arasında %28 oranla temsil edilir. Bu forma ait örnekler IIIC ve IIIA mal grubu ile temsil edilirken Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. (**Bkz. Lev. L, Grf.3**) (**Lev. VII, Çiz. 2-3-5-6, LVIII, Res. 2**)

3.3.2.3 Çömlekler (Form III.3)

Tüm formlar arasında %27 oranda temsil edilen çömlekler iki grup altında toplanmıştır. (**Bkz. Lev. XLIX, Grf.3**)

III.3a. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler

III.3b. Dışa Açılan Ağızlı Çömlekler

3.3.2.3.1 Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlekler (Form III.3a)

Tek bir örnekle karşımıza çıkan bu form IIIC mal grubu ile temsil edilmekte birlikte Kanlıtaş Höyük yerleşmesinden karşımıza çıkmaktadır. Tüm form grupları içinde %9 oranındadır. (**Bkz. Lev. L, Grf.3**) (**Lev. X, Çiz.3**).

3.3.2.3.2 Dışa Açılan Ağzılı Çömlekler (Form III.3b)

Bu forma ait örnekler IIIE mal ve IIIA mal grubu ile temsil edilmektedir. Bu forma ait örnekler Esnemez Yolu Höyük ile Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. Bu grup kendi içinde iki alt maddeye ayrılmıştır. Bunlar IIIA mal ile temsil edilen ve Kuzfındık Baraj höyükten ele geçen dar boyunlu çömlek ile IIIE Mal ile temsil edilen ve Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçen geniş boyunlu çömlektir. **(bkz. Lev. L, Grf.3) (Lev. XI, Çiz. 3-6)**

3.3.2.4 Kapak (Form III.4)

%9 oranla temsil edilen kapaklar Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. IIIC mal grubu ile temsil edilir **(Lev. XII, Çiz. 1) (Lev. L, Grf.3, Lev.LIX,Res.: 2a)**.

3.3.2.5 Tepsi (Form III.5)

İTÇ malzemesi içinde ünük olarak karşımıza çıkan ve muhtemelen tepsi parçasına ait olduğunu düşündüğümüz gövde parçası bu kısmı oluşturur. İTÇ III form grupları içinde %9 oranla temsil edilir. Esnemez Yolu Höyük'ten ele geçen bu forma ait örnek IIID mal grubu ile temsil edilir **(Bkz. Lev. XLIX, Grf.3) (Lev. XII, Çiz.3, Lev. LIX, Res. 1)**

3.3.2.6 Tutamaklar (Form III.6)

Çoğunlukla parça halinde ele geçen yatay tutamaklar IIIC ve IIIF mal grubu ile temsil edilmektedir. Bu tutamaklar Kuzfındık Baraj Höyük ile Kanlıtaş Höyük'ten ele geçmiştir. Bir örnekte ise çanak üzerinde tespit edilmiştir IIIA mal grubu ile temsil edilir **(bkz. Lev. LI, Grf.3) (Lev. XIII, Çiz.2)**.

3.3.2.7 Kulplar (Form III.7)

Yüzey araştırmasında ele geçen kulplar ilmik ve şerit olmak üzere iki grupta toplanmıştır **(bkz. Lev. LI, Grf.3)**. Her gruba ait kulplar birer örnekler temsil edilmekle beraber Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir. İlmik kulp IIIA mal grubu ile temsil edilip yuvarlak kesitlidir **(Lev. XVI, Çiz. 5)**.

Şerit kulp ise elips kesitli olup IIIA mal grubu ile temsil edilir.

3.3.3.8 Ayaklar (Form III.8)

Çömleklere ait olduğu düşünülen yüksekçe ayaklar bu grubu oluşturmaktadır. Yüzeylerindeki alacalanmalardan da anlaşıldığı üzere bunlar pişirme amaçlı kullanılan çömleklerin ayak kısımlarıdır. IIIB mal grubu ile temsil edilen örneklerin hepsi Kuzfındık Baraj Höyük'ten ele geçmiştir (Lev. XVIII, Çiz. 4-5; Lev. XIX, Çiz. 3-4; Lev. XX, Çiz. 1-2; Lev. XXI, Çiz. 1).

3.3.3 Genel özellikler

Kanlıtaş Höyük ve civarında yer alan yerleşim merkezlerinden ele geçen İTÇ III çanak-çömleğinin genel özelliklerine bakıldığında, ele alınan malzemenin yüzey renkleri, ait oldukları mal grubuna göre değişiklik göstermektedir. Bu konu ise mal grupları bölümünde detaylı olarak değerlendirilmiştir. Yüzey renkleri değerlendirilirken dış yüzey renkleri temel alınmıştır. Bu bölümde yüzey renklerinin ne şekilde değerlendirildiği, Munsell Soil Color Charts kataloğunda hangi renk tonlarına denk geldiği açıklanmıştır. Tüm mal grupları incelenirken 5 Adet anahtar renk tespit edilmiştir. Renkler ve karşılıkları aşağıdaki gibidir. Lev. XLIV de bu renklerin mal grupları içerisindeki dağılımları görülmektedir. Açık kahverengi 7,5 YR 6/4, kırmızımsı kahverengi 5YR 5/3, 2,5 YR 6/6, 10 R 4/4, 10 R 5/6, 2,5 YR 5/4, 5 YR 5/4, açık kırmızı 10 R 5/4, sarımsı kırmızı 5 YR 4/6, kırmızı 2,5 YR 5/6, 2,5 YR 4/8, 10 R 4/6. İTÇ III çanak-çömleğinin yüzeyine uygulanan yüzey işlemleri 3 grup altında toplanmıştır. Astarsız yüzeyler, kalın astarlı yüzeyler, ince astarlı yüzeylerdir. Yerleşim merkezlerinden ele geçen İTÇ III Mal gruplarının büyük bir kısmı astarlıdır. IIIE mal ve IIID mal grubu hariç %80 oranında astarlıdır. Çanak-çömlek yüzeylerinde IIIA mal grubu hariç hepsinde ince astar uygulanmıştır. Sadece IIIA mal grubunda kalın astar uygulanmıştır. Mal gruplarının yüzeyine uygulanan astar tekniğinin oransal dağılımı tablo Lev. XLV de verilmiştir. Ele geçirilen çanak çömleğin yüzeylerindeki açık, dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Açık örnekler, az açık örnekler, açık örnekler ve iyi açık örneklerdir. IIIA mal, IIIF mal ve IIIG mal grubunda ele geçen örneklerin hepsi açıktır. Özellikle IIIF mal ve IIIA mal grubunda açık kalitesi iyi derecededir. IIID mal grubunda açık hiç uygulanmazken IIIB ve IIIC grubunda az sayıda uygulanmıştır. Bu doğrultuda mal grupları içindeki açık dağılımı Lev. XLVI da verilmiştir. Hamur genellikle IIIB mal, IIIC mal, IIID ve IIIE mal grubunda kaba olup

özensizce yapılmıştır. IIIA mal, IIIF mal ve IIIG mal grubunda ise daha özenli ve ince arıtılmıştır. Katkı maddeleri ile mal grupları arasında bazı ilişkiler saptanmıştır. IIIB mal, IIIC ve IIIE mal grubunda özellikle iri taşçık, kireç, saman kullanılırken diğer mal gruplarında kum ince taşçık, mika kullanılmıştır. Katkı maddelerinin mal grupları içindeki dağılımı Lev. XLVII de verilmiştir. Hamur renklerinin mal grupları ile kısmen ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak görülen hamur renkleri kahverengi ve kırmızı tonlarıdır. Mal grupları ile bağlantılı olarak düşündüğümüzde IIIA mal grubunda kırmızı ve tonları, IIIB mal grubunda kahverengi ve kırmızı, IIID mal grubunda kırmızımsı kahverengi, IIIF mal grubunda kırmızı, IIIE mal grubunda, IIIC mal grubunda kahverengi ve tonları saptanmıştır. Bütün bu mal grupları içerisinde hamur özüne rastlanılmamıştır. Lev. XLVIII de mal grupları içindeki hamur renk dağılımı gösterilmiştir. Hamur renklerinin Munsell renk kataloğunda ki karşılığı aşağıda yer almaktadır. Kahverengi 7,5 YR 5/4, 5YR 4/3, 2,5 YR 5/3, 7,5YR 4/3, sarımsı kırmızı 5YR 5/6, kırmızı 2,5 YR 5/6, 2,5 YR 4/6, 2,5 YR 5/8, koyu kahverengi 7,5 YR 3/2, kırmızımsı kahverengi 5YR 6/4, açık kahverengi 7,5 YR 6/4, açık kırmızı 2,5YR 6/6, 2,5 YR 6/8.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MALZEMENİN BATI ANADOLU PREHİSTORYASI İÇİNDEKİ YERİ VE
KARŞILAŞTIRILMASI

4.1 İLK TUNÇ ÇAĞI I ÇANAK ÇÖMLEĞİ

4.1.1. Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma

Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin İTÇ I çanak-çömleği malzeme ve yapım tekniği açısından Bitinya-Frigya Bölgesinde yer alan yerleşmeler ile yakın benzerlikleri tespit edilmiştir. Bitinya-Frigya Bölgesi doğuda Sivrihisar Dağlarından Batıda Marmara Deniz'ine kadar uzanan bölgede yayılmıştır.¹¹⁰ Bu bölge batıda Bozüyük geçidini, doğuda Yazılıkaya Platosunu kapsayan Sivrihisar ve Emirdağ sıra dağlarına kadar uzanır. Bölge Demircihöyük ve Yukarı Sakarya çömlek gruplarını kapsamaktadır.¹¹¹ Demircihöyük çömlekçilik grubu ve bu grubun erken evrelerindeki dağıtım sahası olarak adlandırılan Eskişehir grubu, Frigya Dağları'nın kuzeyi (Türkmen Dağları) ve Kütahya'nın kuzeyindeki Seyitömer'in etrafındaki dağlık bölge ile sınırlandırılmıştır. Bu grup batı kesiminde Bozüyük ve İnönü'ye kadar uzanmakla birlikte doğuda Alpu Ovası ile sınırlanmaktadır. Sonuç olarak bu grup İTÇ I döneminde Marmara Denizine kadar ulaşmıştır. Buna ek olarak, Eskişehir Ovasının güneyindeki dağlık bölgede ve Yukarı Sakarya'da yapılan araştırmalar gösteriyor ki; Demircihöyük grubunun özellikleri dağlık bölgede sadece Karapazar'a (Eskişehir'e 14km) kadar etki alanı yaratmış ve burada baskın kalmıştır. Bu etki Karapazar'dan farklı seramik özelliklerinin oluşmaya başladığı Çifteler Ovasına kadar olan bölgede azalmıştır.¹¹² Bu grubun çanak-çömleğine bakıldığında ise; Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin İTÇ I çanak-çömleği ile gerek mal grupları gerekse kap formları açısından önemli paralellikler tespit edilmiştir. Bölge de baskın görülen kırmızı mal grubu Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin İTÇ I mal gruplarında ana mal grubunu oluşturmaktadır. Demircihöyük'te bu mal grubunda saman hamurun yumuşaklığını etkileyecek kadar kullanılmamış kullanıldığında ise çok ince şekilde şekil almış ve seyrek kalıntılar içermiştir. Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ I kırmızı mal grubunda bu tip örnekler mevcut olmakla birlikte kalın samanla kıvamlanmış örneklerde tespit edilmiştir. Demircihöyük'te bu mal grubunun astar renkleri çalışma kapsamında da olduğu gibi

¹¹⁰ Bittel, (1942), s.6.

¹¹¹ Efe ve Türkteki,(2011), s.214.

¹¹² Efe, (1988), s.89-93.

Kahverengimsi hamurdan yapılmış ve kırmızının tonları hakimdir.¹¹³ Bunun yanı sıra Demircihöyük'te oldukça karakteristik olan siyah açkılı mallar¹¹⁴ çalışma konusu İTÇ I de IE mal grubu ile temsil edilmekle birlikte az sayıda ele geçmiştir.

Bölgede yer alan diğer bir çanak-çömlek grubu Yukarı Sakarya'dır.¹¹⁵ Bu çanak-çömlek grubunun özelliklerini veren tek kazısı yapılmış yerleşim yeri Küllüoba'dır.¹¹⁶ Küllüoba'da 5. evrede ortaya çıkan ve İTÇ I ikinci yarısında yavaş yavaş artarak toplam malların yüzde 60'nı oluşturan kırmızı astarlı açkılı malların¹¹⁷ benzerleri Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde de tespit edilmiştir. Bu mal grubu Küllüoba'da olduğu gibi ana mal grubunu oluşturmaktadır. Çalışmada az sayıda ele geçen siyah ağızlı mal grubu Küllüoba İTÇ I mal grupları arasında da az sayıda ele geçmiştir. Yalnız Küllüoba'da iri taneli ve kaba oldukları için¹¹⁸ çalışmada bulunan siyah ağız kenarlı mallardan farklıdır (**Lev. I, Çiz.1**).

Beycesultan İTÇ I Bölgesi; bu kültür bölgesi batıda Denizli'den başlayıp doğuda Akşehir Ovası'na kadar, kuzeyde ise Tavşanlı'dan başlayıp güneyde Göller Bölgesi'ne kadar uzanır. Bu zamana dek, bu bölgenin çanak çömlek özellikleri sadece Beycesultan'da araştırılmıştır. Bu yüzden, bu bölgenin dağılım sahasının içerisinde, yerli çanak çömlek grupları hakkında kısıtlı bilgilere sahibiz.¹¹⁹ Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler ile Beycesultan'da ortak olarak kırmızı astarlı ve açkılı malların incelerinin yanı sıra kalın türü bulunmuştur. Her iki taraftaki bu tür mallar birbirine benzemektedir. Bunun yanı sıra Beycesultan İTÇ I döneminin karakteristik özelliği olan siyah açkılı mal grubu Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde bu dönemde tespit edilmemiştir.¹²⁰

¹¹³ Efe ve D.M.Ay, (2000), s.21.

¹¹⁴ J.Seeher, (1987), 'Demircihöyük III 1, Die Keramik. A. Neolitische und chalko litische Keramik, B Die frühbronzezeitliche Keramik der alteren Phasen (bis Phase G), Mainz: s.170.

¹¹⁵ Efe-Deniz Ş.M.Ay,(2001), s.53.

¹¹⁶ D.,Sarı,(2006) 'Küllüoba İlk Tunç Çağı II Çanak Çömleği' Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul. s.6.

¹¹⁷ Efe ve D.M.Ay, (2000) s. 8.

¹¹⁸ A.g.e s. 9.

¹¹⁹ Efe ve Türkteki, (2011), s.216.

¹²⁰ A.g.e s.116.

Troia Yortan Bölgesi, bu kültürün yayılım alanı, yarımadanın tüm kuzeybatısını içine alır. Kültür bölgesini oluşturan Limni Adası ve Midilli Adası ile daha kesin açıklık getirilmemiş İznik Bölgesi'dir.¹²¹ İznik Gölü'nün batısında yer alan Ilıpınar Höyüğü yerleşiminin stratigrafisinde IV. Evre, Geç Kalkolitik dönemin son aşaması olarak belirlenmiş¹²² ve bu tabakada Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler ile malzeme açısından benzerlik tespit edilmemiştir. Troia I öncesi dönemi aydınlatan, bölgenin önemli höyüklerinden biri Kumtepe Ib tabakası Troia I öncesine aittir ve İTÇ I'e tarihlendirilir.¹²³ Çalışma kapsamında yer alan İTÇ I çanak çömleğinin bölgede yer alan yerleşmeler ile çok fazla ortak özelliğinin olmaması ayrı çömlekçilik grubuna ait olmaları ve birbirine uzak olan bu bölgeler arasında ticari aktivitelerin pek yaygın olmamasıdır.

Lykia-Pisidia kültür bölgesi, bu bölgenin kuzey bölümünden bu periyoda ait neredeyse hiçbir şey bilinmemektedir.¹²⁴ Bölgenin çömlek envanteri Elmalı Ovası'ndan Göller Bölgesi'nde Kuruçay ve Burdur'un güneyinde Bademağacı'ndan bilinebilir. Kuruçay bölgesinde İTÇI boyunca ve Bademağacı Höyüğünde bir açıklık bulunmaktadır.¹²⁵ Güneybatı Anadolu çömlekçiliğinde yerel gelenekler çok baskın¹²⁶ olduğundan dolayı Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ I çanak-çömleği ile güney bölgesi çanak-çömleği arasında benzerlik görülmemektedir. Yalnız son yıllarda Burdur il merkezinin 27 km. güney batısında, Hacılar Köyü sınırları içinde yer alan Hacılar Büyük Höyük'te yapılan kazı çalışmalarında 1. yapı katı İTÇ I tarihlendirilmektedir. Bu yapı katında karşımıza çıkan mal 5 ile temsil edilen mal grubu çalışmada IC mal grubu ile temsil edilmekte olup Hacılar Büyük Höyükte olduğu gibi koyu gri, kahverengi renkli iri çömlek üzerinde karşımıza çıkmaktadır.¹²⁷

¹²¹ Efe, (2003a),s.102.

¹²² Roodenberg, vd.,(1989), "Preliminary Report on the Archaeological Investigations 1990 at Ilipınar in North West Anatolia", **AnatolicaXVI** : ss.61-144.

¹²³ S.Harmankaya ve B.Erdoğu, (2002).

¹²⁴ Efe ve Türkteki, (2011), s.216.

¹²⁵ R., Duru, (1997),"Bademağacı Höyüğü (Kızılkaya) Kazıları 1993 Yılı Çalışma Raporu", **Bellekten 60**, ss. 783-800, 796f.

¹²⁶ Efe ve D.M.Ay, (2000), s.31.

¹²⁷ G.Umurtak, R.Duru, (2016), 'Hacılar Büyük Höyük Kazıları – 2014' **37 KST. 1. Cilt**. Ankara: ss. 147-158.

4.1.2 Kap Formları Açısından Karşılaştırma

4.1.2.1 Kaseler

Çalışmada ele geçen kulplu kase örneklerinin benzerleri **(Lev. I, Çiz. 2)** Demircihöyük D tabakasında¹²⁸ karşımıza çıkmaktadır.

Yukarı Söğütünü I ve II, Kuştepe Höyük'lerindeki örneklerin yanı sıra Eskişehir Ovası'nda toplanan yüzey materyalleri arasında sıklıkla rastlanan bazı kaseler yakından Kanlıtaş Höyük ve civarındakiler ile paralel özellik göstermektedir.¹²⁹ **(Lev. I, Çiz.1)**

Kusura A tabakasında ele geçen kase formları Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ele geçen kase formları **(Lev. I,Çiz.1-2)** ile benzerlik göstermektedir.¹³⁰

4.1.2.2 Çanaklar

İTÇ I çanak-çömlek grupları içerisinde az sayıda ele geçen IB ve IC mal grubu ile temsil edilen çanakların benzerleri Demircihöyük'te İ tabakasında¹³¹ karşımıza çıkmaktadır. Yine bu tabakada karşımıza çıkan tutamaklı çanak¹³² **(Lev. V, Çiz. 3)** örneği benzeyen diğer bir formdur

Çalışmada form I2 temsil edilen çanakların **(Lev. VI, Çiz.1)** paraleli Küllüoba 1 tabakada karşımıza çıkmaktadır.¹³³ Yalnız Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde tespit edilen çanak örnekleri cidar bakımından daha kalındır.

4.1.2.3 Çömlekler

Bu form grubu Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde tespit edilen tüm form grupları içerisinde en yoğun grubu oluşturmaktadır. Dışa açılan ağızlı çömleklerin **(Lev. VIII-1-2)** paralelleri Demircihöyük D, E tabakasında¹³⁴ ve F tabakasında¹³⁵ görülmüştür. Demircihöyük İ tabakasında¹³⁶ ve E tabakasında¹³⁷ **(Lev. XI, Çiz. 6)** karşımıza çıkan çömlekler, Kanlıtaş ve civarı boyunsuz küresel gövdeli çömlekler ile benzerdir.

¹²⁸Seeher, (1987), tafel 30 çiz 2.

¹²⁹Efe, (1994b), s. 27,pls 1:2,4; 2: 15; 4:30,35.

¹³⁰Lamb, W. (1937a) , "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar", **Archaeologia** 86, s. 14.

¹³¹Efe, (1988), tafel 3:7.

¹³²A.g.e tafel 4:15.

¹³³Efe ve D.M.Ay, (2000), pl.22:3.

¹³⁴Seeher,(1987), tafel 31: 1.2.3: tafel: 44,8.

¹³⁵A.g.e tafel 51,5.

¹³⁶Efe, (1988), tafel 17:3.

¹³⁷Seeher, (1987), tafel 42:1.

Çalışmada ele geçen dışa açılan ağızlı çömleğin benzeri bölgede yer alan diğer bir yerleşme yeri olan Tatarmurat yerleşmesinde de bulunmaktadır.¹³⁸ Yalnız Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ele geçen çömlek üzerinde kulp izine rastlanmamıştır.

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ele geçen boyunsuz çömlek örneklerinin paralelleri **(Lev. IX, Çiz.4)** Küllüoba 5 tabakada¹³⁹, boynu içbükey kıvrımlı çömleklerin paraleli **(Lev. IX, Çiz.3-2)** Küllüoba 4.¹⁴⁰ ve 1 tabakada¹⁴¹ karşımıza çıkmaktadır. Bu örneklerde Küllüoba örneklerinden farklı olarak kulpsuz örneklerde mevcuttur. Yine bu forma ait benzer diğer bir örnek ise Küllüoba 2. tabakada¹⁴² **(Lev. IX, Çiz. 1)** görülmüştür.

Form I3a ile temsil edilen çömlek örneğinin benzeri Beycesultan XVIII¹⁴³ tabakasında karşımıza çıkmaktadır.

Kaklık Mevki yerleşkesinde bulunan çömlekler¹⁴⁴ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin çömlekleri ile paralellik göstermektedir. **(Lev. VIII, Çiz.1,2,3,4; Lev. IX, Çiz. 1-2-4)** Kaklık'ta çok yaygın olarak kullanılan amfora tipi kaplar¹⁴⁵ Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde form I3b ile temsil edilmektedir. Bu tarz amfora tipi kaplar bölgede yer alan diğer bir yerleşme yeri olan Kusura'dan da bilinmektedir.¹⁴⁶

Ilıpınar yerleşmesinde ele geçen dışa açılan ağızlı testiler çalışmada I3a Form ile boyunsuz çömlekler ise I3d form ile temsil edilmektedir.¹⁴⁷ **(Lev. VIII, Çiz. 1-2-3-4; Lev. IX, Çiz. 4-5).**

Yine bu forma ait örnekler **(Lev. IX, Çiz. 4-5)** Kumtepe Ib¹⁴⁸ çömlekleri ile benzemektedir.

¹³⁸Efe ve D.M.Ay, (2000), tafel 25:13.

¹³⁹ A.g.e. pl 4:4.

¹⁴⁰ A.g.e. pl 8:1.

¹⁴¹ A.g.e. pl 23:1.

¹⁴² A.g.e. pl 20: 3.

¹⁴³ Lloyd-Mellaart, (1962), s.122 p 16:10.

¹⁴⁴ Efe vd., (1995), s.373.

¹⁴⁵ Efe, vd., (1995), s.367, fig. 22:56-57.

¹⁴⁶ Lamb, (1937a), 1-46.pi. X: 6.

¹⁴⁷ Efe ve D.M.Ay, (2000), s.29.

¹⁴⁸ Kaorfman vd., (1995), "Kumtepe 1994. Bericht über die Rettungsgrabung", **Studia Troica** 5,ss. 237-289. figs 24:4, 26:12-14, 27:6-7,30:8-10, 33:13-14, 35:15.

4.1.2.4 Tutamaklar

Çalışma konusu için pek tipik olmayan tutamak örneklerinin paraleli Küllüoba 2. tabakada¹⁴⁹ karşımıza çıkmaktadır. (**Lev. XIII, Çiz.1**)

4.1.2.5 Kulplar

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde bazen kaplar üzerinde genellikle ayrı olarak ele geçen kulp örnekleri yoğun bir grup ile temsil edilmektedir. Bu doğrultuda kulplar arasında büyük çoğunluğu oluşturan burgu kulp (**Lev. XIV, Çiz. 1-3**) Demircihöyük F3G tabakasında¹⁵⁰ ve H tabakasında¹⁵¹ (**Lev. XIV, Çiz. 4**) görülmüştür. Demircihöyük'te D tabakasında¹⁵² görülen yatay kulplardan (**Lev. XIII, Çiz.3**) çalışmada da ele geçirilmiştir. Bununla beraber Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde ki sepet kulp (**Lev. XIII, Çiz. 6**) Demircihöyük E1 tabakasında¹⁵³ böbrek kesitli şerit kulp (**Lev. XVII, Çiz. 4**) F2 tabakasında¹⁵⁴ ele geçirilmiştir.

Küllüoba ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin kulp örneklerine bakıldığında; dikey kulpların (**Lev. XIII, Çiz.4; Lev. XIV, Çiz.5-8**) benzerleri Küllüoba 4¹⁵⁵.ve 1.tabakada karşımıza çıkmaktadır.¹⁵⁶ Çalışmada tespit edilen bu gruba ait oluklu kulp (**Lev. XVII, Çiz.2**) Küllüoba 5 tabakada¹⁵⁷ ,çalışma için tipik olan burgulu kulp (**Lev. XIV, Çiz.3**) örneklerine Küllüoba 3. tabakada¹⁵⁸ rastlanılmıştır. Bunun dışında çalışmada az sayıda ele geçen sepet kulp (**Lev. XIII, Çiz.6**) örneğine Küllüoba 3 tabakada¹⁵⁹ , böbrek kesitli kulp örneğine (**Lev. XVII, Çiz. 4**) Küllüoba 1 tabakada bir kase üzerinde rastlanmıştır.¹⁶⁰ Eskişehir-Seyitgazi karayolunun hemen doğusunda yer alan Taşlık yerleşmesinde¹⁶¹ ele geçen kulp örneğinin benzeri¹⁶² Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde (**Lev. XII, Çiz.1; Lev. XIV, Çiz.2**) de ele geçmiştir.

¹⁴⁹ Efe ve D.M.Ay, (2000), pl 18:3.

¹⁵⁰ Seeher, (1987), tafel 42:1tafel 54.11.

¹⁵¹ Efe, (1988), tafel 6:4.

¹⁵² Seeher,(1987), tafel 31:10.

¹⁵³ A.g.e. tafel 34:6.

¹⁵⁴ A.g.e. tafel 46:6.

¹⁵⁵ Efe ve D.M.Ay, (2000), pl 9,4 ;4:12.

¹⁵⁶ A.g.e. pl 23.4

¹⁵⁷ A.g.e. pl 5.7.

¹⁵⁸ A.g.e. pl 14.15.

¹⁵⁹ Efe ve D.M.Ay, (2000) pl 14.16.

¹⁶⁰ A.g.e. pl 22:7.

¹⁶¹ Efe, (1995), s.249.

¹⁶² A.g.e res 9 s. 263.

4.1.2.6 Bezemeler

Çalışmada gövde parçaları ve kulplar üzerinde karşımıza çıkan bezemeler İTÇ I çanak-çömlek grupları içerisinde az sayıda tespit edilmiştir. Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde ele geçirilen çizi bezeme (**Lev. XII, Çiz. 4**) örneğinin paraleli Demircihöyük'te E1 tabakasında çömlek üzerinde¹⁶³ soku bezeme (**Lev. XII, Çiz. 5**) örneği ise Demircihöyük İ tabakasında bir kase üzerinde¹⁶⁴ ki bezemeye oldukça benzemektedir.

IA Mal grubu ile temsil edilen gövde parçalarının üzerinde yer alan çizi bezeme (**Lev. XII, Çiz.4**) örneğinin paraleline Küllüoba 2. tabakada¹⁶⁵ rastlanmıştır.

Beycesultan XVIII ve XVII tabakalarda çömlek ve gaga ağız testiler üzerinde karşımıza çıkan¹⁶⁶ oluk bezeme örnekleri çalışmada kulplar üzerinde tespit edilen oluk bezeme örnekleri ile benzemektedir. (**Lev. XVII, Çiz.3-4**)

¹⁶³ Seeher, (1987), tafel 36:2.

¹⁶⁴ Efe, (1988), tafel 4:22.

¹⁶⁵ Efe ve D.M.Ay, (2000), pl 21:9-10-11.

¹⁶⁶ Lloyd-Mellaart, (1962), ss. 122-124.

4.2 İLK TUNÇ ÇAĞI II ÇANAK ÇÖMLEĞİ

4.2.1. Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma

Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin İTÇ II çanak-çömleği malzeme ve yapım tekniği açısından Bitinya-Frigya Kültür Bölgesi ile yoğun benzerlikleri tespit edilmiştir. İTÇ II de bu kültür bölgesine dâhil olan çanak-çömlek grupları, Yukarı Sakarya, Demircihöyük ve İznik gruplarıdır¹⁶⁷.

Demircihöyük çanak-çömleği ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin çanak-çömleği arasında aynı kültür bölgesinde yer almalarından dolayı yoğun benzerlikler söz konusudur. Yerleşmelerin mal gruplarına bakıldığında hemen hemen aynı mal grupları mevcuttur. Yalnız çalışmada tespit edilen gri mal grubuna Demircihöyük'te rastlanmamıştır. Demircihöyük'te yoğun bir grubu temsil eden black topped mal grubu Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ikinci ana mal grubunu oluşturmaktadır. Çalışmada bu mal grubu genellikle Demircihöyük'te de olduğu gibi kase formlarında karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra Demircihöyük'te ana mal grubu olarak temsil edilen kırmızı astarlı mal grubu¹⁶⁸ Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde de ana mal grubu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küllüoba II çanak-çömleğinin malzeme ve yapım tekniğine bakıldığında; Kanlıtaş Höyük ve civarında yer alan yerleşmelerin çanak çömleğinin Küllüoba'da olduğu gibi ana mal grubunu kırmızı astarlı mallar oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Küllüoba da siyah ağız kenarlı mallar %3 oranla¹⁶⁹ temsil edilirken Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde %19 oranla yoğun bir grup ile temsil edilir. Hemen hemen aynı mal grupları temsil edilirken Küllüoba da tespit edilen yalın mal¹⁷⁰ çalışma kapsamında olan malzeme içerisinde tespit edilememiştir.

Orta İçbatı Anadolu Kültür Bölgesi; Beycesultan İTÇ I kültür bölgesinin coğrafi sınırları içinde yer alan Orta İçbatı Anadolu kültür bölgesi, İçbatı Anadolu'nun orta kesiminde oldukça geniş bir alan kaplar, doğuda Sultan Dağlarına kadar yayılım

¹⁶⁷ T. Efe, (2003b), ' Pottery Distribution Within the Bronze Age of Western Anatolia and its Implications upon Cultural, Political (and Ethnic) Entites' Archaeological Essays in Honour of Hamo amatus: **Güven Arsebük için Armağan Yazılar**, Ed.M. Özbaşaran, O. Tanındı, A. Boratav, İstanbul, Ege Yayınları, ss.87-103.

¹⁶⁸ Efe, (1988), s.126.

¹⁶⁹ Sarı, (2006), s.37.

¹⁷⁰ A.g.e. s. 21.

gösterir. Bu bölgede, İTÇ II de yeni yerel çanak-çömlek grupları ortaya çıkar.¹⁷¹ Bu gruplar Beycesultan Kusura, Acıpayam, Afyon, Altıntaş ve Tavşanlı-Kütahya'dır.¹⁷²

Beycesultan da İTÇ II çanak-çömleği XVI-XIIIb katlarından bilinmektedir.¹⁷³ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde ki ithal mal olarak nitelendirilen zeytin siyahı, açkılı Beycesultan malı, Beycesultan XVI. Tabaka için tipiktir.

Kütahya bölgesinde Örencik-Çavdarhisar-Altıntaş Ovalarında yayılım gösteren Altıntaş çanak çömlek grubu, İTÇ II özellikleri Aizanoi ve Seyitömer yerleşmesinden portakal rengi astarlı mal bilinmektedir.¹⁷⁴ Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde az sayıda tespit edilen portakal rengi astarlı mal Aizanoi örnekleri ile benzeşmektedir.¹⁷⁵

Afyon grubu İTÇ II çanak-çömleği Karaoğlan Mevkii yerleşmesi ve Kaklık Mezarlarından bilinmektedir. Karaoğlan Mevkii'nde ele geçirilen çanak-çömleğin İTÇ II'nin ortalarına ve Kaklık Mevkii mezarlarında ele geçirilen malzemenin İTÇ I-III tarihlendirilmektedir.¹⁷⁶ Kanlıtaş Höyük ve civarında yer alan yerleşmelerin İTÇ II çanak-çömleği ile Karaoğlan Mevkii yerleşmesi çanak-çömleği ile önemli paralellikler bulunmakla beraber farklılıklar da tespit edilmiştir. Karaoğlan Mevkii için karakteristik olan kırmızı astarlı ve açkılı, devetüyü hamurlu (buff ware) mal¹⁷⁷ çalışma konusu İTÇ II de IIA Mal ile temsil edilmektedir.

Afyon il merkezinin güneybatısında yer alan Kusura¹⁷⁸ yerleşmesi ile çalışma kapsamında yer alan İTÇ II çanak-çömleği malzeme açısından benzer öğeler yoktur.

Troia I- Yortan Kültür Bölgesi, bölge coğrafî olarak kuzeybatı Anadolu'nun tamamını kaplamaktadır.¹⁷⁹ Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler ile Troia farklı kültür gruplarına ait olduklarından iki yerleşme çanak-çömleği arasında kayda değer benzerlik yoktur.¹⁸⁰

¹⁷¹ Eimermann, (2004), 'Soundings at Early Bronze Age Hacılartepe in the İznik Region (NW Anatolia)', **Anatolia XXX**, s.91-92.

¹⁷² Efe ve Türkteki, (2011), s.2018.

¹⁷³ Lloyd, Mellaart, (1962), s.135.

¹⁷⁴ Topbaş, (1992), s.11-33, fig. 1-25.

¹⁷⁵ T. Efe, A. İlaslı, (1997), 'Pottery Links Between The Troad and Inland North Western Anatolia during the Trojan Secand Settlement,' Proceedings of the International Congress: Poliochni I' Antica Eta del Bronzo nell' Egeo Setten trionale. Athens, s.554.

¹⁷⁶ T. Efe v.d., (1998), ' Salvage Excavations of The Afyon Archaeology Museum,Part 2:The Settlement of Karaoğlan Mevkii and The Early Bronze Age Cemetery of Kaklık Mevkii' **Anatolia Antigua VI**, s.21

¹⁷⁷ A.g.e, fig. 37:5; 39:34-35.

¹⁷⁸ W, Lamb, (1937a),ss.1-46.pi. X :6.

¹⁷⁹ D. French,(1969), Prehistoric Sites in Northwest Anatolia II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas, **Anatolian Studies 19**, s. 41-98.

¹⁸⁰ Blegen, (1950), s.22.

Yortan çanak-çömleği; Balıkesir, Akhisar-Manisa bölgelerinde ele geçirilen bu çanak çömlek, kronolojik olarak üç ana grupta ele alınmıştır.¹⁸¹ Turhan Kamil bunları; A, B ve C grubu olarak adlandırmış ve bu ayırımına göre, A grubu çanak-çömleği İTÇ II'ye tarihlenmektedir.¹⁸² Yortan çanak-çömleği ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin çanak-çömleği arasında benzer sayılabilecek öğeler yok denecek kadar az sayıdadır. Yortan A grubu çanak-çömleğinde siyah açkılı, mat beyaz boyalı mallar karakteristik¹⁸³ iken, Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler de kırmızı ve black-topped mal grubu yaygın durumdadır.

Karataş-Semayük'te IV-V: 2 tabakaları İTÇ II' ye ve V: 3 tabakası İTÇ III e geçiş dönemine tarihlenmektedir.¹⁸⁴ Karataş-Semayük'te İTÇ II'de, pembe astarlı ve açkılı mallar ile kırmızı astarlı ve açkılı mallar çoğunlukta olup, siyah açkılı mallarda mevcuttur.¹⁸⁵ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmeler ile Karataş İTÇ II çanak-çömleği arasında genel olarak, gerek mal, gerekse formlar açısından farklılıklar bulunmaktadır.

Kuruçay İTÇ II çanak-çömleği 1 ve 2. yapı katlarında ele geçirilen malzemeye dayanmaktadır.¹⁸⁶ Kuruçay İTÇ II çanak-çömleği 'J' ve 'K Türü' olmak üzere iki grupta incelenmektedir. J türü mallar, genelde tekdüzedir. Hamur rengi grinin tonları ile kırmızının tonlarıdır. Yüzeyler iyi açkılanmıştır.¹⁸⁷ K türü mallar ise, hamur rengi çoğunlukla grinin siyaha kadar giden koyu tonlarındadır. Tez kapsamında bu malzeme grupları tespit edilmemiştir. Bademağacı İTÇ II ye tarihlenen çanak-çömlek 1-3. yapı katlarında ele geçirilen malzemeye dayanmaktadır.¹⁸⁸ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmeler ile malzeme açısından benzer öğeler yoktur.

¹⁸¹ T. Kamil, (1982), 'Yortan Cemetery in, the Early Bronze Age of Western Anatolia' (BAR Inter. Ser. 145),Oxford, s.145.

¹⁸² A.g.e. s.53.

¹⁸³ A.g.e. s. Fig. 23-26.

¹⁸⁴ J.L. Warner, (1994), 'Elmalı-Karataş II. The Early Bronze Age Vilage of Karataş', Bryn Mawr, s.9

¹⁸⁵ French,(1969), ss.32-33.

¹⁸⁶ R.Duru, (1996), ' Kuruçay Höyük II', 1978 – 1988 Kazılarının Sonuçları Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı Yerleşmeleri, TTK, s.1.

¹⁸⁷ A.g.e. s.67.

¹⁸⁸ G. Umurtak, (1998), ' Observations on a Group of Pottery Finds from the EBA levels at Bademağacı Höyük', **Adalya, No: III**, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya: s.1.

Orta Anadolu Kültür Bölgesinde, Polatlı Höyük ve Gordion çanak-çömleği dikkat çekicidir. Bu yerleşmeler ile Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmeler arasında malzeme açısından ziyade form gruplarında bazı benzerlikler tespit edilmiştir. Bilindiği üzere Polatlı Höyük'te, I. Evre (I-X tabakalar), İTÇ dönemine tarihlendirilmektedir.¹⁸⁹

4.2.2 Kap Formları Açısından Karşılaştırma

4.2.2.1 Kaseler

İTÇ II de form grupları arasında en yoğun grubu oluşturmaktadır. Eskişehir ve civarında yer alan yerleşmeler ile karşılaştırıldığında, Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ele geçen basit profilli yayvan kaselerin (**Lev. III, Çiz.1-2-3-4**) paralelleri Demircihöyük L, M ve N tabakalarında¹⁹⁰ basit profilli derin kaselerin benzerleri ise (**Lev. I, Çiz. 4**) Demircihöyük N tabakasında¹⁹¹ ve Aharköy'de¹⁹² karşımıza çıkmaktadır. Yalnız Aharköy örneğinden farklı olarak içte astar bezeme mevcut değildir. Bu forma ait diğer bir benzerlik ise Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde tespit edilen S profilli kaseler (**Lev. IV, Çiz. 2-3-4**) Demircihöyük O, P ve Q tabakalarında rastlanmıştır¹⁹³. Ayrıca diğer bir yerleşme yeri olan Bozüyük'ten de bu tip kaseler ele geçmiştir.¹⁹⁴ Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde bu kaselere ait olduğunu düşündüğümüz parçaların içleri (**Lev. XII, Çiz. 6-7**) yiv bezemeli örnekleri tespit edilmiştir. Demircihöyük'te bu uygulama K evresinde görülmeye başlar ve L evresinden itibaren artış gösterir.¹⁹⁵ Küllüoba ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin kaselerine bakıldığında, basit profilli derin kaselerin (**Lev. I, Çiz. 3-4; Lev. II, Çiz. 1-2-3-4**) benzerleri Küllüoba'da¹⁹⁶ bulunmaktadır. Küllüoba¹⁹⁷ ile diğer benzeşen kase formu ise basit profilli yayvan (**Lev. III, Çiz.4**) kaselerdir. Çalışma konusunu oluşturan İTÇ II çanak-çömleğinde black topped mal grubu ile temsil edilen kaselerin (**Lev. I-5, Lev. III-2 Lev. IV-5**) paralelleri Küllüoba¹⁹⁸ yerleşmesinde de bulunmaktadır. Yine bu forma ait olduğunu düşündüğümüz içi yiv bezemeli (**Lev. XII-6**) gövde parçasının benzeri

¹⁸⁹ S. Lloyd ve N. Gökçe, (1951) 'Excavations at Polatlı', **Anatolian Studies Vol. 1**, Londra: s.24.

¹⁹⁰ Efe, (1988), tafel 28:18, 40:8, 28:16, 28:9.

¹⁹¹ A.g.e. tafel 40:6.

¹⁹² A.g.e. tafel 63:17.

¹⁹³ A.g.e. tafel 44:4-8,53:2.

¹⁹⁴ A.g.e. tafel 62:5.

¹⁹⁵ A.g.e. tafel 41:8,53:13.

¹⁹⁶ Sarı, (2006), Lev.1/1-2,lev.4/4,lev. 24/3, lev.54/3, lev.39/4

¹⁹⁷ A.g.e. Lev.4/2.

¹⁹⁸ A.g.e Lev. 76 res. 1 (a,b,,c,d).

Küllüoba¹⁹⁹ da karşımıza çıkmaktadır. Bu kaselerin, içleri yiv bezemeli örnekleri Küllüoba'da İTÇ II'nin orta evresinden (İTÇ Iİb) itibaren, ortaya çıkar.²⁰⁰ Genellikle yuvarlak dipli olan Küllüoba'da IIIF ve IIIE evrelerinde ele geçirilen keskin 'S' profilli kaseler²⁰¹ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmeler de **(Lev. IV-2-3)** IIC Mal grupları temsil edilmekte olup form olarak Küllüoba²⁰² örnekleri ile benzeşmektedir. Bölgede yer alan diğer yerleşim yeri İkizhöyük'ten toplanan çanak-çömlek arasındaki, siyah ağız kenarlı mal ile temsil edilen 'S' profilli kase²⁰³ çalışma kapsamında görülen form arasındadır. **(Lev. IV-2-3-4)**

Beycesultan'ın İTÇ II de kuzey bölgelerle olan etkileşimine en iyi örneklerden biri ilmik kulplu kaselerdir. Beycesultan'da gelişmiş halleriyle İTÇ II de birdenbire ortaya çıkar, ovalleşmiş ilmik kulpların²⁰⁴ örnekleri az sayıda da olsa ele geçmiştir. **(Lev. XVI-5)**

Akhisar ve Manisa bölgesinde tespit edilen 'S' profilli ilmik kulplu **(Lev.IV2-3-4)** kaseler çalışmada yoğun bir grup ile temsil edilmektedir.²⁰⁵

Kuruçay için tipik olan ağız üzerinde yatay kulplu kase, çift dikey kulplu derin kase²⁰⁶ çalışma kapsamında yer alan İTÇ II çanak-çömleğinde tespit edilememiştir.

Polatlı da X. ve XI. tabakalarda ele geçen²⁰⁷ 'S' profilli kaselerin **(Lev. IV.-2-3-4)** form olarak benzerleri çalışmada tespit edilmiştir.

4.2.2.2Çanaklar

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde II2a form ile temsil edilen çanakların **(Lev. V, Çiz. 2)** benzerlerine Demircihöyük L-M tabakalarında rastlanmıştır.²⁰⁸ Aharköy form grupları içerisinde **(Lev.V, Çiz.2)** bu tip çanaklardan da ele geçirilmiştir.²⁰⁹

¹⁹⁹ Sarı, (2006), Lev. 76, Res.2(A).

²⁰⁰ A.g.e. s. 37.

²⁰¹ A.g.e. s. 26.

²⁰² A.g.e. Lev. 33/8- lev. 43/5.

²⁰³ Efe, (1994a), res. 9.

²⁰⁴ Lloyd, Mellaart, (1962), fig 24: 12-10.

²⁰⁵ Kamil, (1982), s.101.

²⁰⁶ R.Duru, (1996), s. 68, dizin 5, tip no 5-7.

²⁰⁷ S. Lloyd ve N. Gökçe, (1951), fig. 6/6 -7,12 (group 1) fig: 7: 6 (group 5) Londra s.24.

²⁰⁸ Efe, (1988), tafel 29:15, 28:13.

²⁰⁹ A.g.e. tafel 62:1.

Karaoğlan Mevkii²¹⁰ çanakları ile çalışmada tespit edilen basit profilli çanaklar (**Lev. V-2**) form olarak benzemektedir.

Son olarak Bademağacı yayvan anakları²¹¹ çalışmada yer alan yayvan çanaklar ile gerek form gerekse mal açısından benzemektedir. (**Lev. V-1-2**)

4.2.2.3 Tabaklar

Çalışmada az sayıda tespit edilen II3 form ile temsil edilen tabakların benzerleri (**Lev. VII, iz. 1-4**) Aharköy²¹² ve bölgede yer alan diğer bir yerleşme yeri olan Çukurhisar'da²¹³ karşımıza çıkmaktadır.

4.2.2.4. Çömlekler

Demircihöyük L-M, M-N, P ve Q tabakalarında karşımıza çıkan ömlekler²¹⁴ çalışmada form II4 ile temsil edilmektedir. (**Lev. X, iz.5; Lev. XI, iz. 1-2**)

Küllüoba'da²¹⁵ da olduğu gibi kaselerden sonra en fazla ele geçirilen form grubudur. Boyunsuz küresel gövdeli (**Lev. X-2**) dışa açılan ağızlı (**Lev. XI, iz.4**) geniş boyunlu (**Lev. XI- 2**) ömleklerin benzerleri Küllüoba'da²¹⁶ bulunmaktadır.

Son olarak bölgede yer alan Aizanoi²¹⁷ çömlekleri ile çalışmada yer alan dışa dönük ağızlı çömlekler (**Lev. XI-4**) benzemektedir.

4.2.2.5. Kapak

Çalışmada tek bir örnekle karşımıza çıkan form II.5 ve mal IIB ile temsil edilen kapak örneklerin benzerleri, form olarak anımsatmakla brikte mal grubu olarak Demircihöyük ile benzeşmektedir.²¹⁸ Yine form olarak Küllüoba²¹⁹ kapak örneklerini,

²¹⁰ T. Efe v.d., (1998), lev. Fig 37/3.

²¹¹ S. Üstün, (2006), '**1993-2004 Dönemi Bademağacı Kazılarında Bulunmuş Olan İlk Tunç Çağı II Kırmızı Astarlı Malları**' Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul: s. 29, tip no: I G1.

²¹² Efe, (1988), tafel 61:11,12.

²¹³ A.g.e. tafel 61:1.

²¹⁴ Efe, (1988), tafel 36:7-9, 38:14, 54:8.

²¹⁵ Sarı, (2006), s. 28.

²¹⁶ A.g.e. Lev,36/2,lev37/1-5.

²¹⁷ T. Efe, A. İlaslı, (1997), res. 16/39.

²¹⁸ Seeher,(1987),tafel 36, 7.; D. Sarı, (2011) '**İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi**' Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, İstanbul, lev.54,iz 19.

²¹⁹ Sarı, (2011), lev 56 30-29.

Karataş Semayük²²⁰ geç İTÇ II kapak örneklerini anımsatmaktadır. (**Lev. XII, Çiz. 2, Lev. LIX,Res.: 2b**)

4.2.2.6. Kulplar

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde parça halinde ele geçen kulplar yoğun bir grubu oluşturmakta olup kendi içinde alt maddeler halinde sınıflandırılmıştır. Bunlardan dikey kulplar (**Lev. XVI, Çiz. 1; Lev. XV, Çiz. 5**) Demircihöyük'te L-M tabakalarında karşımıza çıkmaktadır.²²¹ Ayrıca Demircihöyük L-M evresine ait oval ilmik kulplar ile de benzeşmektedir.²²² Aharköy çanak çömleği içinde de bu tip kulplar bolca ele (**Lev. XVI, Çiz.3-4**) geçirilmiştir.²²³ Bölge İTÇ II çanak-çömleği için karakteristik olan ilmik kulplu kaselere ait olduğunu düşündüğümüz ilmik kulplar (**Lev. XVI, Çiz.3-4**) çalışmada az sayıda ele geçmiştir. Ele geçen bu örnekler ise Küllüoba örnekleri ile benzeşmektedir.²²⁴ Küllüoba da III F evresinden itibaren görülmeye başlayan bu kulplar²²⁵ çalışma kapsamında olan İTÇ II malzemesinde tespit edilmiştir. (**Lev. XVI, Çiz. 4**) Ayrıca burgu kulpların paralelleri Küllüoba'da²²⁶ da yer almaktadır.

İznik çanak çömlek grubu özelliklerini yansıtan yerleşmelerden biri Orhangazi yakınlarında yer alan Hacılartepedir. Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ II çanak-çömleğinde az sayıda ele geçen yalancı burma kulp (**Lev. XVII-1**) Hacılartepede de bir örnekten bilinmektedir.²²⁷ Bunun yanı sıra Karaoğlan Mevkii ile oval kesitli ilmik kulp²²⁸ (**Lev. XVI-3-4**) ve sepet kulp²²⁹ (**Lev. XIII, Çiz.6**) örnekleri benzeşmektedir. Ayrıca ilmik kulp örneklerine Kusura²³⁰ (**Lev. XVI-5**), Karataş-Semayük²³¹ (**Lev. IV 2-3-4**), Kuruçay²³² (**Lev. XVI-5**) ve Polatlı Höyük'te²³³ karşımıza çıkmaktadır.

²²⁰ Sarı, (2011), lev 59.

²²¹ Efe, (1988), tafel 31:11-14-15.

²²² A.g.e. tafel 31:1.

²²³ A.g.e. tafel 63:4.

²²⁴ Sarı, (2006), levha 30: 2.

²²⁵ A.g.e. lev. 39/6, 40/4, 41/2, 33/6.

²²⁶ A.g.e. Levha 13:5.

²²⁷ E.Eimermann, (2004), fig.8/4.

²²⁸ Efe v.d., (1998), lev. Fig 38/ 15.

²²⁹ A.g.e. Fig. 39/31.

²³⁰ W. Lamb, (1938), 'Excavations at Kusura near Afyon Karahisar II', Oxford: fig, 8: 3-4.

²³¹ French, (1969), pl 164/h.

²³² Duru, (1996), s.69, dizin 5, tip no. 10, levha. 120: 11-12-16-18.

²³³ S. Lloyd ve N. Gökçe, (1951), fig. 7-8 (group 8).

Beycesultan'da kase veya çanaklar üzerinde karşımıza çıkan şerit kulp²³⁴ örnekleri az sayıda ele geçmiştir. (**Lev. III-5**) Beycesultan ile benzeyen diğer bir form ise yatay kulplardır. (**Lev. XIII-6**)

4.2.2.7. Ayaklar

Üçayaklı mutfak kaplarına ait olduğunu düşündüğümüz ayak parçalarının benzerleri (**Lev. XIX, Çiz.1; Lev. XX, Çiz.4**) Demircihöyük Q evresinde karşımıza çıkmaktadır.²³⁵ Küllüoba'da IIID evresinde²³⁶ karşımıza çıkan ayak parçası²³⁷ Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler ile benzeşmekte olup cidar bakımından daha kalındır. Bu forma ait örnekler Aizanoi'de²³⁸ ve Karaoğlan Mevkii'nde çömlek ve ayak parçalarından bilinmektedir.²³⁹ (**Lev. XIX-1**)

Çalışma kapsamında yer alan malzeme içerisinde beyaz açkılı mal ile temsil edilen sivri uçlu ayak parçasının örnekleri Beycesultan XVIc tabakasında gaga ağızlı testi²⁴⁰, XV tabakasında yatay kulplu çömlüklerin²⁴¹ ayakları ile benzeşmektedir (**Lev. XVIII-1**). Son olarak II7 ile temsil edilen örnekler Bademağacı²⁴² (**Lev. XX-4**), Kusura²⁴³ ve Troia I ve II' deki ayaklar ile benzerlik gösterir. Yalnız Troia'daki ayaklar farklı olarak düz ve üçgendir.²⁴⁴ (**Lev. XIX-1-2, Lev. XX-3-4**).

4.2.2.8. Bezemeler

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ II çanak-çömleğinde az sayıda ele geçen II8 mal ile temsil edilen gövde parçası üzerindeki (**Lev. XII, Çiz. 6-7**) yiv bezeme örneğine Bozüyük gaga ağızlı testi üzerinde rastlanmıştır.²⁴⁵ Yine bu yiv bezeme örneğinin benzeri Karaoğlan Mevkii'nde de karşımıza çıkmaktadır.²⁴⁶ Şevron motifli yiv bezemenin (**Lev. XII-6**) benzeri Yortan'da²⁴⁷ ve Bademağacı'nda²⁴⁸ da görülmektedir.

²³⁴ Lloyd, Mellaart, (1962), fig,24: 17.

²³⁵ Efe, (1988), tafel 56:6,60.11.

²³⁶ Sarı, (2006), s. 29.

²³⁷ A.g.e. Lev.55/6.

²³⁸ T. Efe, A. İlaslı, (1997), res. 17/59-60,62-63.

²³⁹ Efe v.d., (1998), Fig. 48:86-88.

²⁴⁰ Lloyd, Mellaart, (1962), fig: 22: 6.

²⁴¹ A.g.e. fig. 29.1.

²⁴² Üstün, (2006), s.88.

²⁴³ W. Lamb, (1937b), 'Excavations at Kusura near Afyon Karahisar I', Oxford: ss.217- 273 fig, 7: 2.

²⁴⁴ Blegen, (1950), Lev. 132/D24; Lev. 233/37.

²⁴⁵ Efe, (1988), tafel 65:4

²⁴⁶ Efe, vd., (1998), Fig 46/75.

²⁴⁷ Kamil, (1982), fig. 26:37.

²⁴⁸ Üstün, (2006), lev 64: 5.

Bu forma ait örnekler Beycesultan'da²⁴⁹ gövde parçaların da ve testiler üzerinde de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Hacılar Büyük Höyük'te gaga ağızlı testi üzerinde yer alan bezeme, teknik ve astar rengi açısından benzerlik göstermektedir.²⁵⁰

Çalışmada bezemeler adı altında topladığımız diğer bir bezeme grubu olan ve genellikle kulplar üzerinde tespit ettiğimiz yalancı burgu örneklerine baktığımızda; dikey kulplar üzerinde tespit edilen yalancı burgu bezeme Karaoğlan Mevkii'nde²⁵¹ Kuruçay²⁵² ve Polatlı'da²⁵³ ilmik kulplu kaselerin kulpları üzerinde tespit edilmiştir. (**Lev. XVII-1**) Yine bu gruba ait örnekler Beycesultan'da²⁵⁴ XVI. Tabakada ilk kez ortaya çıkan örnekler ile benzeşmektedir. (**Lev. XVI-1**) Son olarak üçayaklı çömleklere ait olduğunu düşündüğümüz ayak parçaları üzerinde yer alan oluk bezemenin (**Lev. XXI-2**) paralelleri Beycesultan XV tabakasından²⁵⁵ da bilinmektedir.

²⁴⁹ Lloyd, Mellaart, (1962) s.148.

²⁵⁰ G.Umurtak-R.Duru, (2013), 'Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2011-2012' **Journal of Archaeology & Art**, **142**, res.:26.

²⁵¹ Efe, v.d., (1998), Fig 37/5.

²⁵² Duru, (1996), lev. 120: 16.

²⁵³ Lloyd ve N. Gökçe, (1951), Fig: 11:11 (group 30-34).

²⁵⁴ A.g.e. fig.25:3-4/ 31:7.

²⁵⁵ A.g.e. Fig, 33: 8.

4.3 İLK TUNÇ ÇAĞI III ÇANAK ÇÖMLEĞİ

4.3.1. Malzeme ve Yapım Tekniği Açısından Karşılaştırma

Eskişehir Bölgesi ve çevresi; Demircihöyük’de yerleşme İTÇ III’ ün hemen öncesinde son bulmaktadır. Ancak yüzeyde bulunan bir-iki parça İTÇ III’ e tarihlenir.²⁵⁶ Bu malzemelerin örneğine Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde karşılaşılmamıştır. Eskişehir ili Seyitgazi ilçesi, Yenikent köyü sınırları içinde bulunan Küllüoba İTÇ III çanak-çömleği ile bazı benzerlikler saptanmıştır.²⁵⁷ Küllüoba ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin mal gruplarına bakıldığında; Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde olduğu gibi Küllüoba’da en yoğun mal grubunu kırmızı astarlı mal²⁵⁸ oluşturmaktadır.

Eskişehir Muttalip ilçesinde yer alan Şarhöyük’te 1989-2003 yılları arasında gerçekleştirilen yüzey araştırmaları ve kazı çalışmaları sırasında İTÇ malzemesine rastlanılmıştır. İTÇ III çanak-çömleği el yapımı, devetüyü, açık kahverengi ve kırmızı astarlı mallardır.²⁵⁹ Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde de açık kahverengi ve kırmızı astarlı mal grupları tespit edilmiştir. Eskişehir Ovasına yakın bulunan Polatlı yerleşmesi ile Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler arasındaki benzerlikler sınırlı sayıdadır. Çalışmada birkaç örnekle tespit edilen iyi açkılı ve koyu kırmızı mal grubu Polatlı örnekleri ile benzeşmektedir.²⁶⁰

Kütahya il merkezinin 25 km. kuzeybatısında yer alan Seyitömer yerleşmesinde İTÇ çanak-çömleği V. tabakadan bilinmektedir.²⁶¹ Yerleşmeler arasındaki benzerliklere bakıldığında ise; Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ III çanak-çömleği arasında IIIA mal grubu ile temsil edilen kırmızı astarlı mal örneklerine Seyitömer²⁶² yerleşmesinde rastlanmıştır. Ayrıca IIIB mal grubu ile temsil edilen kaba mal örneklerine Seyitömer üçayaklı çömleklere rastlanılmıştır.²⁶³ Çalışmada IIIG²⁶⁴

²⁵⁶ Efe, (1988), s.12-23.

²⁵⁷ Efe, (1997), res.1.

²⁵⁸ M.Türkteki, (2004), ‘Küllüoba İlk Tunç Çağı III Çanak Çömleği’ İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji AnaBilim Dalı, Protohistorya ve ÖnAsya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul: s. 14.

²⁵⁹ Darga, (2003), ss.91-101.

²⁶⁰ Lloyd-Gökçe, (1951), fig.11,s.47.

²⁶¹ A. N. Bilgen, vd, (2011), ‘Seyitömer Höyüğü 2009 Yılı Kazısı’ **32.KST.1.Cilt** s.367-368.

²⁶² Bilgen, vd, (2011), resim 8a.

²⁶³ A. Kuru, (2016), ‘Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III Seramiği ’nin Batı Anadolu Erken Tunç Çağı’na Katkıları ’Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın: s.78.

²⁶⁴ Kuru, (2016), Lev. 33 res. 1-3-5-6.

IIID²⁶⁵ ve IIIC²⁶⁶ mal grupları ile temsil edilen örneklerin benzerlerine yine Seyitömer Höyük'te rastlanılmıştır. Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmeleri ile Troia İTÇ III çanak-çömleğini karşılaştırdığımızda hem form hem de mal grupları açısından bazı benzerlikler saptanmıştır. Troia'da Ila katında bulunduğu bilinen, esas itibariyle Iib evresinde ortaya çıkan kırmızı astarlı açıkli mallar²⁶⁷ Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde de tespit edilmiştir. Mal gruplarında diğer bir benzerlik ise yalın mallardır. Sözü edilen bu iki mal grubu dışında, mal grupları açısından yerleşmeler arasında başka bir benzerliğe rastlanmamıştır.

4.3.2 Kap Formları Açısından Karşılaştırma

4.3.2.1 Çanaklar

Çalışma kapsamında incelenen ve az sayıda tespit edilmiş olan, form IIII temsil edilen çanak örneklerinin benzerleri Beycesultan'da IX. Tabakasında²⁶⁸ ve Küllüoba IIIA²⁶⁹ evresinde ve Seyitömer Höyük'te²⁷⁰ karşımıza çıkmaktadır (**Lev. V-1**).

4.3.2.2 Tabaklar

Küllüoba İTÇ III' ün en erken evresi olan III C evresinde ele geçirilen sığ ve geniş tabak örnekleri kırmızı ve film astarlı yapılmıştır²⁷¹. Bu tabakların kırmızı astarlı olan örneklerine Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde rastlanmıştır. (**Lev. VII-6**) küçük derin tabaklar Küllüoba'da çark yapımı olup genellikle yalın mal ile temsil edilirken²⁷² çalışmada ele geçen örnekler Seyitömer Höyük'te olduğu gibi kırmızı astarlı mal ile temsil edilmekte olup el yapımı olduğu düşünülmektedir. (**Lev. VII-5**) Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde tespit edilen küçük derin tabakların (**Lev. VII-2-3-5**) benzerlerine Seyitömer Höyük,²⁷³ Aharköy,²⁷⁴ Bahçeşisar,²⁷⁵ Çukurhisar,²⁷⁶ Kaklık

²⁶⁵ Kuru, (2016), 35 res. 1 Lev. 37. Res. 2.

²⁶⁶ Kuru, (2016), Lev 34 res. 4.

²⁶⁷ Blegen, (1950), s.205.

²⁶⁸ Lloyd-Mellaart, (1962), s.212, çiz.no: 6.

²⁶⁹ Türkteki, (2004), Lev., 20:3.

²⁷⁰ Kuru, (2016), kat. No. 22.

²⁷¹ Türkteki,(2004), Lev., 33:5.

²⁷² A.g.e. s.23, lev.24:6, 25:2.

²⁷³ Bilgen, vd, (2011), res 8a.; Kuru, (2016) kat.no.230.

²⁷⁴ Efe, (1994c), fig.,5,çiz. no:2.

²⁷⁵ A.g.e. s.14,fig.,9, Çiz. No.:21-23.

²⁷⁶ A.g.e. s.12,fig.,6, çiz.no.:15.

Mevkii²⁷⁷ (**Lev. VII-5**) yerleşmelerinde ve son olarak Beycesultan IX. tabakasında²⁷⁸, karşımıza çıkmaktadır. Troia'da A1 ve A2 tabağı²⁷⁹ olarak bilinen tabaklar, IIb evresinde ilk defa görülürken²⁸⁰ ayrıca Troia III ve VI'te de görülür.²⁸¹ Ele geçen bu forma benzer örnekler Troia'dan farklı olarak kırmızı astarlı mal grubu ile temsil edilmekle beraber el yapımı olduğu düşünülmektedir. (**Lev. VII-2-3-5-6**) Aynı şekilde diğer bir örnek Tarsus'da karşımıza çıkmaktadır.²⁸²

4.3.2.3 Çömlekler

Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin form repertuarına bakıldığında çömleklerin paraleline; Küllüoba III C evresinde görülen boyunlu çömleklerin²⁸³ benzeri çalışmada form III.3b ile IIIA evresinde görülen dışa açılan ağızlı çömleklerin²⁸⁴ benzeri ise form III.3b ile temsil edilmektedir. Çalışmada IIIA mal grubu ile temsil edilen dışa açılan ağızlı çömleklerin benzerine Seyitömer Höyük'te rastlanmıştır.²⁸⁵ Aharköy'de ele geçen çömleklerin²⁸⁶ benzerleri çalışmada tespit edilmiştir. Yine bu forma ait örnekler Bahçeşehir,²⁸⁷ Beycesultan VII. tabakada²⁸⁸ ve Tarsus yerleşmesinde²⁸⁹ rastlanmıştır. (**Lev. XI-6**) (**Lev. XI-3**)

4.3.2.4. Kapak

Çalışma da tek bir örnek ile karşımıza çıkan form III4, Küllüoba'da ilk kez IIIC evresinde ortaya çıkar, bu evrede karşımıza çıkan, (**Lev. XII-1**) Küllüoba kapakları²⁹⁰ ile benzemektedir. III.4 mal grubu ile temsil edilen bu örnek Seyitömer

²⁷⁷ Efe vd., (1998),76:157.

²⁷⁸ Lloyd-Mellaart, (1962), s.212, çiz. No: 1.

²⁷⁹ Blegen, (1950), lev. 372-375.

²⁸⁰ A.g.e. s.205.

²⁸¹ A.g.e. lev.62-63.

²⁸² Goldman, (1956), lev. 265-412.471.418.

²⁸³ Türkteki, (2004), Lev., 5:3.

²⁸⁴ A.g.e. Lev., 26:3.

²⁸⁵ Kuru, (2016), Lev 6 çiz. 1.

²⁸⁶ Efe, (1994c), 'Early Bronze Age III Pottery from Bahçeşehir: The Significance of the Pre-Hittite Sequence in the Eskişehir Plain, Northwestern Anatolia', **American Journal of Archaeology**, Vol. 98, No. 1 pp. 5-34. s,9,fig.,5,çiz., no., 6.

²⁸⁷ A.g.e. fig.,9,çiz.no.,37.

²⁸⁸ Lloyd-Mellaart, (1962), s. 226 çiz: 19.

²⁸⁹ Goldman, (1956), lev 276-593.

²⁹⁰ Türkteki, (2004), Lev., 8:1. 8:3.

Höyük²⁹¹ ve Kaklık Mevkii'nde ele geçen kapak,²⁹² örnekleri (**Lev. XII-1**) ile benzetilmektedir.

4.3.2.5 Tepsiler

Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇ III çanak-çömleği arasında tek bir örnekle karşımıza çıkan III.5 mal grubu ile temsil edilen ve muhtemelen bir tepsiye ait olduğunu düşündüğümüz gövde parçasının (**Lev. XII-3**) benzerine tüm olarak Seyitömer Höyük'te²⁹³ rastlanmıştır.

4.3.2.6. Tutamaklar

Kanlıtaş Höyük'ten ele geçen yatay tutamakların benzeri Beycesultan da VIA tabakasında çömlek üzerinde karşımıza çıkmaktadır.²⁹⁴ Yatay tutamakların benzeri Seyitömer Höyükte V. tabakada çömlekler üzerinde karşımıza²⁹⁵ çıkmaktadır. (**Lev. XIII-2**)

4.3.2.7. Kulplar

Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerde ilmik kulplu kaselere ait olduğu düşünülen kulp parçalarının (**Lev. XVI-5**) paralelleri Seyitömer Höyük²⁹⁶ Küllüoba IIIC evresinde ²⁹⁷ karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra yine ilmik kulplu kaselere ait olduğu düşünülen ilmik kulpların (**Lev. XVI-5**) benzerleri Aharköy,²⁹⁸ Bahçehisar²⁹⁹ ve Kaklık Mevkii³⁰⁰ yerleşmelerinde kaseler üzerinde, Karataş-Semayük'de tankard üzerinde³⁰¹ karşımıza çıkmaktadır.

4.3.2.8. Ayaklar

IIIB mal grubu ile temsil edilen bu form grubuna ait örneklerin hepsi Kuzfındık Baraj Yerleşmesinden ele geçmiştir. Paralelllerine bakıldığında ise; çalışmada tespiti

²⁹¹Kuru, (2016), kat. No. 384.

²⁹² Efe vd., (1998), 76:165.

²⁹³Bilgen, vd., (2011), resim 8a

²⁹⁴ Lloyd-Mellaart, (1962), s 238:9.

²⁹⁵ Bilgen, vd., (2016), Resim 10, s.60.

²⁹⁶ A.g.e. Resim 10, s.60.

²⁹⁷ Türkteki, (2004), Lev., 8:3.

²⁹⁸ Efe, (1994c), a.g.e fig.,5,çiz.no.:7.

²⁹⁹ A.g.e. s.18,fig.,13,çiz.no.:49.

³⁰⁰ Efe vd., (1998), s.88 res.8:117.

³⁰¹ Mellink, (1965), levha 65.

dilen ayak parçaları Küllüoba'da karşımıza çıkan üçayaklı çömleklerin³⁰² ayak (**Lev. XIX-3**) kısımlarına benzemektedir. Küllüoba'da Geç İTÇII den itibaren görülmeye başlayan bu form İTÇ III de daha yassı ve sivri uçlu olduğu anlaşılmıştır. Ele geçen tüm örneklerde ise gövdenin ağza yakın kesiminde 2 adet dikey veya yatay kulp bulunmaktadır.³⁰³ Bundan yola çıkarak Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde ele geçen ayak parçalarının da tam halinin bu şekilde olduğu tahmin edilmektedir. Çalışmada parça halinde ele geçen ve İTÇ III çanak-çömleği arasında yoğun grubu oluşturan ayak parçaları Seyitömer Höyük'te³⁰⁴ (**Lev. XVIII-4, Lev. XXI-1**) ve Kaklık Mevkii'nde ele geçirilen üçayaklı çömleklerin³⁰⁵ ayak kısımlarına benzemektedir. (**Lev. XIX-3-4**) yine bu forma ait örneğin bir benzerine Seyitömer höyükte rastlanılmıştır.³⁰⁶ (**Lev. XVIII-5**)

Troia'da çanak-çömlekte bölgesel özellikler devam etmekle birlikte Troia I yerleşmenin başından itibaren bilinen üçayaklı çömleklere³⁰⁷ ait ayak parçaları Kuzfındık Baraj Höyük'te tespit edilen ayak parçalarını anımsatmaktadır. Yine Troas bölgesinde kabul edilen bir diğer yerleşme yeri olan Poliochni'de İTÇ III dönemi Kırmızı ve Sarı Evre ile temsil edilmektedir.³⁰⁸ Poliochni Kırmızı ve Sarı evrede saptanmış olan üçayaklı çömleklerin³⁰⁹ ayak kısımları Kuzfındık Baraj Höyük örneklerini anımsatmaktadır. (**Lev. XVIII-4-5**)

³⁰² Türkteki, (2004), Lev., 37:2.

³⁰³ Türkteki, (2004), s.27.

³⁰⁴ Kuru, (2016), Lev. XIV-10.11.12.

³⁰⁵ Efe vd., (1998), 82:190.

³⁰⁶ Bilgen, vd., (2015), s. 337. Kuru (2016), Lev. 14 Çiz. 9-10-11-12.

³⁰⁷ Blegen, (1950), lev. 223b.

³⁰⁸ L. Bernabo-brea, (1964), 'Poliochni. Citta Preistorica nell'isola di Lemnos I,II', Roma.

³⁰⁹ A.g.e. lev. Tav. CCXIX a-f.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yaptığımız çalışmalar sonucunda Kanlıtaş Höyük ve civarı yerleşmelerin yüzey araştırmasında ele geçmiş İTÇ'na tarihlenen çanak-çömleği hamur özellikleri, kap formları ve başka yerleşim yerleri ile benzerlikleri bir sıra düzen de tanıtılmaya ve elde edilen bulgular değerlendirilmeye çalışılmıştır. Söz konusu çanak çömlek arasında en yoğun grubu İTÇ II çanak-çömleği en az grubu ise İTÇ III çanak-çömleği oluşturmaktadır. Dönemleri kendi içerisinde incelediğimizde İTÇ I de ana mal grubunu Kahverengi mal ile kırmızı mallar oluşturur iken en yoğun görülen formlar ise çömlekler ile parça halinde ele geçmiş olan kulplardır. İTÇ II çanak-çömleğinde ise baskın görülen mal grubu Black Topped mal ile kırmızı astarlı mallardır. Bu dönem form repertuarına bakıldığında ise kaseler ve çömlekler en yoğun grubu oluşturmaktadır. İTÇ III döneminde ana mal grubunu kırmızı astarlı mal ile kaba mallar oluştururken form gruplarında parça halinde ele geçmiş ayak ve tabaklar en yoğun görülen gruptur. Kırmızı ve tonlarının İTÇ III de Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerde yoğun olarak tespit edilmesi Batı Anadolu İTÇ III çanak-çömleği ile uyum içinde bir tutum sergilediğini göstermektedir.

Çalışmada ele geçen yerleşmeleri kendi içerisinde değerlendirecek olursak; çanak-çömleğin en yoğun ele geçtiği Kanlıtaş Höyük'te İTÇ 'nin tüm dönemleri temsil edilmekle birlikte en yoğun çanak-çömlek İTÇ II de, en az çanak-çömlek ise İTÇ III' de karşımıza çıkmaktadır. Yerleşmede İTÇ I döneminde baskın görülen mal grubu kahverengi astarlı mal iken, en az görülen mal grubu ise gri astarlı mal grubudur. Formlarda kaptan ayrı ele geçmiş olan kulp, tutamak ve çömlek parçaları en yoğun grup ile karşımıza çıkmaktadır. Diğer dönemlere bakıldığında ise sırasıyla black topped mal ile kırmızı astarlı mal İTÇ II de ana mal grubunu oluşturmakta olup kaseler ile kulplar ise en yaygın görülen formlardır. İTÇ III döneminde ise Kanlıtaş Höyük'te çok az sayıda çanak-çömlek tespit edilmiştir. Tespit edilen bu çanak-çömlek arsında yoğunluk kırmızı astarlı mallar ile çömleklerdir. Yerleşmeler arasında çanak-çömleğin en yoğun olduğu ikinci yer olan Kuzfındık Baraj Höyük'te tüm dönemleri temsil eden örnekler mevcuttur. Bu bağlamda kendi içinde tüm dönemler arasında en az grubu oluşturan İTÇ I de görülen yaygın mal grubu Kahverengi mal iken form grubu ise çömleklerdir. İTÇ II de kırmızı astarlı mallar en yaygın grup iken formlar arasında da

kulplardır. İTÇ III dönemine bakıldığında ise tüm yerleşmeler arasında ve kendi içinde çanak-çömleğin en yoğun olarak tespit edildiği dönem ve yerleşme yeridir. Bu dönemde kırmızı astarlı mal, tabak ve ayak parçaları yoğun görülen gruplardır.

Tüm dönemlere ait çanak-çömleklerin tespit edildiği diğer bir yerleşim yeri olan Esnemez Yolu Höyük'te İTÇ II dönemi en yoğun çanak-çömleğin tespit edildiği dönemdir. Bu dönemde kırmızı astarlı mal ana mal grubunu oluşturmaktadır. Esnemez Yolu Höyük'te tespit edilen form gruplarına bakıldığında ise üçayaklı çömleklere ait ayak parçalarıdır. İTÇ I-III dönemine bakıldığında ise en az malzemenin tespit edildiği dönem İTÇ I dönemi olmakla birlikte iki dönem de kırmızı astarlı mal ile çömlekler en yaygın görülen gruplardır. Çalışmada yer alan Yeniköy Höyüğünde ise İTÇ I dönemine tarihlenen çanak-çömlek örneği tespit edilmemiştir. İTÇ III dönemine tarihlenen çanak-çömlek ise çok az sayıda ve kırmızı astarlı mal grubu ile temsil edilen çanaklardır. Yerleşmede asıl yoğunluğu oluşturan İTÇ II dönemi çanak-çömleğidir. Black topped mal grubu ile temsil edilen kaseler en yaygın görülen gruptur. Erenköy 2 yerleşmesine bakıldığında İTÇ III dönemine tarihlenen çanak-çömlek örneği çalışma kapsamında tespit edilememiştir. Malzemenin yoğun görüldüğü İTÇ I de kahverengi mal en yoğun görülen mal grubu, çömlekler ise en yoğun görülen form gruplarıdır. Tez kapsamında en az çanak-çömleğe sahip olan Erenköy 1 Höyük'te İTÇ I-III dönemine tarihlenen örnekler mevcut değildir. Az sayıda örneğin tespit edildiği İTÇ II döneminde ise kırmızı astarlı mal grubu ile temsil edilen ilmik kulp parçaları tespit edilmiştir.

Çalışmada yaptığımız değerlendirmede İTÇ'de Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin çanak çömlek özellikleri içinde bulunduğu Bitinya-Frigya Kültür bölgesinde olduğu gibi kırmızı astarlı çanak-çömlek ile siyah açıklı çanak-çömlek tipiktir. Yalnız İTÇ I döneminde bölgede yoğun görülen siyah açıklı mal (black topped) ve genellikle bu mal grubu ile temsil edilen kaseler çalışmada az sayıda tespit edilmiştir. İTÇ II de bu kaseler form repertuarında ana grubu oluşturmaktadır. Yine bu mal grubu Demircihöyük'te olduğu gibi çalışmada da ikinci yoğun mal grubunu oluşturur. Black topped mallarda katkı maddesi olarak Demircihöyük grubunda olduğu gibi sık sık mika ve ince kum katkı kullanılmıştır. Bu mal grubu ile temsil edilen basit profilli kaseler, yayvan kaseler 'S' profilli kaseler, Demircihöyük ile birebir benzeşmektedir. Demircihöyük çanak-çömlek grubu ile birebir özdeşen diğer bir özellik ise kırmızı astarlı malların ikinci ana mal grubu oluşturmasıdır. Bu mal grubunda yine Demircihöyük'te olduğu gibi bej ve

bej tonlarındaki hamur ince taşçık katkılıdır. Yüzey renkleri ise kırmızımsı kahverengi, kahverengi ve portakal rengi arasındadır. Tüm bu yoğun benzerlikler neticesinde Demircihöyük grubu çanak-çömlek özelliği veren Kanlıtaş ve civarı yerleşmeler çağdaşı olan komşu bölgelerin çanak-çömlek gruplarıyla farklılıklar göstermekle beraber, ortak öğelere de sahiptir. Bu bağlamda, çalışmada incelenen çanak-çömlek Yukarı Sakarya çanak-çömlek grubunun kırmızı astarlı ve açkılı mallarıyla teknik açıdan benzemekle beraber, Yukarı Sakarya grubunda olduğu gibi yüzey renklerinde kırmızı tonları ağırlıktadır. Ayrıca black-topped mallar çalışmada ikinci yoğun mal grubu olmasına karşın Küllüoba'da az sayıda ele geçmiştir. Aizanoi ve Seyitömer yerleşmesinden portakal rengi astarlı mal³¹⁰ Beycesultan XVI. tabakası için tipik olan zeytin siyahı, açkılı Beycesultan malı³¹¹ çalışmada az sayıda tespit edilmiştir. Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin İTÇIII çanak-çömleğinde Küllüoba yerleşmesinde olduğu gibi kırmızı astarlı mallar ana gruptur. Çalışmada ele geçen kapak, tepsi ve kırmızı astarlı mal ile temsil edilen tabak örneklerinin birebir benzerleri Seyitömer Höyük'te karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Kanlıtaş ve civarı yerleşmelerin çanak-çömleği içinde bulunduğu bölgenin yerel çanak-çömlek özelliğini yansıtmakla beraber Beycesultan, Troia, Konya Ovası, Göller Bölgesi ve Kuruçay da değerlendirmeye aldığımız malzemelerin yakın benzerlerini görmemiz mümkündür. Çalışma alanımızın bu saydığımız yerleşmeler ile benzerlik göstermesi hiç şüphesiz İTÇ'de ticaret yol güzergâhları üzerinde olduğu bilinen Küllüoba, Demircihöyük, Seyitömer yerleşmelerine yakın olması ve doğal etkenlerin (dağlar, iklim şartları) oluşturduğu bir zorunluluk ile kültür alışverişini etkilemesidir.

³¹⁰ Topbaş, (1992), s.11-33, fig. 1-25.

³¹¹ Lloyd- Mellart, (1962), a.g.e. fig 24: 12-10.

KATALOG

LEVHA 1**1. Kase Parçası**

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'08 26 Dönem: İTÇI
Form: I. 1 Mal: IE AR: Tahmini H: 6,3 cm

Tanımı: Yüzey rengi iç ve dışta gövdeye kadar olan kısım siyah ve parlak ağıldır. Dış yüzey gövdeden itibaren kırmızı (5 YR 5/4) renkte kalın astarlı ve iyi ağıldır. İyi pişmiş Kahverengi (10 YR 5/2) hamur ince taşçık, kum ve az miktarda mika katkıdır.

2. Çift Kulplu Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'09 F 230 Dönem: İTÇI
Form: I.1 Mal: IB AR: Tahmini H: 6,2

Tanımı: Kırmızı (10 R 5/6) kalın astarlı yüzey iyi ağıldır. İyi pişmiş gri (2,5 Y 4/1) hamur mika ve ince taşçık katkıdır. Yüzeyde astar pul pul dökülmüştür ve dışta kireç lekeleri vardır.

3 Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: YKH Bul. No: YKH'09 07 Dönem: İTÇII
Form: II.1a Mal: IIB AR: 16 cm H: 5,3 cm

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5 YR 5/4) alacalı yüzey ince astarlıdır. Koyu Kahverengi (7,5 YR 5/4) hamur ince taşçık ve kum katkıdır.

4 Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: YKH Bul. No: YKH'09 9 Dönem: İTÇII
Form: II.1a Mal: IIB AR: 13,2cm H: 4,1 cm

Tanımı: Kahverengi (7,5 YR 5/3) yüzey ince astarlı ve az ağıldır. Orta sertlikte koyu gri(2,5 Y 4/1) hamur kireç ve ince taşçık katkıdır.

5 Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: YKH Bul. No: YKH'09 20 Dönem: İTÇII
Form: II.1.a Mal: IIG AR: 14 cm H: 3,1cm

Tanımı: Siyah renkte iç ve dış yüzey parlak ağıldır. İyi pişmiş gri (2,5 Y 3/1) hamur kum ve mika katkıdır.

6 Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: YKH Bul. No: YKH'09 08 Dönem: İTÇII
Form: II.1b Mal: IIF AR: 16,6 H: 2,5 cm

Tanımı: Kırmızımsı gri (2,5 Y 6/1) yüzey ince astarlı ve ağıldır. Sert (2,5 Y5/1) gri hamur kum ve az miktarda mika katkıdır.

LEVHA 2**1.Basit Profilli Derin Kase Parçası**

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 166 Dönem: İTÇ II
Form: II.1a Mal: IIA AR: 12 cm H: 3,2 cm

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/8) kalın astarlı yüzey ağıldır. Kahverengi (7.5YR 5/4) hamur ince taşçık ve az miktarda kum katkıdır.

2 Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 86 Dönem: İTÇII

Form: II.1a Mal: IIA AR: 9 cm H: 3,3 cm
Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) kalın astarlı yüzey açıktır. Açık gri (2,5Y 5/1) hamur taşık ve az miktarda mika katkıdır.

3 Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 K 87 Dönem: İTÇII
Form: II.1a Mal: IIA AR: 12 cm H: 3,6 cm
Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 4/6) kalın astarlı yüzey iyi açıktır. Kahverengi (7,5 YR 5/4) hamur kireç ve kum katkıdır.

4. Basit Profilli Derin Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 50 Dönem: İTÇII
Form: II.1a Mal: IIB AR: 13,6 H: 3,1
Tanımı: Hamur rengine sulandırılmış ince kil astarlıdır. Kahverengi hamur kum katkıdır.

LEVHA 3

1. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 G 84 Dönem: İTÇII
Form: II.1b Mal: IIA AR: 19,2 cm H: 3,4 cm
Tanımı: Hamur rengine sulandırılmış kil astarlıdır. İyi pişmiş kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur kum ve az miktarda mika katkıdır.

2. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.'12 34 Dönem: İTÇ II
Form: II.1b Mal: IIC AR: 16,6 cm H: 3,4 cm
Tanımı: Dış yüzey dudak altından itibaren alacalı Kahverengi (5 YR 5/4) renkte ince astarlı ve açıktır. İç yüzey dışta dudak altına kadar parlak siyah açıktır. İyi pişmiş koyu gri (2,5 Y 3/1) hamur ince taşık ve kum katkıdır.

3. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: YKH Bul. No: YKH'08 53 Dönem: İTÇ II
Form: II.1b Mal: IIA AR: 16 cm H: 3,6 cm
Tanımı: Dış yüzey kırmızı (2,5 YR 5/6), iç yüzey sarımsı kırmızı renkte (5 YR 5/6) ince astarlı yüzeyler az açıktır. İyi pişmiş Kahverengi (7,5 YR 6/4) hamur kum ve mika katkıdır.

4. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.'12 33 Dönem: İTÇII
Form: II.1b Mal: IIC AR: 13 cm H: 3,1 cm
Tanımı: Dış yüzey dudak altından itibaren Kahverengi (10 YR 5/3) renkte ince astarlı, iç yüzey dışta dudak altına kadar parlak siyah açıktır. İyi pişmiş koyu Kahverengi(7,5 YR 5/4) hamur kum katkıdır.

5. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 86 297 Dönem: İTÇII
Form: II.1b Mal: IIC AR: H:

Tanımı: Dış yüzey dudak altından itibaren açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) renkte ince astarlı, iç yüzey siyah renkte parlak ağıklıdır. İyi pişmiş gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık ve mika katkıdır.

LEVHA 4

1. Basit Profilli Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: ERK'2 Bul. No: ERK'2 09 43 Dönem: İTÇII
 Form: II.1b Mal: IIA AR: 15,6 cm H: 3,1 cm
 Tanımı: Kırmızı yüzey ince astarlıdır. İyi pişmiş açık gri (2,5 Y 5/1) hamur kum ve az miktarda mika katkıdır.

2. S Profilli Kase Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'09 10 Dönem: İTÇII
 Form: II.1d Mal: IIB AR: 14 cm H: 1,1 cm
 Tanımı: Kızıl Kahverengi (2,5 YR 4/3) yüzey kalın astarlıdır. İyi pişmiş kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur kireç ve az miktarda mika katkıdır.

3. S Profilli Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 66 Dönem: İTÇII
 Form: II.1d Mal: IIG AR: 10,8 cm H: 2,4 cm
 Tanımı: Siyah yüzey parlak ağıklıdır. Orta sertlikte gri (2,5 Y 3/1) hamur mika ve az miktarda kireç katkıdır.

4. S Profilli Kase Parçası

Bul. Yeri: Bul. No: Dönem: İTÇII
 Form: II.1d Mal: IIC AR: 12 cm H: 4,1 cm
 Tanımı: Dış yüzey dudak altından itibaren kırmızımsı Kahverengi (5YR 5/4)renkte ince astarlı, iç yüzey siyah renkte parlak ağıklıdır. İyi pişmiş gri (2,5 Y 5/1) hamur kum katkıdır.

5. Omurgalı Yayvan Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 312 Dönem: İTÇII
 Form: II.1c Mal: IIC AR: 12,4 cm H: 2,5 cm
 Tanımı: Dış yüzey dudak altından itibaren alacalı Kahverengi (7,5 YR 6/4) renkte ince astarlı az ağıklı, iç yüzey dışta dudak altına kadar siyah renkte parlak ağıklıdır. iyi pişmiş açık Kahverengi (7,5 YR 5/4) hamur kum ve mika katkıdır.

LEVHA 5

1 Çanak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH 09 02 Dönem: İTÇIII
 Form: III.1 Mal: III.G AR: 23,7 H: 4,4
 Tanımı: : Kırmızı(10 R 4/6) yüzey kalın astarlı ve az ağıklıdır. İyi pişmiş kiremit renkli(2,5YR 5/6) hamur ince taşçık, az miktarda mika ve kireç katkıdır. İç yüzeyde astar pul pul dökülmüştür.

2. Çanak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'09 16 Dönem: İTÇII
 Form: II.2a Mal: IIF AR: 22 cm H: 6,2 cm

Tanımı: iyi pişmiş gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık ve mika katkılı, hamur renginde yüzeylidir.

3.Çanak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 41 Dönem: İTÇI
Form: I. 2 Mal: IB AR: 19,2 cm H: 6,8 cm
Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 6/6) yüzey kalın astarlı ve az açıklıdır. Orta sertlikte Açık kırmızı (2,5 YR 5/8) hamur, ince taşçık ve mika katkılıdır

4 Çanak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 A 361 Dönem: Erken İTÇIII
Form: III.1 Mal: III.A AR: 20 H: 4
Tanımı: : Kırmızı(2,5 YR 4/8) yüzey kalın astarlı ve çok iyi açıklıdır. Sert sarımsı kırmızı(5YR 5/6) hamur, ince taşçık ve kum katkılıdır.

LEVHA 6

1.Çanak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 21 Dönem: İTÇI
Form: I. 2 Mal: IC AR: 19.1 cm H: 2,7
Tanımı: Hamur renginde yüzey sulandırılmış kil astarlıdır. Kahverengi (7,5 YR 5/4) renkte hamur taşçık, mika katkılı, orta sertliktedir.

2. Çanak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 356 Dönem: İTÇII
Form: II.2b Mal: IIB AR: 29,6 H: 6,5
Tanımı: Açık Kahverengi (7,5 YR 6/6) yüzey ince astarlı açıklıdır. Az pekişmiş kırmızımsı Kahverengi(5YR 5/6) hamur bol taşçık ve saman katkılıdır.

LEVHA 7

1. Tabak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'09 23 Dönem: Geç İTÇII
Form: II.3 Mal: IIA AR: 17 H: 3,3
Tanımı: Koyu kırmızı (2,5 YR 6/8) yüzey kalın astarlıdır. İyi pişmiş açık kırmızı (2,5YR 5/6) hamur mika ve az miktarda kum katkılıdır.

2. Tabak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 40 Dönem: Erken İTÇIII
Form: III.2 Mal: III. A AR: 28cm H: 2,8
Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) kalın astarlı yüzey az açıklıdır. Açık kırmızı(2,5 YR 6/6) iyi pişmiş hamur kum, mika, kireç ve az şamot katkılıdır.

3. Tabak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 15 Dönem: Erken İTÇIII
Form: III.2 Mal: III. A AR: 36,5 cm H: 3,6cm
Tanımı: Açık kırmızı(2,5 YR 6/ 6) ince astarlı yüzey az açıklıdır. İyi pişmiş açık Kahverengi(7,5 YR 5/3) hamur ince taşçık kireç ve az miktarda mika katkılıdır.

4 Tabak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 16 Dönem: Geç İTÇII
 Form: II.3 Mal: IIA AR: H: 3,8 cm
 Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/8) yüzey kalın astarlı az açkılıdır. İyi pişmiş açık kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur kum ve az miktarda mika katkıdır.

5. Tabak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 I 16 Dönem: Erken İTÇIII
 Form: III.2 Mal: III. A AR: 24 H: 2,9
 Tanımı: : Kırmızı(10 R 4/6) yüzey kalın astarlı ve az açkılıdır. İyi pişmiş açık kırmızı(2,5 YR 6/6) hamur kum ve az ince taşçık katkıdır.

6. Tabak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'09 63 Dönem: İTÇIII
 Form: III.2 Mal: III. A AR: 24 cm H: 2,8 cm
 Tanımı: : Portakal kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey kalın astarlı ve iyi açkılıdır. Sert açık kırmızı(2,5 YR 6/8) hamur mika, kum ve az ince taşçık katkıdır.

LEVHA 8**1. Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası**

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'09 14 Dönem: İTÇI
 Form: I.3a Mal: IB AR: 14,3 H: 3,3
 Tanımı: : Kırmızı (5 YR 6/6) yüzey ince astarlı ve az açkılıdır. Yüzey renginde hamur bitki katkı, taşçık, kum katkı ve iyi pekişmiştir

2.Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: ERK' 2 Bul. No: ERK'2 09 18 Dönem: İTÇI
 Form: I.3a Mal: IB AR: 20 cm H: 6,4 cm
 Tanımı: Kırmızı (5 YR 6/6) yüzey astarsız ve açkısızdır. Yüzey renginde hamur bitki katkı, taşçık, kum katkı ve az pekişmiştir.

3.Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 44 Dönem: İTÇI
 Form: I.3a Mal: ID AR: 28 cm H: 4,8 cm
 Tanımı: Koyu gri (2,5 Y 4/1) yüzey kalın astarlı ve iyi açkılıdır. Az pekişmiş açık gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık, mika ve az kireç katkıdır.

4. Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 I 59 Dönem: İTÇI
 Form: I.3a Mal: IA AR: 27,3 H: 7,3
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) yüzey sulandırılmış kil astarlı ve açkısızdır. Orta sertlikte Kahverengi (5YR 5/4) hamur taşçık, mika ve az miktarda kireç katkıdır.

LEVHA 9**1.Dar Boyunlu Çömlek Parçası**

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 190 Dönem: İTÇI
 Form: I. 3b Mal: IB AR: 14 cm H: 2 cm

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 6/6) ince astarlı yüzey açkısızdır. İyi pişmiş Kahverengi(7,5 YR 7/4) hamur Şamot ve ince taşçık katkıdır.

2.Boynu İçbükey Kıvrımlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: ERK'2 Bul. No: ERK'2 09 17 Dönem: İTÇI

Form: I.3c Mal: IA AR: 14,4 H: 4,8m

Tanımı: Kahverengi (7,5 YR 5/3) ince astarlı yüzey ısıdan dolayı isli ve alacalıdır. Açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) hamur iri taşçık ve az miktarda kum katkılı olup pekişmemiştir.

3. Boynu İçbükey Kıvrımlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 291 Dönem: İTÇI

Form: I.3c Mal: ID AR: 13,20 H: 4,9

Tanımı: Gri (10 YR 5/3) yüzey astarsız ve az açkılıdır. Yüzey renginde hamur, kum, kireç katkılı ve az pekişmiştir.

4. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 52 Dönem: İTÇI

Form: I.3d Mal: IA AR: 16 cm H: 5,7 cm

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) ince astarlı yüzey açkısızdır. Açık Kahverengi (2,5 YR 5/3) hamur, bol taşçık, bitki katkılı ve iyi pekişmemiştir.

5. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 20 Dönem: İTÇI

Form: I. 3d Mal: IA AR: 28,8 cm H: 3,7 cm

Tanımı: Açık Kahverengi (10 YR 5/3) yüzey ince astarlı ve iyi açkılıdır. Orta sertlikteki Kahverengi (10 YR 6/3) hamur, kum ve mika katkılıdır.

LEVHA 10

1. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.'08 79 Dönem: İTÇII

Form: II.4a Mal: IIB AR: 37 cm H: 6,3 cm

Tanımı: Açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) yüzey ince astarlı az açkılıdır. Yumuşak koyu Kahverengi (7,5 YR 4/4) hamur yoğun taşçık, kireç ve az mika katkılıdır.

2. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 E 164 Dönem: İTÇII

Form: II.4a Mal: IIE AR: 22,4 cm H: 3,6 cm

Tanımı: Açık kırmızımsı portakal (2,5 YR 6/6) yüzey ince astarlıdır. İyi pişmiş kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur, mika ve kum katkılıdır.

3. Boyunsuz Küresel Gövdeli Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 F 362 Dönem: İTÇIII

Form: III.3a Mal: III.C AR: 28 cm H: 6 cm

Tanımı: : Dış yüzey kırmızımsı Kahverengi (5YR 4/3) renkte ince astarlıdır. Orta sertlikteki gri (2,5Y 3/1) hamur, ince taşçık ve kireç katkılıdır. İç yüzey hamur renginde alacalıdır.

4. Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 3 Dönem: İTÇII
 Form: II.4b Mal: IIA AR: 31 H: 6,6
 Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 4/8) yüzey ince astarlıdır. Orta sertlikte kırmızımsı Kahverengi (5 YR 6/4) hamur, mika ve ince taşçık katkıdır.

5. Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlek Parçası

Bul. Yeri: ERK'2 Bul. No: ERK' 2 09 23 Dönem: İTÇII
 Form: II.4b Mal: IIA AR: 28 cm H: 5,3 cm
 Tanımı: Alacalı kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey ince astarlıdır. Orta sertlikte kırmızımsı Kahverengi (5 YR 5/4) hamur, bol taşçık ve kireç katkıdır.

LEVHA 11**1. Dışa Açılan Ağızlı Geniş Boyunlu Çömlek Parçası**

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 5 Dönem: İTÇII
 Form: II.4b Mal: IIA AR: 23 cm H: 2,8 cm
 Tanımı: Koyu kırmızı (10 R 5/ 6) yüzey kalın astarlı az açkılıdır. İyi pişmiş kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur, kum ve ince taşçık katkıdır.

2. Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 855 Dönem: Erken İTÇII
 Form: II.4c Mal: IIB AR: 30 cm H: 7cm
 Tanımı: Yumuşak Kahverengi (7,5 YR 5/4) hamur yoğun taşçık, saman ve kum katkıdır. Astarsız yüzey hamur rengindedir.

3. Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH 09 01 Dönem: İTÇIII
 Form: III.3b Mal: III. A AR: 24 H: 5,7
 Tanımı: : Dış yüzey sarımsı kırmızı(5 YR 4/6) renkte, iç yüzey Kahverengi(2,5 YR 4/3) renkte ince astarlı ve az açkılıdır. Orta sertlikteki kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur ince taşçık, kireç ve mika katkıdır.

4. Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 G 354 Dönem: Erken İTÇII
 Form: II.4c Mal: IIB AR: 13,6 H: 2,7
 Tanımı: Kahverengi (7,5 YR 5/3) yüzey ince astarlıdır. Açık Kahverengi (10 YR 5/4) özlü, kırmızı (2,5 YR 4/8) hamur ince taşçık ve kireç katkıdır.

5. Dışa Açılan Ağızlı Dar Boyunlu Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 2 Dönem: İTÇII
 Form: II.4c Mal: IIB AR: 11 cm H: 2,3 cm
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 4/6) ince astarlı yüzey az açkılıdır. İyi pişmiş sarımsı kırmızı (5 YR 6/6) hamur şamot, ince taşçık ve az miktarda kireç katkıdır.

6. Dışa Açılan Ağızlı Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY 08 II Dönem: İTÇIII
 Form: III.3b Mal: III.A AR: 10,8 H: 3,1

Tanımı: : Kırmızı (2,5 YR 6/6) yüzey kalın astarlı ve az açıktır. İyi pekişmiş sarımsı kırmızı (5YR 6/6) hamur kum ve mika katkıdır.

LEVHA 12

1. Kapak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 28 Dönem: İTÇIII
Form: III.4 Mal: III. C AR: H:

Tanımı: : Dış yüzey açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) renkte ince astarlıdır. Orta sertlikte Kahverengi (7,5 YR 5/4) hamur bol taşçık ve kum katkıdır. Hamur renginde iç yüzey ısıdan dolayı ıslıdır. Dış yüzeyde kireç izleri mevcuttur.

2. Kapak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 18 Dönem: Geç İTÇII
Form: II.5 Mal: IIB R: 12 cm H:

Tanımı: Kahverengi (7,5 YR 5/4) yüzey ince astarlı ve açıksızdır. Orta sertlikte açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) hamur kum ve ince taşçık katkıdır.

3. Tepsi Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'09 9 Dönem: İTÇIII
Form: III.5 Mal: III.D AR: H:

Tanımı: : Kırmızı (2,5 YR 5/6) renkte yüzey astarsızdır. Orta sertlikte yüzey renginde hamur taşçık, kireç ve mika katkıdır.

4. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 D 64 Dönem: İTÇI
Form: I.7 Mal: IA AR: H:

Tanımı: Dış yüzey Kahverengi (10YR 6/3) renkte ince astarlı, iç yüzey hamur rengindedir. Orta sertlikte gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık ve az miktarda kireç katkıdır. Dış yüzey çizi bezemelidir.

5. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 D-308 Dönem: İTÇI
Form: I.6 Mal: IA AR: H:

Tanımı: Dış yüzey Kahverengi(10YR 6/3) renkte ince astarlı, iç yüzey hamur rengindedir. Orta sertlikte gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık ve az miktarda kireç katkıdır. Dış yüzeyde yedi adet soku bezeme vardır.

6. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'09 A 147 Dönem: İTÇII
Form: II.8 Mal: IIC AR: H:

Tanımı: Dış yüzey açık Kahverengi (10 YR 6/3), renkte ince astarlı az açıktır, iç yüzey siyah renkte parlak açıktır. İyi pişmiş Kahverengi (7,5 YR 5/3) hamur ince taşçık ve mika katkıdır. İç yüzey yiv bezemelidir.

7. Bezemeli Gövde Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: Dönem: İTÇII
Form: II.8 Mal: IIC AR: H:

Tanımı: İç ve dış yüzey bezemeli alanın altına kadar siyah renkte ve parlak açıktır. Dış yüzeyde bezemeli alanın altında (5YR 5/4) ince astar izleri mevcuttur. İyi pişmiş (2,5 Y 5/1) hamur kireç ve mika katkılıdır. Dış yüzeyde yiv bezeme içerisinde yer yer korunmuş beyaz macun vardır.

LEVHA 13

1. Tutamak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.58 Dönem: İTÇI

Form: I.4 Mal: IA AR: H:

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) yüzey ince astarlı ve az açıktır. Orta sertlikte hamur taşçık, mika ve az sayıda kireç katkılı olup, yüzey rengindedir.

2. Yatay Tutamak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 G 185 Dönem: İTÇIII

Form: III.6 Mal: III. B AR: H:

Tanımı: : Kırmızı (2,5 YR 5/8) astarsız yüzey isli ve alacalıdır. Yüzey renginde hamur bol taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır.

3 Yatay Kulp Parçası

Bul. Yeri: ERK'2 Bul. No: ERK'2 09 15 Dönem: İTÇI

Form: I.5 Mal: IC AR: H:

Tanımı: Kırmızımsı gri(5YR 5/2) astarsız yüzey iyi açıktır. Yüzey renginde yumuşak hamur bitki, taşçık ve az miktarda kireç katkılıdır.

4. Yatay Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 514 Dönem: İTÇI

Form: I.5 Mal: IC AR: H:

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 5/6) astarsız yüzey az açıktır. Yüzey rengin olan hamur taşçık, kum ve mika katkılı olup orta sertliktedir.

5. Yatay Kulp Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'09 64 Dönem: İTÇII

Form: II.6 Mal: IIB AR: H:

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (2,5 YR 5/4) yüzeyli ince astarlıdır. Orta sertlikte kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur taşçık ve kireç katkılıdır.

6. Sepet Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 295 Dönem: İTÇI

Form: I.5 Mal: IE AR: H:

Tanımı: Dış yüzey kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) renkte ince astarlı, iç yüzey mat siyah renkte her iki yüzeyde az açıktır. Orta sertlikte koyu gri (2,5 Y 4/1) hamur ince taşçık ve mika katkılıdır.

LEVHA 14

1. Dikey Burgulu Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'09 J 22 Dönem: İTÇI

Form: I. 5 Mal: IB Kal.: 4 H: 5,5

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey ince astarlı açkısızdır. Az pekişmiş açık Kahverengirengi (10 YR 5/3) hamur bol taşçık, kum ve mika katkıdır. Yüzey yalancı burgu bezemelidir.

2. Dikey Burgulu Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.62 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IB Kal.: 2,00x1,70 cm H: 6,9

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey ince astarlı ve açkısızdır. İyi pişmiş kırmızımsı Kahverengi (5 YR 5/4) hamur ince taşçık ve mika katkıdır. Yüzey yalancı burgu bezemelidir.

3. Dikey Burgulu Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 K 228 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IB Kal.: 2,5 H: 4,2

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 4/8) renkte yüzey ince astarlıdır. Az pekişmiş kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) hamur, kireç, taşçık ve az miktarda kum katkıdır. Yüzey burgu bezemelidir.

4. Dikey Burgulu Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 K 229 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IB Kal.: 2,9 H: 7,1

Tanımı: Astarsız kırmızı (7,5 YR 6/4) yüzey az açkılıdır. Yüzey renginde olan hamur taşçık, az kireç, mika katkı ve orta sertliktedir. Tahrip olmuş dış yüzey burgu bezemelidir.

5. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.'09 J 19 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IA Kal.: 2,00x2,1 H: 5,5 cm

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5 YR 6/4) yüzey ince astarlı ve az açkılıdır. İyi pekişmiş kırmızımsı Kahverengi (5YR 5/6) hamur kum ve kireç katkıdır.

6. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'09 J 21 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IB Kal.: 2,7x2,2 H: 4,5

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) astarsız yüzey açkılıdır. Yüzey renginde olan hamur bol taşçık, az miktarda kum, kireç katkı ve orta sertliktedir.

7. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 314 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IB Kal.: 3,3x2,5 H: 7,6

Tanımı: Kırmızı (5YR 6/6) yüzey ince astarlı ve açkısızdır. Az pekişmiş koyu gri (10 YR 4/1) hamur taşçık ve mika katkıdır.

8. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'09 145 Dönem: İTÇİ
Form: I.5 Mal: IA Kal.: 3,1x1,2 H: 4,7

Tanımı: Açık Kahverengi (5YR 4/4) yüzey astarsız ve açkısızdır. Yüzey renginde yumuşak hamur bol taşçık, mika az kireç katkıdır. Yüzey isli ve yer yer alacalıdır.

LEVHA 15**1. Dikey Kulp Parçası**

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'09 66 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIB Kal. : 1,9 H: 7
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 5/4) yüzey ince astarlıdır. Orta sertlikte açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) hamur ince taşçık mika ve az miktarda kireç katkıdır.

2. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 375 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIB Kal. : 2,8 H:6,8
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi(5 YR 6/4) yüzey ince astarlıdır. Orta sertlikte sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) hamur yoğun taşçık ve az mika katkıdır.

3. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT.08 11 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIA Kal. : 2,3x1,9 H: 8,4
 Tanımı: Astarsız yüzey hamur rengindedir. Kırmızı (2,5 YR 5/6) hamur orta sertlikte, taşçık ve mika katkıdır.

4. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 369 Dönem: Geç İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIA Kal. : 2,6x2,1 H: 4,1
 Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey ince astarlı az açkılıdır. Orta sertlikte 5 YR 4/6 hamur mika kireç ve az taşçık katkıdır.

5. Dikey Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 F 368 Dönem: Geç İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIB Kal. : 2,6x2,8 H: 8,7
 Tanımı: Açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) yüzey ince astarlıdır. Kahverengi (7,5 YR5/4) hamur taşçık katkı orta sertliktedir.

LEVHA 16**1. Dikey Kulp Parçası**

Bul. Yeri: ERK'2 Bul. No: ERK'2 09 06 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIE Kal. : 1,9x1,8 H: 8,1
 Tanımı: kırmızımsı portakal (2,5 YR 6/6) yüzey kalın astarlı az açkılıdır. İyi pişmiş açık Kahverengi (10 YR 6/4) hamur Şamot ve kum katkıdır.

2 İlmik Kulp Parçası

Bul. Yeri: ERK' 1 Bul. No: ERK'1 09 3 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIC AR: H:
 Tanımı: Dış yüzey kırmızımsı Kahverengi (5 YR 7/4) renkte ince astarlı, iç yüzey siyah renkte parlak açkılıdır. Orta sertlikte gri (2,5 Y 5/1) hamur ince taşçık, mika katkıdır.

3. İlmik Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 I 299 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIC AR: H:
 Tanımı: Dış yüzey Kahverengi (7,5 YR 5/3) ince astarlı, iç yüzey mat siyah renkte
 açıktır. Orta sertlikte açık Kahverengi (7,5 YR 6/4) hamur taşçık ve az miktarda kireç,
 mika katkıdır.

4 İlmik Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 A 57 Dönem: Geç İTÇII
 Form:II.6 Mal: IIA AR: H:
 Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey kalın astarlı az açıktır. İyi pişmiş açık
 Kahverengi (10 YR 5/3) hamur kum ve mika katkıdır.

5 İlmik Kulp Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY 08 54 Dönem: İTÇIII
 Form: III.7 Mal: III.A Kal.: 1 H: 4,4
 Tanımı: Koyu kırmızı (10 R 4/4) yüzey kalın astarlı ve az açıktır. Sert hamur (5YR
 6/4) kırmızımsı Kahverengi renkte olup kum ve az mika katkıdır.

LEVHA 17**1.İlmik Kulp Parçası**

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 26 Dönem: İTÇII
 Form: II.6 Mal: IIB Kal.: 1,6x1,7 H: 8
 Tanımı: Kahverengi (7,5 YR 5/4) yüzey ince astarlı, az açıktır. Orta sertlikte koyu
 gri(10 YR 3/1) hamur kireç, az miktarda mika ve taşçık katkıdır. Yüzeyde yalancı
 burğu bezeme yer alır.

2. Şerit Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 15 Dönem: İTÇI
 Form: I.5 Mal: IB Kal.: 4,9x2,4 H: 7,4
 Tanımı: Kırmızı (5YR 5/6) ince astarlı yüzey açıktır. Kırmızı (2,5 Y 5/8) orta sertlikte
 hamur taşçık ve az miktarda kireç, mika katkıdır. Dış yüzeyde iki adet oluk bezeme
 vardır

3. Şerit Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 14 Dönem: İTÇI
 Form: I.5 Mal: IB Kal.: 3,7x2,1 H: 9
 Tanımı: Açık kırmızı (5 YR 6/4) ince astarlı yüzey az açıktır. Kırmızımsı
 Kahverengi(5 YR 5/6) orta sertlikte hamur kireç, mika ve az miktarda taşçık katkıdır.
 Dış yüzeyde oluk bezeme vardır.

4. Şerit Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'12 61 Dönem: İTÇI
 Form: I.5 Mal: IB Kal.:4,3x1,1 H: 5,1
 Tanımı: Açık kırmızı (5YR 6/4) yüzey kalın astarlı ve az açıktır. Kırmızımsı
 Kahverengi (5 YR 5/6) hamur ince taşçık ve mika katkıdır. Dış yüzeyde iki adet oluk
 bezeme vardır.

5. Şerit Kulp Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY 08 II 26 Dönem: Erken İTÇIII
 Form: III.7 Mal: III.A Kal.: 2,7x0,72 H:4,5
 Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey ince astarlı ve az ačkılıdır. İy pişmiş açık kırmızı (2,5 YR 6/6) hamur kum ve az mika katkılıdır.

LEVHA 18

1 Ayak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 24 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IIIH AR: H:
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 4/4) yüzey ince astarlıdır. İy pişmiş açık Kahverengi (10YR 6/3) hamur ince taşçık kireç ve mika katkılıdır.

2 Ayak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'08 13 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IID Kal.: 2,3x2,05 H: 5,5
 Tanımı: Yumuşak kırmızımsı Kahverengi (5YR 5/4) hamur bol taşçık ve mika katlı, yüzey astarsızdır.

3. Ayak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'08 24 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IIB Kal.: 1,5x2,00 H: 4,6
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 4/4) yüzey ince astarlıdır. İy pişmiş açık Kahverengi (10YR 6/3) hamur ince taşçık kireç ve mika katkılıdır.

4 Ayak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 30 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.D Kal.: 2,4x2,1 H: 5,6
 Tanımı: Kahverengi (5,YR 4/3) renkte yüzey astarsız ve ačkısızdır. Yüzey rengine hamur bol taşçık ve kireç katkılı olup az pekişmiştir.

5. Ayak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 8 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.B Kal.:4,3x3 H: 8,4
 Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5YR 6/4) astarsız yüzey isli ve alacalıdır. Yüzey rengine hamur bol taşçık, kum ve mika katkılı olup az pekişmiştir.

Levha 19

1. Ayak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'08 79 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IID Kal.: 3,3x0,9 H: 3,6
 Tanımı: Yüzey astarsızdır. Gri(2,5Y 5/1) özlü, Kahverengi (7,5YR 5/3) hamur bol taşçık, mika ve az miktarda kireç katkılıdır.

2 Ayak Parçası

Bul. Yeri: Bul. No: ahar köy Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IID AR: H:
 Tanımı: Yüzey (2,5Y 5/1 ile 5YR 5/4) açık gri ve kırmızımsı Kahverengi renkler arasında alacalı ve az ačkılıdır. Az pekişmiş açık kırmızımsı Kahverengi(5YR 6/4) hamur bol taşçık, kireç ve kum katkılıdır.

3 Ayak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 34 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: IIIC H: 7,4

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi(2,5 YR 5/4) yüzey ince astarlı ve açıktır. Az pekişmiş sarımsı kırmızı (5YR 5/6) hamur bol taşçık ve az mika katkıdır.

4 Ayak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 39 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.B Kal.: 7,9x4,3 H: 6,8

Tanımı: Kahverengi (2,5 YR 5/3) ince astarlı yüzey iyi açıktır. Orta sertlikteki hamur yüzey renginde olup bol taşçık, kireç ve az mika katkıdır.

Levha 20**1. Ayak Parçası**

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 07 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.B Kal.: 5x3 H: 10,8

Tanımı: Kırmızımsı Kahverengi (5 YR 5/4) ince astarlı yüzey iyi açıktır. Orta sertlikteki Kahverengi (7,5 YR 4/3) hamur bol taşçık, bitki ve az mika katkıdır. Dış yüzey yer yer isli ve alacalıdır.

2. Ayak Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 9 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.B Kal.: 2,6x4,6 H: 8,2

Tanımı: Kırmızı (2,5 YR 4/6) yüzey astarsız ve açıksızdır. Yüzey renginde hamur bol taşçık ve az mika katkı olup, az pekiştirir.

3. Ayak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT'08 17 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IID Kal.: 4,7x3,6 H: 7

Tanımı: Astarsız yüzey ısıdan dolayı alacalıdır. Yumuşak hamur 2,5 YR 5/4 hamur bol taşçık ve kum katkıdır.

4 Ayak Parçası

Bul. Yeri: EYH Bul. No: EYH'08 21 Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IID Kal.: 5,9x2,2 H: 13,1

Tanımı: Astarsız yüzey ısıdan dolayı alacalıdır. Yumuşak sarımsı kırmızı (5 YR 5/6) hamur yoğun taşçık, kum ve az miktarda mika katkıdır.

Levha 21**1. Ayak Parçası**

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY'08 II 6 Dönem: İTÇIII
 Form: III.8 Mal: III.B Kal.: 3x2 H: 9,3

Tanımı: Astarsız kırmızı (2,5 YR 5/6) yüzey az açıktır. Yüzey renginde hamur bol taşçık ve az kireç katkı olup orta sertliktedir. Yüzeyde yer yer kireçlemeler vardır.

2. Ayak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: Dönem: İTÇII
 Form: II.7 Mal: IIG AR: H:

Tanımı: Siyah yüzey parlak ağılıdır. Orta sertlikte kırmızımsı Kahverengi (5 YR 5 /4) hamur taşçık ve mika katkıdır. Birbirine paralel oluk bezemelidir.

Levha 22

1 Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 A 146 Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 14 H: 3.7

Tanımı: Kireç, kum, taşçık ve az miktarda mika katkı (7.5Y 5/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey (5YR 5/4)renkte astarlıdır.

2 Kase Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 A 145 Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 18 H: 4.5

Tanımı: Kireç, kum, taşçık ve az miktarda mika katkı (7.5Y 5/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey (5YR 5/4)renkte astarlıdır.

3 Çanak Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 A 14 Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 20 H: 5.5

Tanımı: Kireç, kum, taşçık ve az miktarda mika katkı (7.5Y 5/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey (5YR 5/4)renkte astarlıdır.

4 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 F359 Dönem: İTÇI-II?
Form: Mal: AR: 32 H: 5.5

Tanımı: Kireç, saman, taşçık ve az miktarda mika katkı (10YR 6/5) hamurludur. Dış yüzey (10YR 6/4) renkte astarlıdır.

5 Dip parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 28 Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 18 H: 6

Tanımı: Kireç, taşçık ve az miktarda mika katkı (2.5YR 4/4) hamurludur. Dış yüzey (7.5YR 6/3)renkte astarlıdır.

Levha 23

1 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY 08 II Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 28 H: 3.8

Tanımı: Kireç, taşçık ve az miktarda mika katkı (7.5YR 5/4) hamurludur.

2 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 143 Dönem: İTÇ?
Form: Mal: AR: 36 H: 3

Tanımı: Kireç, kum, taşçık ve az miktarda mika katkı, orta sertlikte (2.5YR 5/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey (2.5YR 5/6) renkte astarlıdır.

3 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 142 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 30 H: 4
 Tanımı: Kireç, kum, katkı, orta sertlikte (5YR 6/6) hamurludur. Dış yüzey alacalı, iç yüzey (2.5YR 5/6) renkte astarlıdır.

4 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 142 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 30 H: 4
 Tanımı: Kireç, kum, katkı, orta sertlikte (5YR 6/6) hamurludur. Dış ve iç yüzey (2.5YR 5/6) renkte astarlıdır.

5 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 34 H: 6.5
 Tanımı: Kireç, mika, taşçık katkı, (5YR 6/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey(2.5YR 4/8)renkte astarlıdır.

Levha 24**1 Çömlek Parçası**

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY08 II 13 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 18 H: 5
 Tanımı: Kireç, mika, taşçık katkı, (10YR 5/1) hamurludur. Dış yüzey (10YR 6/4) renkte astarlıdır.

2 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 G345 Dönem: İTÇI-II?
 Form: Mal: AR: 36 H: 8.5
 Tanımı: Kireç, mika, taşçık katkı, (5YR 5/4) hamurludur. Dış ve iç yüzey (2.5YR 6/6) renkte astarlıdır.

3 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KBY Bul. No: KBY 08 53 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 14 H: 5.8
 Tanımı: Kireç, mika, taşçık katkı, (5YR 4/2) hamurludur. Dış yüzey (7.5YR 6/4) renkte astarlıdır.

4 Çömlek Parçası

Bul. Yeri: KNT Bul. No: KNT 08 28 Dönem: İTÇ?
 Form: Mal: AR: 30 H: 10.5
 Tanımı: Kum, mika, taşçık katkı (7.5YR 6/4) hamurludur. Dış yüzey(7.5YR 5/3)renkte astarlıdır.

Levha25**1 Kulp Parçası**

Bul. Yeri: KBY

Bul. No: KBY 08 43

Dönem: İTÇII-III?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, mika, bol taşçık katkılı, (7.5YR 5/4) hamurludur. Dış yüzey (7.5YR 6/4) renkte astarlıdır.

2 Kulp Parçası

Bul. Yeri: KBY

Bul. No: KBY 08 29

Dönem: İTÇII-III?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, saman, bol taşçık katkılı, (2.5YR 5/4) renkte hamurludur.

3 Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT

Bul. No: KNT 08 I 169

Dönem: İTÇII-III?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, kum, bol taşçık katkılı, (2.5Y 5/1) hamurludur. Dış yüzey (2.5Y 5/2) renkte astarlıdır.

Levha26**1 Kulp Parçası**

Bul. Yeri: KNT

Bul. No: KNT 08 343

Dönem: İTÇ?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, mika, taşçık katkılı, sert, (7.5YR 5/4) hamurludur. Dış yüzey (2.5YR 5/6) renkte astarlıdır.

2 Kulp Parçası

Bul. Yeri: KNT

Bul. No: KNT 08 F346

Dönem: İTÇI-II?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, mika, kum katkılı, orta sertlikte, (10 R 5/6) hamurludur. Dış yüzey (10 R 6/6) renkte astarlıdır.

3 Kulp Parçası

Bul. Yeri: KBY

Bul. No: KBY 08 II 45

Dönem: İTÇII-III?

Form:

Mal:

AR:

H:

Tanımı: Kireç, mika, bol taşçık katkılı, (2,5 Y 4/1) hamurludur. Dış yüzey (10 R 5/6) renkte astarlıdır.

4 Gövde Parçası

Bul. Yeri: KNT

Bul. No: KNT 09 18

Dönem: İTÇ?

Form:

Mal:

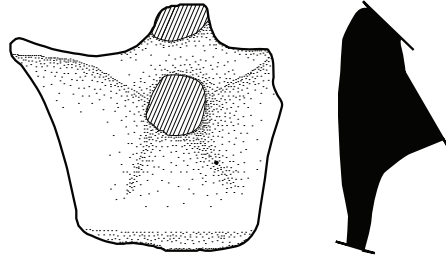
AR:

H:

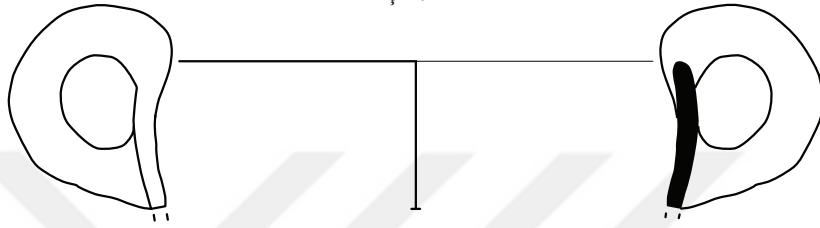
Tanımı: Kireç, az mika, taşçık katkılı, (Gley 4/1) hamurludur. Dış yüzey (2.5 Y 5/6) renkte astarlıdır.

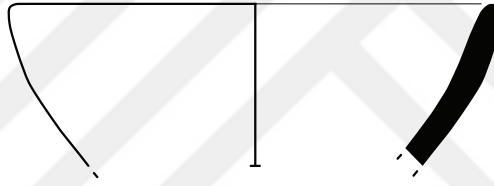
LEVHALAR

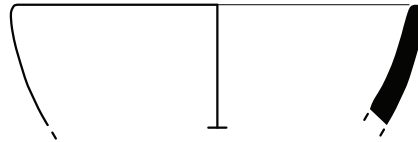
Çiz. 1

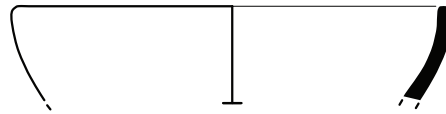
Çiz. 2

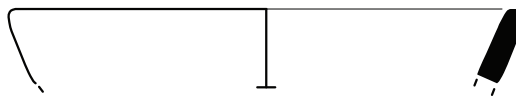
Çiz. 3

Çiz. 4

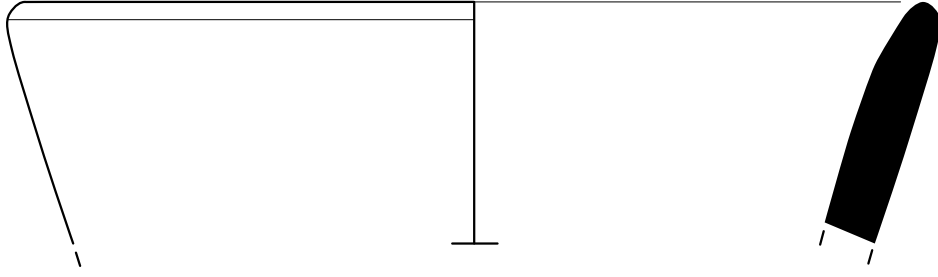

Çiz. 5

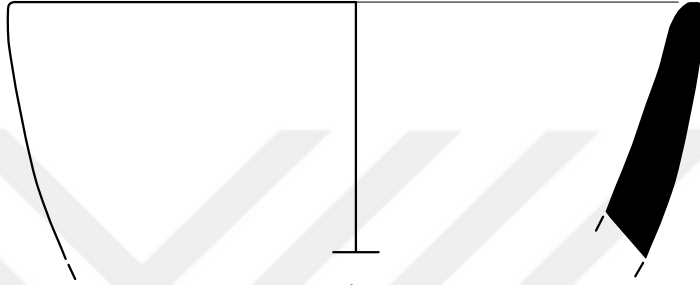

Çiz. 6

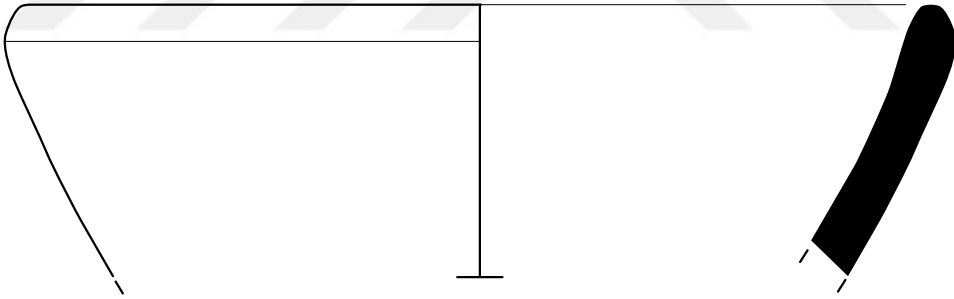

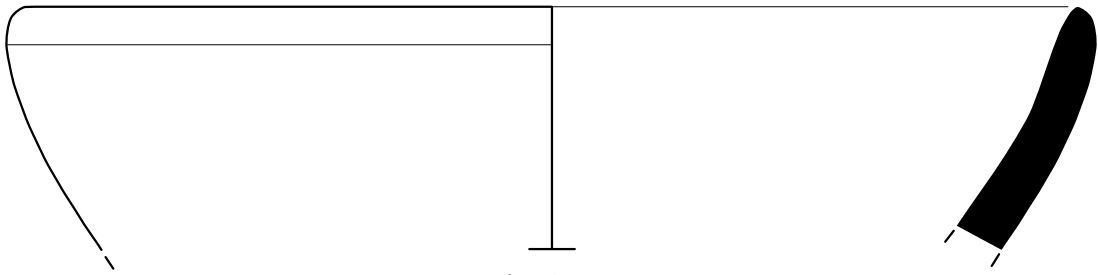
Çiz. 1

Çiz. 2

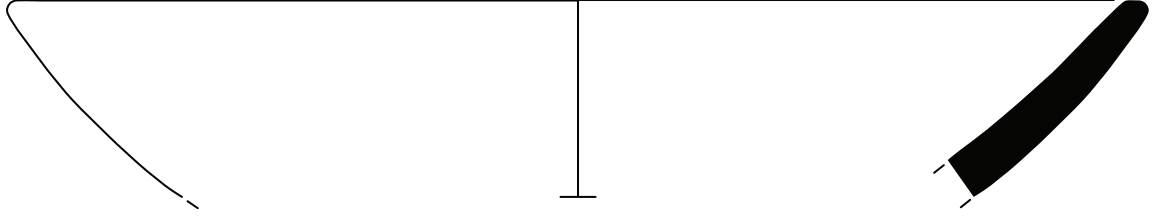

Çiz. 3

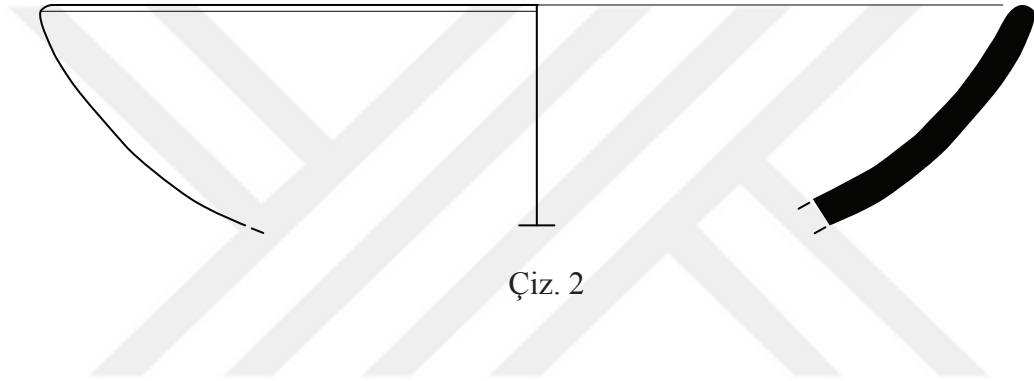

Çiz. 4

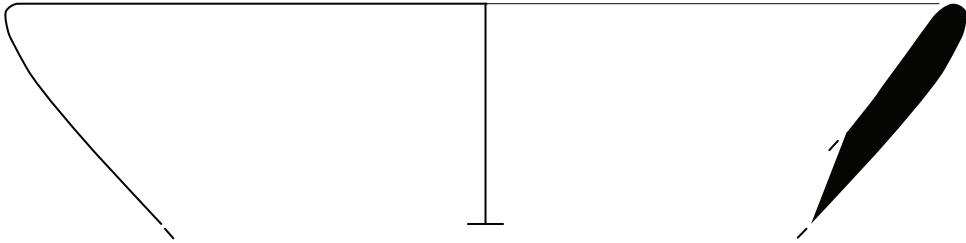

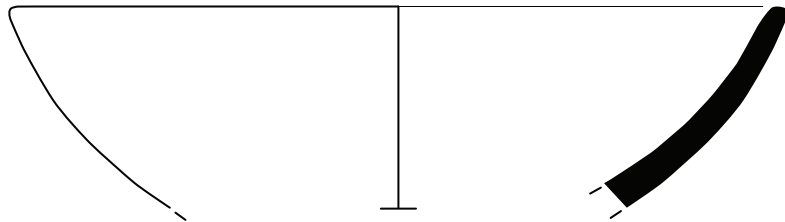
Çiz. 1

Çiz. 2

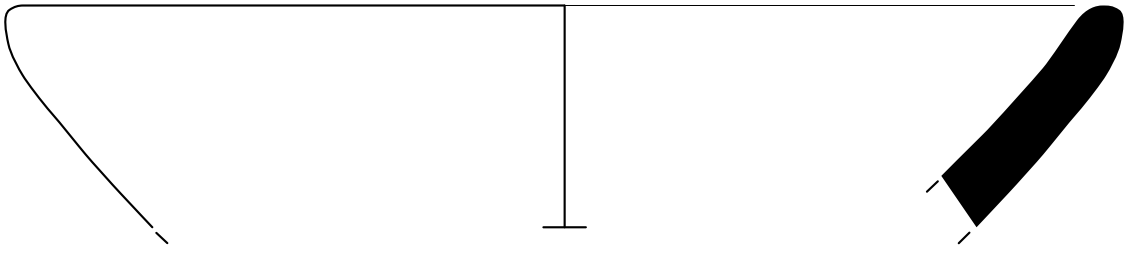

Çiz. 3

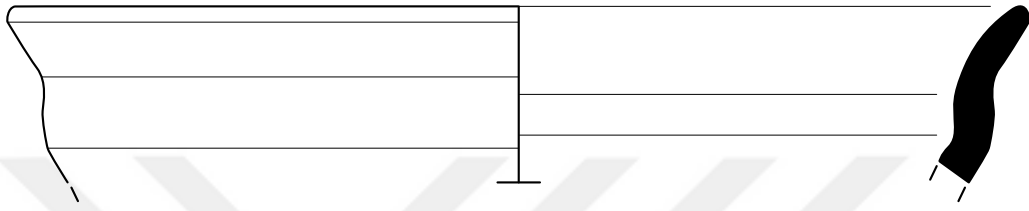

Çiz. 4

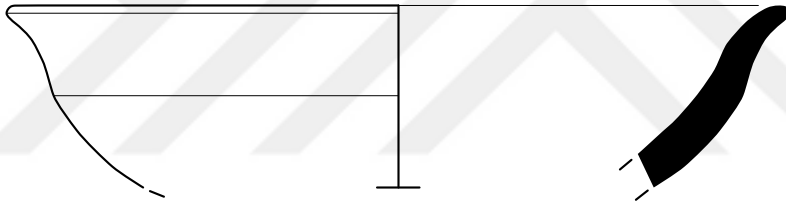

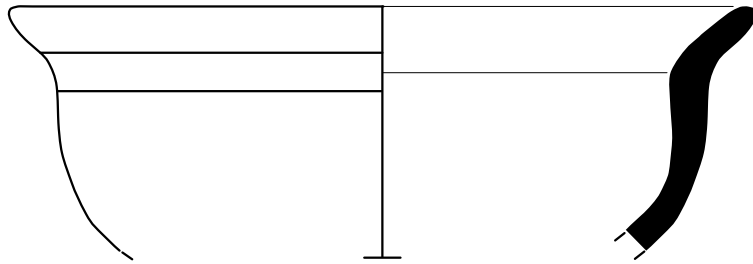
Çiz. 1

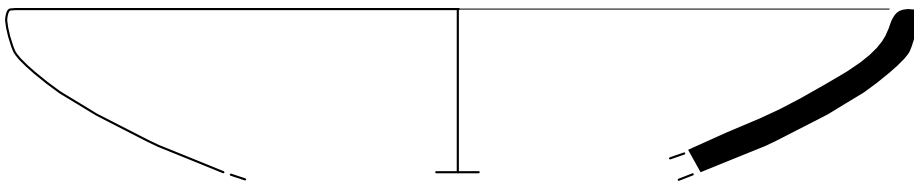
Çiz. 2

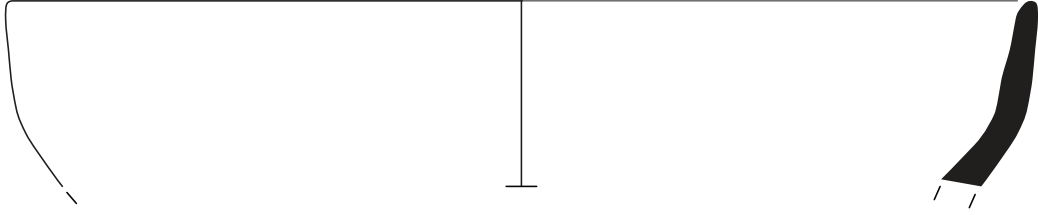
Çiz. 3

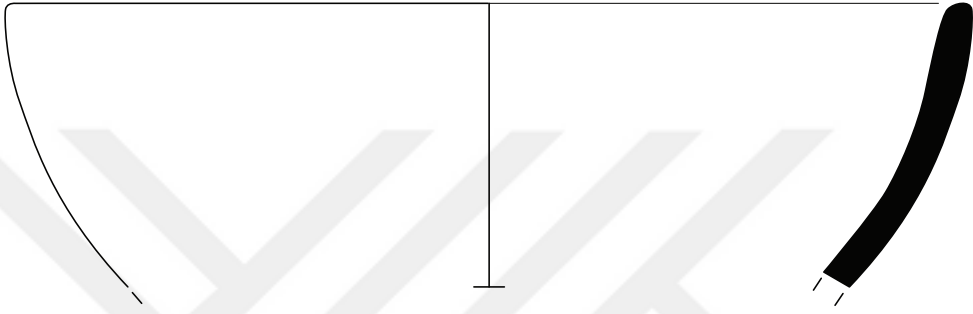
Çiz. 4

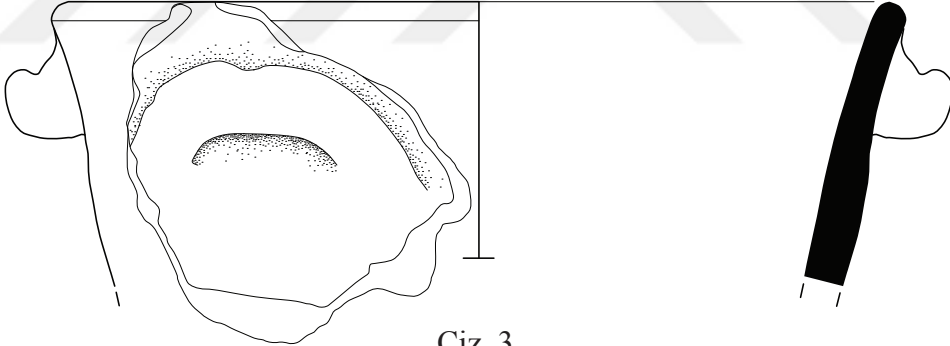
Çiz. 5

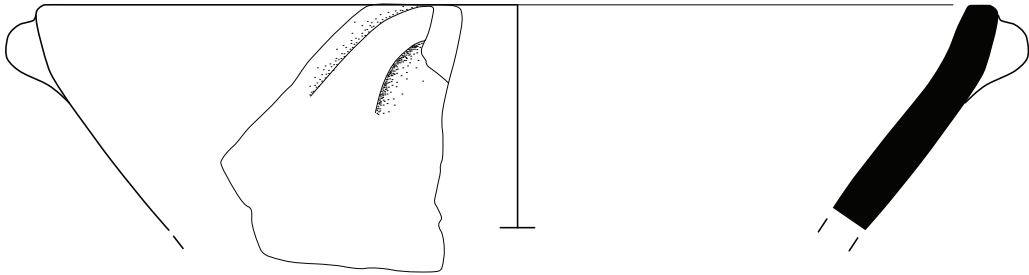
Çiz. 1

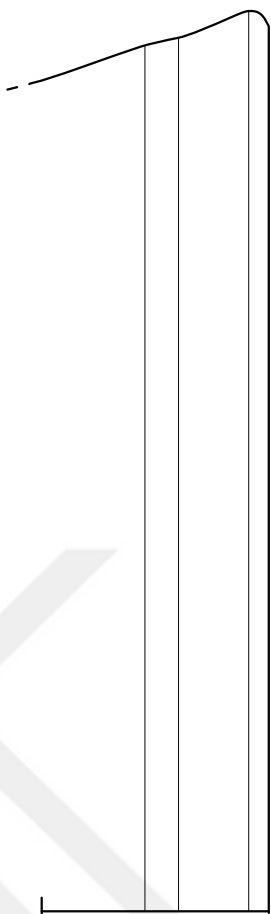
Çiz. 2

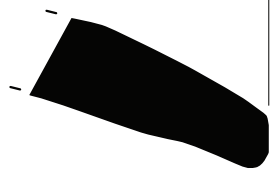
Çiz. 3

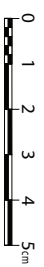
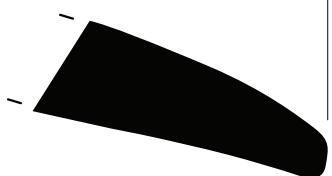
Çiz. 4

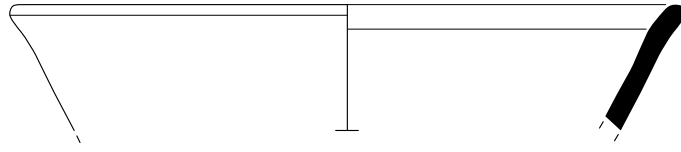

Çiz. 1

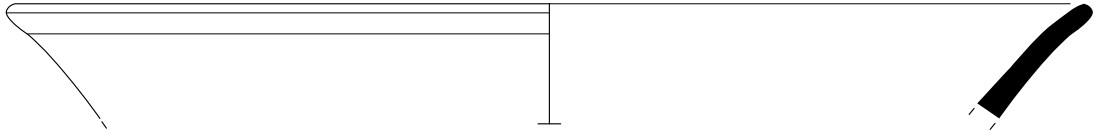

Çiz. 2

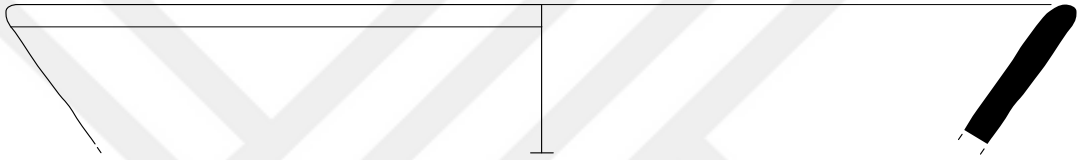

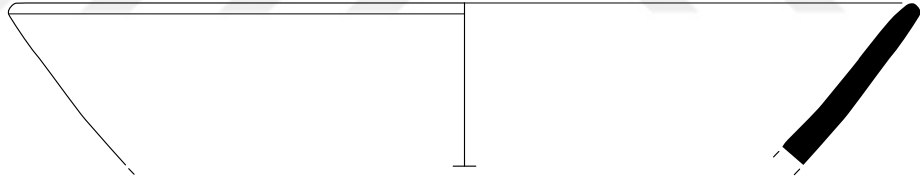
Çiz. 1

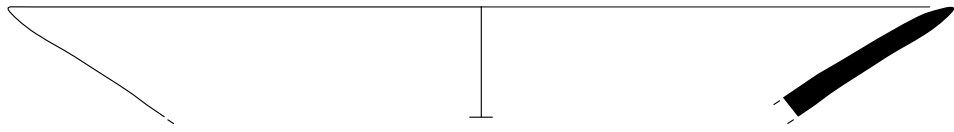
Çiz. 2

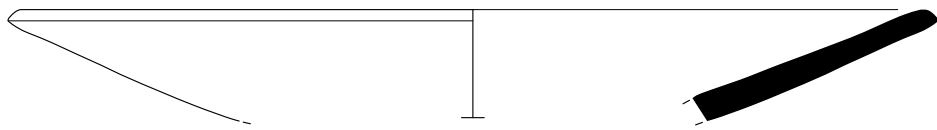
Çiz. 3

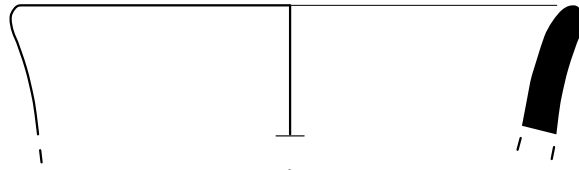
Çiz. 4

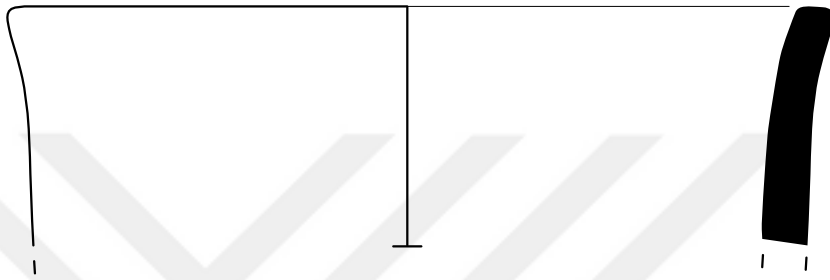
Çiz. 5

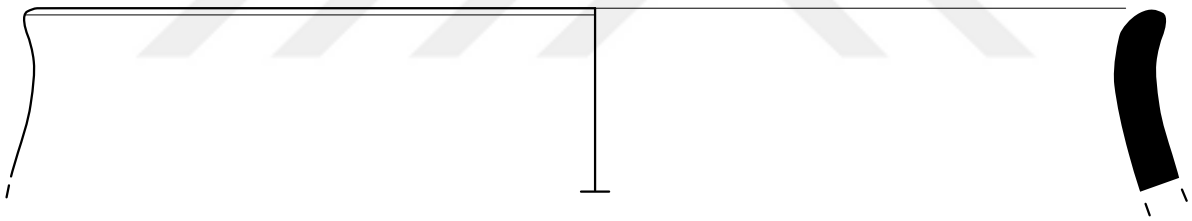
Çiz. 6

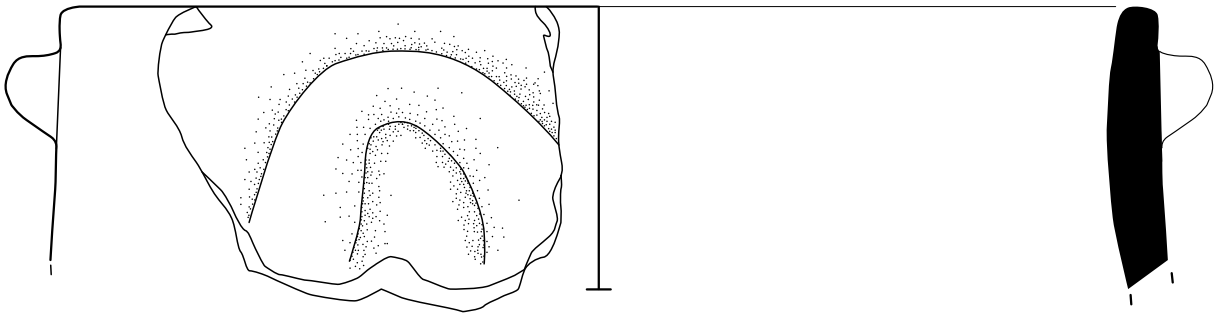
Çiz. 1

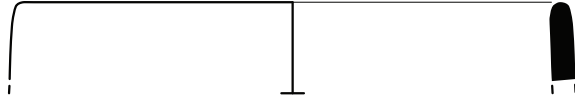
Çiz. 2

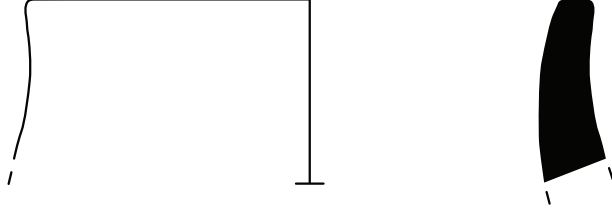
Çiz. 3

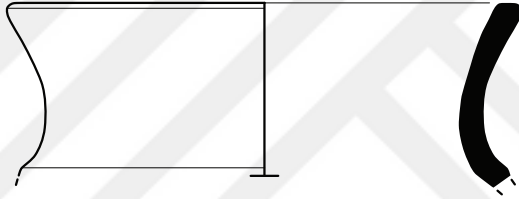
Çiz. 4

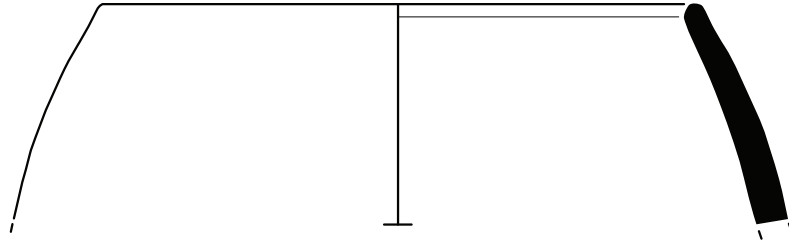
Çiz. 1

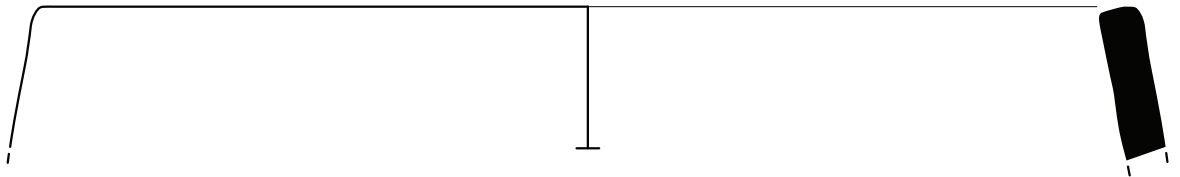
Çiz. 2

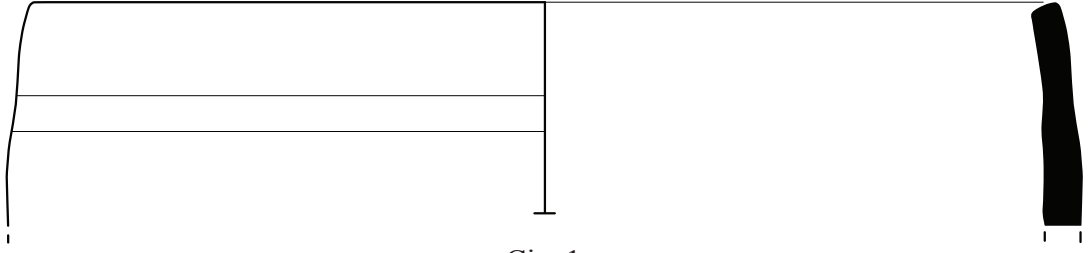
Çiz. 3

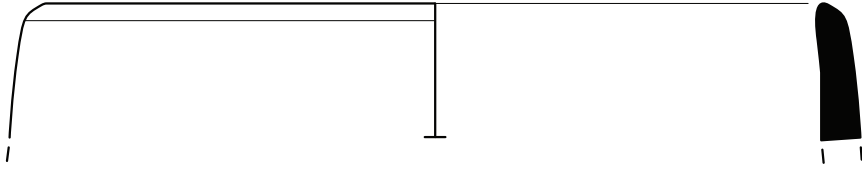
Çiz. 4

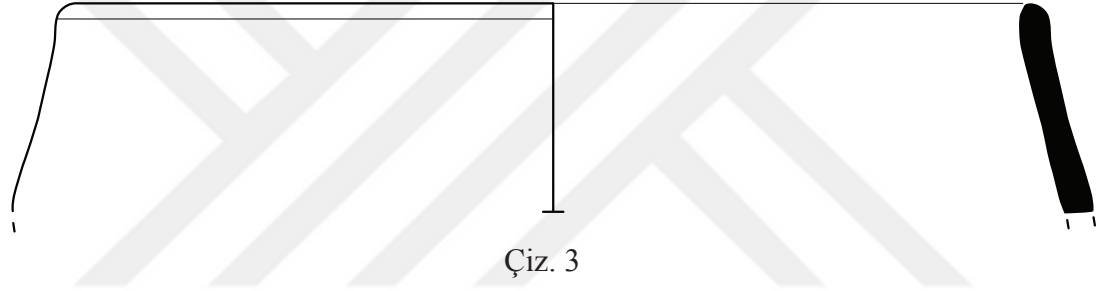
Çiz. 5

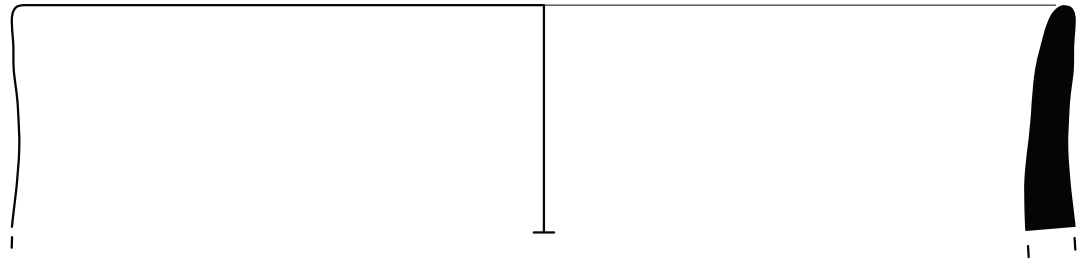
Çiz. 1

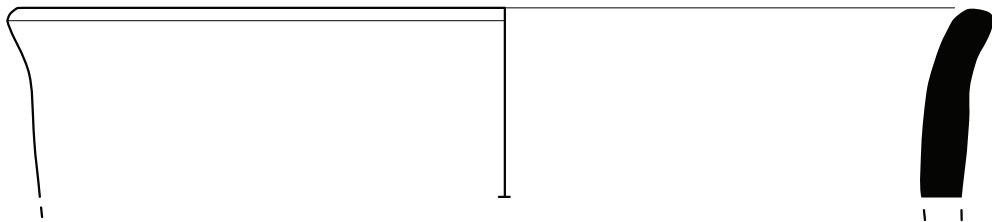
Çiz. 2

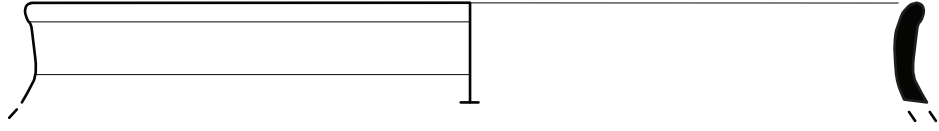
Çiz. 3

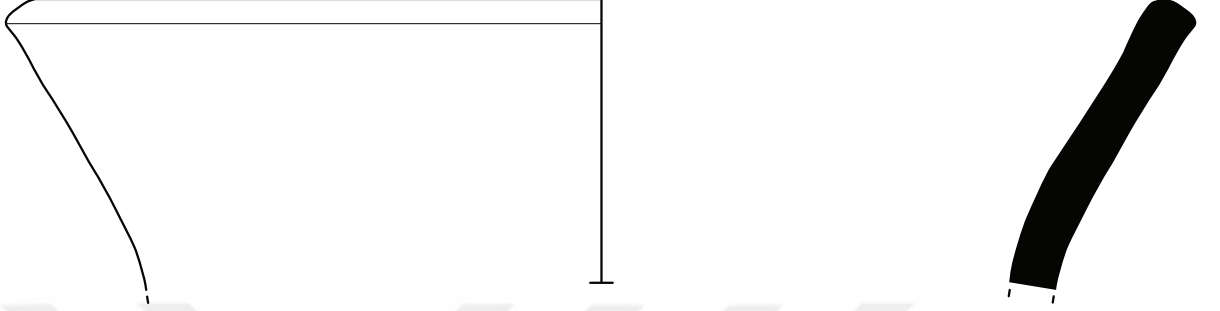
Çiz. 4

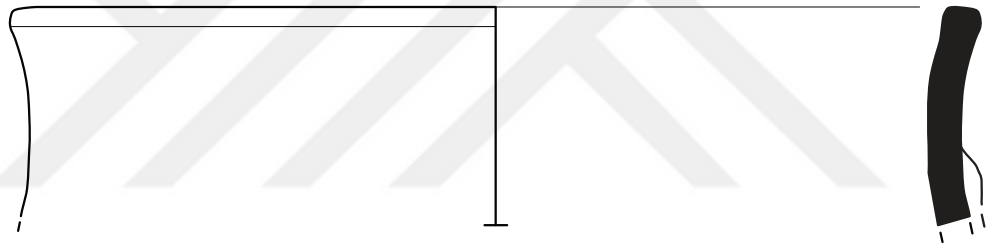
Çiz. 5

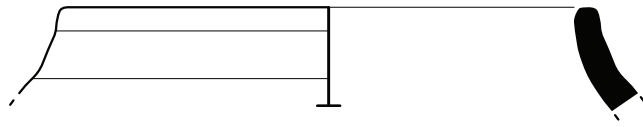
Çiz. 1

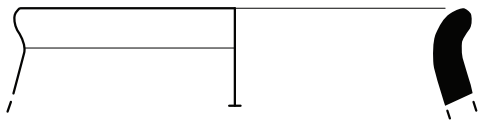
Çiz. 2

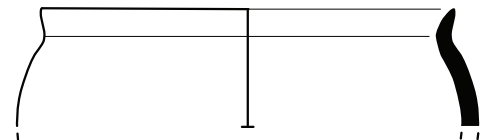
Çiz. 3

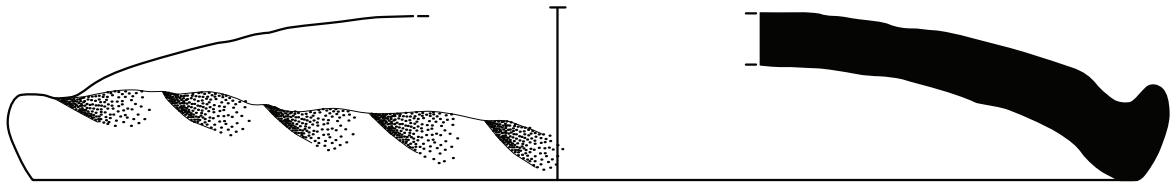
Çiz. 4

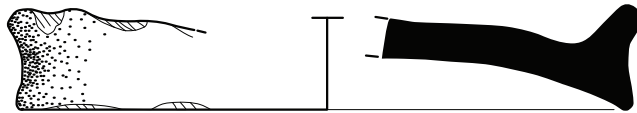
Çiz. 5

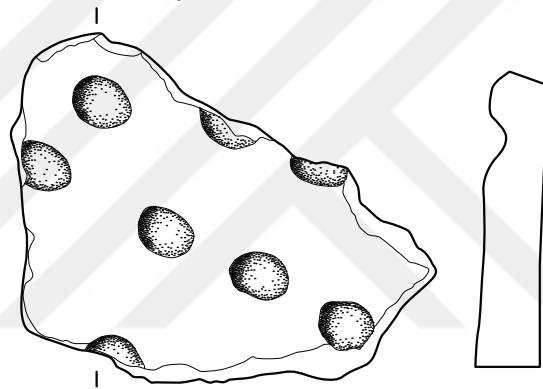
Çiz. 6

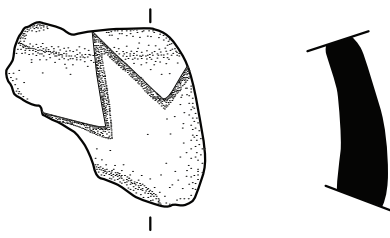
Çiz. 1

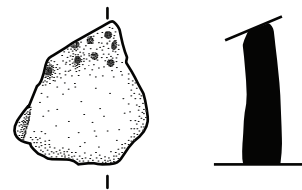
Çiz. 2

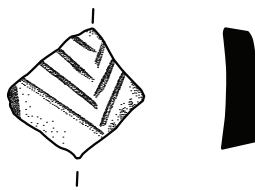
Çiz. 3

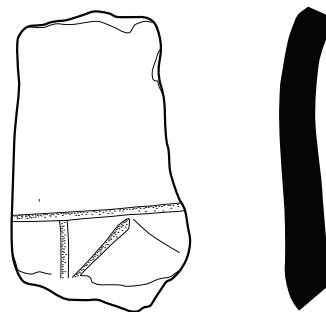
Çiz. 4

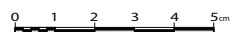
Çiz. 5

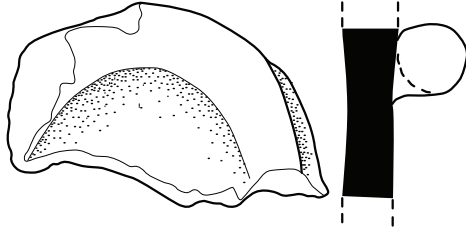

Çiz. 6

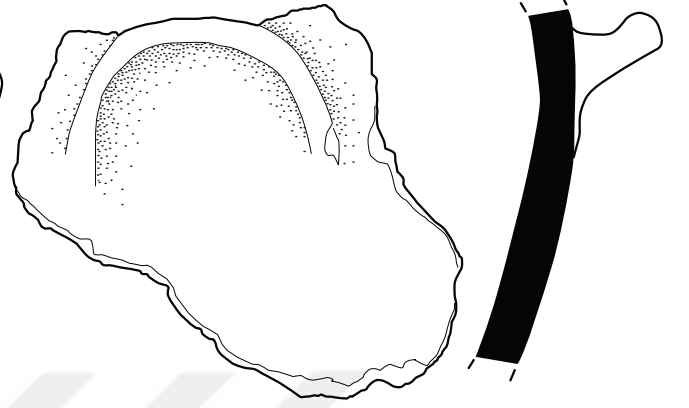

Çiz. 7

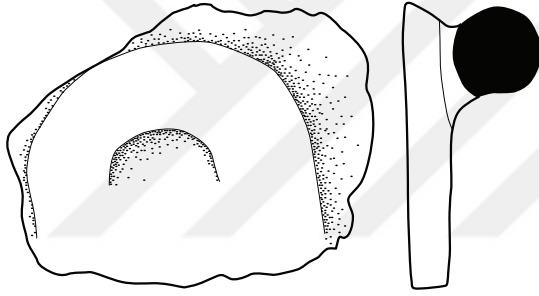

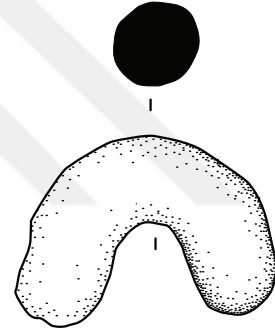
Çiz. 1

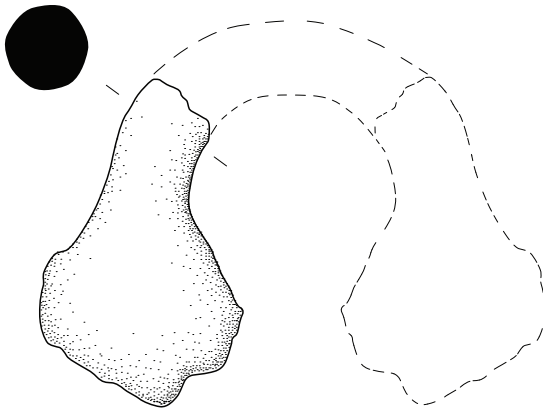
Çiz. 2

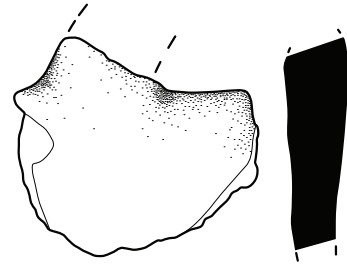
Çiz. 3

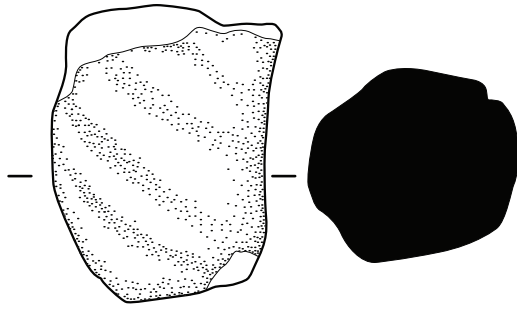
Çiz. 4

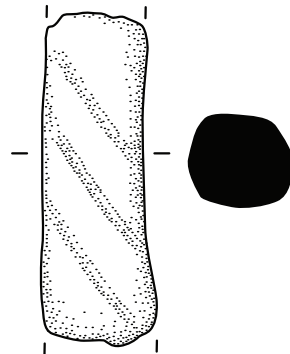
Çiz. 5

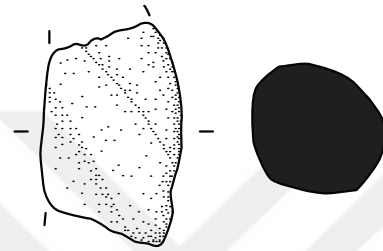
Çiz. 6

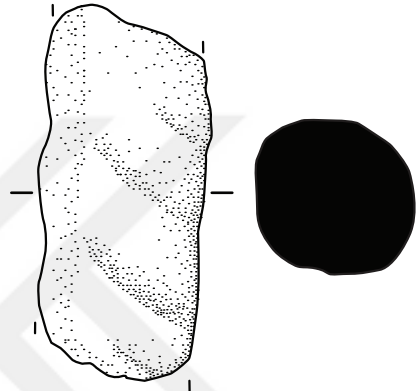
Çiz. 1

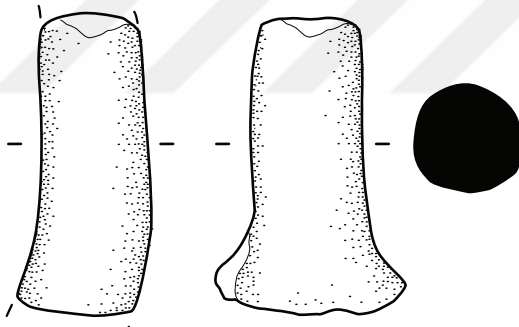
Çiz. 2

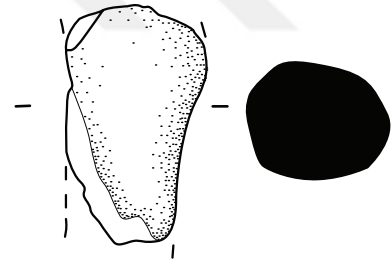
Çiz. 3

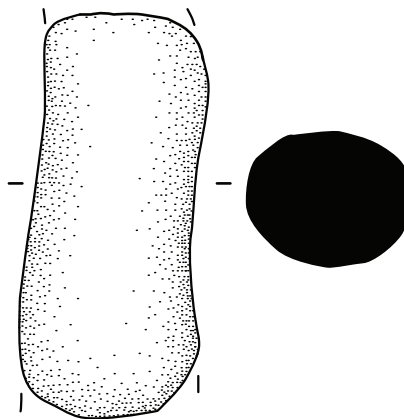
Çiz. 4

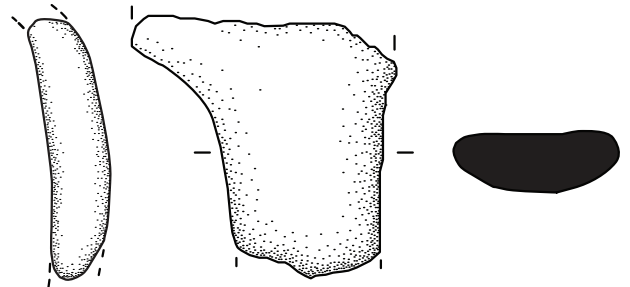
Çiz. 5

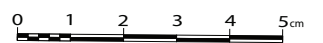
Çiz. 6

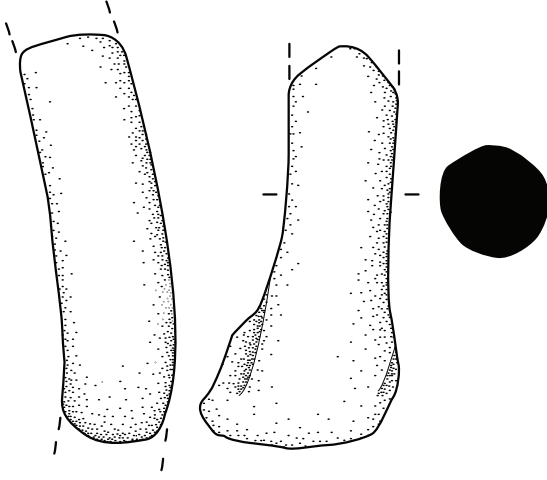

Çiz. 7

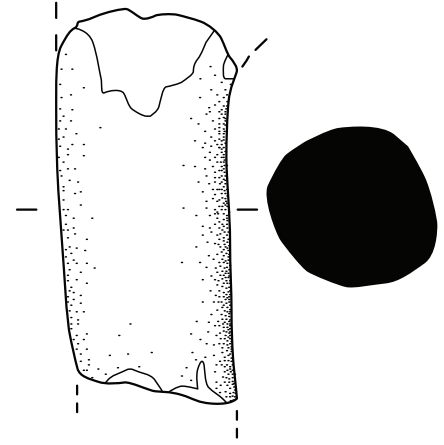

Çiz. 8

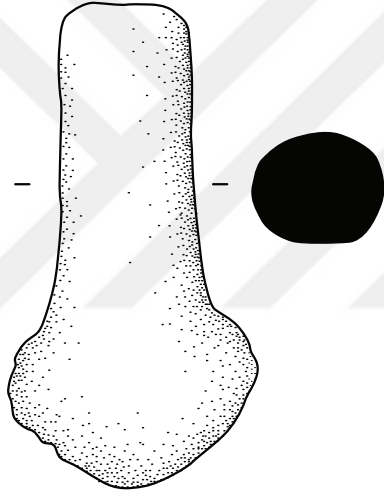

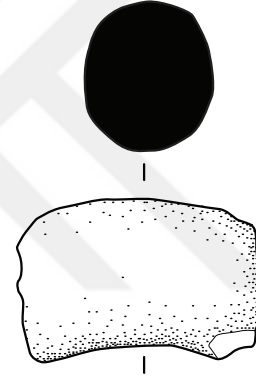
Çiz. 1

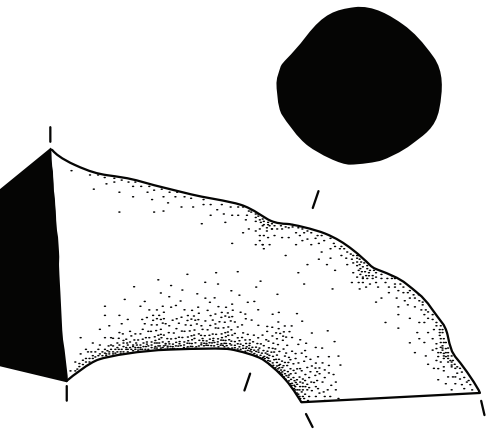
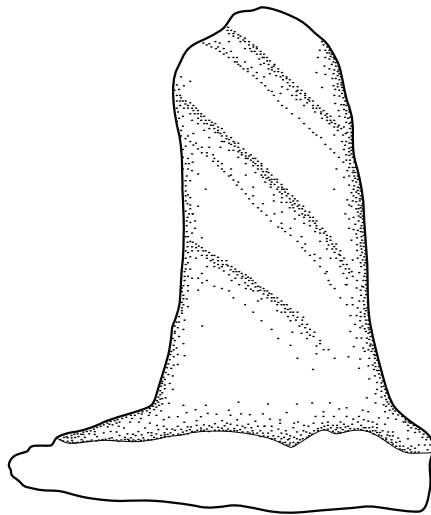
Çiz. 2

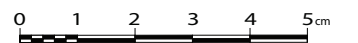
Çiz. 3

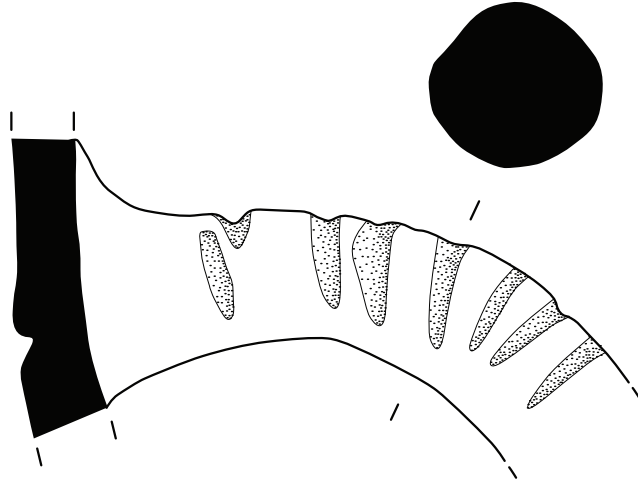

Çiz. 4

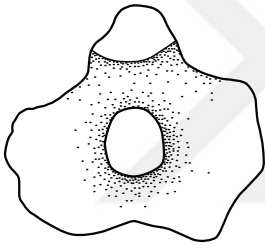

Çiz. 5

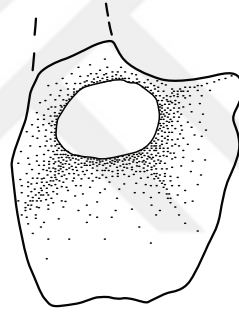

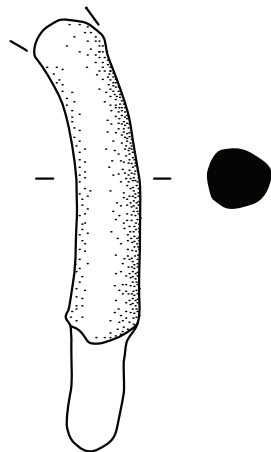
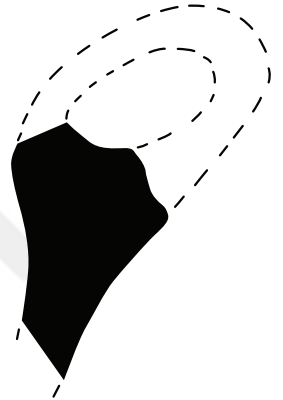
Çiz. 1

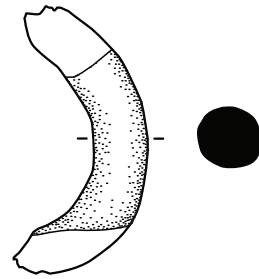
Çiz. 2

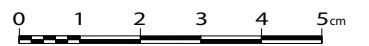
Çiz. 3

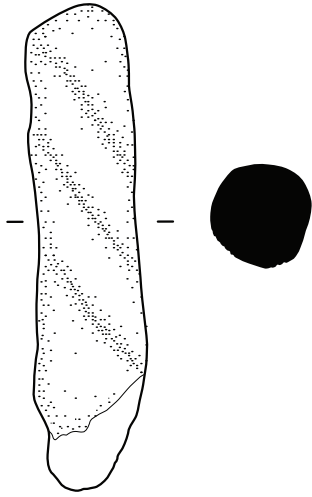

Çiz. 4

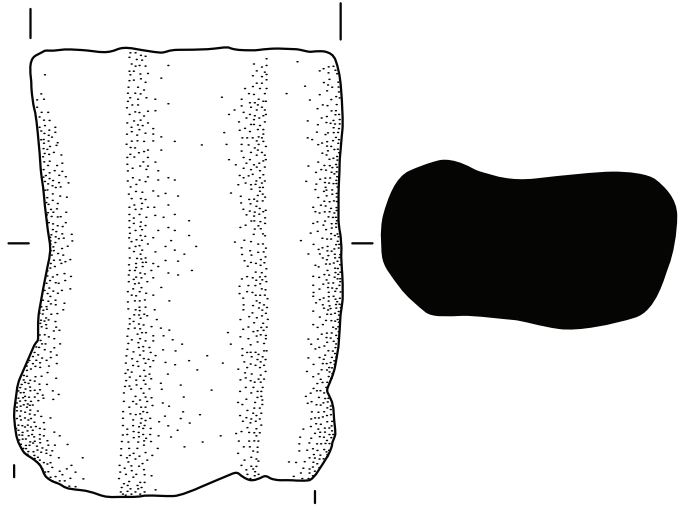

Çiz. 5

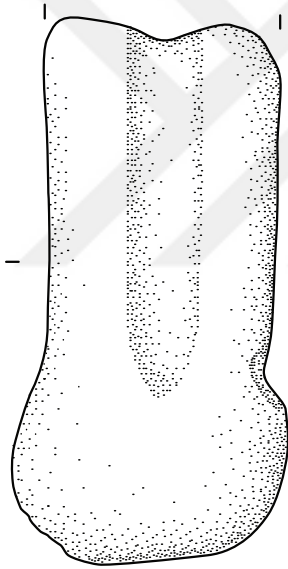

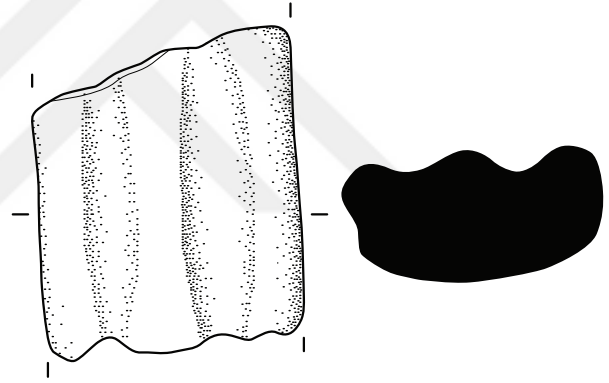
Çiz. 1

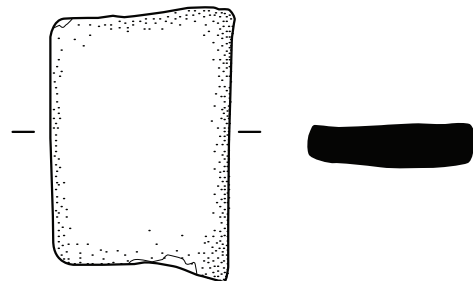
Çiz. 2

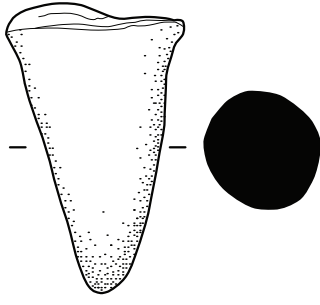
Çiz. 3

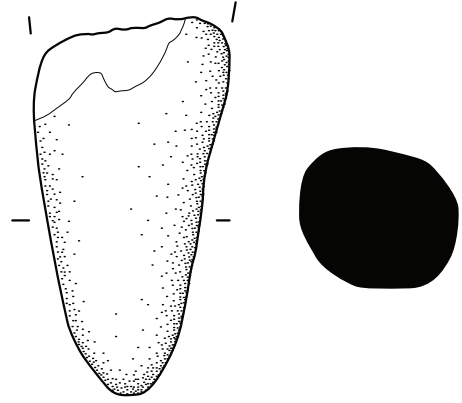
Çiz. 4

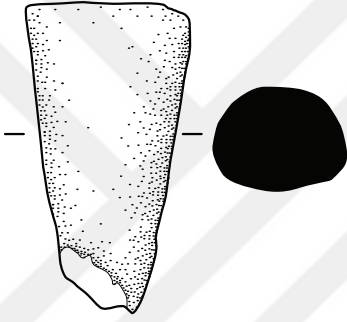
Çiz. 5

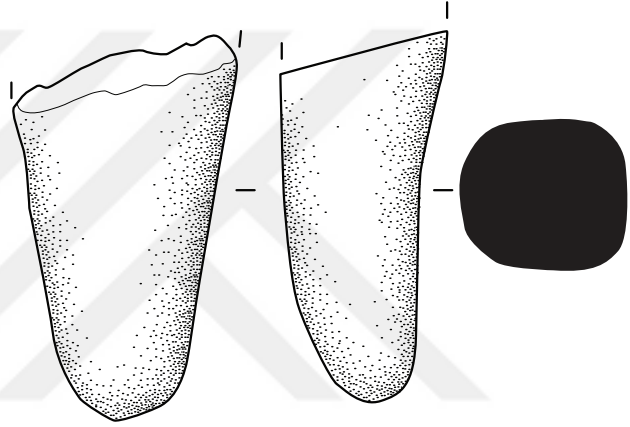
Çiz. 1

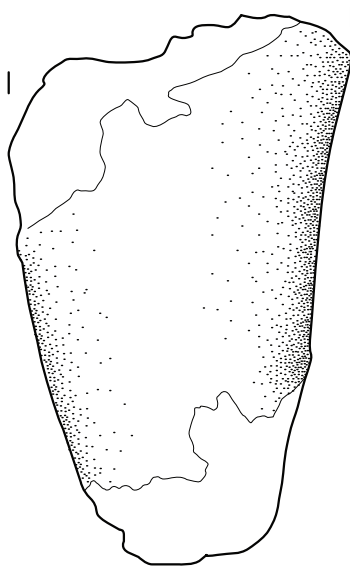
Çiz. 2

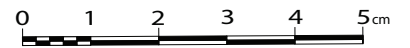
Çiz. 3

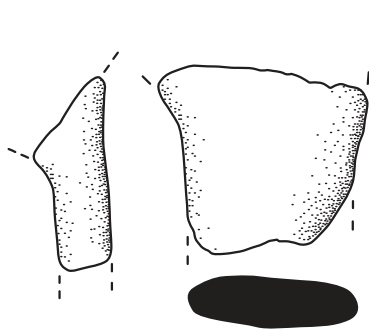

Çiz. 4

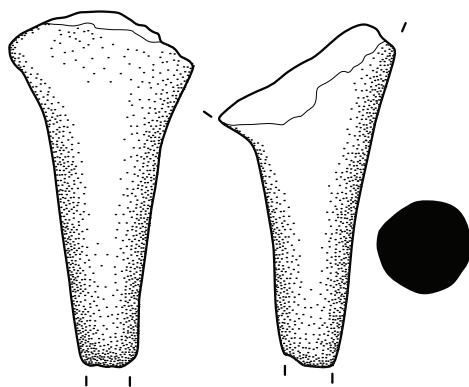

Çiz. 5

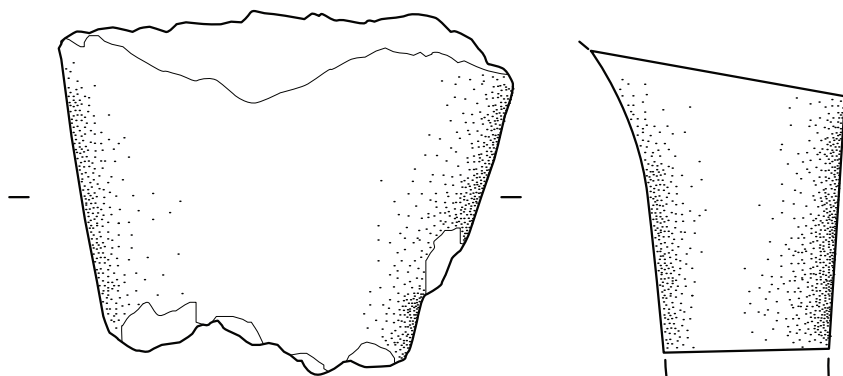
Çiz. 1

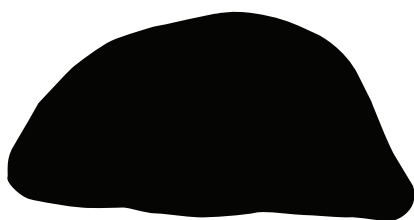
Çiz. 2

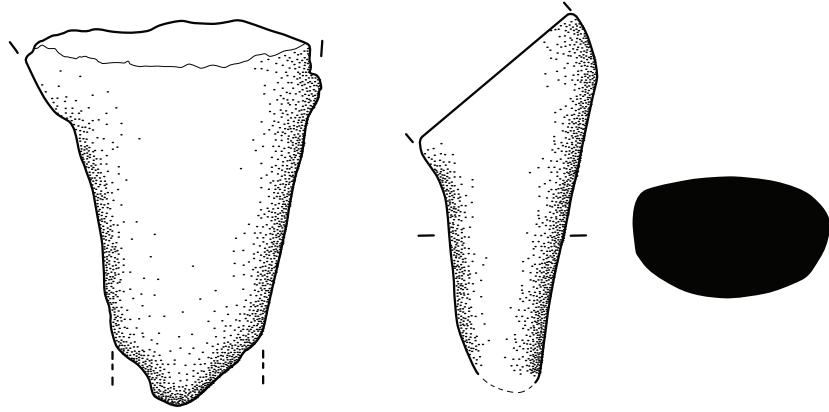

Çiz. 3

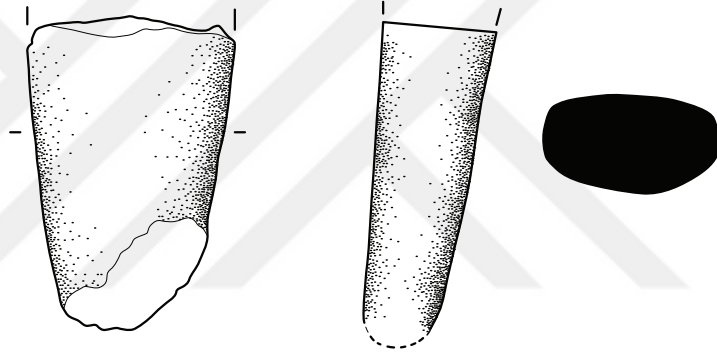

Çiz. 4

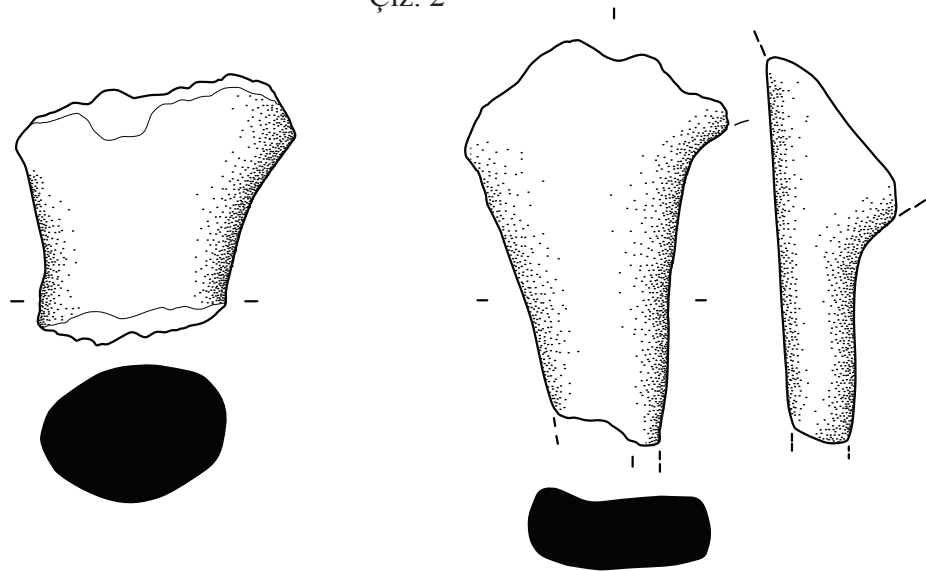

Çiz. 1

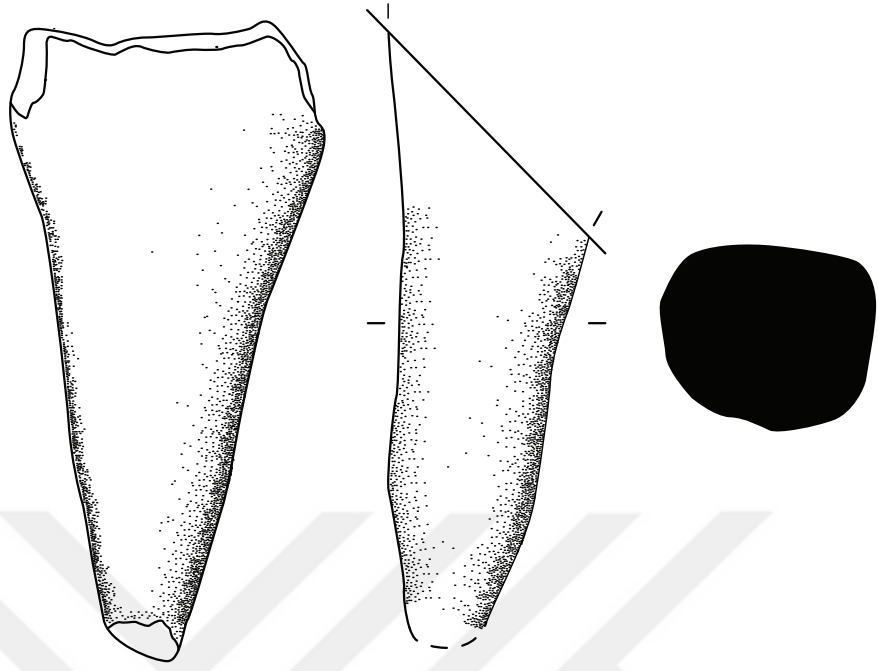

Çiz. 2

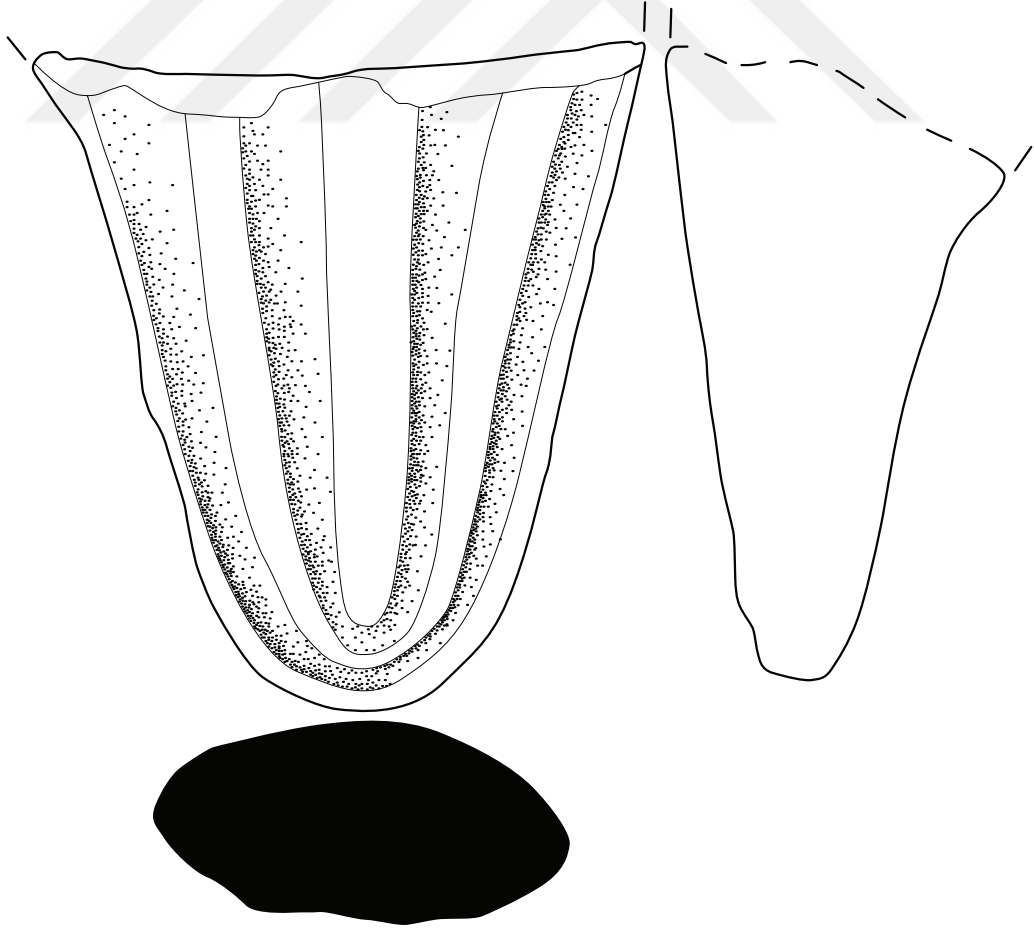

Çiz. 3

Çiz. 4

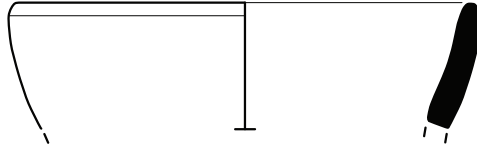

Çiz. 1

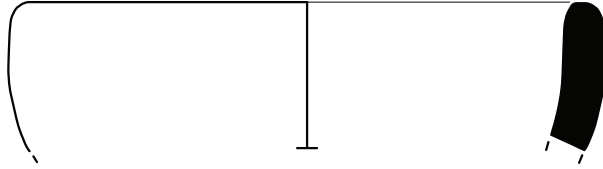

Çiz. 2

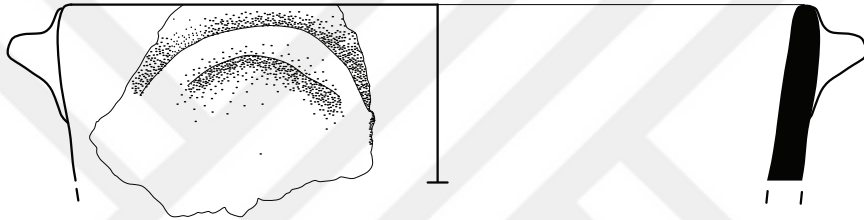

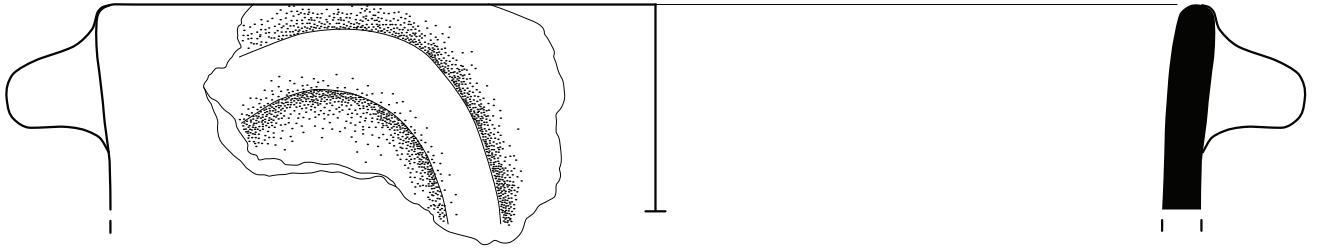
Çiz. 1

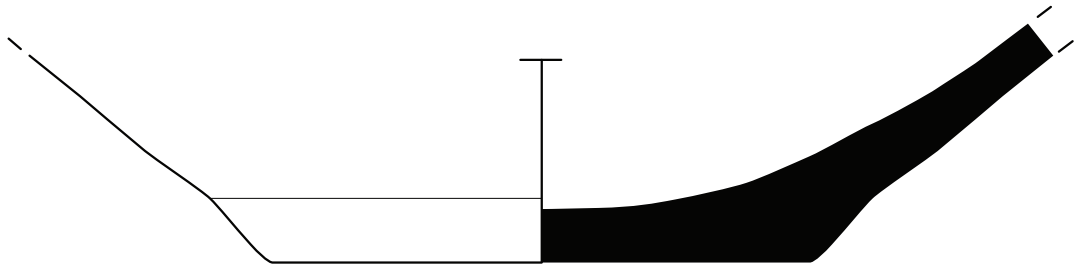
Çiz. 2

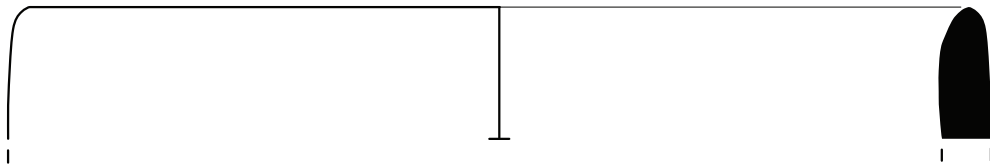
Çiz. 3

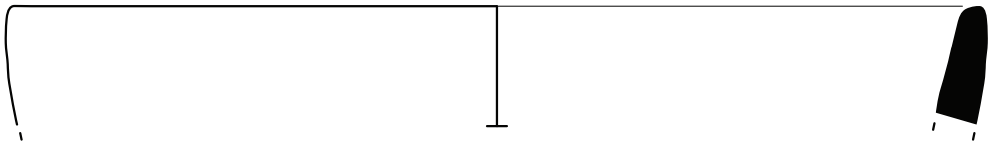
Çiz. 4

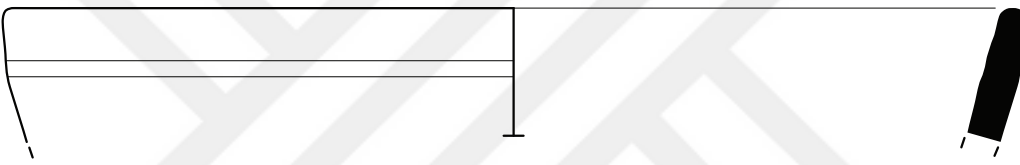
Çiz. 5

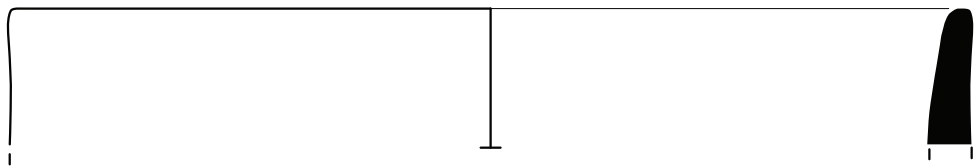
Çiz. 1

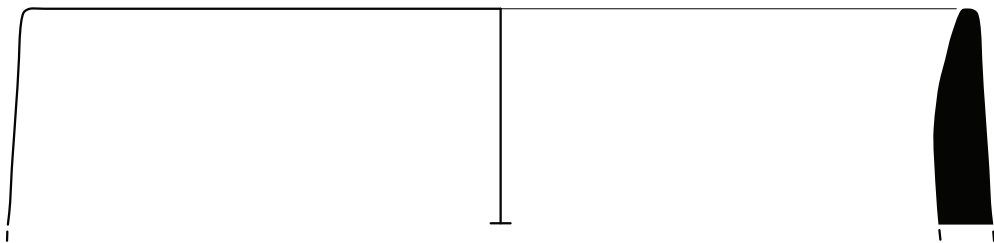
Çiz. 2

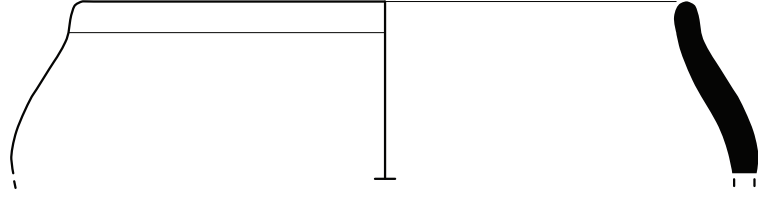
Çiz. 3

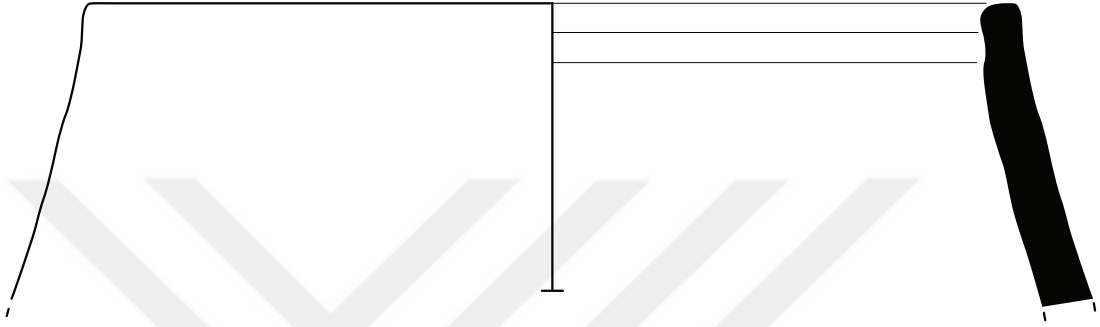
Çiz. 4

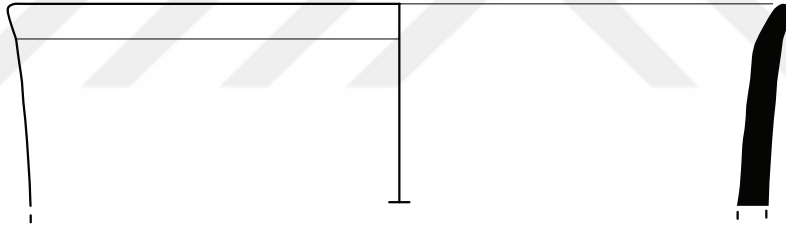
Çiz. 5

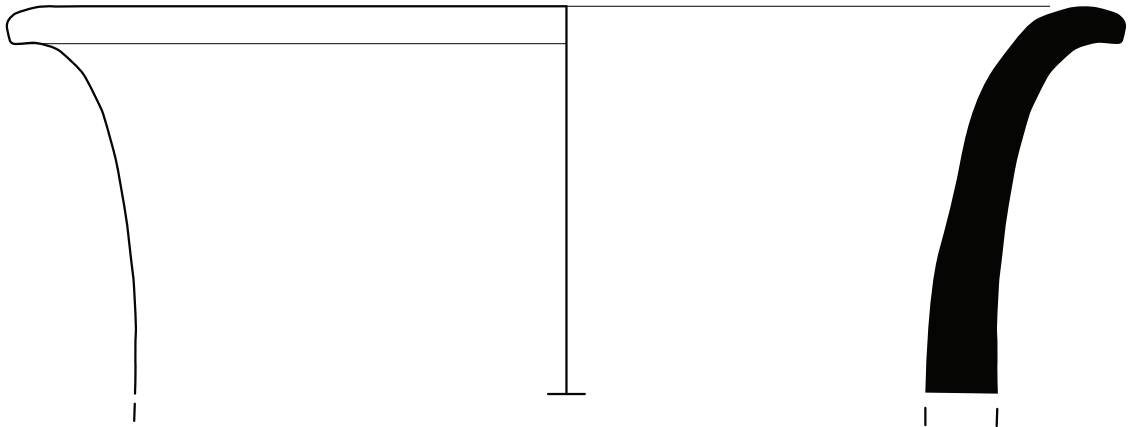
Çiz. 1

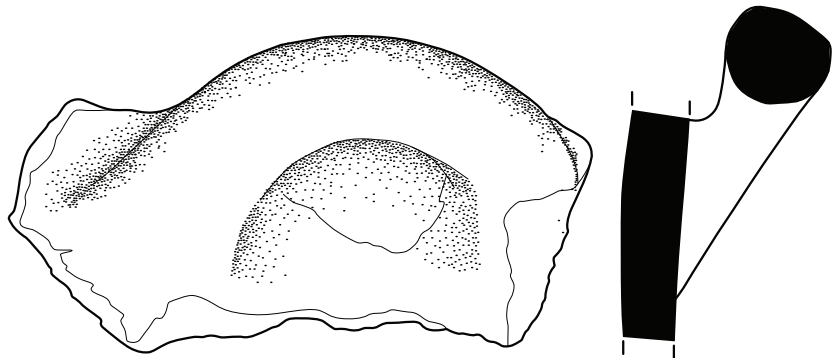
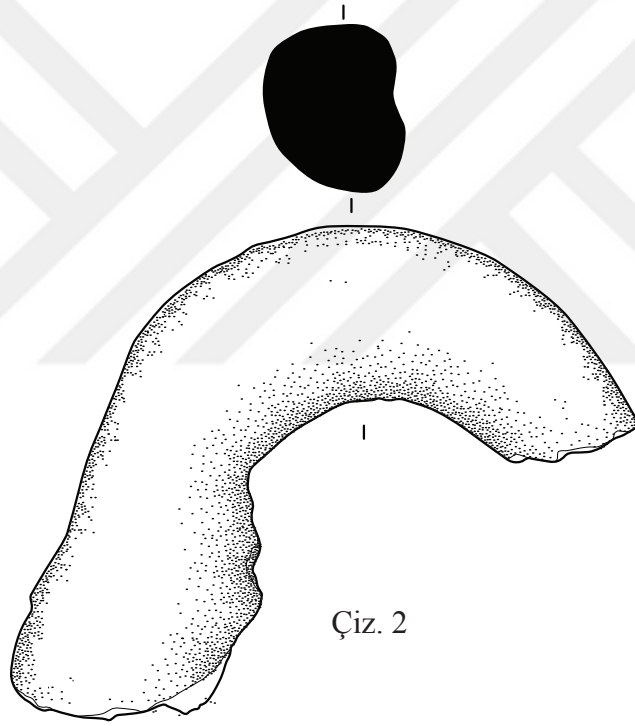
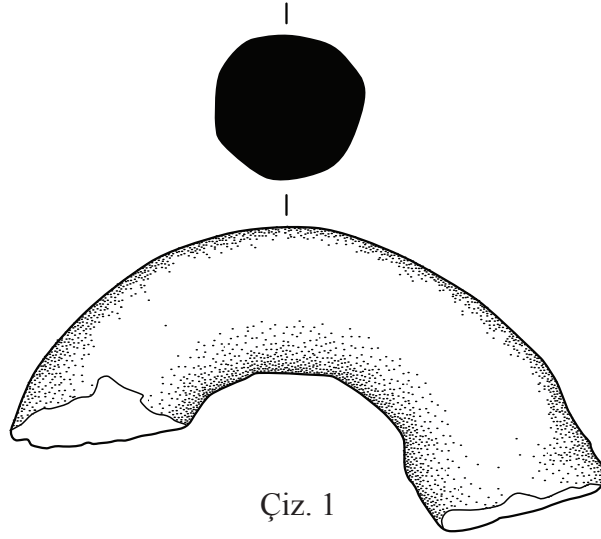
Çiz. 2

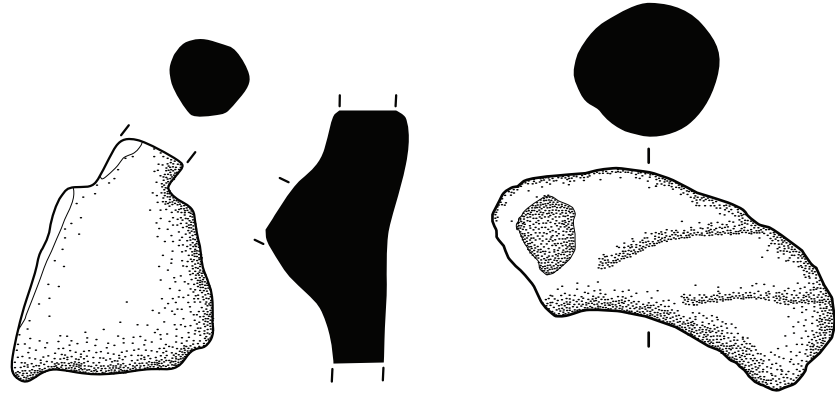

Çiz. 3

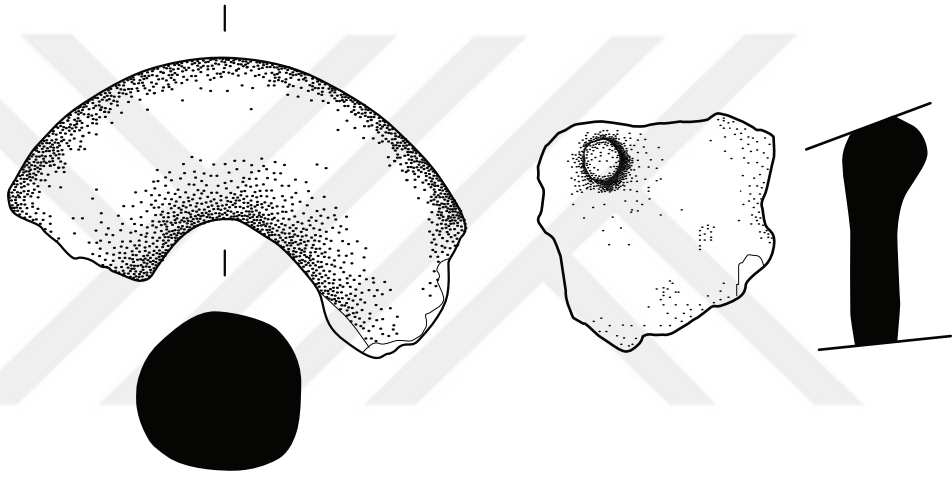
Çiz. 4

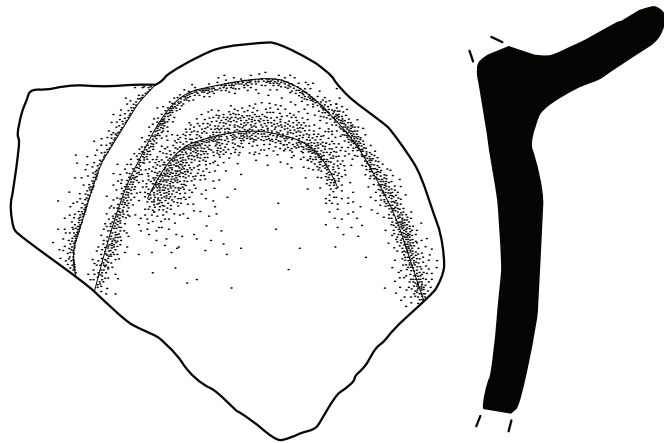
Çiz. 1

Çiz. 2

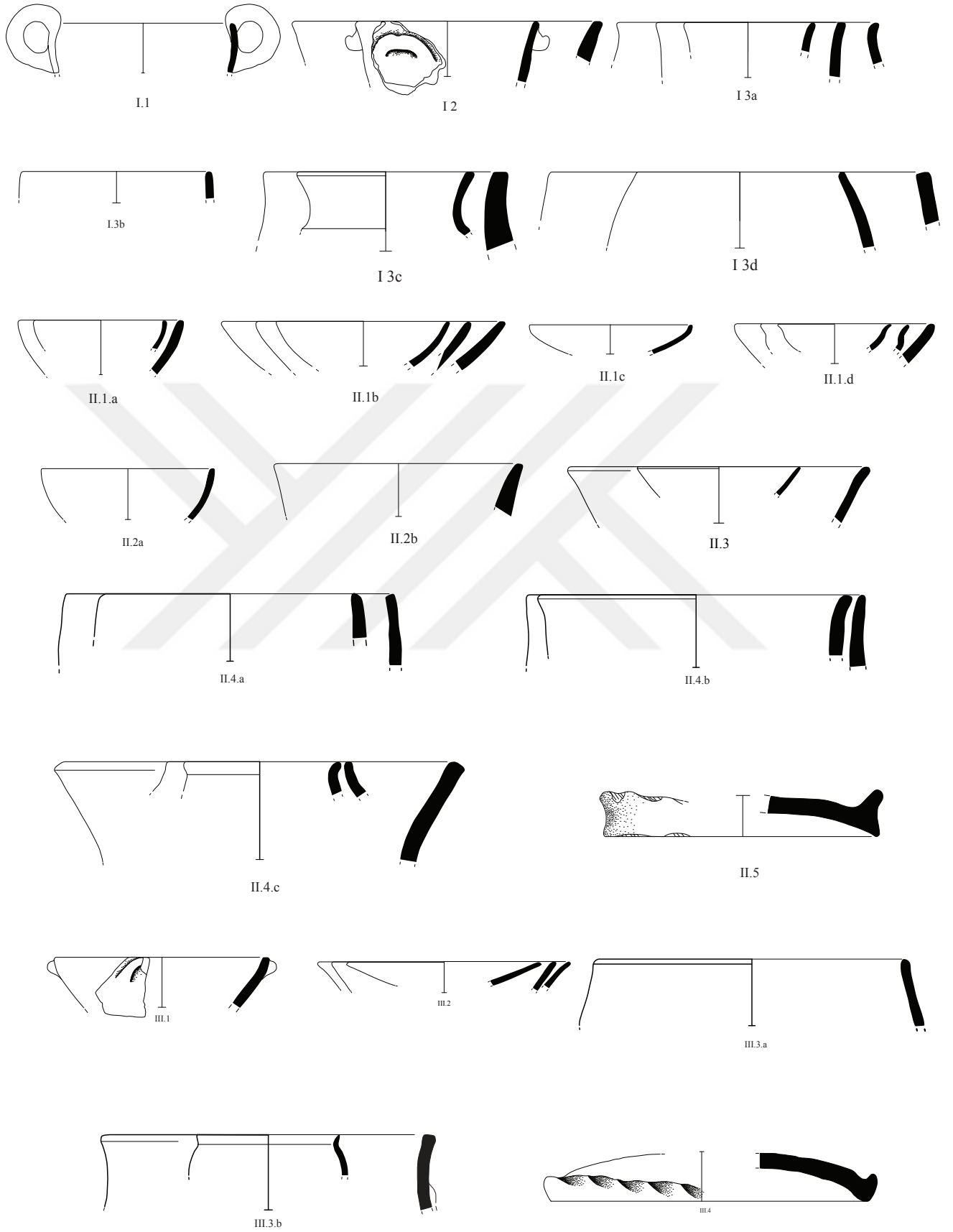
Çiz. 3

Çiz. 4

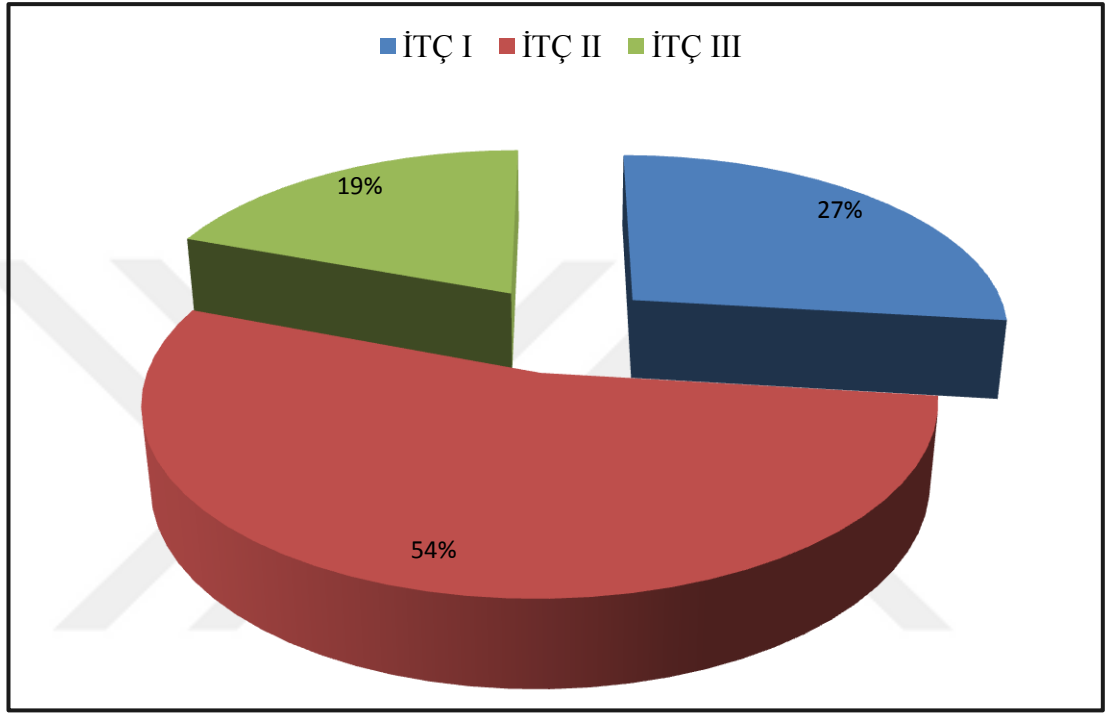

Çiz. 5

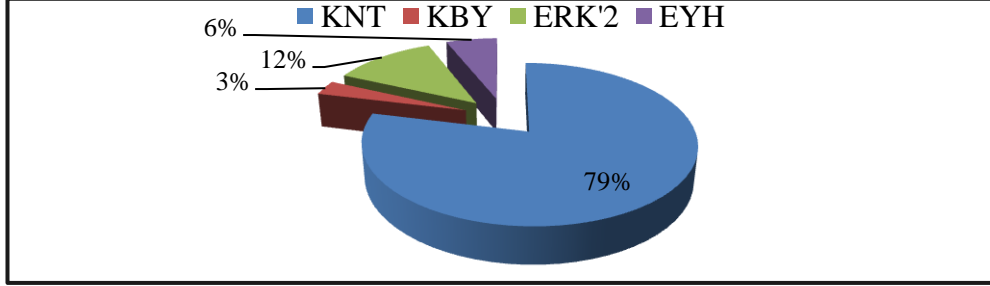
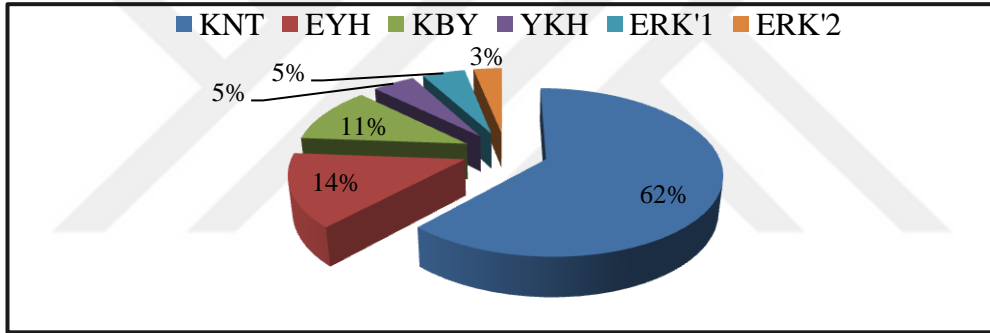
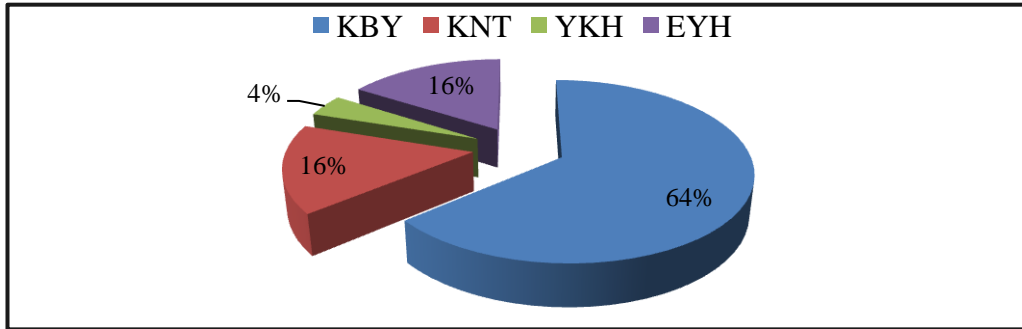

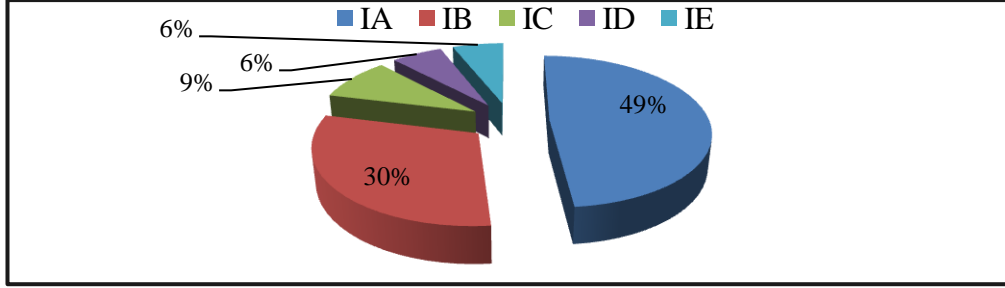
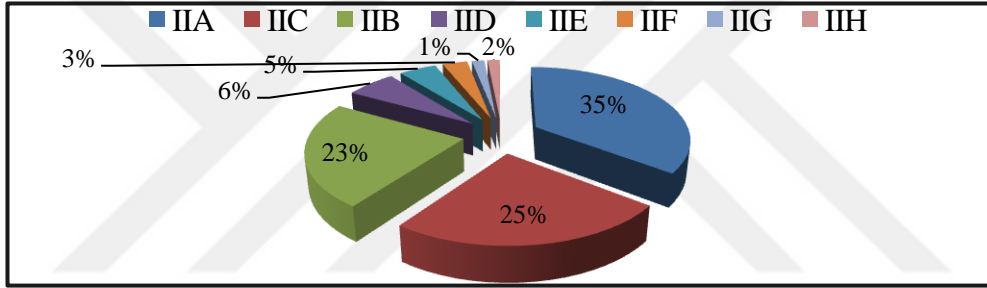
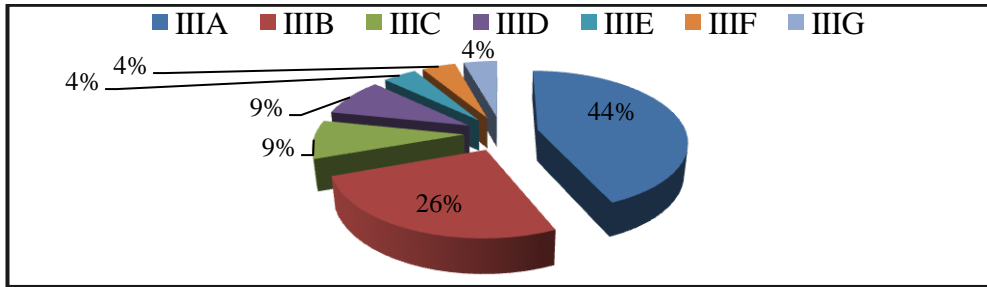
Şekil 1: Form Cetveli

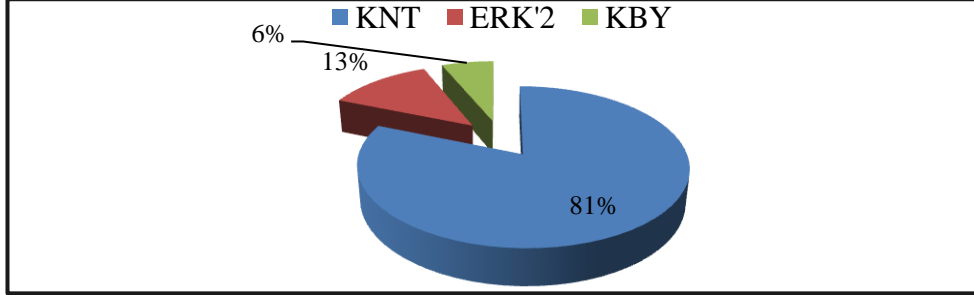
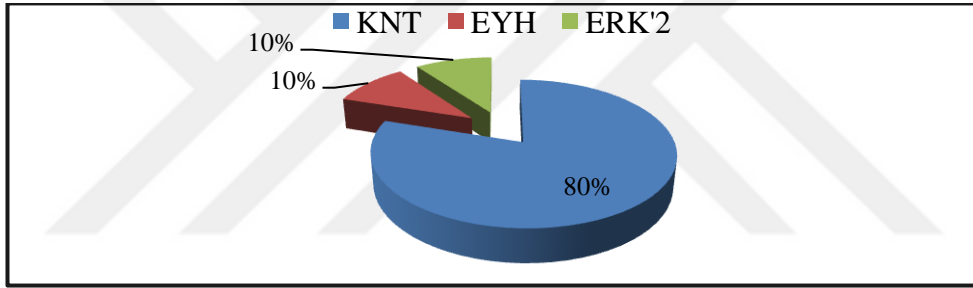
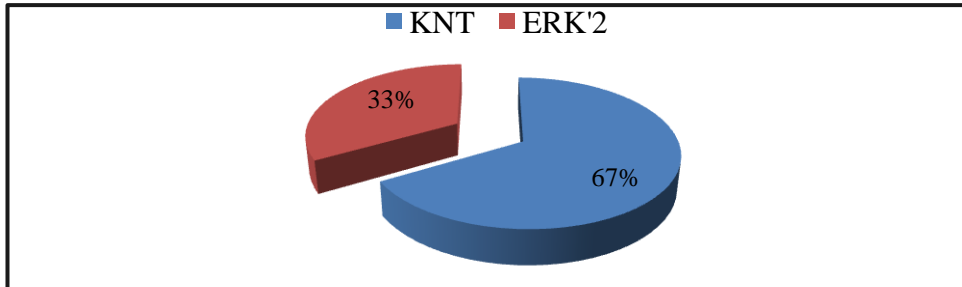
Grafik 1: İTÇ Çömleğinin Dönemsel Dağılım Oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.

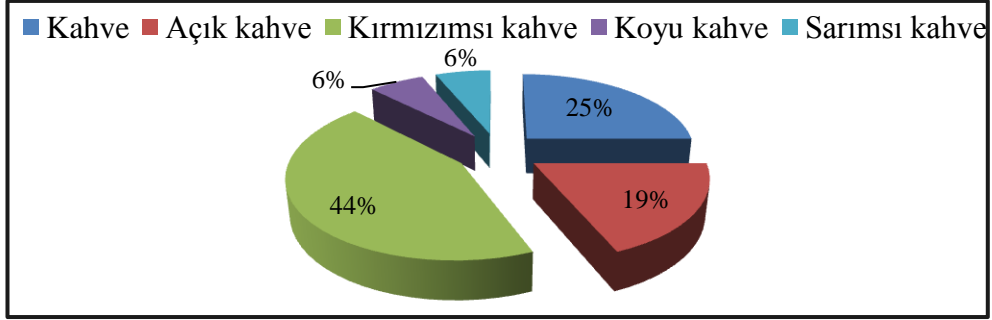
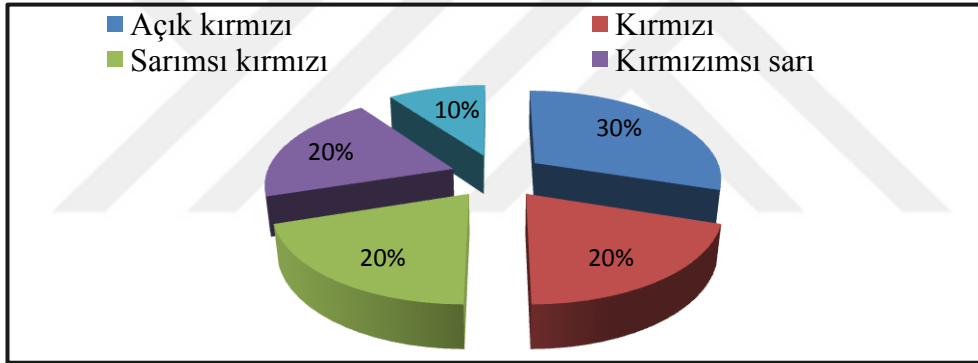
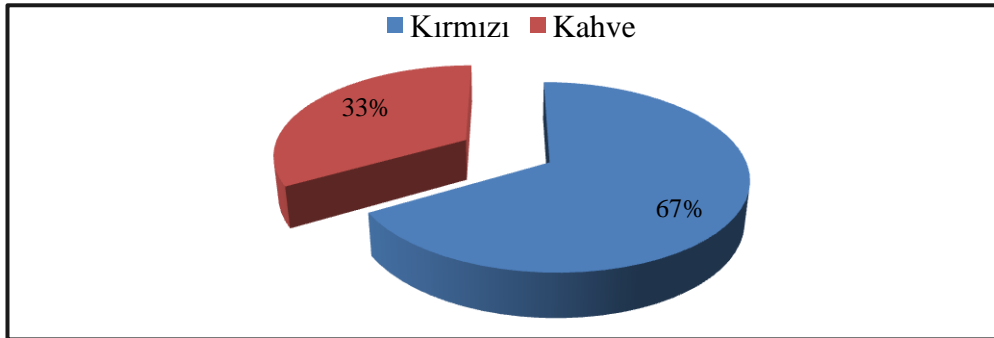
Levha XXIX

Grafik 1: İTÇ I Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** İTÇ II Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** İTÇ III Çömleğinin yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

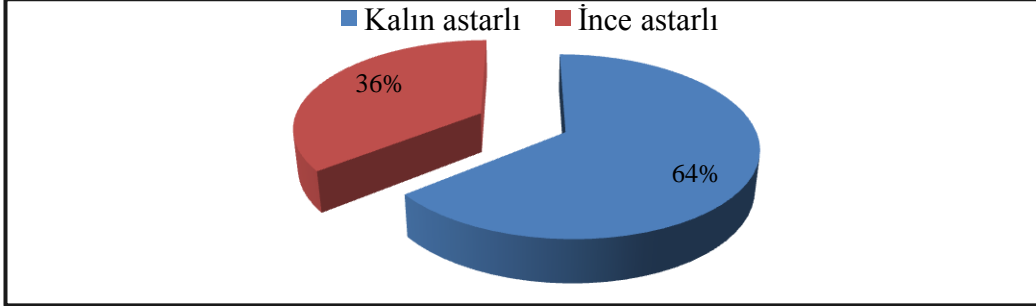
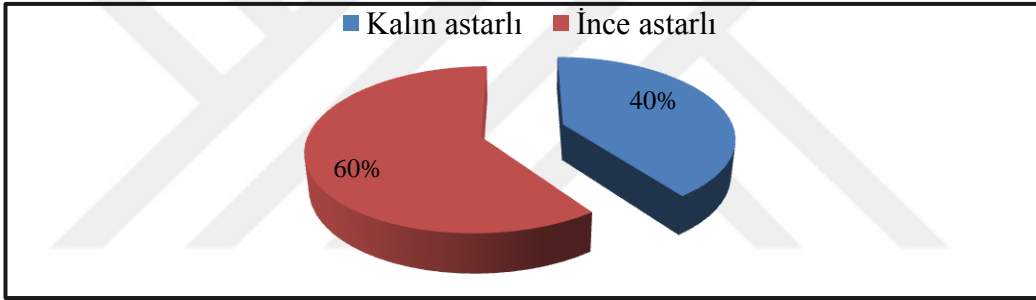
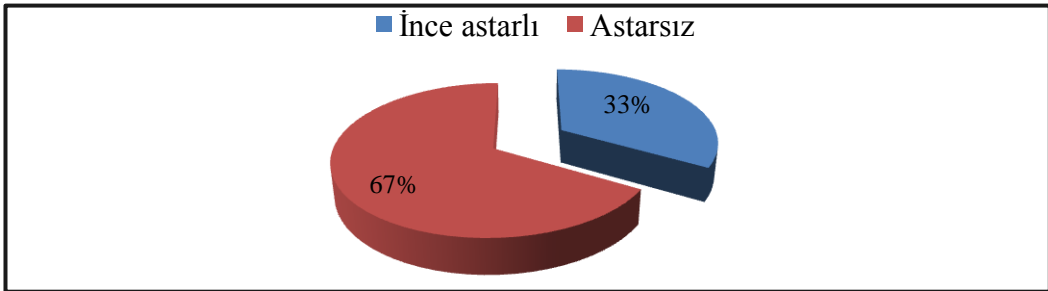
Grafik:1 İTÇ I Mal gruplarının oransal dağılımı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik:2** İTÇ II Mal gruplarının oransal dağılımı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik:3** İTÇ III Mal gruplarının oransal dağılımı**Kaynak:** Cansu KUTLU

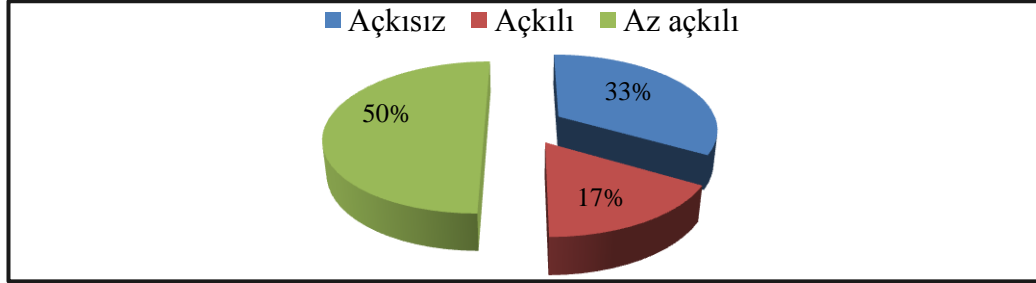
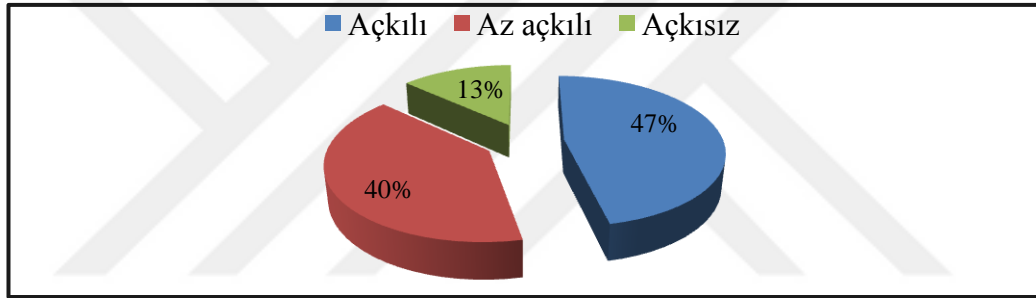
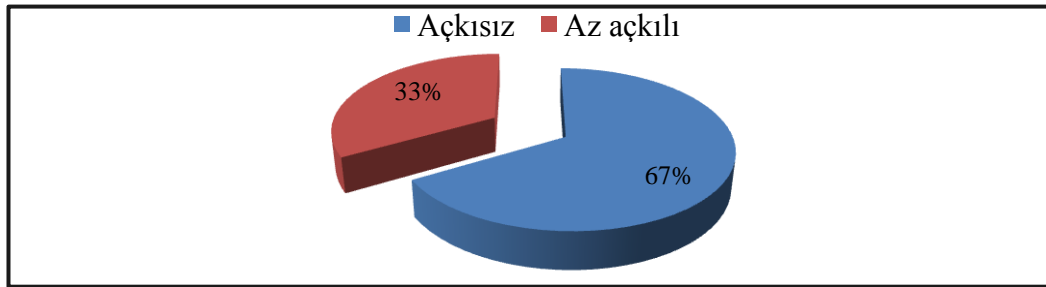
Grafik 1: IA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 2:** IB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** IC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

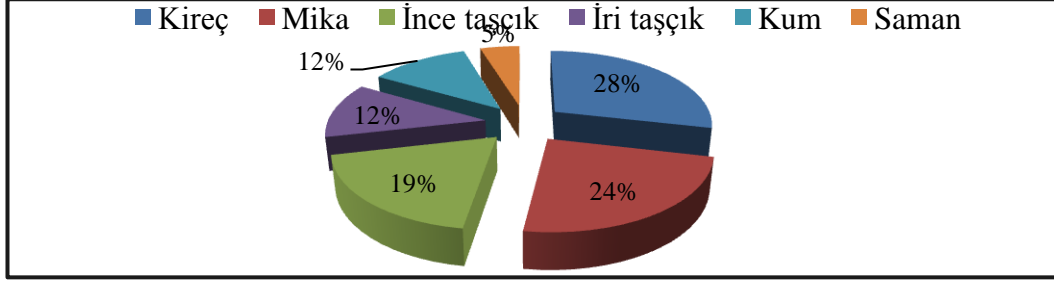
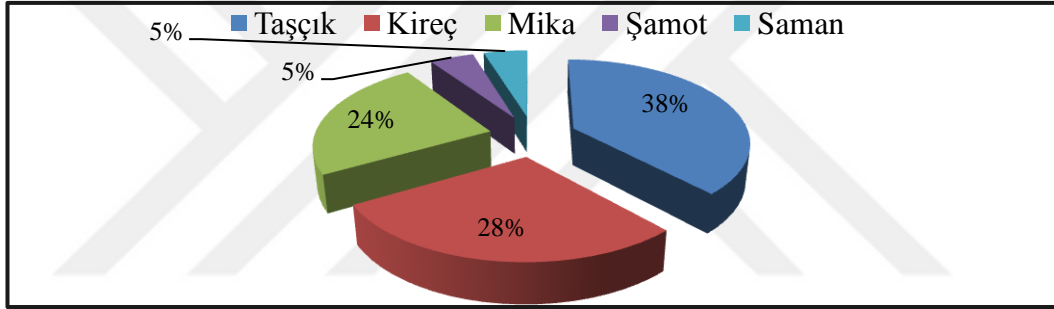
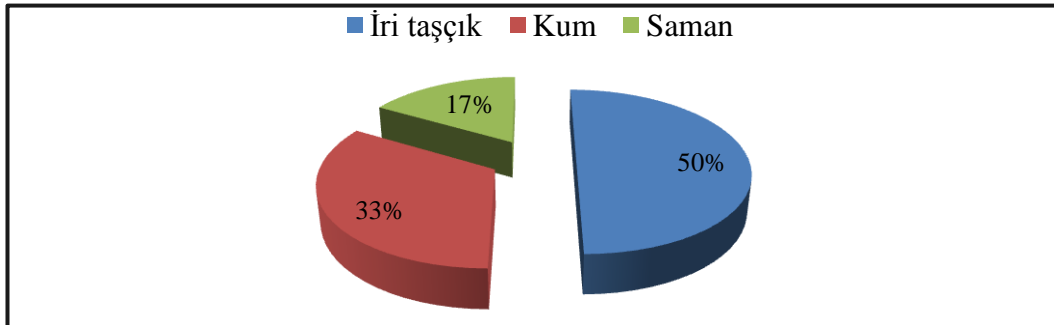
Levha XXXII

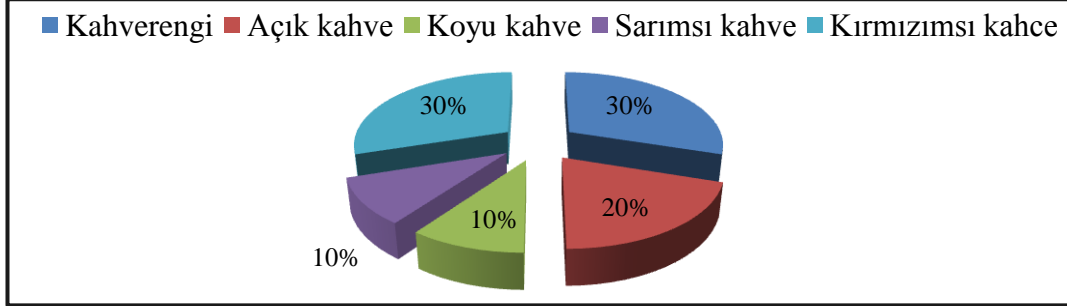
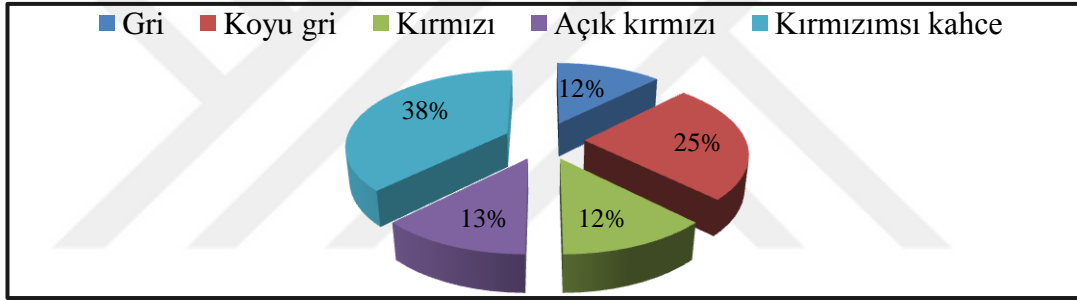
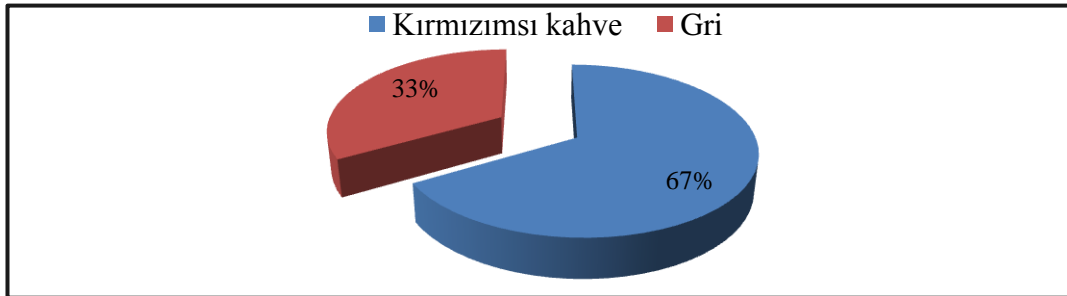
Grafik 1: IA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Levha XXXIII

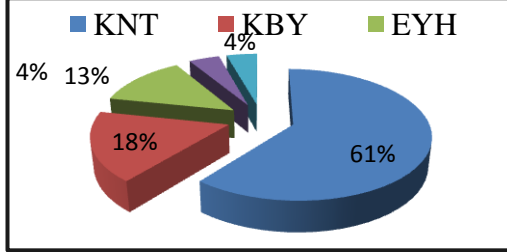
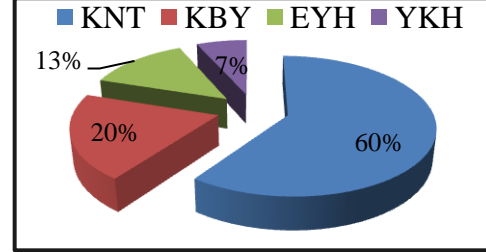
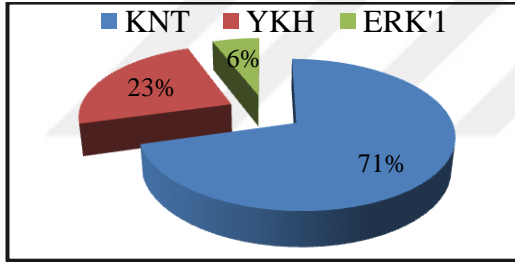
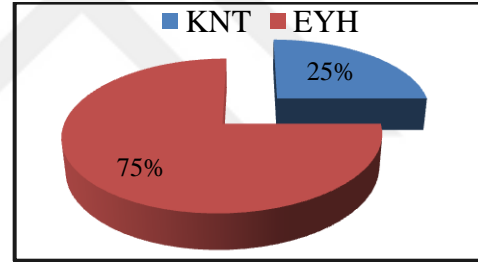
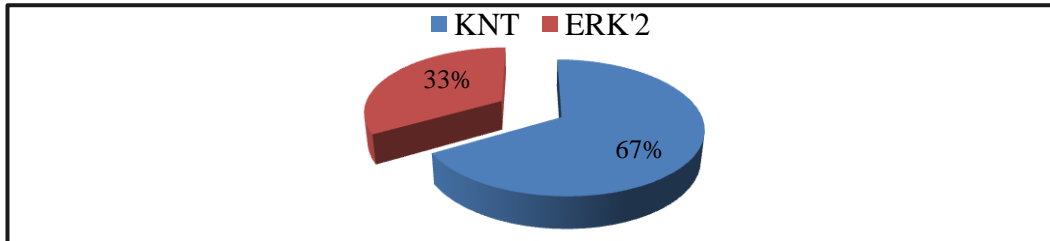
Grafik 1: IA Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: IA Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IB Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IC Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

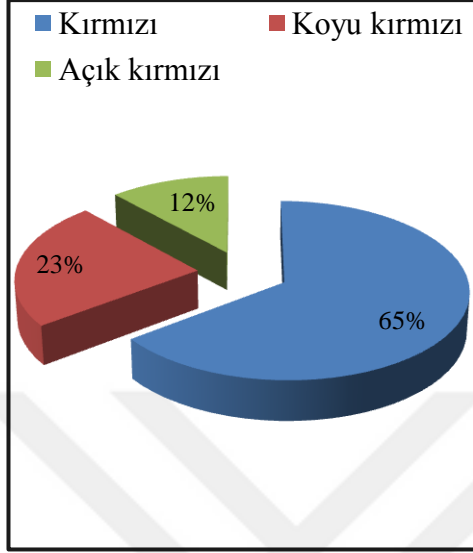
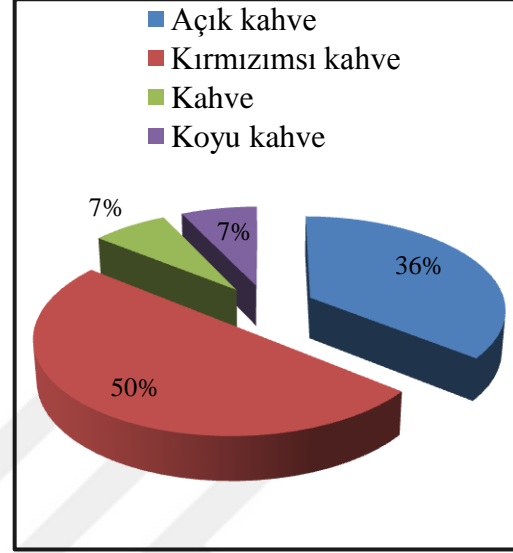
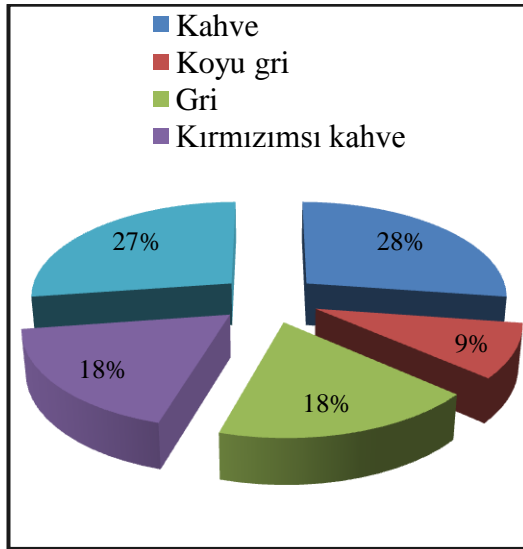
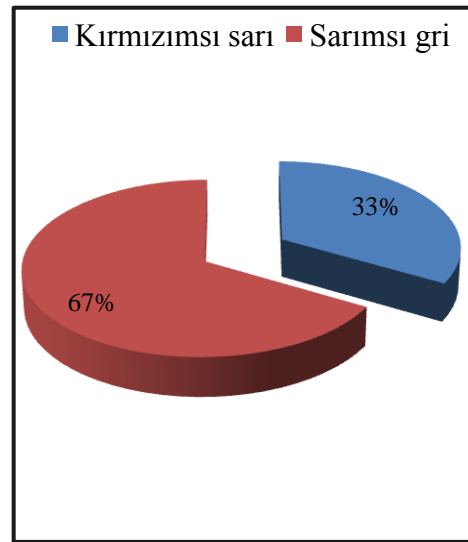
Grafik 1: IA Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IB Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IC Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: IA Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IB Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** IC Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Levha XXXVII

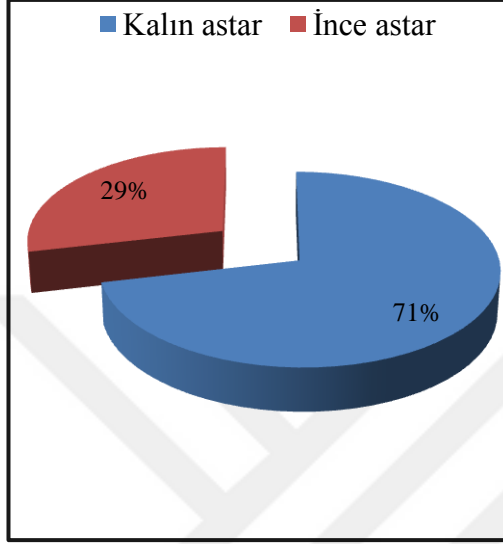
Grafik 1: IIA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 2:** IIB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** IIC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 4:** IID Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 4:** IID Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

Levha XXXVIII

Grafik 1: IIA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 2:** IIB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** IIC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 4:** IIE Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

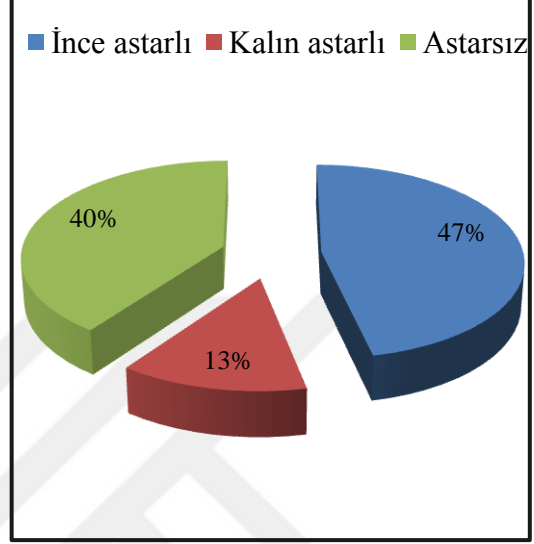
Levha XXXIX

Grafik 1: IIA Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı

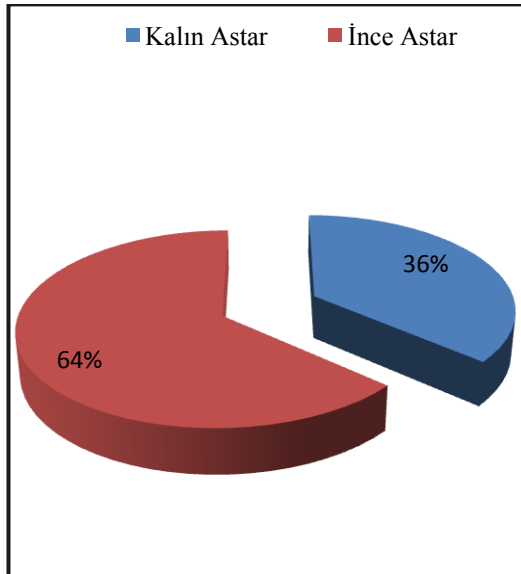
Kaynak: Cansu KUTLU

Grafik 2: IIB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı

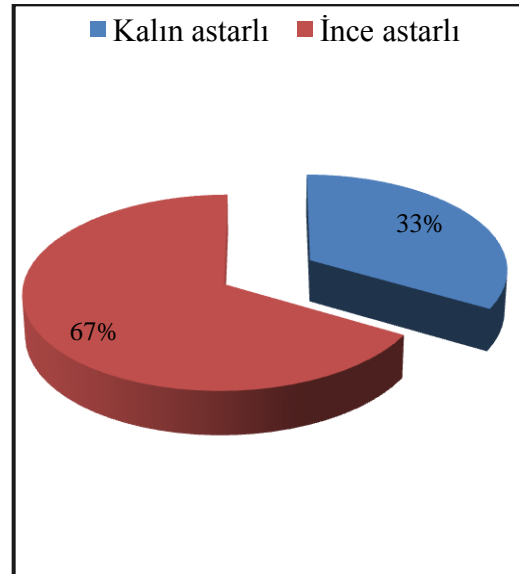
Kaynak: Cansu KUTLU

Grafik 3: IIC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı

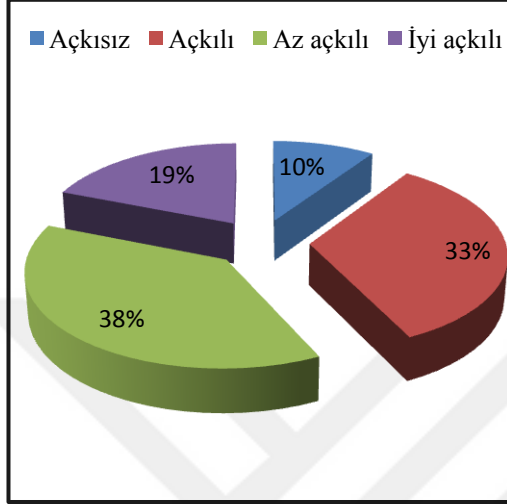
Kaynak: Cansu KUTLU.

Grafik 4: IIE Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı

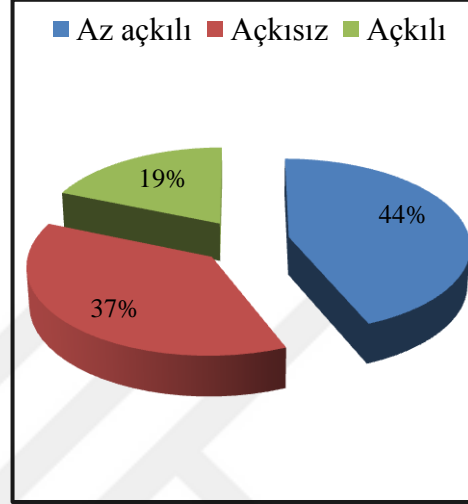
Kaynak: Cansu KUTLU.

Grafik 1: IIA Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı

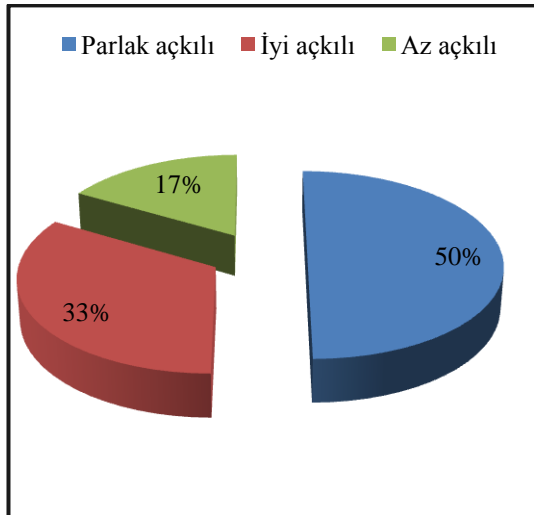
Kaynak: Cansu KUTLU.

Grafik 2: IIB Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı

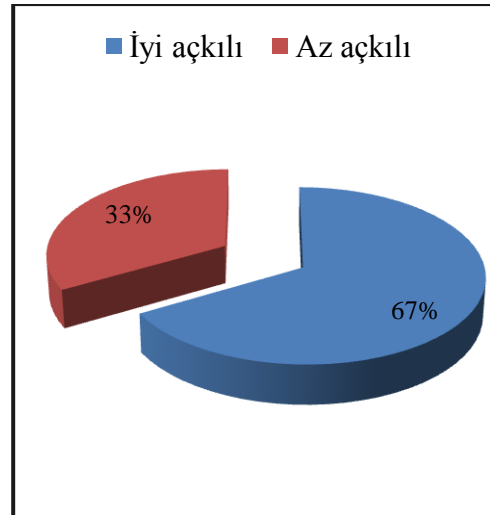
Kaynak: Cansu KUTLU

Grafik 3: IIC Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.

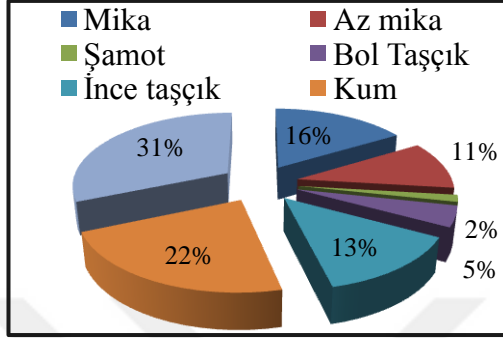
Grafik 4: IIE Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı

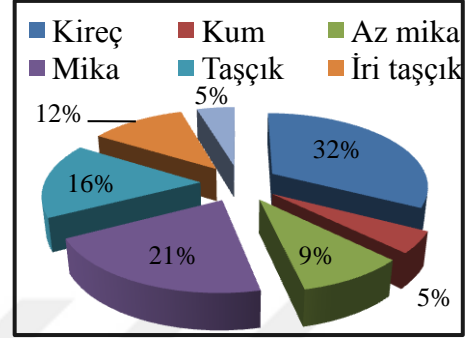
Kaynak: Cansu KUTLU

Grafik 1: IIA Mal grubunun katkı

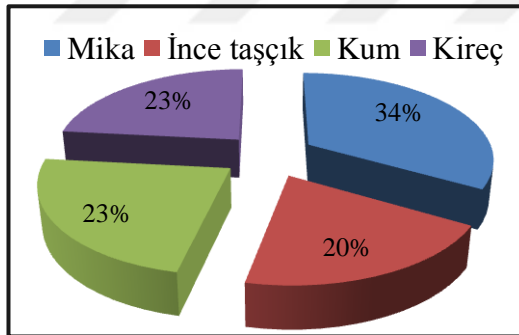
Maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIB Mal grubunun katkı

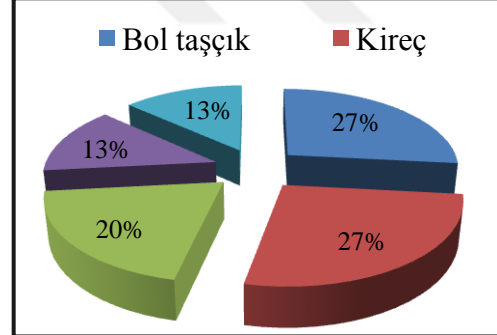
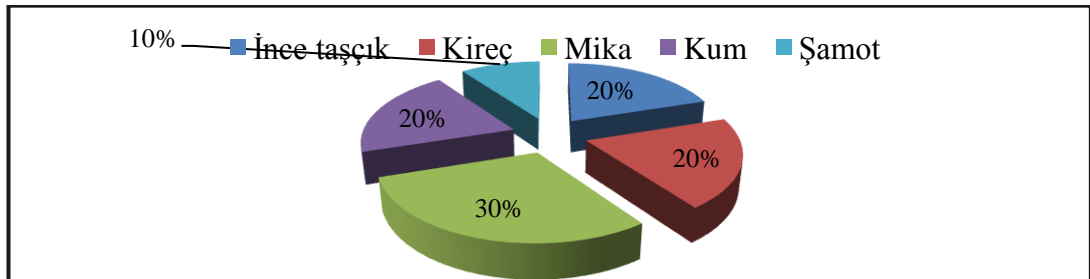
maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIC Mal grubunun katkı

Maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 4:** IID Mal grubunun katkı

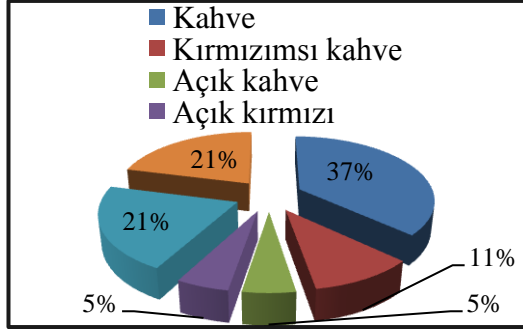
maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 5:** IIE Mal grubunun katkı maddeleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

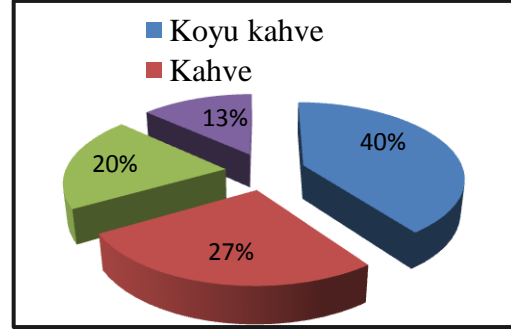
Levha XLII

Grafik 1: IIA Mal grubunun

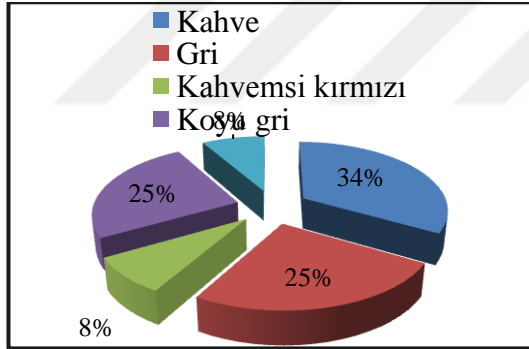
hamur renk dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIB Mal grubunun

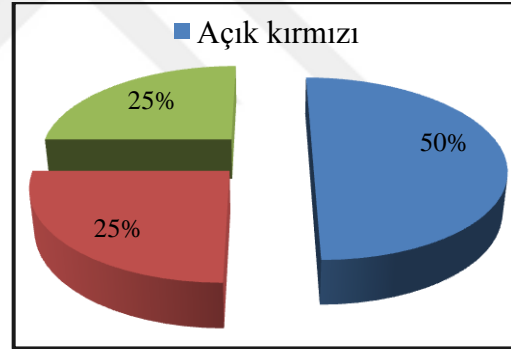
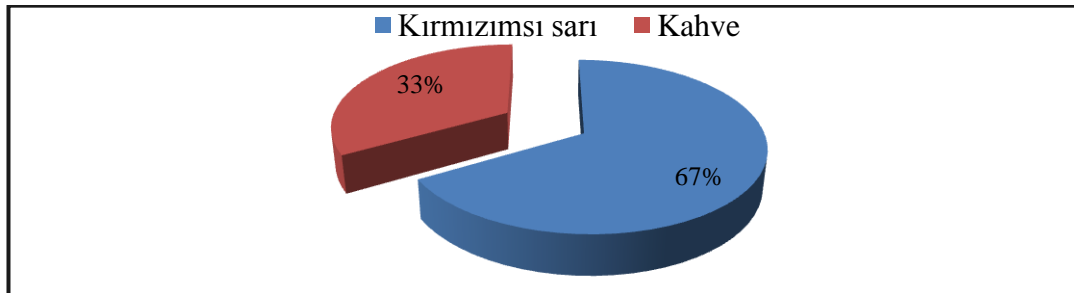
hamur renk dağılım oranı

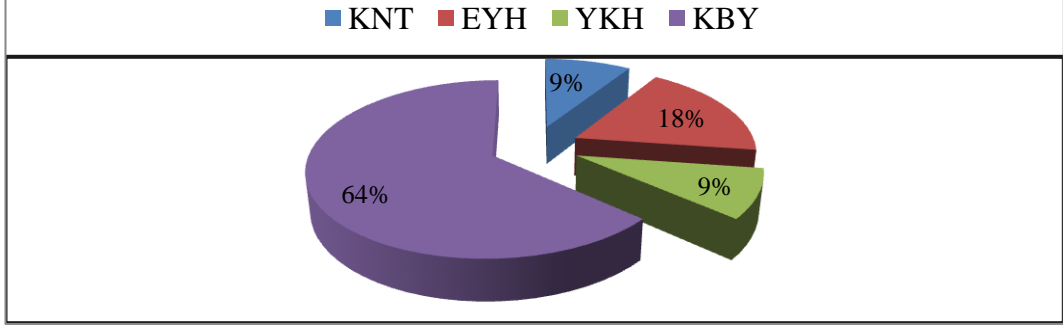
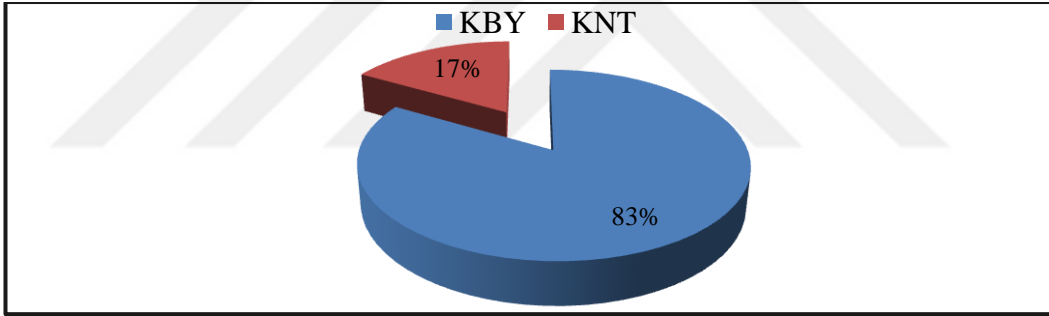
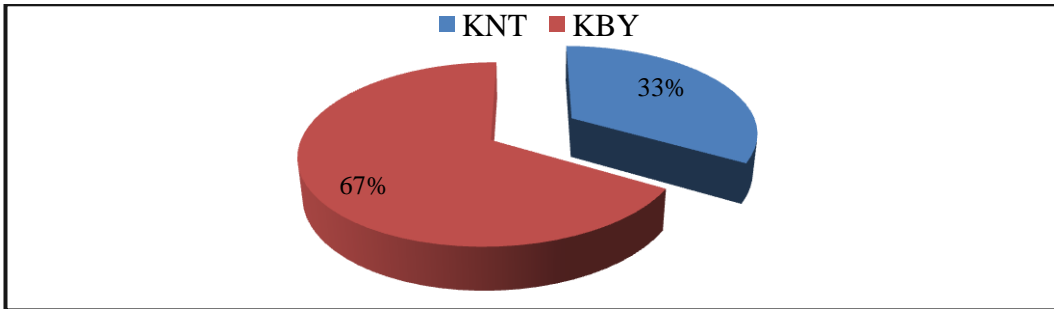
Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIC Mal grubunun

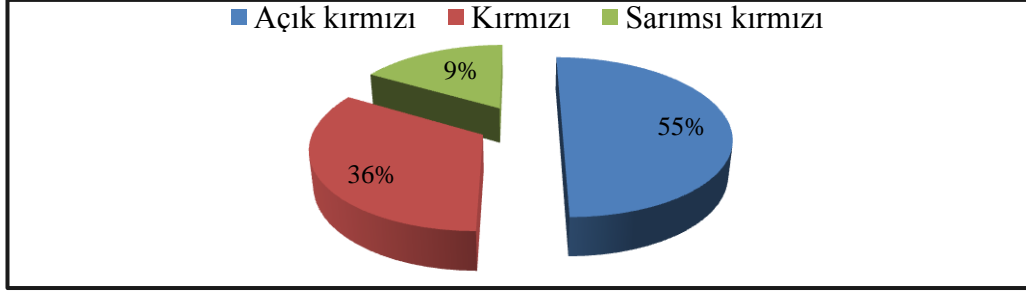
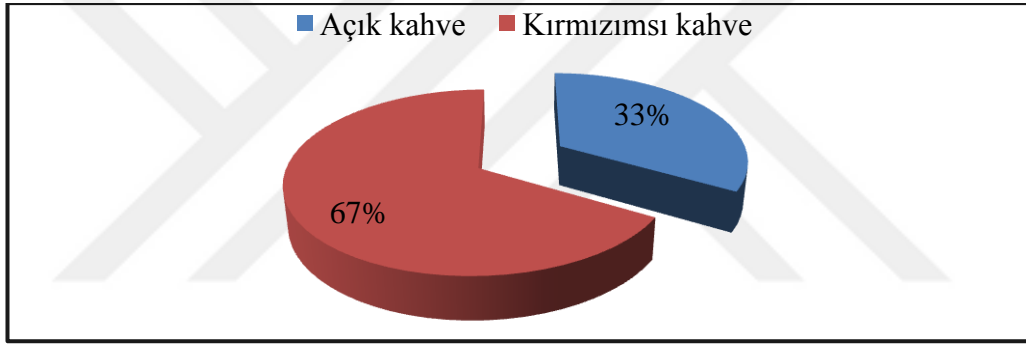
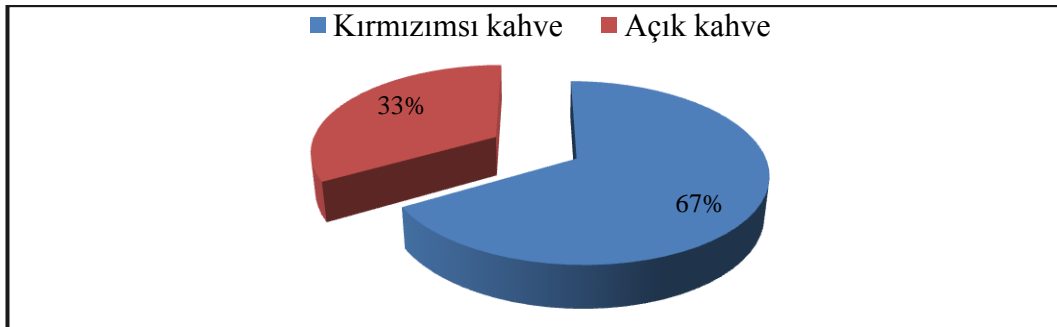
hamur renk dağılım oranı

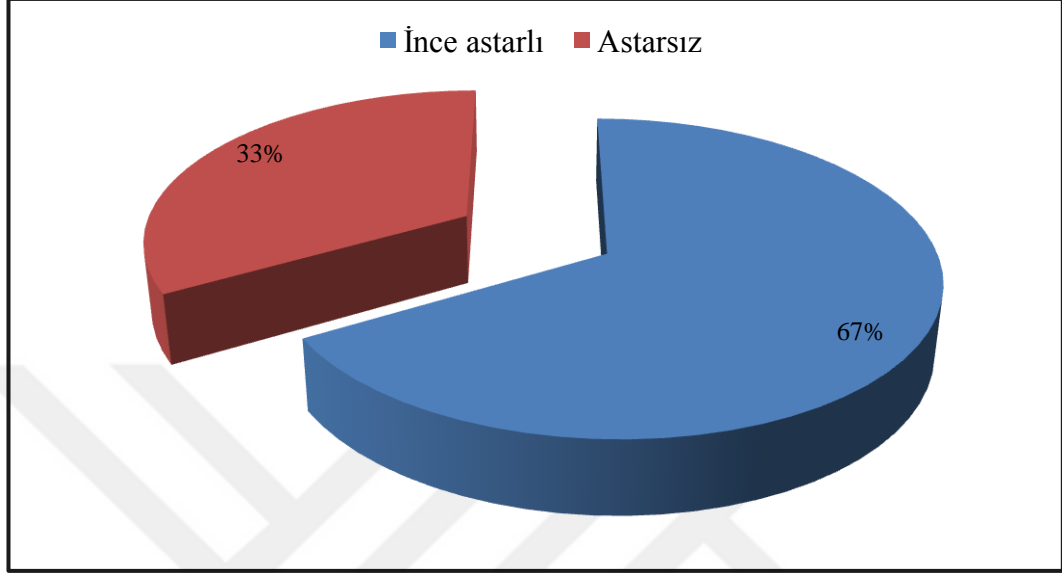
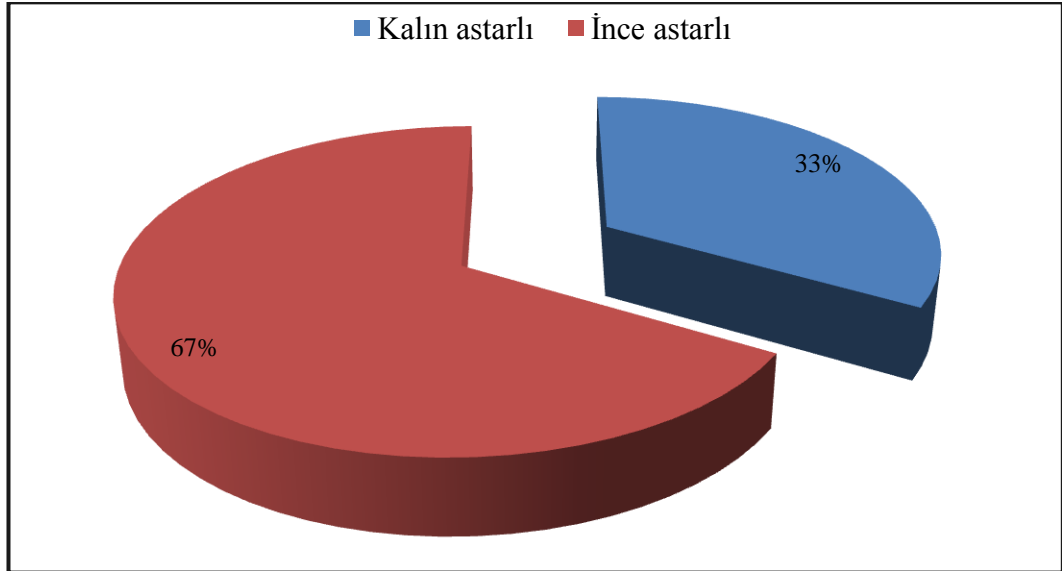
Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 4:** IID Mal grubunun

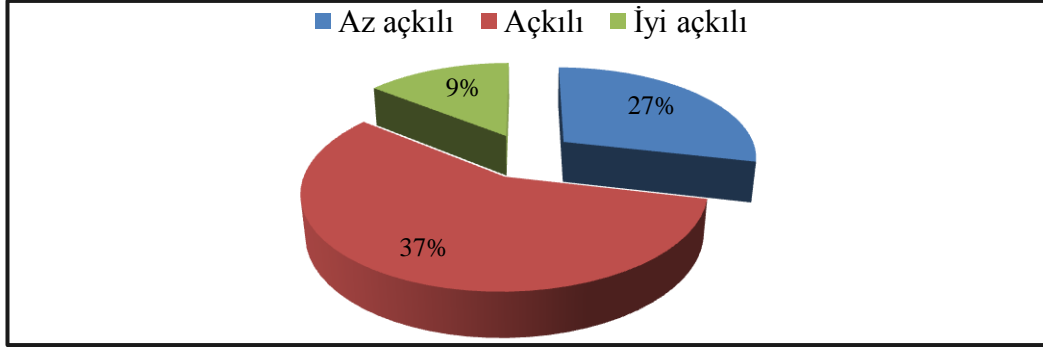
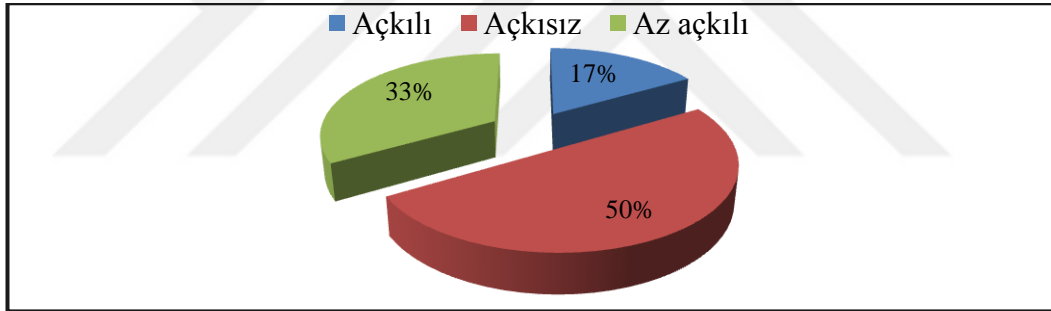
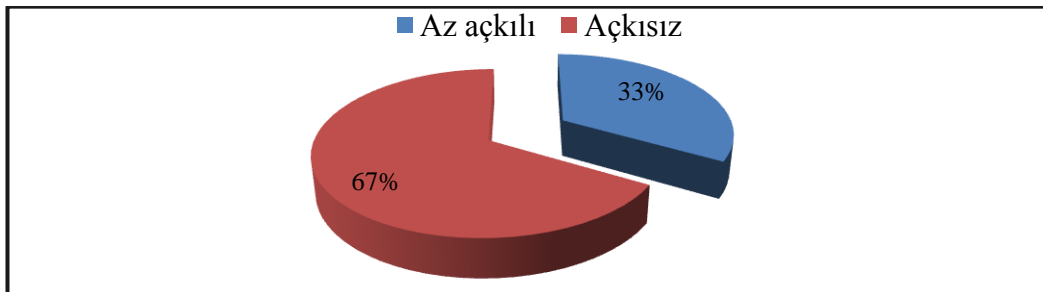
hamur renk dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 5:** IIE Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: IIIA Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIIB Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIIC Mal grubunun yerleşimlere göre dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

Grafik 1: IIIA Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 2:** IIIB Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU**Grafik 3:** IIIC Mal grubunun yüzey renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

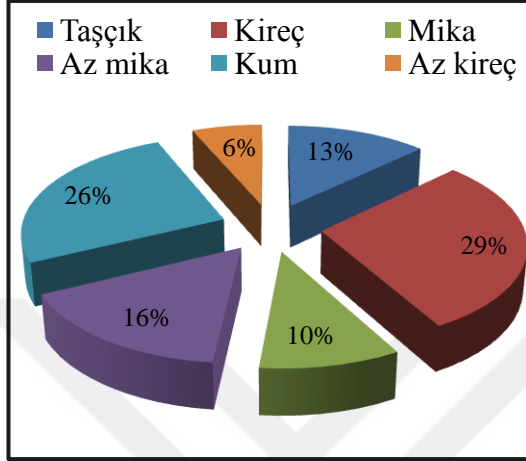
Grafik 1: IIB Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIC Mal grubunun astar çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: IIIA Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIIB Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIIC Mal grubunun açkı çeşitleri dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU

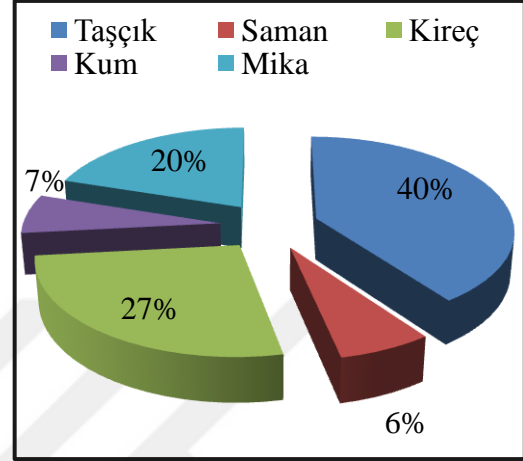
Levha XLVII

Grafik 1: IIIA Mal grubunun katkı

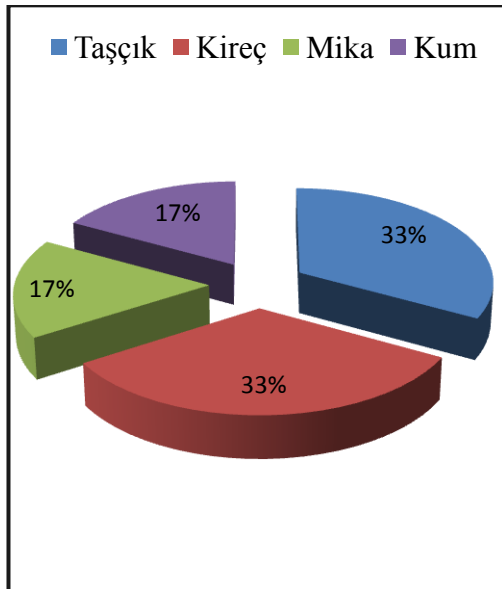
maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIIB Mal grubunun katkı

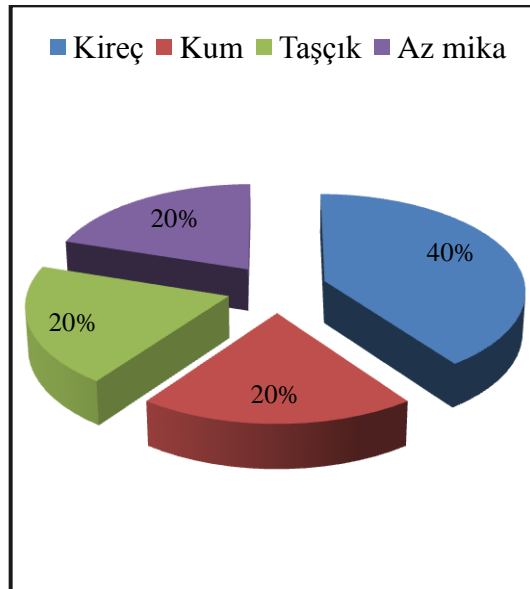
maddeleri dağılım oranı

Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIIC Mal grubunun katkı

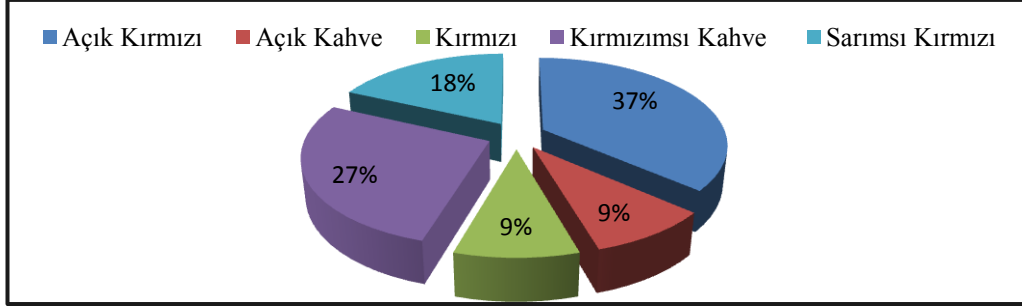
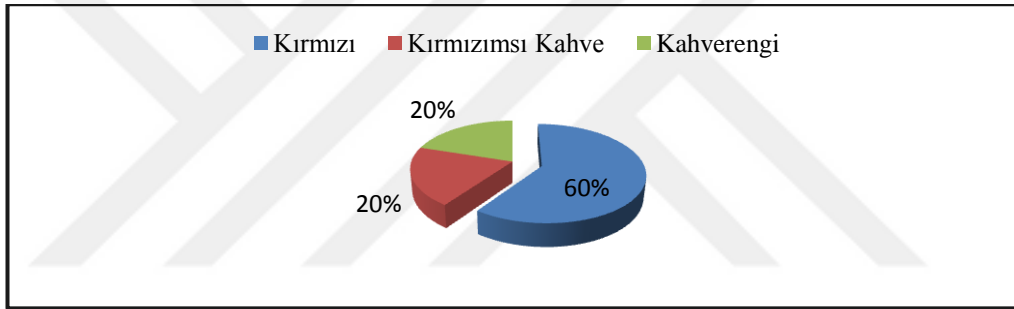
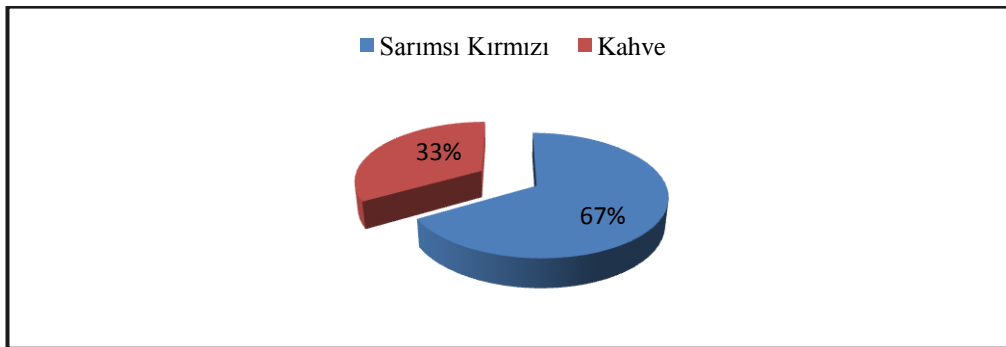
maddeleri dağılım oranı

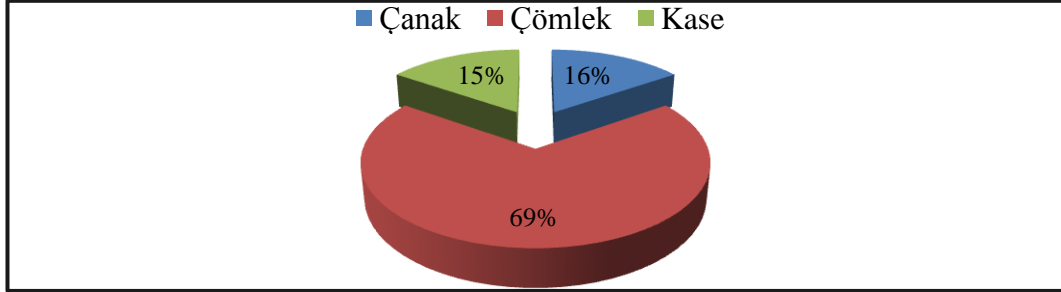
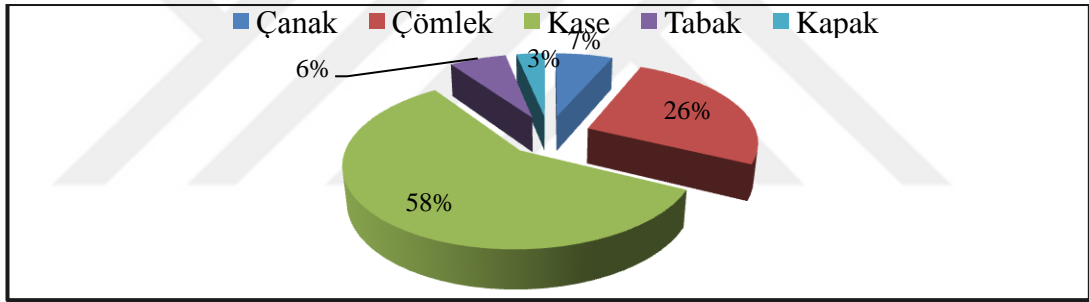
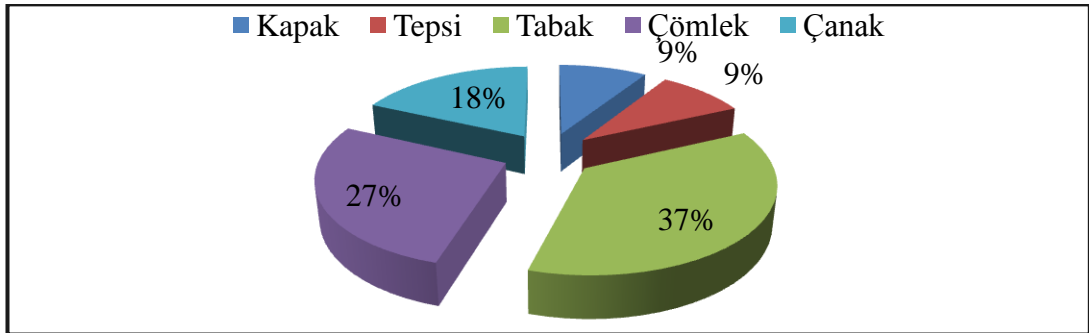
Kaynak: Cansu KUTLU.**Grafik 4:** IIID Mal grubunun katkı

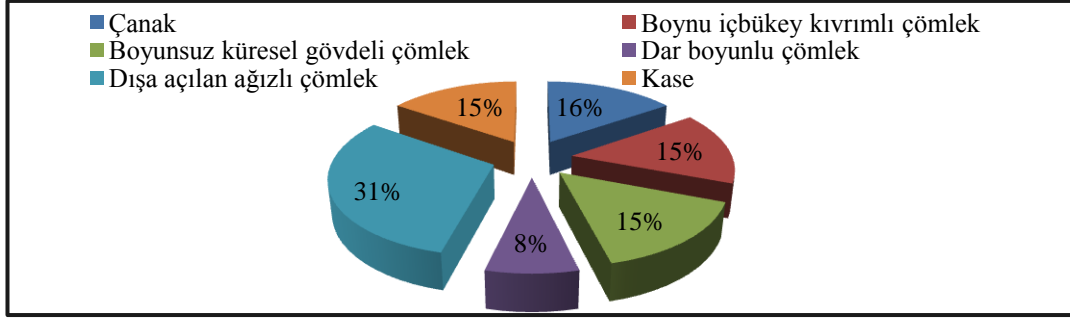
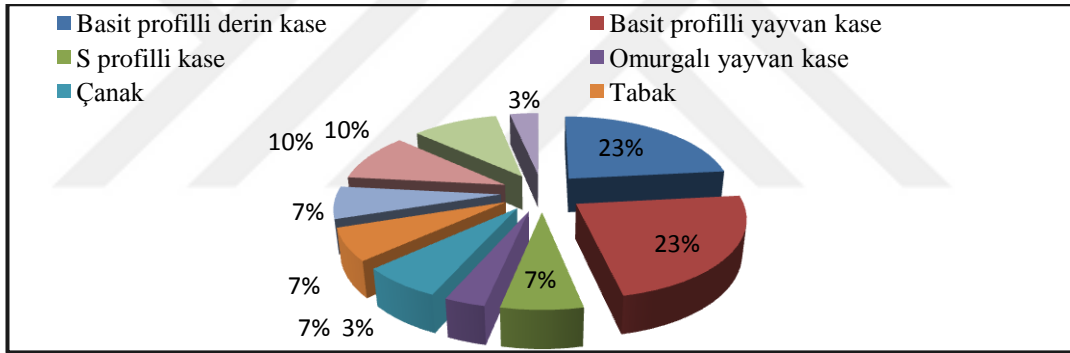
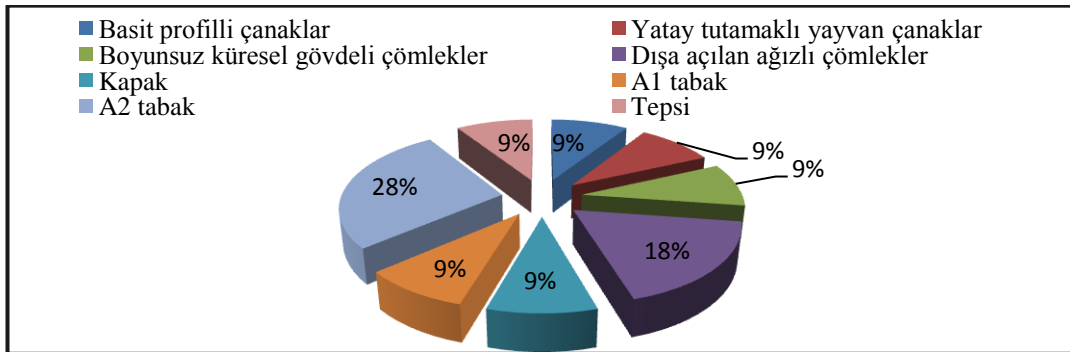
maddeleri dağılım oranı

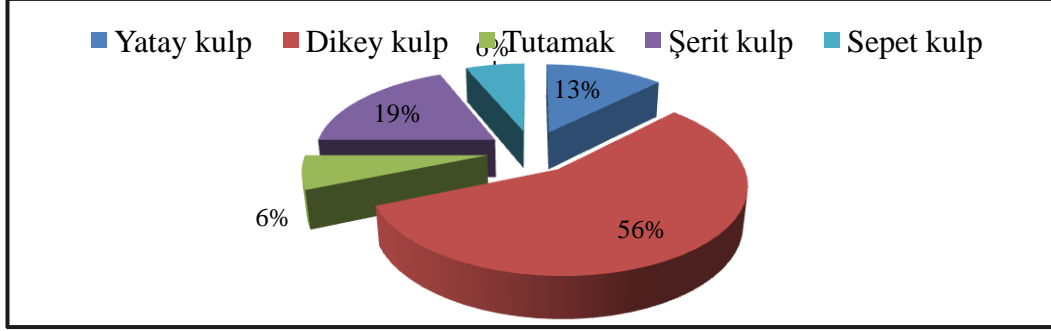
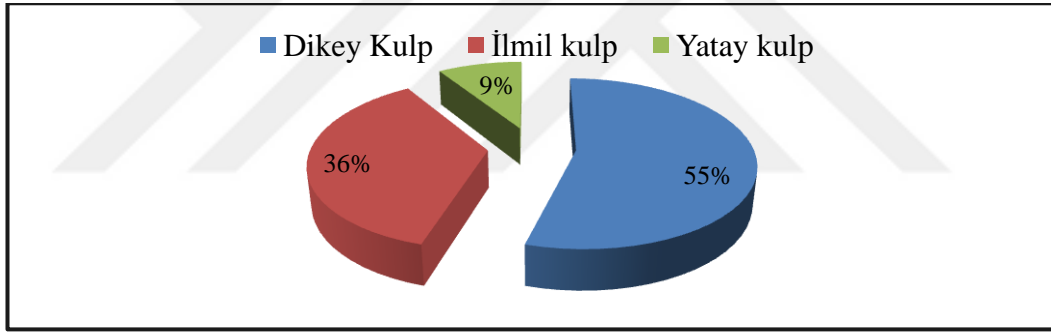
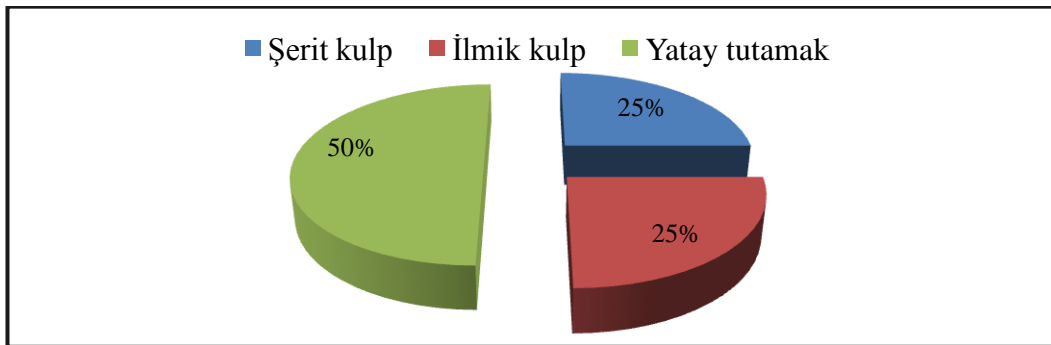
Kaynak: Cansu KUTLU.

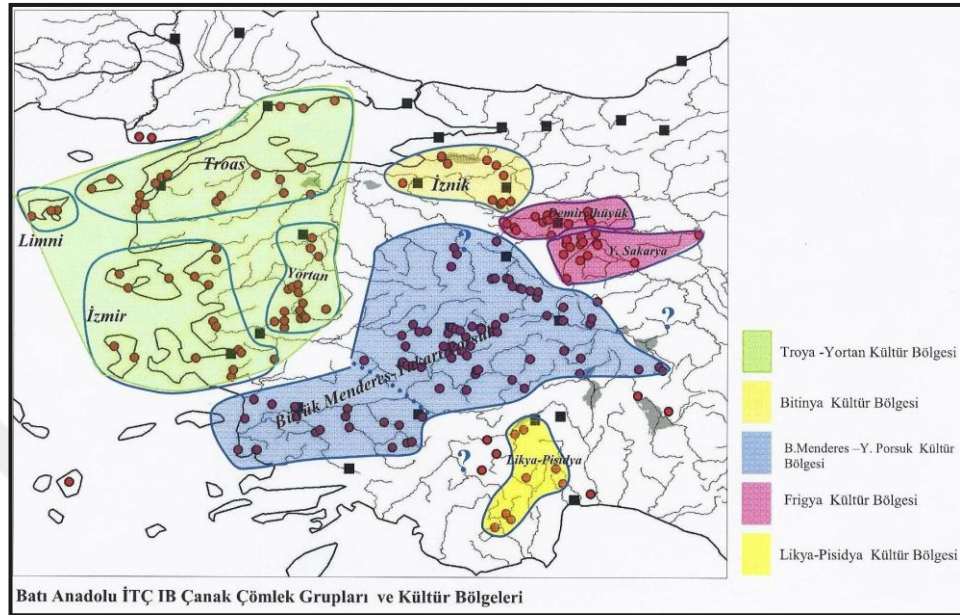
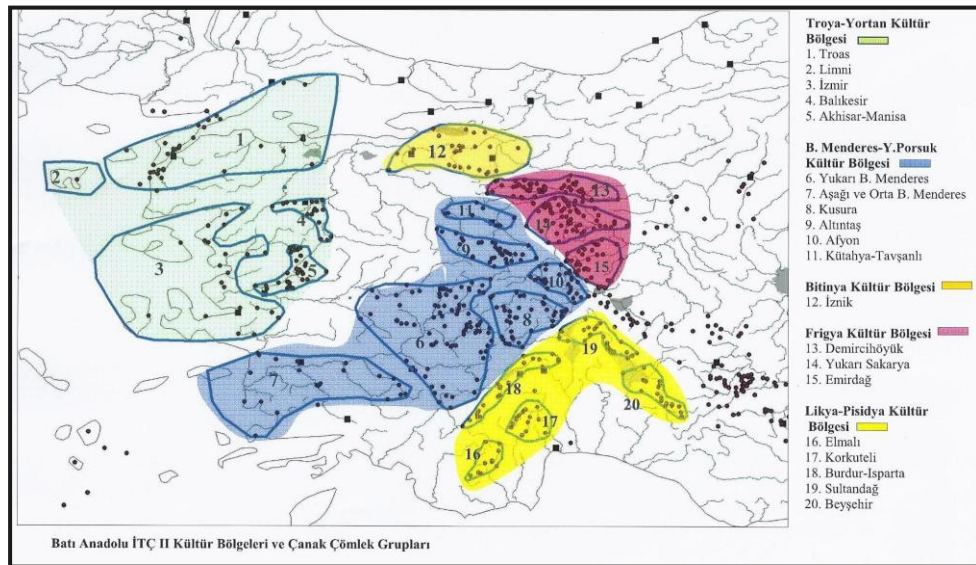
Levha XLVIII

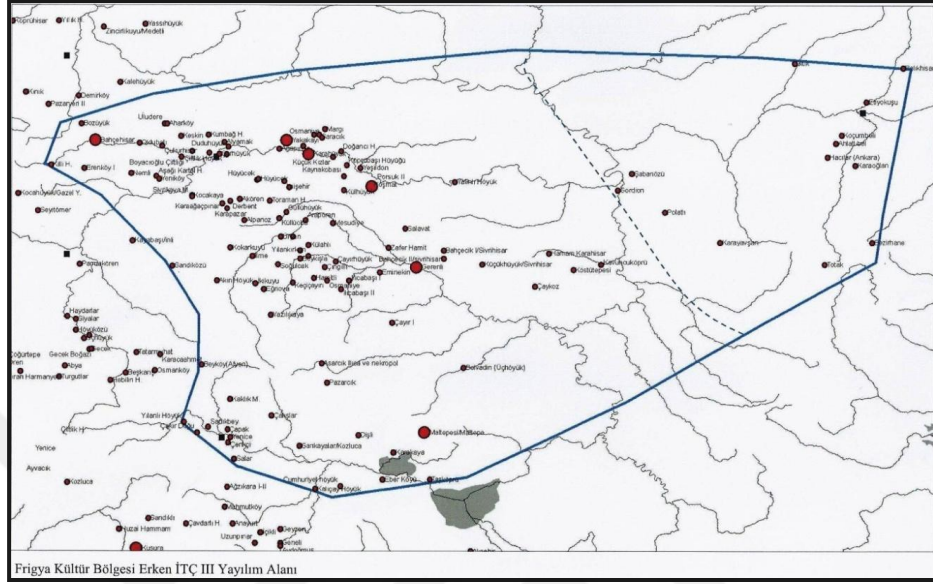
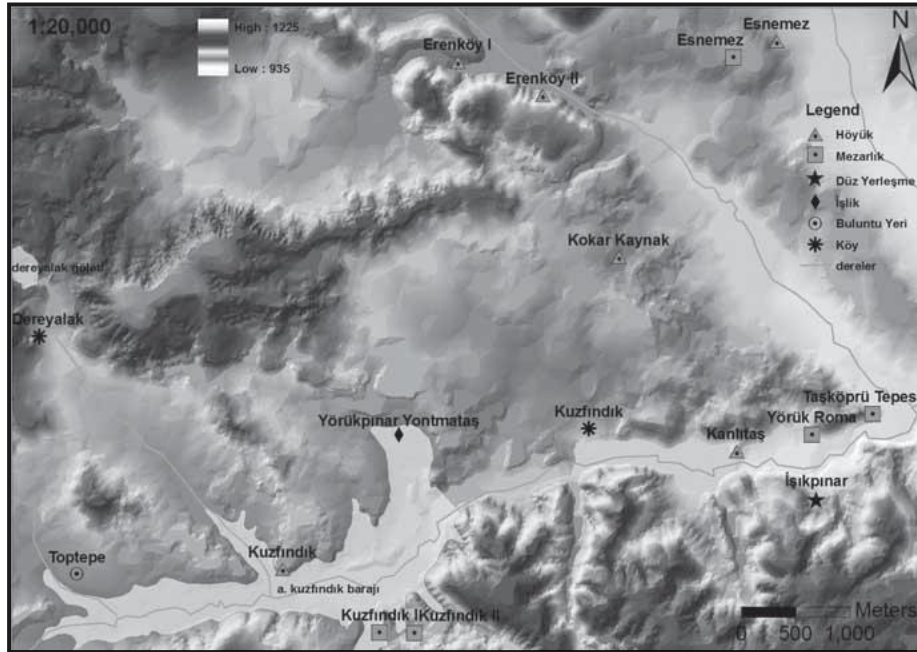
Grafik 1: IIIA Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** IIIB Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** IIIC Mal grubunun hamur renk dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: İTÇ I Form gruplarının genel dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2:** İTÇ II Form gruplarının genel dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3:** İTÇ III Form gruplarının genel dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.

Grafik 1: İTÇ I Formlarının dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2: İTÇ II Formlarının dağılım oranı****Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3: İTÇ III Formlarının dağılım oranı****Kaynak:** Cansu KUTLU.

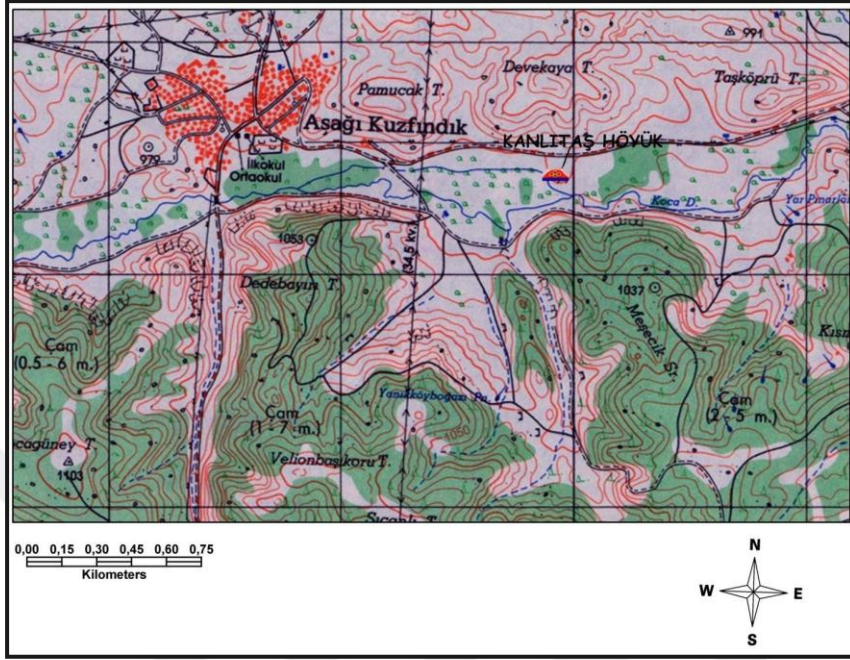
Grafik 1: İTÇ I Kulp dağılım oranı**Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 2: İTÇ II Kulp dağılım oranı****Kaynak:** Cansu KUTLU.**Grafik 3: İTÇ III Kulp dağılım oranı****Kaynak:** Cansu KUTLU.

Harita 1: Batı Anadolu İTÇ IB Çanak Çömlek Grupları ve Kültür Bölgeleri**Kaynak:** Sarı, 2011: Lev.39**Harita 2:** Batı Anadolu İTÇ II Çanak Çömlek Grupları ve Kültür Bölgeleri**Kaynak:** Sarı, 2011: Lev.63

Harita 1: Frigya Kültür Bölgesi ve çanak çömlek dağılımı**Kaynak: Sarı, 2011: Lev.66****Harita 2: Kanlıtaş Höyük ve civarı topografik harita****Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi**

Levha LIV

Harita 1: Kuzfındık Vadisi İ 24 haritası

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 1: Kuzfındık Vadisi genel görünüm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 1: KNT Höyük genel görünüm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 2: KBH genel görünüm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 1:EYH Höyük genel görünüm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

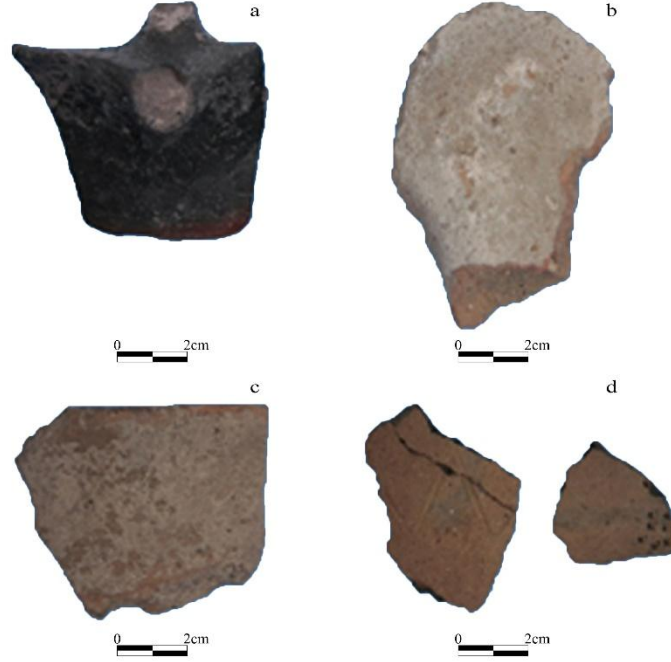
Resim 2: ERK'2 Höyük genel görünüm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Levha LVII

Resim 1: İTÇ I Mal grupları

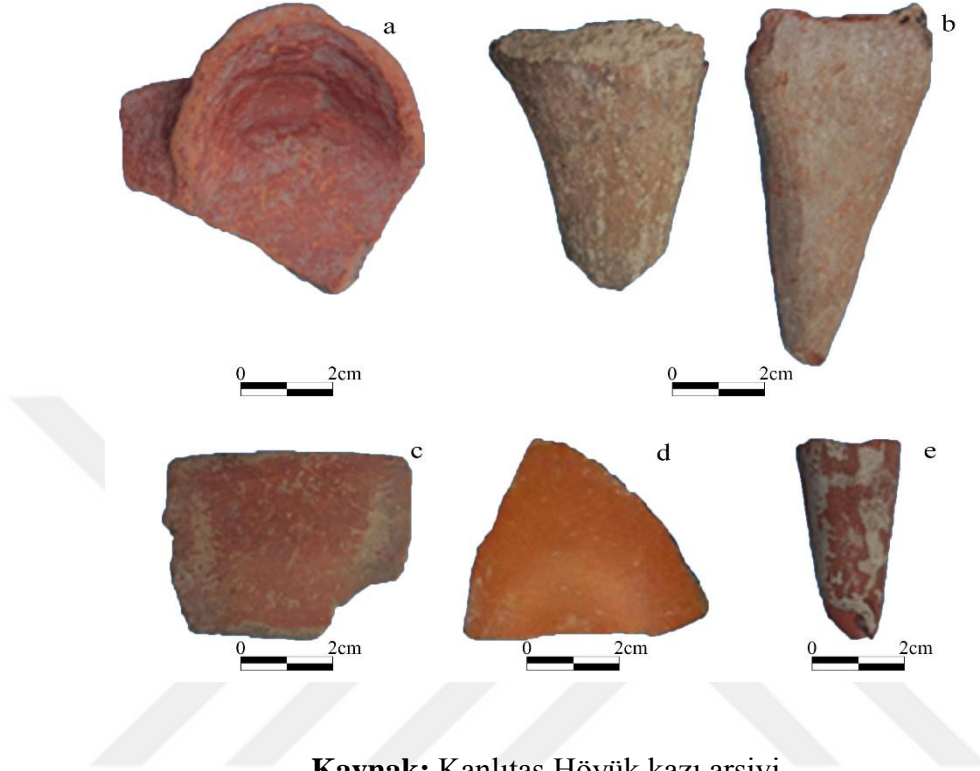

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 2: İTÇ II Mal grupları

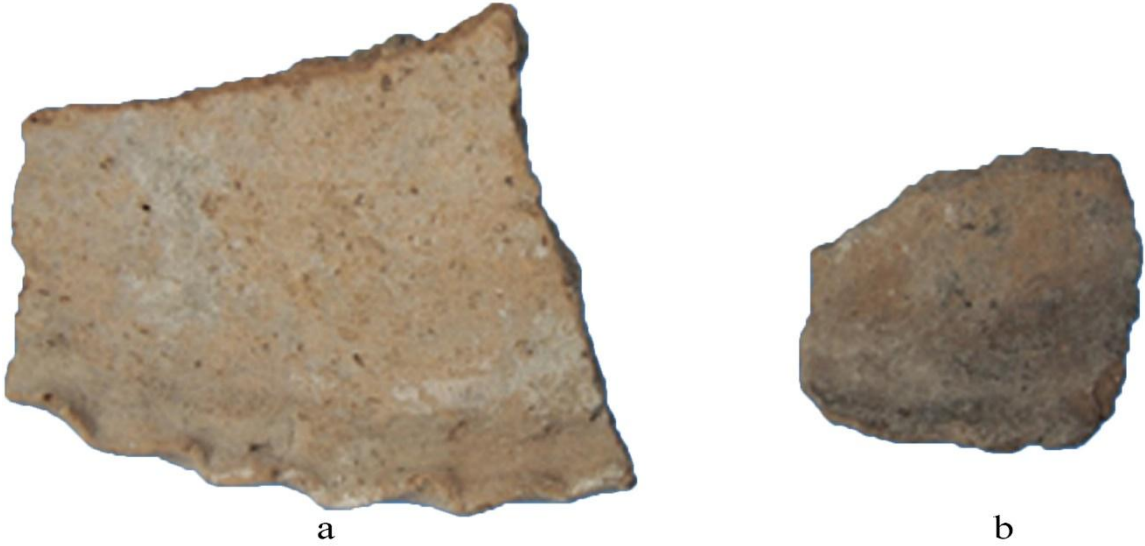

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 1: İTÇ III Mal grupları**Kaynak:** Kanlıtaş Höyük kazı arşivi**Resim 2: İTÇ II-III Tabak parçaları****Kaynak:** Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

Resim 1: İTÇ III Tepsi parçası

0 2cm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi**Resim 2: İTÇ II-III Kapaklar**

a

b

0 2cm

Kaynak: Kanlıtaş Höyük kazı arşivi

KAYNAKÇA

- ALTUNTEK, N. Serpil, (2006), ‘Zaman Kavramı ve Arkeoloji’ **Hayat Erkanal’a Armağan Kùltürlerin Yansıması**, Homer Kitabevi,1.basım, Ankara: ss.35-38.
- ARDOS, Mehmet, (1985), ‘**Tùrkiye Ovalarının Jeomorfolojisi**’ Cilt II, İstanbul.
- ARIK, R. Oğuz, (1956), ‘**Ankara-Konya, Eskişehir-Yazılılkaya Gezileri**’, TTK Yayınları, Ankara: s.126.
- ATALAY, İbrahim, (1997), ‘**Tùrkiye Bölgesel Coğrafyası**, İstanbul: s.31.
- ATALAY, İbrahim ve Kenan, MORTAN, (2011), ‘**Tùrkiye Bölgesel Coğrafyası**’, İstanbul: s.216-231.
- BERNABO-BREA, Luigi, (1964), ‘**Poliochni. Citta Preistorica nell’isola di Lemnos I,II**’, Roma.
- BİLGİN, A.N. (2001), ‘1999 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı’, **22. KST I. Cilt**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: ss.399-408.
- BİLGİN, A. Nejat, (2002) ‘2000 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı’, **23 KST 1.Cilt**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s.351.
- BİLGİN, A. Nejat, (2003) ‘2001 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı’, **24. KST 1.Cilt**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s.391.
- BİLGİN, A. Nejat, (2004) ‘2002 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı’, **25.KST I.Cilt**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s.204.
- BİLGİN, A. Nejat, (2005), ‘**Çavlum Eskişehir/Alpu Ovası’nda Bir Orta Tunç Çağı Mezarlığı**’, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- BİLGİN, A. Nejat, (2006), ‘2004 Yılı Midaion/Karahöyük Yüzey Araştırması’, **23. AST 2. Cilt**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s.403.

- BİLGEN, A. Nejat, (2007), ‘Seyitömer Höyüğü 2006 Yılı Kazısı’, **29. KST. 1.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s.321-332.
- BİLGEN, A. Nejat, (2008), ‘Seyitömer Höyüğü 2007 Yılı Kazısı’, **30.KST. 2. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: ss.71-88.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN ve Zeynep, BİLGEN, (2009), ‘Seyitömer Höyüğü 2008 Yılı Kazısı’ **31.KST 1. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, ss.341-354.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN, Zeynep, BİLGEN, Nazan, YÜZBAŞIOĞLU, Asuman, KURU, F.Çağım, ÖZCAN, Sevcan, SİLEK ve Semra, ÇIRAKOĞLU, (2011), ‘Seyitömer Höyüğü 2010 Yılı Kazısı’ **33.KST.1.Cilt** Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s. 233-255.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN, Zeynep, BİLGEN, Nazan, YÜZBAŞIOĞLU, Asuman, KURU, Sevcan, SİLEK, Semra, ÇIRAKOĞLU, F.Çağım, ÖZCAN ve Zerrin, KUZU, (2013). Seyitömer Höyük 2011 Yılı Kazısı, **34.KST.1.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.201-216.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN, Zeynep, BİLGEN, Nazan, ÜNAN, Sevcan, SİLEK, Semra, ÇIRAKOĞLU, Asuman, KURU ve Zerrin, KUZU, (2014).’ Seyitömer Höyük 2012 Yılı Kazısı’, **35. KST Cilt.1**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, ss 349-360.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN, Figen, COŞKUN ÇEVİRİCİ, Zeynep, BİLGEN, Bahadır, DİKMEN, Birol, AKALIN, Semra, ÇIRAKOĞLU F.Çağım, ÖZCAN, Asuman, KURU ve Zerrin ERDİNÇ, (2015) ‘Seyitömer Höyüğü 2013 Yılı Kazısı’’**36. KST 3.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, ss.323-338.
- BİLGEN A. Nejat, (2015), **Seyitömer Höyük I**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- BİLGEN, A. Nejat, Gökhan, COŞKUN, Figen, COŞKUN ÇEVİRİCİ, Fikret, ÖZBAY Zeynep, BİLGEN, Bahadır, DİKMEN, Birol, AKALIN, Semra, ÇIRAKOĞLU, F.Çağım, ÖZCAN, Asuman, KURU ve Zerrin, ERDİNÇ,

- (2016)'Seyitömer Höyüğü 2014 Yılı Kazısı''**37 KST 2.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, ss.45-62.
- BİTTEL, Kurt ve K.Beatrice, Otto, (1939), '**Demirci Hüyük**', Eine Vorgeschichtliche Siedlung ander Phrygisch-Bityinischen Grenze, Berlin: s.64.
- BİTTEL, Kurt,(1942), **Kleinasiatische Studien**, Istanbuler Mitteilungen V Bonn-İstanbul: s.186.
- BLEGEN, Carl, CASKEY J.L, RAWSON M. (1950), '**Troy I**'; General Intruduction, The First and Second Settlements, Princeton: s.22.
- BLEGEN, W, Carl, (1963), '**Troy and The Trojans**', Thames and Hudson, Londra: s 173.
- BOZDAĞ, Mehmet, (2009), '**Afyonkarahisar Frig Vadisi İhsaniye**', Afyonkarahisar: s.28.
- BURNEY, A. Charles, (1956), 'Northern Anatolia Before Classical Times', **Anatolian Studies. VI**, s.187.
- CALDER, M. William, (1925), '**Exploration Archeologique de la Phrigie**', Monumenta Asiae Minoris Antiqua1, harita XXIX, XXXI.
- ÇAMBEL, Halet, (1952), 'Frikya'da Midas Şehri Yakınında Bulunan Prehistorik Mezar', **Türk Tarih Kongresi 1948**, ss.228-229.
- DARGA, Muhibbe, (1994), 'Şarhöyük-Dorylaion Kazıları (1989-1992)', **XV. KST 1. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, s.481.
- DARGA, Muhibbe, (1995), '1993 Yılı Şarhöyük-Dorylaion (Eskişehir) Kazıları, **XVI. KST 1. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- DARGA, Muhibbe, (2008), **Refik Duru'ya Armağan**, Şarhöyük Kazılarında İlk Tunç Çağ Buluntuları, Ege Yayınları, İzmir: ss.92-93.
- DARKOT, Besim, ve Metin, TUNCEL, (1995),'**Ege Bölgesi Coğrafyası**',(3.baskı).İstanbul, s.76-89.
- DURU, Refik, (1996), '**Kuruçay Höyük II**', 1978 – 1988 Kazılarının Sonuçları Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı Yerleşmeleri, TTK, s.1.
- DURU, Refik, (1997), 'Bademağacı Höyüğü (Kızılkaya) Kazıları 1993 Yılı Çalışma, Raporu'**Belleten 60**, ss.783-800.

- EFE, Turan, (1988), '**Demircihöyük. Band III, Die Keramik 2, C Die Frühebronzezeitliche Keramik der Jüngerer Phasen (ab Phase H)**', Mainz am Rhen.
- EFE, Turan, (1990a), '1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları', **VII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara. ss. 405-424.
- EFE, Turan, (1990b), '1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları', **Anadolu Araştırmaları XI**, ss.1-19.
- EFE, Turan, (1991), '1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları', **VIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara ss.165-167.
- EFE, Turan, (1992), '1990 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **,IX. AST**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Çanakkale. ss. 561-583.
- EFE, Turan, (1993), '1991 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları', **X. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara. s.348-364.
- EFE, Turan, (1994a), '1992 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları', **XI. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara. s.571-592.
- EFE, Turan, (1994b), 'Eskişehir Yöresindeki Bazı Höyüklerde Saptanmış, Olan ilk Tunç Çağı'na Geçiş Evresi Çanak Çömleği', **Anadolu Araştırmaları XIII**, s.17-41.
- EFE, Turan, (1994c), 'Early Bronze Age III Pottery from Bahçehisar: The Significance of The Pre-Hittite Sequence in the Eskişehir Plain, Northwestern Anatolia', **American Journal of Archaeology, Vol. 98**, No. 1 pp. 5-34.
- EFE, Turan, (1995), '1993 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları' **XII. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve

- Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara ss. 245-266.
- EFE, Turan, Ahmet, İLASLI ve Ahmet, TOPBAŞ, (1995) ‘Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 1 Kakhk Mevkii, A Site Transitional to the Early Bronze Age’, **Studia Troica 5**: ss.357-399.
- EFE, Turan, (1996), ‘1994 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir illerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları’, **XIII. AST**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara ss.131-153.
- EFE, Turan, (1997), ‘1994 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları’ **XIV. Araştırma Sonuçları Toplantısı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara ss. 215-232.
- EFE, Turan, Ahmet, İLASLI, (1997) ‘ Pottery Links Between The Troad and Inland North Western Anatoli during the Trojan Secand Settlement,’ Proceedings of the International Congress: **Poliochni I’Antica Eta del Bronzo nell’ Egeo Setten trionale. Athens**, s.596-609.
- EFE, Turan, (1998), ‘Seyitgazi/Küllüoba 1996 Yılı Kazısı’, **XIX. KST I. Cilt**, s. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara ss.215-232.
- EFE, Turan, Ahmet, İLASLI ve Ahmet, TOPBAŞ, (1998) ‘Salvage Excavations of the Afyon Karahisar Museum, Part 2: The Settlement of Karaoğlan Mevkii and The Early Bronze Age Cemetery of Kaklık Mevkii’ , **Anatolia Antiqua**, İstanbul, s.VI, 21 94.
- EFE Turan, (2000), ‘Küllüoba 1998 Yılı Kazısı’, **21. KST 1. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, s. 117-128
- EFE, Turan ve Deniz, EFE, (2000), ‘Early Bronze Age I Pottery from Küllüoba near Seyitgazi, Eskişehir’, **Anatolia Antiqua VIII**, İstanbul, ss.1-8
- EFE, Turan ve Deniz, EFE, (2001), ‘Küllüoba: iç Kuzeybatı Anadolu’da Bir ilk Tunç Kenti,1996-2000 Yılları Arasında Yapılan Kazı Çalışmalarının Genel Değerlendirilmesi’, **TÜBA-AR/4**, Ankara, ss.43-76.

- EFE, Turan, (2001), ‘**The Salvage Excavations at Orman Fidanlığı. A Chalcolithic Site in Inland Northwestern Anatolia**’, Task Vakfı Yayınları, İstanbul: s. 24.
- EFE, Turan, (2003a) , ‘Batı Anadolu-Son Kalkolitik ve ilk Tunç Çağı’; **Arkeo-Atlas-2**, Tunç Bakışlar, İstanbul: ss.97-118.
- EFE, Turan, (2003b) ‘Pottery Distribution Within the Bronze Age of Western Anatolia and its Implications upon Cultural, Political (and Ethnic) Entities’ **Archaeological Essays in Honour of Hamo amatus: Güven Arsebük için Armağan Yazılar**, Ed.M. Özbaşaran, O. Tanındı, A. Boratav, Ege Yayınları, İstanbul: ss.87-103.
- EFE, Turan, (2004), ‘Kültür Gruplarından Krallıklara: Batı Anadolu’nun Tarihöncesi Kültürel ve Siyasal Gelişim Profili’, **Colloquium Anatolicum**, s.17.
- EFE, Turan ve Erkan, FİDAN, (2006), ‘Pre-middle Bronze Age Metal Objects From inland Western Anatolia aTypological an Chronigial Evaluation’’, **Anatolia Antiqua XIV**, Paris: s.25.
- EFE, Turan, (2008) ‘**Refik Duru’ya Armağan**’, Küllüoba Kazıları ve Anadolu Tarihöncesi, Araştırmalarına Katkısı, s.108.
- EFE, Turan, (2011), ‘İlk Tunç Çağı I Çanak Çömleği’ **Arkeoatlas 2011:1**, İstanbul: s. 206.
- EFE, Turan ve Murat, TÜRKTEKİ, (2011), ‘Early Bronze Age Pottery In The Inland Western Anatolian’ **Region, Across; The Cyclades And Western Anatolia During The 3rd Millenium BC**, s. 215
- EİMERMANN, Thomas, (2004), ‘Soundings at Early Bronze Age Hacılartepe in the İznik Region (NW Anatolia)’, **Anatolia XXX**, ,fig.8/4
- FRENCH, David, (1965), ‘Early Pottery Sites from Western Anatolia’, **Bulletin of the Institute; of Archaeology 5**,s s. 15-24
- FRENCH, David, (1967), ‘Prehistoric Sites in Northwest Anatolia, I. The İznik Area’, **Anatolian Studies 17**,ss. 49-100
- FRENCH, David, (1969), ‘Prehistoric Sites in Nortwest Anatolia, II. The Balıkesir and Akhisar/Manisa Areas’, **Anatolian Studies 19**, s. 41-98

- GOLDMANN, Hans, (1956), **Excavations at Gözlü Kule, Tarsus**. From the Neolithic through The Bronze Age. Vol. II. New Jersey: Princeton University, Press. Ss.125-140.
- HARMANKAYA, Savaş ve Burçin, ERDOĞU, (2002), **Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri 4 (TAY) İlk Tunç a**, TASK Yayınları, İstanbul.
- HASPELS, H. E. Caroline, (1971), **The Highlands of Phrigia. The Sites and Monuments**, C.1, s.285.
- İLASLI, Ahmet, (1992), 'Karaoğlan Höyüğü Kurtarma Kazısı', **II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri**, Ankara: ss. 95-104.
- KAMİL, Tuhra. (1982), **Yortan Cemetery in, the Early Bronze Age of Western Anatolia** (BAR Inter. Ser. 145), Oxford, Fig. 23-36.
- KOÇAK, Özdemir. (2006), 'Afyon İli ve İlçeleri Yüzeysel Araştırmaları 2004', **23. AST 1. Cilt**, Ankara: s.83.
- KOERTE, Alfred, (1909), 'Ein Altphrygischer Tumulus bei Bos-Öjük', **Athenien Mitteilungen 24:1ff.**
- KÖKTEN, Kılıç, (1948), '1944-1948 Yıllarında Prehistoryası Araştırılan Yerler', **IV. Türk Tarih Kongresi**, ss.198,202.
- KORFMANN, Manfred, (1989), 'Ausgrabungen am Besiktepe', **Anatolia and The Ancient Near East Studies in Honor of Tahsin Özgüç**, TTK, Ankara,271-278
- KORFMANN, Manfred, vd., (1995) 'Kumtepe 1994. Bericht über die Rettungsgrabung', **Studia Troica 5: 237-289.**
- KORFMANN, Manfred, (2001), 'Troia MÖ 2.ve 3.binyılda Ticaretin Kesişme Noktası, Yüksek Troia, Kültürü ve Kıyasal Troia Kültürü ile ilgili Bilgiler', **Düş ve Gerçek TROIA**, Edt.M.Korfmann, Çev.S.B.Gün, Homer Ktbv., İstanbul., ss.355-3
- KURU, Asuman, (2016) 'Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III Seramiği'nin Batı Anadolu Erken Tunç Çağı'na Katkıları' **Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji Anabilim Dalı, Aydın, (Doktora Tezi)
- LAMB, W. Thomas, (1937a) "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar", **Archaeologia 86**, ss.1-46.pi. X :6

- LAMB, W. Thomas, (1937b), **Excavations at Kusura near Afyon Karahisar I**, Oxford.
- LAMB, W. Thomas, (1938), **Excavations at Kusura near Afyon Karahisar II**, Oxford.
- LEAKE, W. Martin, (1824), **Journal of a Tour in Asia Minor with Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of that Country**, London: s.121.
- LLOYD, Seton ve Nilüfer, GÖKÇE, (1951) ‘ Excavations at Polatlı’ , **Anatolian Studies Vol. 1**, Londra s.21-75.
- LLOYD, Seton ve James, MELLAART, (1962), **Beycesultan, Vol.1**. The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels, London.
- MELLART, James, (1955), “Some Prehistoric Sites in Western Anatolia”, **İstanbul Mitteilungen VI, Bonn**: ss.55-88.
- MELLAART, James, (1959), “Notes on the Architectural remains of Troy I and II”, **AS-9**, Ankara, ss.132-162
- MELLINK, Machteld, (1965), **Anatolian Chronology**, Chronologies in Old World Archaeology, Chicago: s 116.
- MELLINK, Machteld, (1992), **Anatolian Chronology**. R. W. Ehrich (Ed.). Chronologies in Old World Archaeology Vol. II, Chicago, The University of Chicago Press: s. 172.
- ÖKSE, Tuba, (2012),**Ön Asya Arkeolojisinde Çanak Çömlek**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul: s.11
- ÖZGEN, Nurettin, (2011), Coğrafya Bilimi ve Temel Kavramları, **Genel Coğrafya**, Ankara: s.1
- POLAT, Yusuf, (2008), ‘M.Ö. IV. Binyıl-M.Ö. I Binyıl Arasında Dağlık Phrygia Bölgesi’nde Yerleşim Modelleri’ Yüksek Lisans Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Eskişehir, s. 22
- ROAF, Michael, (1996), **Mezopotamya ve Eski Yakındoğu-Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi-9**, (Çev. Z. Kılıç) İletişim Yayınları, İstanbul: s.58.

- ROODENBERG, J. Jacob, vd., (1989), "Preliminary Report on the Archaeological Investigations 1990 at Ilipinar in North West Anatolia", **Anatolica XVI**: 61-144.
- SARI, Deniz, (2006) 'Küllüoba İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği' Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- SARI, Deniz, (2011) 'İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi' Doktora Tezi, **İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji Anabilim Dalı, İstanbul
- SEEHER, Jürgen, (1987), '**Demircihöyük III,1. Die Keramik. A. Neolitische und chalkolitische Keramik, B Die frühbronzezeitliche Keramik der alteren Phasen (bis Phase G)**, Mainz. s.170
- SEEHER, Jürgen, (1992), Demircihöyük Nekropol Kazısı: 1990 Yılı Sonuçları, **XIII. KST I. Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: s. 163
- SEVİM, Cemalettin, (1994), Türkiye'de Seramik Heykel, Sanatta Yeterlilik Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Eskişehir.
- SEVİN, Veli, (1998), **Anadolu Arkeolojisi**, 2.baskı, İstanbul: s. 95.
- ŞAHOĞLU, Vasıf, (1997), 'MÖ.3. Binde Anadolu-Kiklad İlişkileri' Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Protohistorya Ve Önasya Arkeolojisi, Ana Bilim Dalı, Ankara.
- TEKİN, AĞA, Elif, (2002), Artistik Seramik Biçimlendirmede Doku, Yüksek Lisans Tezi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** Seramik Ana Sanat Dalı, Eskişehir: s.21.
- TOPBAS, Ahmet, (1992), 'Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı', **II. Müze KKS**. ss. 11-34.
- TOPBAS, Ahmet, (1998), **Kaklık Mevkii**, Afyon Arkeoloji Müzesi, Afyon: ss.12-13
- TÜFEKÇİ SİVAS, Taciser ve Hakan, SİVAS, (2004), '2002 Yılı Eskişehir, Kütahya, Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması', **21. AST 2. cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ankara: s.155.

- TÜRKCAN, Ali Umut, (2011), ‘Kanlıtaş Höyük ve Civarı (İnönü, Eskişehir), Yüzeysel Araştırması’ **28 AST. 2.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, ss.303-328.
- TÜRKCAN, Ali Umut, (2014) ‘2014 Eskişehir, Kanlıtaş Höyük Kazı Çalışmaları’**36 KST 2.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara s. 685-697.
- TÜRKTEKİ Murat, (2004), ‘Küllüoba İlk Tunç Çağı Çanak Çömleği’ **İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji Anabilim Dalı, Protohistorya ve ÖnAsya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul, s.14.
- TÜRKTÜZÜN, Metin, (2002), ‘Kütahya İli, Merkez, Ağızören Köyü’ndeki Hitit Nekropolü Kurtarma Kazısı’, **12. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu**, Ankara: s. 241.
- TÜRKTÜZÜN, Metin, (2013), ‘2012 Yılı Çiledir Höyük Kurtarma Kazısı, Sondaj ve Temizlik Çalışmaları’ , **22. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu**, Adana: s.99.
- TÜRKTÜZÜN, Metin, Serdar, ÜNAN, Nazan, ÜNAN ve Hakan, BİLGİÇ, (2015), ‘Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2014 Yılı Çalışmaları’**24. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu ve 1. Uluslararası Müzecilik Çalıştayı**, Ankara: ss.469-475.
- TÜRKTÜZÜN, Metin, Serdar, ÜNAN ve Nazan, ÜNAN, (2016), ‘Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2015 Yılı Çalışmaları’ **25 Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu ve 2. Uluslararası Müzecilik Çalıştayı**, Ankara: ss.1-15.
- TÜRKTÜZÜN, Metin, Serdar, ÜNAN ve Nazan, ÜNAN, (2017), ‘Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2016 Yılı Çalışmaları’**26. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu**, Ankara: ss.203-220.
- UMURTAK, Gülsün, (1998),‘ Observations on a Group of Pottery Finds from the EBA levels at Bademağacı Höyük’, **Adalya, No: III**, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya: s.1.
- UMURTAK Gülsün ve Refik, DURU, (2013), ‘Hacılar Büyük Höyük Kazıları 2011-2012’ **Journal of Archaeology & Art**, **142**, res.:26.

- UMURTAĞ Gülsün ve Refik, DURU, (2016), 'Hacılar Büyük Höyük Kazıları – 2014' **37 KST. 1. Cilt.** Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara: ss.147-158.
- ÜSTÜN, Sinem, (2006), '1993-2004 Dönemi Bademağacı Kazılarında Bulunmuş Olan İlk Tunç Çağı II Kırmızı Astarlı Malları' Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Arkeoloji Anabilim Dalı, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Bilim Dalı, İstanbul.
- YAKAR, Jak, (1979), 'Troy and Anatolian Early Bronze Age Chronology' **AS-29**, ss. 51-66.
- YAKAR, Jak, (2002), 'Revising the Early Bronze Age Chronology of Anatolia', **Festschrift Für Manfred Korfmann, Mauer Schau, Band-1, Herausgegeben von: R.Aslan-S.Blum-G.Kastl-F.Schweiser-D.Thumm**, Deutschland: ss.448-449.
- YENİCE, Nurhayat, (2007), Terracotta Heykel ve Bir Sergi, Sanatta Yeterlilik Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü**, Heykel Ana Sanat Dalı, İzmir: s.4.
- WARNER, Jane, L., (1994), 'Elmalı-Karataş II. The Early Bronze Age Village of Karataş', Bryn Mawr: s.9.

DİZİN**-A-**

Arkeoloji,8

-B-

Beycesultan,14,60,63,65,66,67,70
73,77,82

-D-

Demircihöyük,9,10,15,25,28,59,60
63,64,66,69,70,71,72,75,81,82

-E-

Erenköy I Höyük, 21,23,42,81

-K-

Kanlıtaş Höyük,1,2,3,4,8,20,21
22,32,33,34,35,36,37,38,41,42
44,45,46,47,48,49,51,52,53,54
55,59,60,64,65,66,67,68,69,70
75,76,77,78,80

-S-

Seyitömer,17,28,75,76,78
79,82

-Y-

Yeniköy Höyük,21,23,43
46,51,81